

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous)
Shivajinagar, Pune-411005. Maharashtra.

VOLUME 8, ISSUE 10

OCTOBER 2023

MODLIB : E-Bulletin of Library & Information Centre

मा. प्रा. डॉ. गजानन र. एकबोटे
(M.S., M.N.A.M.S.)

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे
मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय
(स्वायत्त) शिवाजीनगर, पुणे - ५

मा. प्रा. डॉ. सौ. ज्योत्स्ना (वहीनीसाहेब) गजानन एकबोटे.

अध्यक्षा, मॉडर्न महाविद्यालय विकास समिती, सहकार्यवाह, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी, माजी नगरसेविका, भाजपा, पुणे महानगरपालिका व अधिसभा सदस्य, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ पुणे यांची सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ पुणे येथील व्यवस्थापन परिषदेवर (Management Council) सदस्य म्हणून विनविरोध निवड झालेली आहे. सर्व शिक्षकेतर सहकारी कर्मचारी, मॉडर्न महाविद्यालय (स्वायत्त), छत्रपती शिवाजीनगर, पुणे-५ च्या वतीने त्यांना व आमचे प्रेरणास्थान संस्थेचे कार्याध्यक्ष आदरणीय प्रा. डॉ. गजानन एकबोटे सर यांना मनपूर्वक शुभेच्छा !

बार्डिंग अभिनंदन

प्रा. सौ. ज्योत्स्ना गजानन एकबोटे

सहकार्यवाह, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी, शिवाजीनगर, पुणे ५
अध्यक्षा, मॉडर्न महाविद्यालय विकास समिती (स्वायत्त), शिवाजीनगर, पुणे ५

Congratulations

Published by: Dr. Rajendra S. Zunjarrao, Principal,
MCASC (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5.
Editor: Dr. Shantashree Sengupta, Librarian.
Editorial Assistant: Mrs. Sarika Sable
E-mail: librarian@moderncollegepune.edu.in

‘MODLIB’: E-Bulletin of Library and Information Centre of Progressive Education Society's Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5.

Frequency: Monthly

Mode of Publication: Online

Issue: October 2023

Disclaimer: The Publisher and Editorial Team of this Issue of Library E-Bulletin are not responsible for the views expressed in the Articles.

Table of Contents

Sr.No.	Topic	Page No.s
1	प्रा. डॉ. गजानन एकबोटे : एक चतुरस्त्र व्यक्तिमत्त्व - by Prof. Shamkant Deshmukh, Secretary, P.E.Society	06 - 10
2	Management Council, SPPU Nomination Form filling by Prof. Dr. Mrs. Jyotsna Ekbote, Joint Secretary, P.E.Society	11
3	Congratulations to Prof. Dr. Mrs. Jyotsna Ekbote, Joint Secretary, P.E.Society on being selected unopposed on the Management Council of SPPU, Pune-7	12 - 21
4	डॉ.पंजाबराव देशमुख यांचे शतकोत्तर रौप्य महोत्सवी जयंती वर्षानिमित्त व्याख्यान:४ ऑक्टोबर २०२३	22 - 24
5	पुस्तक प्रकाशन सोहळा: 'जाणीव तुमच्या आमच्या संवेदनांची'	25 - 26
6	P.G. Induction Programme 2023-24	27 - 34
7	Swarrang 2023 Appreciation Meeting	35 - 37
8	Congratulations Principal Dr. R. S. Zunjarrao	38
9	Publication function of two books written by Principal Dr. R.S.Zunjarrao	39 - 44
10	1st Term End Meeting of A.Y. 2023-24	45 - 46
11	Institutional Social Responsibility (ISR) Activity	47 - 50
12	Guest lecture by Dr. Jagannath Dixit on 'Diet and Lifestyle Management'	51 - 53
13	Events conducted by NSS during October 2023	
	• Shram Daan	54 - 56
	• NSS Volunteers visit in villages under Unnat Bharat Abhiyan	57 - 58

Table of Contents

Sr.No.	Topic	Page No.s
14	Events conducted by the Library during October 2023	
	• <i>Mahatma Gandhi Jayanti and Lal Bahadur Shastri Jayanti</i>	59 - 62
	• <i>Dr. A.P.J. Abdul Kalam Jayanti</i>	63 - 65
	• <i>Display of New Books</i>	66 - 75
	• <i>Maharshi Valmiki Jayanti</i>	76 - 77
	• <i>Indira Gandhi Punyatithi and Sardar Vallabhbhai Patel Jayanti</i>	78 - 80
15	Events conducted by the Departments in October 2023	
	• <i>Department of Psychology</i>	82
	• <i>Department of Physics</i>	83
	• <i>Department of Hindi</i>	84 - 90
	• <i>Department of Marathi</i>	91 - 104
	• <i>Department of Performing Arts</i>	105 - 120
	• <i>Department of Electronic Science</i>	121 - 132
16	Seminars/Conferences attended by Faculty Members	
	• <i>Dr. P.S.Varade, Asst. Professor, Department of Electronic Science</i>	134
	• <i>Dr. Shubhangi Puranik, Dr. Shantashree Sengupta, Dr. Nisha Bhandare, Dr. Pooja Paratane, Dr. Vijayanti Jadhav, Dr. Priyanka Dutta Saha, Dr. Rasika Date</i>	135 - 143

Table of Contents

Sr.No.	Topic	Page No.s
17	Faculty Members invited as Resource Persons during	
	• <i>Dr. Prerna Ubale, Head, Department of Hindi</i>	145 - 149
	• <i>Mr. Nilesh Navale, Junior Clerk, Office</i>	150
18	Modern Achievements	
	• <i>MCASC, Pune-5</i>	152
	• <i>Dr. Vikram Phale, Director, Physical Education</i>	153 - 154
	• <i>Dr. Radhika Oke, Asst. Professor, Department of Biotechnology</i>	155 - 156
	• <i>Shri. Ganesh Sathe, Registrar and Shri. Sagar Chavan, Senior Clerk</i>	157
	• <i>Swarrang Achievers</i>	158
	• <i>Department of Physical Education</i>	159 - 171
	• <i>Ajay Patange, Student, M.A.Marathi</i>	173
	• <i>Dr. Ravisha Sawant, Asst. Professor, Department of Botany</i>	174
19	Newly added books in the library during October 20223	175 - 176
20	Newspaper Clippings	177 - 257
21	Upcoming Events: November 2023	258

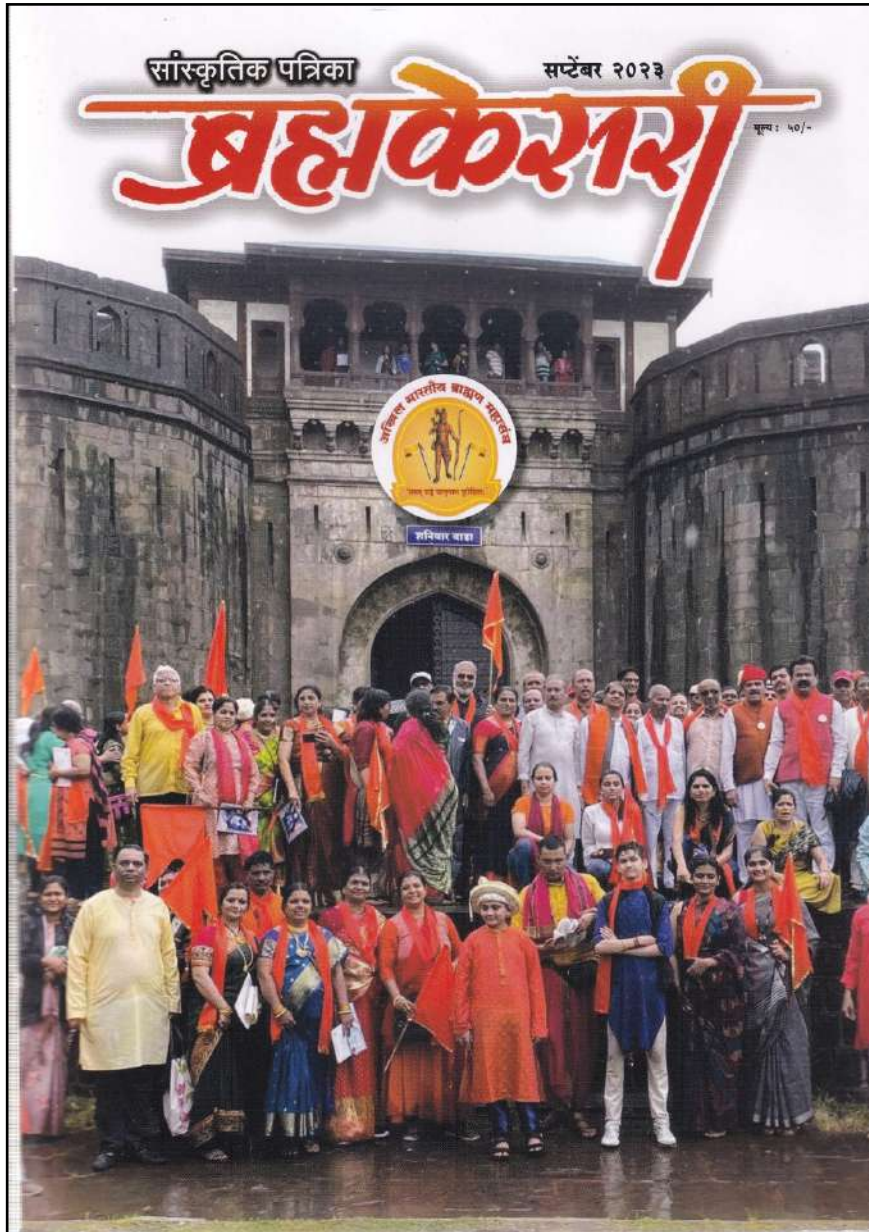

प्रा. डॉ. गजानन एकबोटे : एक चतुरस्त्र व्यक्तिमत्त्व

An excellent article titled डॉ. गजानन एकबोटे : एक चतुरस्त्र व्यक्तिमत्त्व written on P.E.Society Chairman

Hon'ble Prof. Dr. Gajanan Ekbote Sir published in ब्रम्हकेसरी, September 2023.

The article is written by Prof. Shamkant Deshmukh Sir. Hearty congratulations Sir.

प्रा. डॉ. गजानन एकबोटे : एक चतुरस्र व्यक्तिमत्त्व

३ सप्टेंबर २०२३

ब्रह्मकेसरी

ब्रह्मकेसरी

साप्ताहिक पत्रिका

वर्ष १४ - अंक ९

मुख्य संपादक

पं. वसंतराव गाडगीळ

संपादक

गोविंद कुलकर्णी

संपादकीय मंडळ अध्यक्ष

सौ. सुप्रिया बडवे

संपादकीय मंडळ सदस्य

जितेंद्र जोशी, पुणे

प्रसन्न देशपांडे, गलकापूर

श्याम जोशी, कोल्हापूर

हर्षद बेळे, नाशिक

विवेक देशपांडे, संभाजीनगर

मुख्य कार्यकारी अधिकारी

अनुजा कुलकर्णी

उपसंस्थापक

शहूल साकतकर

संपादन सहाय्य

अवधूत कुलकर्णी

मांडणी व सजावट

आम्रपाली गायकवाड-बडगुजर

अंतरंग

भारताच्या शिरपेचातील मानाचा तुरा । संपादकीय	। ४
पुरोगाम्यांची संपली चळवळ, उरली फक्त मळमळ	। ५
शेंडीचे महत्त्व : धर्म आणि विज्ञान	। ७
डॉ. गजानन एकबोटे : एक चतुरस्र व्यक्तिमत्त्व	। ९
नवीन संसदभवन निर्मितीची कथा	। १२
पुण्यात पेशवे जयंतीनिमित्त फेरी	। १४
प्रसारमाध्यमातील नवी बलाढ्य युती	। १५
सामान्य व्यक्तींचा आधार :	
'मुख्यमंत्री वैद्यकीय सहायता कक्ष'	। १७
जनेऊ धारण करना : एक अनुभूति	। १८
गायत्री मंत्राचे महत्त्व	। १९
संत ज्ञानेश्वर महाराज	। २०
घरात कुणाचा हुकूम चालतो?	। २१
कहाणी शॉपिंगच्या व्यसनाची...	। २२
ब्राह्मण अविकसित आहेत का?	। २५
ब्राह्मणांविषयीचा आकस निरर्थक	। २७
मेहनती वैज्ञानिक के. सिवन	। २९
आर्यभट ते ज्ञानेश्वर : पृथ्वी परिवलन सिद्धांत	। ३१
रामकथेमध्ये शत्रुघ्नाचे योगदान लक्षणीय	। ३५
डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन	। ३७
परमात्मा की लाठी	। ४०
भारत नावाला विरोध अनाढायी	। ४२
ब्रह्मकेसरी सचित्र वृत्तांत	। ४४

पत्रव्यवहाराचा पत्ता

'ब्रह्मकेसरी'

स्नेह स्मृती, गणेशनगर, भोसरी, पुणे ४११०३९

फोन नं. ९६२३४३०९६६/८७९३००४४११

www.brahmanmahasangh.co.in

brahmkesari@gmail.com

advt.brahmkesari@gmail.com

हे मासिक संपादक/ प्रकाशक/ मालक गोविंद कुलकर्णी यांनी स्नेहा प्रिंटेर्स, भोसरी येथे छापून ब्रह्मजागृती प्रकाशनसाठी प्रकाशित केले.
(पुणे न्यायालयीन कक्षेत)

अंकातील लेखाच्या मतांशी

संपादक सहमत असतीलच असे नाही

RNI NO.

MAHAR/36671/13/201

Decl. No. SDM/HAVELI/SR/2010

ब्रह्मकेसरी अंकाची सदस्य नोंदणी सुरु आहे.

ब्रह्मकेसरी वर्गणीदार व्हा आणि घरपोच अंक मिळवा.

मूल्य - स्थानिक व परगांव

वार्षिक रु. ६००/- त्रैवार्षिक रु. १८००/-

प्रा. डॉ. गजानन एकबोटे : एक चतुरस्त्र व्यक्तिमत्त्व

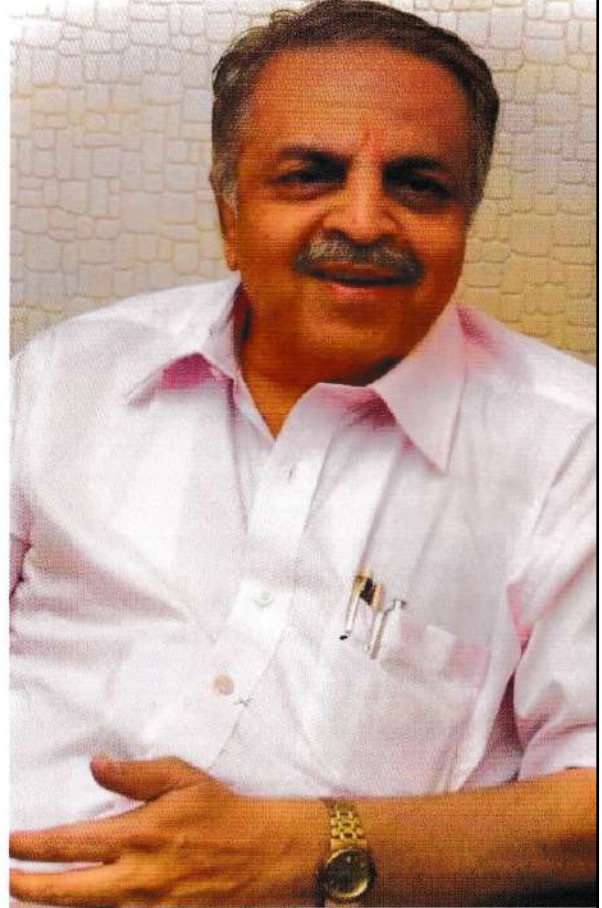
९ सप्टेंबर २०२३

ब्रह्मकेसरी

मला आजही माझी मॉडर्न महाविद्यालयातील व्याख्याता पदाची मुलाखत आठवते. त्या मुलाखती दरम्यान माझी व डॉ. एकबोटे सरांची पहिल्यांदा भेट झाली. खरे तर तोपर्यंत मी त्यांना पहिले नव्हते. त्यांच्याविषयी बरच काही ऐकून होतो. एक प्रसन्न व्यक्तिमत्त्व, आवाजातील जरब, करारीपणा, भाषेवरील प्रभुत्व, हसतमुख चेहरा, साधी राहणी या सर्व त्यांच्यातील बाबी माझ्या दहा मिनिटांच्या मुलाखती दरम्यान मला अनुभवास आल्या.

डॉ. गजानन एकबोटे : एक चतुरस्त्र व्यक्तिमत्त्व

मॉडर्न महाविद्यालयात संगणकशास्त्र या विषयाचा व्याख्याता म्हणून मी लगेचच रुजू झाल्यानंतर महाविद्यालय व विद्यापीठाच्या कामानिमित्ताने डॉ. एकबोटे सरांना भेटावे लागत असे, चर्चा होत. विविध विषयांवर विचारमंथन होत असे. अनेक नवनवीन गोष्टी शिकायला मिळत. कामानिमित्ताने त्यांच्याशी ओळख वाढत गेली. त्यांचा प्रभाव माझ्यावर जाणवू लागला. डॉ. एकबोटे सरांविषयी प्रत्येकालाच मनामध्ये आदरयुक्त भीती जाणवत असे व आजही आहे, यात शंका नाही. प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे कार्याध्यक्ष म्हणून त्यांच्याविषयीची माहिती सहकाऱ्यांकडून मिळत गेली व त्याबाबत कायम मनात उत्सुकताही होती. डॉ. एकबोटे सरांचा जन्म एका सामान्य मध्यमवर्गीय कुटुंबात झाला. त्यांचे शालेय शिक्षण हे मॉडर्न हायस्कूल येथे तर मॅट्रिकनंतरचे शिक्षण फर्ग्युसन महाविद्यालयात झाले. त्यांच्यावर लहानपणीच आई-वडिलांनी सुसंस्कार केले व देशप्रेमाची शिकवण त्यांना मिळाली.

प्रा. शामकांत देशमुख

ते राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाच्या मुशीत वाढले. पुढे त्यांनी त्याकाळात मेहनतीने अभ्यास करून पुण्याच्या नामांकित बी. जे. मेडिकल शासकीय महाविद्यालयातून एम. बी. बी. एस. ही पदवी विशेष प्रविण्यासह प्राप्त केली. त्यानंतर त्यांनी भारताच्या नामवंत ऑल इंडिया इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नवी दिल्ली येथून एम. एस ही पदवी सुवर्णपदकासह प्राप्त केली. त्यानंतर त्यांनी स्वतःचा दवाखाना स्थापन करून वैद्यकीय सेवा देण्यास सुरुवात केली. त्याचबरोबर बी. जे. मेडिकल शासकीय महाविद्यालयात सर्जरी विषयाचे प्राध्यापक म्हणून ते रुजू झाले. आजही बी. जे. महाविद्यालयात प्राध्यापक म्हणून कार्यरत

प्रा. डॉ. गजानन एकबोटे : एक चतुरस्त्र व्यक्तिमत्त्व

१० सप्टेंबर २०२३

ब्रह्मकेसरी

असून गेली ३८ वर्षात त्यांनी अनेक नामवंत डॉक्टर्स घडविले आहेत. त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली सुमारे ४२ हून अधिक डॉक्टर्सनी मानाची एम. एस. ही पदवी प्राप्त केली आहे. त्यांची ८४ हून अधिक संशोधनपर शोधनिबंध राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय जर्नल्स मधून प्रसिद्ध झाले आहेत. त्यांना विद्यावाचस्पती या सर्वोच्च पदवीची समकक्षता महाराष्ट्र आरोग्य विद्यापीठ, नाशिककडून बहाल करण्यात आली आहे. या विद्यापीठाचे सरांनी प्रकुलगुरु म्हणून सुद्धा काम केले आहे.

१९८६ साली त्यांचे शिक्षक व गुरु कै. म. गो. चापेकर यांनी डॉक्टर एकबोटे यांना बोलावून घेतले व प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीची जबाबदारी आपल्यासारख्या कर्तृत्ववान माजी विद्यार्थ्याने सांभाळावी असा आग्रह धरला. स्वतःचा वैद्यकीय पेशा बी. जे. महाविद्यालयातील प्राध्यापक म्हणून असलेली नोकरी, सर ससून डेविड हॉस्पिटलमध्ये असलेला स्वतंत्र वैद्यकीय कक्ष या सगळ्या गोष्टी चालू असताना ही नवीन जबाबदारी त्यांच्यावर येऊन ठेपली. या जबाबदारीचे डॉक्टरांनी खऱ्या अर्थाने सोने केले व त्यास पूर्ण न्याय देत संस्थेला एका विशिष्ट उंचीवर नेऊन ठेवले. तसेच जनमानसात संस्थेची उज्वल अशी प्रतिमा निर्माण केली.

ते सुरवातीस १९८६ साली संस्थेत सहकार्यवाह म्हणून दाखल झाले. पुढे १९९३ मध्ये आपल्या निवडक विश्वासू सहकाऱ्यांच्या बरोबर प्रचंड मताधिक्याने निवडून आले, व १९९४ साली संस्थेचे कार्याध्यक्ष झाले. त्यानंतर संस्थेच्या सहाही पंचवार्षिक निवडणूका या बिनविरोध झाल्या. खरोखरच ही संस्थेच्या चोख, स्वच्छ, पारदर्शक व निस्पृह कामाची पावतीचं म्हाणी लागेल. यात डॉ. एकबोटे सरांचा सिंहाचा वाटा आहे.

डॉ. एकबोटे सरांनी प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी या संस्थेचा हा जगन्नाथाचा रथ आपल्या सहकाऱ्यांसह खांद्यावर घेतल्यापासून संस्थेची घोंडदौड खूप झपाट्याने व वेगात झाली. ही वाढ नुसती संख्यात्मक न होता गुणात्मक ही मोठ्या प्रमाणात झाली, ही बाब वाखाणण्याजोगी आहे. सुरवातीस संस्थेचा भर हा शालेय शिक्षणावर होता.

तदनंतरच्या काळात डॉ. एकबोटे सरांनी अभियांत्रिकी, औषध निर्माणशास्त्र, व्यवस्थापन शास्त्र, विधी, शिक्षण शास्त्र, जैवतंत्रज्ञान शास्त्र, संगणक शास्त्र, फिजिओथेरेपी, सूक्ष्मजीव शास्त्र, कृषी या शाखांची महाविद्यालये व अभ्यासक्रम संस्थेत सुरू केले. तसेच नॅक व एन. बी. ए. या शिखर संस्थांकडून महाविद्यालयांचे

मूल्यांकन करून घेऊन गुणवत्तापूर्ण शिक्षण तळागळातील गोरगरीब विद्यार्थ्यांना माफक शुल्कात मिळावे, याबाबत ते कायम कटिबद्ध व आग्रही राहिले आहेत.

त्यामुळे संस्थेचे जवळजवळ सर्वच महाविद्यालयांचे मूल्यांकन झाले असून उत्कृष्ट शैक्षणिक दर्जा व वातावरण निर्माण केल्या आहेत. उत्तम दर्जाच्या भौगोलिक पायाभूत सोयी सुविधा संस्थेचा महाविद्यालयातून निर्माण करण्यात आल्या आहेत. संस्थेच्या दोन महाविद्यालयांना विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली या आस्थापनेकडून स्वायत्तता बहाल करण्यात आली आहे. संस्थेच्या चार महाविद्यालयांना सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणेच्या वर्धापन दिनी दिला जाणार मानाचा सर्वोत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार मिळाला आहे यामध्ये डॉ. एकबोटे सरांचे मार्गदर्शन व योगदान मोलाचे आहे.

यासर्व घडामोडीमागे डॉ. एकबोटे सरांची कुशाग्र बुद्धिमत्ता, मार्गदर्शन, कार्यप्रेरणा, माणसे परखण्याची हातोटी, त्याग व सतत कामाचा ध्यास याच्या जोरावर हे शक्य झाले आहे. संस्थेचे नाव आज राज्यात, देशात व जगभरात आजी-माजी व परदेशी विद्यार्थ्यांनी पोहचविले आहे. याचा सार्थ अभिमान डॉ. एकबोटे सरांबरोबर आम्हा सर्व सहकाऱ्यांना आहे.

डॉ. एकबोटे सरांनी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे (पूर्वीचे पुणे विद्यापीठ), महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ, नाशिक येथे सदस्य अधिसभा, विद्या परिषद, व्यवस्थापन परिषद, अभ्यास मंडळ, अधिष्ठाता, वैद्यकीय शाखा तसेच अनेक समित्यांचे अध्यक्ष व सदस्य म्हणून मोलाचे योगदान या दोन्ही विद्यापीठात दिले आहे.

विद्यापीठाचे अंदाजपत्रक, लेखा अहवाल, वार्षिक अहवाल, कपात सूचना, विद्यार्थी-विद्यार्थिनींच्या हिताच्या अनेक योजना, विविध पुरस्कार, महाविद्यालयांना अर्थसहाय्य योजना, प्रकल्पासाठी अनुदान, शैक्षणिक प्रवेश, परीक्षा पद्धती, विद्यापीठ कायदा, परिनियम, नवे शैक्षणिक धोरण या सर्व गोष्टीतील डॉ. एकबोटे सरांचा सखोल अभ्यास, चिंतन व अनुभव हे कायम वादातीत राहिले आहे.

त्यांच्या या शिक्षण व उच्च शिक्षणातील अभ्यासवृत्ती व गाढा अनुभवामुळे त्यांचा शब्द हा प्रमाण मानला जातो व याबाबतीत ते कायमच केंद्रस्थानी राहिले आहेत. उच्च व तंत्र शिक्षणातील त्यांचे चिंतन, विद्यापीठ कायदा, शिखर परिषदा, विद्यापीठ अनुदान आयोग, नियम, परीनियम याचा अभ्यास व अनुभव प्रचंड दांडगा

डॉ. गजानन एकबोटे : एक चतुरस्त्र व्यक्तिमत्त्व

११ सप्टेंबर २०२३

ब्रह्मकेसरी

आहे. विद्यापीठाच्या एका माजी कुलगुरूंनी त्यांना एका कार्यक्रमात तर बॅरिस्टर डॉ. एकबोटे अशी उपाधी देऊन त्याच्या कायद्याच्या अभ्यासाची प्रशंसा केली होती. पुणे विद्यापीठाचा नामविस्तार सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे असा करताना विद्यापीठाच्या अधिसभेत त्यांनी घेतलेली भूमिका विद्यापीठाच्या इतिहासात सुवर्णाक्षरांनी लिहावी, अशीच आहे.

त्याचे समाजातल्या सर्व घटकांकडून कौतुक झाले आहे. डॉ. एकबोटे सरांना सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणेकडून मानाचा जीवन साधना गौरव पुरस्कार देऊन सन्मानित करण्यात आले आहे. शिक्षण व उच्च शिक्षणाबाबत कोणताही प्रश्न अथवा अडचण निर्माण झाल्यास डॉ. एकबोटे सरांची भूमिका कायमच महत्त्वाची मानली जाते.

विद्यापीठाचे कुलगुरू, शासकीय व विद्यापीठातील अधिकारी, प्राचार्य, शालेय तसेच उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग अनेक प्रसंगात प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्षपणे डॉ. एकबोटे यांचे शिर्ष व सल्लामसलत करीत असतात, हीच त्यांच्या शैक्षणिक क्षेत्रातील योगदानाची खरी पावती आहे. पत्रकार बंधूभगिनी व वृत्त वाहिन्यांचे प्रतिनिधी हे देखील एखाद्या विषयाबाबत त्यांचे नेमके काय मत व भूमिका आहे, हे जाणून घेण्यास आतुर व उत्सुक असतात.

डॉ. एकबोटे सरांनी कुटुंब प्रमुख व डॉक्टर या नात्याने मोठ्या प्रमाणावर रुग्णसेवा केली आहे. अनेक सहकाऱ्यांच्या व कर्मचाऱ्यांच्या अडी अडचणीच्या वेळी ते धावून गेले आहेत.

डॉक्टरांनी अनेकांना उपचार, शस्त्रक्रिया व वैद्यकीय सेवा देऊन जीवनदान मिळून दिले आहे. तसेच अनेकांचे जगणे सुकर केले आहे. गरजू गोर-गरिब व्यक्तींना मोफत रुग्णसेवा दिली आहेच शिवाय अनेकांना माफक दरात वैद्यकीय सेवा पुरविली आहे.

सामाजिक बांधिलकीची जपणूक डॉक्टर एकबोटे सरांनी जपली आहे. मुख्यमंत्री सहायता निधी, उत्तराखंड सरकार, मुख्यमंत्री सहायता निधी, महाराष्ट्र सरकार, राज्यातील दुष्काळग्रस्त शेतकरी व कोविड या कठीण प्रसंगात मोठी आर्थिक मदत केली आहे. शहीद जवानांच्या वीरांगना पत्नींना देखिल मोठे अर्थसहाय्य केले आहे.

कोरोना काळात गोरगरीब गरजूंना धान्य, भाजीपाला, फळे वाटप, परंप्रांतियांना त्यांच्या मूळगावी स्थानिक ठिकाणी पोहचविण्यासाठी बसची व्यवस्था, पालखी सोहळ्यात वारकऱ्यांना सातत्याने गरजू वस्तूंचे वाटप,

१००० विद्यार्थी विद्यार्थिनींना उन-पाऊस पासून संरक्षण मिळावे म्हणून छत्रीचे वाटप, गीत रामायण, भारतरत्न गानसम्राज्ञी लता मंगेशकर यांना श्रद्धांजली म्हणून सांगीतिक कार्यक्रमाचे आयोजन असे अनेक समाजोपयोगी उपक्रम त्यांनी राबविले आहेत.

असे म्हणतात की, एका यशस्वी पुरुषामागे एक स्त्री खंबीरपणे उभी असते. त्याच प्रमाणे डॉक्टर एकबोटे सरांचा मागे त्यांच्या सुविद्य पत्नी प्रा. डॉ. ज्योत्स्ना एकबोटे मॅडम या खंबीरपणे उभ्या आहेत त्यांची मोलाची साथ, पाठबळ व सहकार्य लाभले आहे. म्हणूनच डॉ. एकबोटे सर हे स्वतःला पूर्णपणे झोकून देऊ शकले, यात काही शंका नाही.

आपल्या कौटुंबिक स्तरावरदेखिल एक जागरूक पालक या नात्याने भूमिका बजावली आहे. त्यांची तीनही मुले उच्च विद्याविभूषित आहेत. मोठी मुलगी प्रा. डॉ. निवेदिता ह्या संस्थेच्या उपकार्यवाह असून व्यवस्थापन शास्त्र संस्थेच्या त्या समन्वयक आहेत. पुढील पिढीच्या आश्वासक नेतृत्व म्हणून त्यांच्याकडे पाहिले जात आहे. तर डॉ. गायत्री व डॉ. दिग्विजय या दोघांनी वैद्यकीय क्षेत्रातील पदवी, पदव्युत्तर व तदनंतर सुपर स्पेशलिटीचे शिक्षण विशेष प्रबिण्यासह पूर्ण केले आहे. दोघेही रुग्णसेवा करत आहेत व वडिलांचा वारसा पुढे चालवत आहेत.

खरोखरीच डॉ. एकबोटे सरांचे वैद्यकीय, शैक्षणिक व सामाजिक क्षेत्रातील योगदान थक करणारे, प्रेरणा देणारे, पथदर्शक व दीपस्तंभाप्रमाणे आहे, याचा आम्हा सर्वांना सार्थ अभिमान आहे.

त्यांच्या वाढदिवसाचे औचित्य साधून डॉ. एकबोटे सरांच्या कर्तृत्वाला मानाचा मुजरा...! त्यांच्या हातून अशीच देशसेवा व समाजसेवा घडत राहो...! त्याचे पुढील आयुष्य सुखाचे, समाधानाचे आरोग्यदायी जावो, ही श्रीगणरायाच्या चरणी प्रार्थना...! वाढदिवसाच्या सर्वांच्या वतीने मनःपूर्वक शुभेच्छा व अभिनंदन...!

डॉ. एकबोटे सरांच्या वाढदिवसाचे औचित्य साधून मी लिहिलेला हा लेख म्हणजे ज्योतीने तेजाची आरती करण्याचा हा प्रत्यय आहे अशी माझी भावना आहे, कृपया स्वीकार करावा...!

आपला विश्वासू

प्रा. शामकांत श्रीकांत देशमुख
कार्यवाह, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी,
शिवाजीनगर पुणे -५
उपप्राचार्य, मॉडर्न महाविद्यालय, पुणे -५

Nomination Form Filling of Prof. Dr. Mrs. Jyotsna G. Ekbote

महोदय/महोदया, आपल्या संस्थेच्या सहकार्यवाह प्रा. डॉ. ज्योत्स्ना गजानन एकबोटे मॅडम यांचा विद्या परिषदेतून व्यवस्थापन परिषदेच्या निवडणुकीचा उमेदवारी अर्ज आज शुक्रवार, दिनांक १३/१०/२०२३ रोजी ०२:१२ वाजता सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या निवडणूक विभागात दाखल केला. या प्रसंगी संस्थेचे कार्यध्यक्ष आदरणीय गजानन एकबोटे व संस्थेचे सर्व पदाधिकारी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. सर्वांनी त्यांना मनापासून शुभेच्छा.

Congratulations Prof. Dr. Mrs. Jyotsna Ekbote

Sir/Madam,

Glad to communicate you all that, ***Prof. Dr. Jyotsna Gajanan Ekbote Madam (Joint Secretary, Progressive Education Society, Pune-5)*** has been elected unopposed on the Management Council of Savitribai Phule Pune University, Pune-7.

Hearty Congratulations to Prof. Dr. Gajanan R. Ekbote Sir and Prof. Dr. Jyotsna Gajanan Ekbote Madam for this great achievement and opportunity.

Under the able and visionary leadership of Prof. Dr. Gajanan R. Ekbote Sir this could have been possible.

Best Wishes and Regards for future endeavours to Dr. Mrs Jyotsna G. Ekbote Madam...!

-Prof. Shamkant Deshmukh Secretary, Progressive Education Society, Shivajinagar, Pune-5

Congratulations Prof. Dr. Mrs. Jyotsna Ekbote

Congratulations Prof. Dr. Mrs. Jyotsna Ekbote

थोडक्यात

**डॉ. एकबोटे, जगताप
यांची परिषदेवर निवड**

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेवर डॉ. ज्योत्सना एकबोटे आणि डॉ. संगीता जगताप यांची विद्या परिषदेच्या गटातून बिनविरोध निवड करण्यात आली आहे. कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार यांनी बुधवारी निवडणुकीचा निकाल जाहीर केला. डॉ. एकबोटे या प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या सहकार्यवाह म्हणून कार्यरत आहेत. डॉ. संगीता जगताप या पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळाच्या बाबुराव घोलप महाविद्यालयात कार्यरत आहेत. यंदा प्रथमच विद्यापीठाच्या इतिहासात अधिसभा, विद्या परिषद आणि व्यवस्थापन परिषदेच्या विविध जागांवर बिनविरोध सदस्य निवडून आले आहेत. प्रामुख्याने विद्यापीठ विकास मंचाने पाठिंबा जाहीर केलेले उमेदवार निवडून आले आहेत.

व्यवस्थापन परिषदेवर एकबोटे, जगताप बिनविरोध

पुणे, ता. १८ : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेवर प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या सहकार्यवाह ज्योत्सना एकबोटे यांची महिला गटातून आणि पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळाच्या बाबुरावजी घोलप महाविद्यालयाच्या प्राध्यापिका संगीता जगताप यांची अध्यापक गटातून सदस्य म्हणून बिनविरोध निवड झाली आहे.

व्यवस्थापन परिषदेवर विद्या परिषदेतून दोन सदस्य निवडून घ्यावे होते. त्यासाठी निवडणूक प्रक्रिया सुरू होती. छाननीमध्ये चार जणांचे अर्ज बाद झाले. त्यानंतर अध्यापक गटातून तिघांचे तर महिला गटातून चौघांचे अर्ज ग्राह्य धरण्यात आले. महिला गटातून

ज्योत्सना एकबोटे संगीता जगताप

ज्योत्सना एकबोटे यांच्यासह पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळाच्या बाबुरावजी घोलप महाविद्यालयाच्या संगीता जगताप, आदर्श शिक्षण मंडळाच्या आदर्श महाविद्यालयाच्या राजश्री जायभाय आणि समाजश्री प्रशांत हिरे कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयातील वीणा नरे यांचा अर्ज होता. संगीता जगताप आणि राजश्री जायभाय यांचा अध्यापक गटातूनही

महाराष्ट्रातील सर्वात मोठ्या विद्यापीठाची आणि सर्वात जास्त मतदारांची कागदविरहित निवडणूक प्रक्रिया पूर्ण करण्यात सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाला यश आले आहे. निवडणुकीदरम्यान एकही तक्रार अथवा वाद न होता, प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आली.

- डॉ. प्रफुल्ल पवार, कुलसचिव, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

अर्ज होता. अर्ज मागे घेण्याची अंतिम मुदत बुधवारी सायंकाळी पाच वाजेपर्यंत होती. त्यावेळी महिला गटातून तीन अर्ज मागे घेण्यात आले. त्यात जगताप यांनी देखील महिला गटातून अर्ज मागे घेतला.

Pune, Main
19/10/2023 Page No. 5

Congratulations Prof. Dr. Mrs. Jyotsna Ekbote

प्रभात

विद्यापीठ व्यवस्थापन परिषदेवर डॉ. ज्योत्सना एकबोटे

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. १८ - सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेवर डॉ. ज्योत्सना एकबोटे आणि डॉ. संगीता जगताप यांची विद्यापरिषदेच्या गटातून सदस्यपदी बिनविरोध निवड करण्यात आली आहे.

पुणे विद्यापीठाच्या विद्यापरिषदेतून दोन सदस्य हे व्यवस्थापन परिषदेवर सदस्य निवडून घ्यावे होते. त्यानुसार निवडणुकीच्या प्रक्रियेत काही उमेदवारांनी अर्ज मागे घेतले. काहींचे अर्ज बाद झाले. विद्यापीठाचे कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार यांच्या प्रमुख उपस्थितीत निवडणूक प्रक्रिया राबविण्यात आली. अर्ज छाननी व माधारी घेण्याची प्रक्रिया पूर्ण झाल्यानंतर डॉ. ज्योत्सना एकबोटे

आणि डॉ. संगीता जगताप यांची बिनविरोध निवड झाल्याचे स्पष्ट झाले. डॉ. ज्योत्सना एकबोटे या प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या सहकार्यवाह म्हणून कार्यरत आहेत. तर डॉ. संगीता जगताप या पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळाच्या बाबुराव घोलप महाविद्यालयात कार्यरत आहेत. यंदा प्रथमच विद्यापीठाच्या इतिहासात अधिसभा, विद्या परिषद

आणि व्यवस्थापन परिषदेच्या विविध जागांवर बिनविरोध सदस्य निवडून आले आहेत. या निवडणुकीत प्रामुख्याने विद्यापीठ विकास मंचाने पाठिंबा जाहीर केलेले उमेदवार निवडून आले आहेत. पुणे विद्यापीठाच्या सहाय्यार समितीचे सदस्य राजेश पांडे यांनी विद्यापीठ विकास मंचाच्या माध्यमातून निवडणुकीतील सर्व घटकांना एकत्र

करीत या निवडणुका बिनविरोध करण्यासाठी पुढाकार घेतला. यामध्ये सर्व संस्थाचालक, प्राचार्य, प्राध्यापक संघटना, विद्यार्थी संघटना यांच्याशी चर्चा करण्यात आल्याचे मंचाच्या वतीने सांगण्यात आले.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाच्या पार्श्वभूमीवर विद्यापीठ विकास मंच चांगली कामगिरी करेल व निवडून आलेले सर्व सदस्य सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाला एकूणच मोठा नावलौकिक मिळवून देतील, असा विश्वास राजेश पांडे यांनी व्यक्त केला आहे. यावेळी डॉ. गजानन एकबोटे, राजश्री जायभाय, तुकाराम रोंगटे, रवी शिंगणापूरकर, वैभव जाधव, प्रसेनजीत फडणवीस, बागेश्री मंठाळकर, प्राचार्य डॉ. संजय चाकणे आदी उपस्थित होते.

Congratulations Prof. Dr. Mrs. Jyotsna Ekbote

लोकमत

न्यूज Inbox

डॉ. एकबोटे, जगताप यांची व्यवस्थापन परिषदेवर निवड

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे
विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन
परिषदेवर डॉ. ज्योत्स्ना एकबोटे
आणि डॉ. प्रा. संगीता जगताप
यांची विद्यापरिषदेच्या गटातून
बिनविरोध निवड करण्यात
आली. यंदा प्रथमच
विद्यापीठाच्या इतिहासात
अधिसभा, विद्यापरिषद आणि
व्यवस्थापन परिषदेच्या विविध
जागांवर बिनविरोध सदस्य
निवडून आले आहेत.
विद्यापीठाच्या विद्यापरिषदेतून
दोन सदस्य हे व्यवस्थापन
परिषदेवर सदस्य निवडून
द्यायचे होते. निवडणुकीच्या
प्रक्रियेत काही उमेदवारांनी
अर्ज मागे घेतले, तर काहींचे अर्ज
बाद झाले. कुलसचिव डॉ.
प्रफुल्ल पवार यांनी बुधवारी
निवडणुकीचा निकाल जाहीर
केला.

Hello Pune

Page No. 8 Oct 20, 2023

Powered by: erelego.com

Congratulations Prof. Dr. Mrs. Jyotsna Ekbote

विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेवर ज्योत्स्ना एकबोटे आणि संगीता जगताप

पुणे : सावित्रीबाई फुले
पुणे विद्यापीठाच्या
व्यवस्थापन परिषदेवर
प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन
सोसायटीच्या सहकार्यावाह
ज्योत्स्ना एकबोटे आणि पुणे
जिल्हा शिक्षण मंडळाच्या
बाबुरावजी घोलप
महाविद्यालयाच्या
प्राध्यापिका संगीता जगताप
यांची सदस्य म्हणून बिनविरोध
निवड झाली आहे. या अंतिम
टप्प्यातील बिनविरोध निवडीने
विद्यापीठाच्या निवडणूक
प्रक्रियेची सांगता झाली.

विद्यापीठाच्या विद्या
परिषदेतून निवडून देण्यात
येणाऱ्या दोन सदस्यांची
निवडणूक प्रक्रिया सध्या सुरू
होती. एकबोटे यांची महिला
गटातून, तर जगताप यांची
निर्वाचित अध्यापक गटातून
बिनविरोध निवड झाली आहे.

व्यवस्थापन परिषदेवर विद्या

विज्ञान आणि वाणिज्य
महाविद्यालयातील वीणा नरे
यांचा अर्ज होता. संगीता
जगताप आणि राजश्री
जायभाय यांचा अध्यापक
गटातूनही अर्ज होता. या
निवडणुकीत अर्ज मागे
घेण्याची अंतिम मुदतच्या
वेळी महिला गटातून तीन अर्ज
मागे घेण्यात आले.

त्यात जगताप यांनी देखील
महिला गटातून अर्ज मागे घेतला.
तर अध्यापक गटातूनही संबंधित
उमेदवारांनी अर्ज मागे घेतला.
त्यामुळे एकबोटे आणि जगताप
यांची बिनविरोध निवडणूक
झाली. व्यवस्थापन परिषदेच्या
या निवडीनंतर विद्यापीठाच्या
निवडणूक प्रक्रियेची सांगता
झाली. सावित्रीबाई फुले पुणे
विद्यापीठाचे सल्लागार राजेश
पांडे यांनी पुढाकार घेऊन
निवडणूक बिनविरोध घेण्यास
प्रयत्न केला.

परिषदेतून दोन सदस्य निवडून
द्यायचे होते. त्यासाठी निवडणूक
प्रक्रिया सुरू होती. छाननीमध्ये
चार जणांचे अर्ज बाद करण्यात
आले. त्यानंतर अध्यापक
गटातून तिघांचे, तर महिला
गटातून चौघांचे अर्ज ग्राह्य
धरण्यात आले. महिला गटातून
ज्योत्स्ना एकबोटे यांच्यासह पुणे
जिल्हा शिक्षण मंडळाच्या
बाबुरावजी घोलप
महाविद्यालयाच्या संगीता
जगताप, आदर्श शिक्षण
मंडळाच्या आदर्श महाविद्यालयाचे
राजश्री जायभाय आणि समाजश्री
प्रशांतदादा हिरे कला,

Kesari 20.10.2023

Congratulations Prof. Dr. Mrs. Jyotsna Ekbote

Congratulations Prof. Dr. Mrs. Jyotsna Ekbote

Congratulations Prof. Dr. Mrs. Jyotsna Ekbote

Prof. Dr. Jyotsna Gajanan Ekbote was felicitated in today's Academic Council meeting on being elected unopposed on Management Council by Hon'ble Prof. Suresh Gosavi Vice Chancellor, SPPU, PUNE. Hon'ble Prof. Parag Kalkar Pro Vice Chancellor, Hon'ble Prof. Dr. Prafulla Pawar Registrar and Members of the Academic Council were present during the same.

Hearty Congratulations...! Best Wishes and Regards

Dt.25.10.2023

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
(पूर्वीचे पुणे विद्यापीठ)

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY
(Formerly University of Pune)

निवडणूक विभाग
गणेशखिंड, पुणे - ४११००७
दूरध्वनी क्र. : २५६२१०१४
संकेतस्थळ : www.unipune.ac.in
election.unipune.ac.in

Election Section
Ganeshkhind, Pune - 411 007
Phone No. : 25621014
Email ID. : election@unipune.ac.in
Website : www.unipune.ac.in

संदर्भ क्र. : साफुपुविनि/३५९

दिनांक : २५ ऑक्टोबर, २०२३

प्रति,
डॉ. श्रीमती एकबोटे ज्योत्सना गजानन
प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी,
११८६ ए, शिवाजीनगर,
पुणे - ४११००५

विषय : विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेवर सदस्य म्हणून निवडून आल्याबाबत...

महोदया,

आपणांस कळविण्यात आनंद वाटतो की, महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ कलम ३०(४)(अ)/[30(4)(i)] नुसार विद्यापरिषदेचे सदस्य असलेल्या महिला प्रवर्गातून आपण विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेवर सदस्य म्हणून निवडून आल्याचे मी घोषित करीत आहे.

आपणांस पुढे असेही कळविण्यात येते की, महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६, कलम ६२ मधील तरतुदीनुसार आपल्या सदस्यत्वाची मुदत दिनांक ३१ ऑगस्ट, २०२७ पर्यंत अथवा महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ कलम ६३ आणि ६४ मधील तरतूद अथवा महाराष्ट्र शासनाकडून वेळोवेळी प्राप्त होणाऱ्या आदेशांच्या अधीन राहून यापैकी जे अगोदर घडेल त्या तारखेस संपुष्टात येईल.

विद्यापीठाच्यावतीने आपले हार्दिक अभिनंदन !

कळावे,

आपला,

(डॉ. प्रफुल्ल पवार)
कुलसचिव

D:\Election_2022_Praful\Academic Council to Management Council Election\Elected Members Letter.docx

Congratulations Prof. Dr. Mrs. Jyotsna Ekbote

डॉ. पंजाबराव देशमुख यांचे शतकोत्तर रौप्य महोत्सवी जयंती वर्षानिमित्त व्याख्यान: ४ ऑक्टोबर २०२३

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी
मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त)
शिवाजीनगर, पुणे ५

सूचना

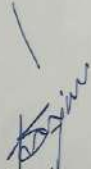
श्री शिवाजी शिक्षण संस्था, अमरावतीचे संस्थापक स्व. डॉ. पंजाबराव उपाख्य भाऊसाहेब देशमुख यांच्या शतकोत्तर रौप्यमहोत्सवी जयंती वर्षाच्या निमित्ताने आपल्या महाविद्यालयात त्यांच्या जीवन व कार्यावरचे व्याख्यान बुधवार दि. ०४.१०.२०२३ रोजी नूतन इमारतीमधील लता मंगेशकर सभागृह येथे सकाळी ११.०० वाजता अयोजित केले आहे. सदर नियोजित व्याख्यानासाठी वक्तो म्हणून संत साहीत्याचे अभ्यासक, विश्लेषक मा. डॉ. राजेश मिरगे, प्राध्यापक, श्री शिवाजी कला व वाणिज्य महाविद्यालय, अमरावती यांना निश्चित करण्यात आले आहे. आपल्या सर्वांची उपस्थिती या कार्यक्रमाला प्रार्थनीय आहे.

डॉ. प्रभाकर वराडे
समन्वयक

प्रा. संजय ठेंगडी
उप-प्राचार्य

डॉ. आर.एस. झुंजारराव
प्राचार्य

श्री शिवाजी शिक्षण संस्था, अमरावती
श्री शिवाजी कला व वाणिज्य महाविद्यालय, अमरावती
मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, पुणे
(स्वायत्त)
यांच्या संयुक्त विद्यमाने

डॉ. पंजाबराव देशमुख यांचे शतकोत्तर रौप्य महोत्सवी जयंती वर्षानिमित्त
■ बुधवार, दिनांक : ४ ऑक्टो. २०२३ **व्याख्यान** ■ वेळ : सकाळी ११:३० वाजता

विषय : लोकमहर्षी डॉ. पंजाबराव देशमुख : समग्र समाजक्रांती व भारतीय संविधानातील योगदान

— **कार्यक्रमाचे अध्यक्ष** —
मा. प्राचार्य डॉ. राजेन्द्र झुंजारराव
मॉडर्न कॉलेज, पुणे

— **प्रमुख वक्ता** —
मा. डॉ. राजेश मिरगे
संत साहित्याचे अभ्यासक, विश्लेषक
श्री शिवाजी कला व वाणिज्य महाविद्यालय, अमरावती

— **विशेष उपस्थिती** —
■ मा. प्रा. संजय ठेंगडी ■ उप-प्राचार्य मॉडर्न कॉलेज, पुणे
■ मा. प्राचार्य डॉ. रामेश्वर भिसे ■ श्री शिवाजी कला व वाणिज्य महाविद्यालय, अमरावती

— **समन्वयक** —
डॉ. प्रभाकर वराडे, मॉडर्न कॉलेज, पुणे

— **आयोजक** —
मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, पुणे
श्री शिवाजी कला व वाणिज्य महाविद्यालय, अमरावती.

या व्याख्यानास आपली उपस्थिती प्रार्थनीय आहे.
स्थळ :
मॉडर्न कॉलेज, शिवाजी नगर, पुणे

डॉ. पंजाबराव देशमुख यांचे शतकोत्तर रौप्य महोत्सवी
जयंती वर्षानिमित्त व्याख्यान: ४ ऑक्टोबर २०२३

डॉ.पंजाबराव देशमुख यांचे शतकोत्तर रौप्य महोत्सवी जयंती वर्षानिमित्त व्याख्यान: ४ ऑक्टोबर २०२३

मॉडर्न कॉलेज, पुणे येथे लोक महर्षी डॉ.पंजाबराव देशमुख यांच्या विचारांचा जागर

पुणे दि. ६ : श्री शिवाजी शिक्षण संस्था अमरावती, श्री शिवाजी कला व वाणिज्य महाविद्यालय अमरावती तथा मॉडर्न कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय पुणे यांच्या संयुक्त विद्यमाने लोकमहर्षी डॉ. पंजाबराव देशमुख यांच्या शतकोत्तर रौप्य महोत्सवी वर्षानिमित्त संपूर्ण महाराष्ट्रभर त्यांच्या आधुनिक व पुरोगामी विचारांचा जागर करण्याच्या उद्देशाने पुणे येथील प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे मॉडेल कला वाणिज्य महाविद्यालय यांच्यावतीने प्रबोधन पर व्याख्यानार्थ आयोजन करण्यात आले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव, प्रमुख अतिथी प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे सचिव उमाकांत देशमुख, व्याख्यानमाला समितीचे अध्यक्ष तथा प्राचार्य डॉ. रामेश्वर भिसे, प्रमुख वक्ते डॉ.राजेश भिरगे उपप्राचार्य डॉ. संजय ठेंगडी, समाज विज्ञान शाखेच्या प्रमुख डॉ. पुराणिक, राष्ट्रीय सेवा योजनेचे पुणे जिल्ह्याचे समन्वयक डॉ. प्रभाकर वराडे यांची प्रामुख्याने उपस्थिती होती. व्याख्यानाचे प्रारंभी लोक महर्षी डॉ.पंजाबराव देशमुख यांच्या प्रतिमेला मान्यवरानी अर्पिताने केले. स्वानंतर स्वागत पर विचार मांडताना डॉ. पंजाबराव देशमुख यांच्या विचारांचा जागर आमच्या महाविद्यालयामध्ये आयोजन केल्याबद्दल श्री शिवाजी शिक्षण संस्थेचे आभार मानून मान्यवरांचे

स्वांगीत केले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक करताना व्याख्यानमाला समितीचे अध्यक्ष तथा श्री शिवाजी कला वाणिज्य महाविद्यालय अमरावतीचे प्राचार्य डॉ.रामेश्वर भिसे म्हणाले की, महाराष्ट्रात आधुनिक विचारांची फार मोठी परंपरा राहिली असून त्या परंपरेतील अत्यंत महत्वाचे नाव डॉ.पंजाबराव देशमुख यांचे असून त्यांच्या विचारांची प्रबोधन यात्रा घेऊन १२५ व्याख्यानार्थ मध्यमातून भाऊसाहेबांच्या समग्र क्रांतीची प्रेरणा लोकांपर्यंत जावी म्हणून संस्थेच्या वतीने सदर उपक्रम आम्ही राबवत असून असून सदर उपक्रमाचे मॉडेल कॉलेज यांच्या व्यवस्थापनाचे आधार मानले.

लोक महर्षी पंजाबराव देशमुख कृषी क्रांती तथा सविधान सभेतील योगदान या विषयावर वक्ते डॉ.राजेश भिरगे यांनी विचार व्यक्त करताना म्हणाले की, समग्र समाज क्रांतीचे डॉ. पंजाबराव देशमुख हे अग्रणी असून शाहू, फुले, आंबेडकरांच्या

परंपरेतील अत्यंत महत्वाचे नाव असून शिक्षणाबरोबरच भारतातील शेतकऱ्यांच्या मायेची कल्प असलेले त्यांच्यासाठी संताची कृपा भाग्यारा आणि भारतीय शेती आणि शेतकरी कृषी व्हावा म्हणून त्यांच्या हिताच्या योजना एकलव्याच्या एकाग्रतेने राबवणारा कृषी क्रांतीचा अग्रदूत म्हणून भाऊ साहेबांचा गौरव करावा लागेल. डॉ. भाऊसाहेब यांनी विज्ञानवादी समाज निर्मितीचे स्वप्न पाहिले आणि त्यासाठी वन्हाड येथे अस्पृश्या निवारणाचे कार्य राबवणारी पोहोचवले. त्यातून बहुजन समाज जागृत झाला. हिंदू देवस्थान बिल, अतिस्वातंत्र्य विवाह, अंबादेवी मंदिर प्रवेश या घटनांमधून डॉ. पंजाबरावानी समग्र समाज क्रांतीचा विचार मांडला त्याची सुरुवात स्वतःपासून केली आणि समाजाला दिशा दिली या पार्श्वभूमीवर समाजातील सनातनी व्यवस्थेने दुरुस्त व्हावे आणि समानतेचा विचाराप्रमाणे अनुकरण करावे असे आवाहन केले.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव यांनी अध्यक्ष भाषण करताना श्री शिवाजी शिक्षण संस्थेच्या माध्यमातून संपूर्ण देशभर भाऊसाहेब पंजाबराव देशमुख यांचा कृषी व शैक्षणिक क्रांतीचा विचारांचा पागा नव्या पिढीपर्यंत पोहोचवण्याचे मिशनचा जो प्रारंभ केला आहे त्याचा गौरव केला. मॉडर्न कॉलेज ही खऱ्या अर्थाने प्रगतिक विचारांची असून अपल्या दोन्ही संस्थांचा हा वैचारिक अनुबंध मला महत्वाचा वाटतो. याप्रसंगी प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी पुणे यांच्या वतीने प्राचार्य डॉ.राजेंद्र झुंजारराव यांनी प्राचार्य डॉ. रामेश्वर भिसे डॉ.राजेश भिरगे यांचा शाल श्रेकव्हा भेट देऊन गौरव केला. याप्रसंगी श्री शिवाजी शिक्षण संस्थेच्या वतीने प्रतिमा व ग्रंथभेट माननीय प्राचार्य डॉ. रामेश्वर भिसे यांनी संस्थेला प्रदान केला. कार्यक्रमाचे आभार समूदी भिसे यांनी केले. याप्रसंगी विविध विद्यार्थ्यांमधील प्राध्यापक शिक्षक विद्यार्थी यांची बहुसंख्येने उपस्थित होते.

पुस्तक प्रकाशन सोहळा: 'जाणीव तुमच्या आमच्या संवेदनांची'

मॉडर्न कला, शास्त्र आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त) शिवाजीनगर, साहित्य विश्व प्रकाशन आणि मनोब्रम्हा फाउंडेशन ह्यांच्या संयुक्त विद्यमाने जागतिक मानसिक आरोग्य दिनाचे औचित्य साधून 'डॉ. किरण चव्हाण व डॉ. सुप्रिया चित्तर चव्हाण ह्यांच्या जाणीव तुमच्या आमच्या संवेदनांची' ह्या पुस्तकाचे प्रकाशन करण्यात आले.

प्रकाशन सोहळ्याला ज्येष्ठ मानोसोपचार तज्ञ डॉ. उल्हास लुकतुके, डॉ. विद्याधर वाटवे आणि सहायक पोलिस आयुक्त रुक्मिणी गलंडे हे प्रमुख पाहुणे लाभले होते.

कार्यक्रमास महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंझारराव, मानसशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. अमृता ओक हे मान्यवर उपस्थित होते.

डॉ. श्रद्धा साकतकर ह्यांनी कार्यक्रमाचे सूत्र संचालन केले.

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे मॉडर्न कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त)
शिवाजीनगर, पुणे - ५ यांचे मानसशास्त्र विभाग,
साहित्यविश्व प्रकाशन, पुणे आणि मनोब्रम्हा फाउंडेशन
यांच्या संयुक्त विद्यमाने, जागतिक मानसिक आरोग्य दिनानिमित्त..
डॉ. किरण चव्हाण व डॉ. सुप्रिया चित्तर-चव्हाण लिखित..

जाणीव या मानसिक आरोग्यावर आधारित पुस्तिकेचा
तुमच्या-आमच्या संवेदनांची

प्रकाशन सोहळा

मंगळवार, दि. १० ऑक्टोबर २०२३ रोजी
सायं. ४.०० वाजता करण्याचे योजिले आहे.

.... हस्ते प्रकाशन ....
डॉ. उल्हास लुकतुके वरिष्ठ मानसोपचार तज्ञ, पुणे.
डॉ. विद्याधर वाटवे वरिष्ठ मानसोपचार तज्ञ, पुणे. हॉस्पिटल, पुणे.
माजी अध्यक्ष, भारतीय मानसोपचार संघटना.
रुक्मिणी गलंडे सहाय्यक पोलीस आयुक्त, पुणे शहर.

.... अध्यक्ष ....
प्राचार्य, डॉ. राजेंद्र झुंझारराव प्रसिद्ध कवी,
प्राचार्य, मॉडर्न कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, शिवाजीनगर, पुणे - ५
प्राचार्य अधिष्ठाता सदस्य, पुणे विद्यापीठ.

या कार्यक्रमात आपण सर्वांनी उपस्थित राहावे ही नम्र विनंती..!

.... निमंत्रक ....
विक्रम मालन आप्पास्तो शिंदे साहित्यविश्व प्रकाशन, पुणे

.... संयोजक ....
टीम मनोब्रम्हा फाउंडेशन संवाद पुनर्वसन केंद्र

स्थळ- नूतन असेंबली हॉल, मॉडर्न कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त) शिवाजीनगर, पुणे - ५

जाणीव
तुमच्या-आमच्या संवेदनांची

डॉ. किरण प्रकाश चव्हाण
डॉ. सुप्रिया चित्तर-चव्हाण

पुस्तक प्रकाशन सोहळा: 'जाणीव तुमच्या आमच्या संवेदनांची'

सकाळ

मानसिक आजाराकडे पाहण्याची समाजाची दृष्टी बदलावी : वाटवे

पुणे, ता. १६ : 'एखाद्या माणसाला मानसिक आजार झाला की त्या व्यक्तीकडे समाजाचा पाहण्याचा दृष्टिकोन बदलतो. त्याला वेडे ठरविण्यात येते, परंतु त्यावर उपचार केल्यास तो बरा होणारा आजार आहे. या संवेदनांची जाणीव-जागृती होणे आवश्यक आहे', असे मत मानसोपचारतज्ज्ञ डॉ. विद्याधर वाटवे यांनी व्यक्त केले.

जागतिक मानसिक आरोग्य दिनानिमित्त प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे मॉडर्न कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, साहित्यविश्व प्रकाशन आणि मनोब्रम्हा फाउंडेशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने लेखक डॉ. किरण चव्हाण आणि डॉ. सुप्रिया चत्तर चव्हाण यांच्या 'जाणीव तुमच्या आमच्या संवेदनांची' या पुस्तकाचे प्रकाशन करण्यात आले. या वेळी मानसोपचारतज्ज्ञ डॉ. उल्हास लुकतुके, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव, मानसोपचार विभाग प्रमुख डॉ. अमृता ओक, साहित्यविश्व प्रकाशनाचे विक्रम मालन उपस्थित होते. डॉ. वाटवे म्हणाले, "मानसिक आजारांवरील पुस्तके बहुतेक वेळा रूक्ष होतात. परंतु उदाहरणाच्या माध्यमातून आजारांची संपूर्ण माहिती सोप्या शब्दांमध्ये मांडल्यास ती पुस्तके समाजासाठी उपयुक्त ठरतील." डॉ. लुकतुके म्हणाले, "आरोग्य ही संकल्पना खूप वेगळी आहे. यामध्ये रोग नाही ती स्थिती म्हणजे आरोग्य." कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. श्रद्धा चाकरकर यांनी केले.

Pune, Pune-Today
17/10/2023 Page No. 4

P.G. Induction Programme 2023-2024

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune
411005

P.G. Induction

Programme

(For First Year PG Students)

Academic Year 2023-24

The induction programme for entry level post graduate students is scheduled from 11th October 2023 and 12th October 2023. All the students who have taken admission to first year post graduate course in the academic year 2023-24, in Progressive Education Society's, Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune 411005 should attend this offline induction programme which is mandatory to the concerned students, class advisors and P.G. coordinators.

The schedule of induction programme is as below:

Day & Date	Topic	Speakers	Designation	Scheduled Time	Comparing
11/10/2023, Wednesday (For M.Sc. students)	Principal's Address	Dr. R. S. Zunjarrao	Principal, Modern College, Pune 5	11.00am - 11.45 am	Dr. Shubhangi Puranik
	Academics, Autonomy, Credit System, Examination	Dr. Anjali Sardesai	Vice Principal & IQAC Coordinator	11.45am - 12.30 pm	Dr. Priyanka Dutta Saha
	Library	Dr. Shantashree Sengupta	Librarian	12.30 pm - 12.45 pm	
	Sports	Dr. Vikram Phale	Director, Physical Education	12.45 pm - 1.00pm	
	Art Circle	Prof. A. V. Kamble	Chairperson	1.00 pm - 1.15 pm	
	Student Development Cell	Dr. Shubhangi Puranik	Student Development officer & VP (PG) section	1.15 pm - 1.30 pm	
	Placement Cell	Prof. Manisha Suryawanshi	Placement officer	1.30 pm - 1.45 pm	
	IIC	Prof. Sheetal Pardeshi	Convener	1.45 pm - 2.00 pm	
	Research and Yuva Sanshodhak	Dr. Shilpa Mujumdar	VP (Research)	2.00 pm - 2.15 pm	Dr. Shubhangi Puranik
	Science Association	Dr. Kalyani Salla	Chairperson	2.15 pm - 2.30 pm	
12/10/2023, Thursday (For M.Com and M.A. students)	Principal's Address	Dr. R. S. Zunjarrao	Principal, Modern College, Pune 5	11.00am - 11.45 am	Dr. Shubhangi Puranik
	Academics, Autonomy, Credit System, Examination	Dr. Anjali Sardesai	Vice Principal & IQAC Coordinator	11.45am - 12.30 pm	Dr. Priyanka Dutta Saha
	Library	Dr. Shantashree Sengupta	Librarian	12.30 pm - 12.45 pm	
	Sports	Dr. Vikram Phale	Director, Physical Education	12.45 pm - 1.00pm	

Arts Circle	Prof. A. V. Kamble	Chairperson	1.00 pm - 1.15 pm
Student Development Cell	Dr. Shubhangi Puranik	Student Development officer	1.15 pm - 1.30 pm
Placement Cell	Prof. Manisha Suryawanshi	Placement officer	1.30 pm - 1.45 pm
IIC	Prof. Sheetal Pardeshi	Convener	1.45pm - 2.00 pm
Research and Yuva Sanshodhak	Dr. Shilpa Mujumdar	Chief Research Coordinator	2.00 pm - 2.15 pm
Commerce Association	Dr. Rupesh Barode	Chairperson	2.15 pm - 2.30 pm
Arts Association	Dr. Nisha Bhandare	Chairperson	2.30 pm - 2.45 pm

Dr. Priyanka Dutta Saha
Program Coordinator

Dr. Shubhangi Puranik
Program Coordinator
Vice-Principal (P.G. Section)

Dr. Anjali Sardesai
Vice-Principal
(Academics)

Dr. R. S. Zunjarrao
Principal

P.G. Induction Programme 2023-2024

Progressive Education Society's

Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune 411005

Induction Programme

(For First Year PG Students)

Academic Year 2023-24

Report by Dr. Priyanka Dutta Saha (Assistant Coordinator)

Induction programme is one of the activities conducted for the entry level students who have taken admission in Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune 5. The aim of this program is to give a brief idea to the students about the college, its various facilities and the different activities which are conducted. The induction program was scheduled on 11th and 12th October 2023. The program was coordinated by Dr. Shubhangi Puranik, V.P. (P.G. section), Student Development Officer (Coordinator) and Dr. Priyanka Dutta Saha, Assistant Professor, Department of Zoology (Assistant coordinator).

The program started with a welcome note by Dr. Shubhangi Puranik, V.P. (P.G. section and program coordinator). The compering of the program was done by Dr. Priyanka Dutta Saha (assistant coordinator). In the first session, Honorable Principal Dr. R. S. Zunjarrao addressed the students and explained the significance of 'Diksharambha'. He elaborated the various schemes like Earn and Learn, ISR activities, Psychological counselling, special facilities for visually impaired students etc. He also explained idea of The Mission 100% which is to be followed by the students and staff members. Sir also explained in detail the different modes of self learning methods and emphasized on research projects and publications during post graduation.

In the next session Vice- Principal, Academics and IQAC coordinator Dr. Anjali Sardesai very elaborately explained the National Education Policy and credit system under these guidelines. She also elaborated the ABC system and the methods of filling college Google forms. She gave a detailed information on the methods of conduction of OJT and Research Projects.

Dr Shantashree Sengupta, Librarian, in her presentation gave detailed information about the facilities provided by Library and Information Centre to the students and staff members. She highlighted the importance of library in teaching, learning process and in research. She also gave a detail information of the various types of support available from library in the form of printed books, journals, e-resources, digital library etc. She, in her talk, gave information about the OPAC system for checking availability of specific journal, ENlist, DelNet data bases and College Institutional Repository facilities given to all the students.

Professor Pritish Patil and Professor Chaitrali Desai, from Department of Physical Education and Gymkhana head introduced activities and various games conducted in college. They shared a presentation and gave information about the various sports scholarships and also of a well-equipped gymnasium for students and staff and also encouraged the students to indulge in sports.

Prof. A.V. Kamble, Chairperson, Arts Circle and Cultural Coordinator of our college in his session gave information of all the activities like 'Kayavachan, Natyarang, dance, drama, paintings etc. that the college organizes for the students. He mentioned the huge collections of folk music instruments that are available in our college and encouraged the students to actively participate. He also gave information about the participation of college in the prestigious 'Firodiya Karandak' and also about the "kalasaptah".

Prof. Manisha Suryawanshi, placement officer, gave a detailed presentation and explained the functioning of placement cell in the college. In her presentation the main agenda of placement requirement was explained. She informed about the various programmes that help to improve a student's active participation such as career guidance sessions, offline interview techniques, mock interviews/ group discussion etc. She also explained the new virtual/online hiring mode which has been adopted by companies these days. Later, job/ career opportunities in various fields like government sector, agriculture, banking, food industry, graphic

P.G. Induction Programme 2023-2024

designs, UI/UX designer, marketing and start-up opportunities in various sectors like hotel management/tourism was also explained by her. Presentation includes the names of companies like Quick Heal, Google, Microsoft, TCS, Cognizant, Persistent, Infosys and Accenture where students got recruited.

Prof. Sheetal Pardeshi, Convener, Institutional Innovation Council, started the session with sharing a brief knowledge about IIC, its aim and objective which is to attract innovative minds. She gave information about the activities conducted under IIC such as guidance sessions, interactions with successful entrepreneurs, Idea club, innovation platform, Mentorship support, connecting with National activities related to innovation, legal support for patent filing and few more.

Dr. Shilpa Mujumder, V.P. (research) in her talk elaborated on the importance of research to the students and the various facilities provided by the college. She gave a detailed information on Research monitoring committee of the college and about Yuva Sanshodhak scheme under which post graduate students can take part.

Dr. Shubhangi Puranik, V.P. (P.G. section), Student Development Officer and Chairperson, ISR committee gave detailed information about the different activities which are beneficial to the students like 'Earn and Learn Scheme' and ISR (Institutional Social Responsibility) activities for giving financial assistance to the needy students. She encouraged the students to be generous, helpful and work for the society. She also gave information about the companies which provide financial assistance to the bright but needy students and the procedure of applying to these scholarships.

Dr. Yugandhar Shinde, Vice Chairperson, Science Association, elaborated the various activities like seminars, conferences (state level, national and international), guest lectures series etc. that takes place under the science association and appealed the students to actively take part. He also mentioned different competitions like "Avishkar" in which the students should actively get involved.

Dr. Nisha Bhandare, Chairperson, Arts Association, gave a detailed introduction of Arts association and the various activities under it. She encouraged students to show their talent in natyalekhan, essay writing, elocution competition etc. She explained how to participate in different competitions and appealed the students to get actively involved in all these activities.

Dr. Rupesh Bansode, Chairperson, Commerce Association, explained in detail the various activities and competitions that takes place under science association like mock interview, letter writing, poster making, preparing advertisements, power point presentations etc.

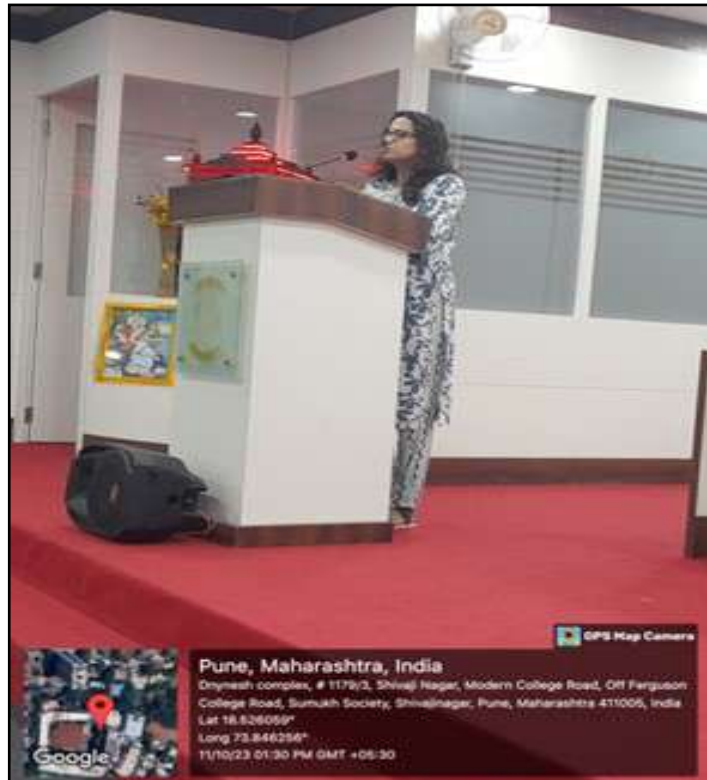
The program ended with vote of thanks which was proposed by Dr. Priyanka Dutta Saha (assistant coordinator). The induction program was smoothly conducted which received positive feedback from the students.

P.G. Induction Programme 2023-2024: 11.10.2023

P.G. Induction Programme 2023-2024: 11.10.2023

P.G. Induction Programme 2023-2024: 12.10.2023

P.G. Induction Programme 2023-2024: 12.10.2023

P.G. Induction Programme 2023-2024: 12.10.2023

Swarrang 2023 Appreciation Meeting: 16.10.2023

Swarrang 2023 Appreciation Meeting: 16.10.2023

Swarrang 2023 Appreciation Meeting: 16.10.2023

Congratulations Principal Dr. R. S. Zunjarrao Sir

Heartiest Congratulation to Principal Dr. Rajendra Zunjarrao Sir on being felicitated as the 'Best Principal' by Drishtivishwa Foundation, Pune.

*Publication function of two books written by
Principal Dr. Rajendra Zunjarrao*

डॉ. राजेंद्र झुंजारराव लिखित
'फुलोरा', 'ओजळ', 'गुंफण' आणि 'बहर' या चार काव्यसंग्रहांनंतर त्यांच्या
'झुळूक' आणि 'स्पंदन' या पाचव्या आणि सहाव्या काव्यसंग्रहांचा

प्रकाशन सोहळा

प्रकाशन हस्ते
मा. प्रा. डॉ. मनोहर जाधव
सुप्रसिद्ध साहित्यिक

प्रकाशन हस्ते
मा. प्रा. डॉ. हेमा लेले
सुप्रसिद्ध कवयित्री

सस्नेह निमंत्रण

वार व दिनांक : शुक्रवार, २७ ऑक्टोबर २०२३
वेळ : सकाळी १०:३० वाजता
स्थळ : स्वरसम्राज्ञी लता मंगेशकर सभागृह (नूतन इमारत), पहिला मजला
मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त), शिवाजीनगर, पुणे ५

साहित्यविश्व प्रकाशन
आपली उपस्थिती प्रार्थनीय आहे.
निमंत्रक
साहित्यविश्व प्रकाशन, पुणे आणि अभिरुची पब्लिकेशन्स, पुणे

अभिरुची पब्लिकेशन्स
मार्ते पुस्तकमंशी

Publication function of two books written by Principal Dr. Rajendra Zunjarrao

*Publication function of two books written by
Principal Dr. Rajendra Zunjarrao*

*Publication function of two books written by
Principal Dr. Rajendra Zunjarrao*

Publication function of two books written by Principal Dr. Rajendra Zunjarrao

प्रभात

कविता ही जगण्यातील चिंतनशीलतेचा आविष्कार डॉ. मनोहर जाधव : डॉ. राजेंद्र झुंजारराव लिखित कवितासंग्रहाचे प्रकाशन

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. २९ - 'कविता ही जगण्यातील चिंतनशीलतेचा आविष्कार आहे. 'झुळूक' या संग्रहातील कविता माणसाला एकमेकांशी संवाद साधण्यासाठी प्रवृत्त करते. संवादहीन होत चाललेल्या समाजाला ही कविता एकत्र जोडू पाहते,' असे मत साहित्यिक डॉ. मनोहर जाधव यांनी व्यक्त केले.

प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव

लिखित 'झुळूक' आणि 'स्पंदन' या कवितासंग्रहाचे प्रकाशन शिवाजीनगरच्या मॉडर्न महाविद्यालयात करताना ते बोलत होते. यावेळी कवयित्री डॉ. हेमा लेले, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन

सोसायटीचे सचिव प्रा.शामकांत देशमुख, साहित्यविश्व प्रकाशनाचे विक्रम शिंदे, अभिरुची पब्लिकेशन्सच्या वैजयंतीमाला भोसले, डॉ. अंजली सरदेसाई, प्रा. वैजयंती जाधव उपस्थित होत्या.

स्पंदन या संग्रहातील कविता ही सुरांशी जवळीक साधणारी आहे. ही कविता वाचताना वसंत बापट यांच्या कवितेशी ती नाळ जोडू पाहते आहे हे लक्षात येते, असे प्रा. लेले यांनी सांगितले.

डॉ. झुंजारराव यांची कविता ही एका उत्कृष्ट प्रशासकाच्या संवेदनशील मनाची अभिव्यक्ती असल्याचे प्रा. शामकांत देशमुख म्हणाले. या कविता जगण्याचा एक भाग असल्याचे मत डॉ. झुंजारराव यांनी व्यक्त केले.

Publication function of two books written by Principal Dr. Rajendra Zunjarrao

कविता जगण्यातील चिंतनशीलतेचा आविष्कार

डॉ. जाधव; डॉ. झुंजाररावलिखित 'झुळूक' आणि 'स्पंदन' कवितासंग्रहांचे प्रकाशन

पुणे, ता. ३० : "कविता हा जगण्यातील चिंतनशीलतेचा आविष्कार आहे. 'झुळूक' या संग्रहातील कविता माणसाला एकमेकांशी संवाद साधण्यासाठी प्रवृत्त करते. संवादहीन होत चाललेल्या समाजाला यातील कविता एकत्र जोडू पाहत आहेत. महाविद्यालयातील प्राचार्यांच्या लेखनाची परंपरा खूप मोठी आहे. या परंपरेला डॉ. झुंजारराव यांनी पुढे नेले, ही अभिमानास्पद बाब आहे." असे मत डॉ. मनोहर जाधव यांनी व्यक्त केले.

मॉडर्न महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव लिखित 'झुळूक' आणि 'स्पंदन' या कवितासंग्रहांचे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मराठी विभागाचे माजी विभागप्रमुख प्रा. डॉ. मनोहर जाधव व कवयित्री प्रा. डॉ. हेमा लेले यांच्या हस्ते

शिवाजीनगर : 'झुळूक' आणि 'स्पंदन' या कवितासंग्रहांचे प्रकाशन झाले. या वेळी उपस्थित (डावीकडून) विक्रम शिंदे, प्रा. डॉ. राजेंद्र झुंजारराव, प्रा. डॉ. हेमा लेले, प्रा. डॉ. मनोहर जाधव, प्रा. श्यामकांत देशमुख.

प्रकाशन झाले.

मॉडर्न महाविद्यालयातील मंगेशकर सभागृहात शुक्रवारी (ता. २८) हा सोहळा झाला. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष आणि 'प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी'चे सचिव प्रा. श्यामकांत देशमुख, 'साहित्य विश्व प्रकाशना'चे विक्रम शिंदे, 'अभिरुची पब्लिकेशन्स'च्या वैजयंतीमाला भोसले आणि प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव

उपस्थित होते.

"डॉ. राजेंद्र झुंजारराव यांची कविता ही एका उत्कृष्ट प्रशासकाच्या संवेदनशील मनाची अभिव्यक्ती आहे", असे मत देशमुख यांनी व्यक्त केले. संग्रहातील कविता हा जगण्याचा एक भाग असल्याचे मनोगत कवी डॉ. राजेंद्र झुंजारराव यांनी व्यक्त केले. डॉ. अंजली सरदेसाई यांनी सूत्रसंचालन केले.

Pune, Pune-Today
31/10/2023 Page No. 3

'झुळूक' व 'स्पंदन'चे प्रकाशन

पुणे : मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव लिखित 'झुळूक व स्पंदन' या काव्यसंग्रहाचे प्रकाशन झाले. साहित्यविश्व प्रकाशन, पुणे आणि अभिरुची प्रकाशनतर्फे हा काव्यसंग्रह प्रकाशित करण्यात आला आहे. यावेळी साहित्यिक डॉ. मनोहर जाधव, कवयित्री प्रा. हेमा लेले, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे सचिव प्रा. श्यामकांत देशमुख, साहित्यविश्व प्रकाशनाचे संस्थापक विक्रम मालनआप्पा शिंदे, अभिरुची प्रकाशनाच्या डॉ. वैजयंतीमाला जाधव उपस्थित होते. याप्रसंगी विजय जोशी व अविनाश काकडे यांचा विशेष सत्कार करण्यात आला. डॉ. झुंजारराव लिखित व प्रा. पुष्कर लेले व सूरज जायभाय यांनी स्वरबद्ध केलेल्या गीताने कार्यक्रमाची सुरुवात झाली. डॉ. अंजली सरदेसाई यांनी सूत्रसंचालन केले.

Pune, Main
31/10/2023 Page No. 2

1st Term End Meeting of A.Y. 2023-24 on 30.10.2023

1st Term End Meeting of A.Y. 2023-24 on 30.10.2023

Institutional Social Responsibility Activity

ISR report

Financial Assistance by Emcure Pharmaceutical Pvt. Limited, Pune for Academic Year 2023-24

Authorities from Emcure Pharmaceutical Limited, Pune visited Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar on 31st October 2023 for providing financial assistance of Rs **8,61,705** to the needy students of our college. After taking proper interviews, a total of **54** students were selected for providing financial assistance. The ISR committee of our college in collaboration with CSR department of Emcure Pharmaceutical Limited organized a short program, where Dr. Abhijit Roychowdhury, Director, Process Development R&D, was the chief guest, Mr. Girish Ghanawat, Manager, CSR, Emcure Pharmaceutical and Mr. Koustav Yendre were present. Respected Principal, Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Dr. R.S. Zunjarrao, Vice Principal (P.G.section), chairperson ISR committee and Student Development Officer, Dr. Shubhangi.S.Puranik, member of ISR committee, Dr. Priyanka Dutta Saha were also present.

The program started with a welcome speech given by Dr. S.S.Puranik, which was then followed by the felicitation of all the guest by the hands of respected Principal sir. Then the letters of confirmation of scholarships were distributed to all the deserving students by the hands of the honourable Chief Guest. After a brief introduction of the speaker by Dr. Priyanka Dutta Saha, Dr. Abhijit Roychowdhury gave a short motivational speech and encouraged the students to work hard to achieve their desired goal. Then Principal, Dr. Rajendra Zunjarrao guided the students with his inspiring words and appealed them for a "100 percent commitment". The students were very happy and they also expressed their gratitude towards the authorities. The program ended with a vote of thanks which was proposed by Dr. Priyanka Dutta Saha.

Institutional Social Responsibility Activity

Institutional Social Responsibility Activity

Institutional Social Responsibility Activity

Guest Lecture by Dr. Jagannath Dixit on 'Diet & Lifestyle Management'

Progressive Education Society's
MODERN COLLEGE OF ARTS, SCIENCE & COMMERCE (Autonomous)
Shivajinagar, Pune 411 005.

- NAAC Re-accredited with 'A+' Grade
- 'Best College Award', SPPU
- UGC : BSR & DST : FIST Funded
- UGC : B. Voc. Scheme
- 'College with Potential for Excellence', UGC
- 'Star College Scheme', DBT
- 'Community College Scheme', UGC
- National Award : Best Accessible Website

Dr. R. S. Zunjarrao
M.Sc. Ph.D.
PRINCIPAL

- P.U. AFFILIATION No. (Id No. PU/PN/ASC/022(1970))
- U.G.C. RECG.NO. included U/S 2 (F) of the U.G.C. Act 1956, Letter No. F.13-371(CD) dated 1st Sept.71
- Govt. RECG. No. D.E.M.S. Pune Oct. 77, Code No. PA/ASC-13.
- Jr. College Permission No. HSC/1077/31029/XII-HS dt/ 4-5-77, HSC College Code No. J-11.11.005.

Ref. No. : MCASC/

Date : 28/10/2023

To,

The Principal/Director,

We at Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune – 05 have organized a guest lecture by Hon'ble Dr. Jagannath Dixit on '**Diet & Lifestyle Management**'. We would like to invite you and your staff to participate in the session on **Tuesday 31st October 2023**.

As a pre-requisite, we have also facilitated a **Lab test of HbA1c** at a concessional rate of Rs. 200/- per person. This test will be conducted on **30th October 2023 in the VIP Room**, near to Swarsamraghi Lata Mangeshkar Auditorium First floor, Modern College of arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune -5 (New Building) .

Time: 10:30 am to 11:30 am and 1.00 pm to 2.00 pm.

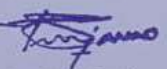
As per the instructions from Hon'ble Chairman Dr. G. R. Ekbote Sir, it is appealed to all staff members of your institute to attend the programme. For effective co-ordination of the programme everyone is requested to register themselves on the following goggle form.

https://docs.google.com/forms/d/1HlrJVFGvT79dzj_wZyFG_5HNVuymIISXJNoU2w99FwE/edit?ts=6538ad8a&pli=1

Thanking you

Yours Sincerely

Dr. Anjali Sardesai
Vice-Principal
(Academics)

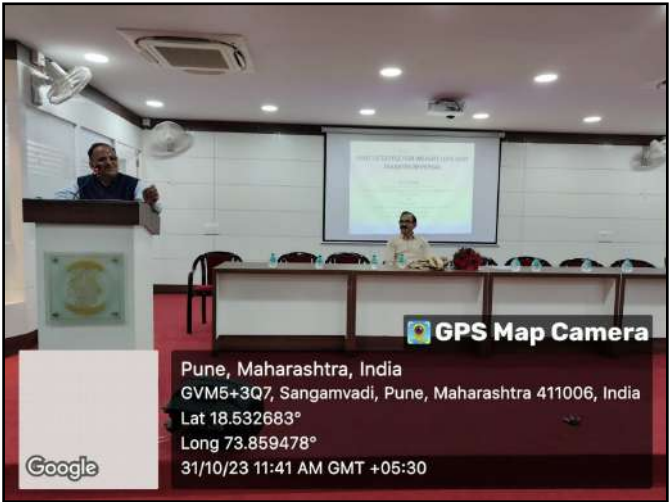

Dr. R. S. Zunjarrao
Principal

Prof. S.S. Deshmukh
Secretary, PES, Pune-5

☎ : 020-2553 5927, 020-2553 5102 Fax : 020-2553 6075

Website : www.moderncollegepune.edu.in e-mail : principal@moderncollegepune.edu.in

Guest Lecture by Dr. Jagannath Dixit on ‘Diet & Lifestyle Management’

Guest Lecture by Dr. Jagannath Dixit on 'Diet & Lifestyle Management'

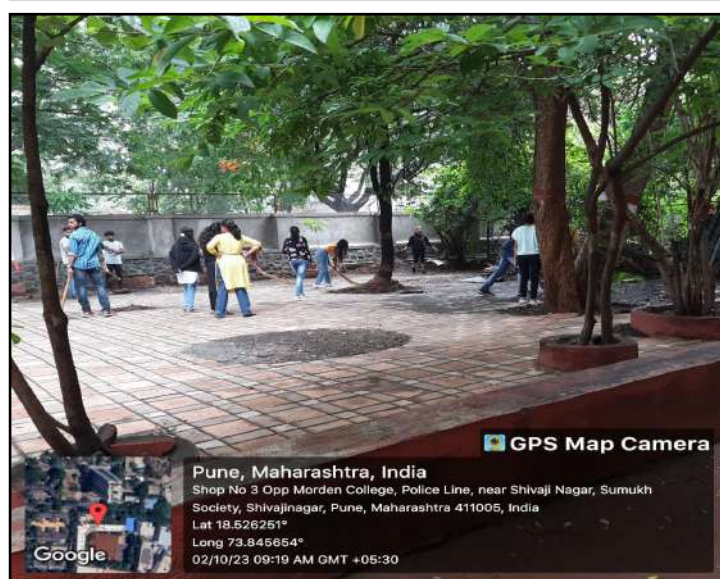

Events Conducted by National Service Scheme (NSS) during October 2023

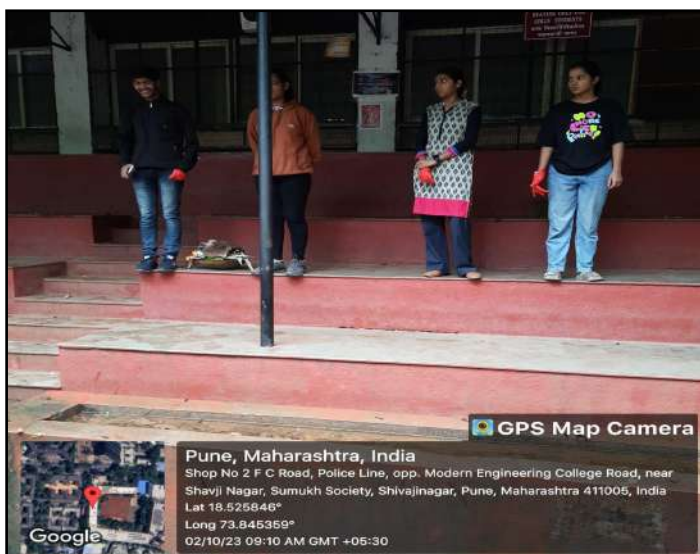

Shram Daan by NSS Volunteers on 02.10.2023

Shram Daan by NSS Volunteers on 02.10.2023

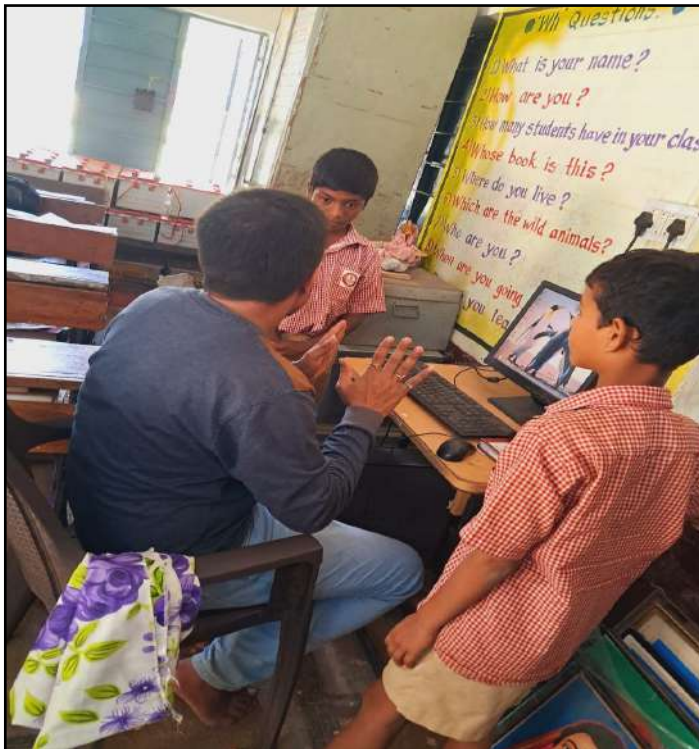
NSS and Unnat Bharat Abhiyan

Unnat Bharat Abhiyan team of Modern College of Arts Science and Commerce Shivajinagar visited the adopted villages Nigade Mose, Osade and Kuran khurd. Volunteers conducted a computer training program for school students. Games, poems and stories were taught to the students of primary school. Also the awareness programs regarding 'Meri Mati Mera Desh' were held for school students.

NSS and Unnat Bharat Abhiyan

Events Conducted by the Library during October 2023

1. Mahatma Gandhi Jayanti and Lal Bahadur Shastri Jayanti: 2nd October 2023

The Library and Information Centre of Progressive Education Society's Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5 celebrated the Birth Anniversaries of the Father of the Nation Mahatma Gandhiji and 2nd Prime Minister of India Lal Bahadur Shastriji.

The event was organised under the guidance of Principal Dr. Rajendra Zunjarrao Sir.

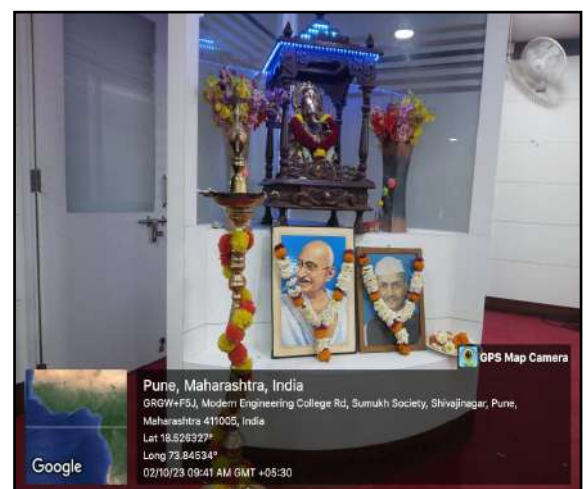
Principal Sir excellently expressed his views on the great work done by Mahatma Gandhiji and Lal Bahadur Shastriji. Sir also explained what all we can learn from the lives of the two great personalities.

Vice-Principals, HoDs, NSS and NCC Program Officers, Teaching Staff, Non teaching Staff and Students attended the program.

The NSS Volunteers did Shram Daan also on the occasion of Mahatma Gandhi Jayanti.

We are thankful to the teaching and non-teaching staff members who were present for the program.

**From-
Dr. Shantashree Sengupta,
Librarian.**

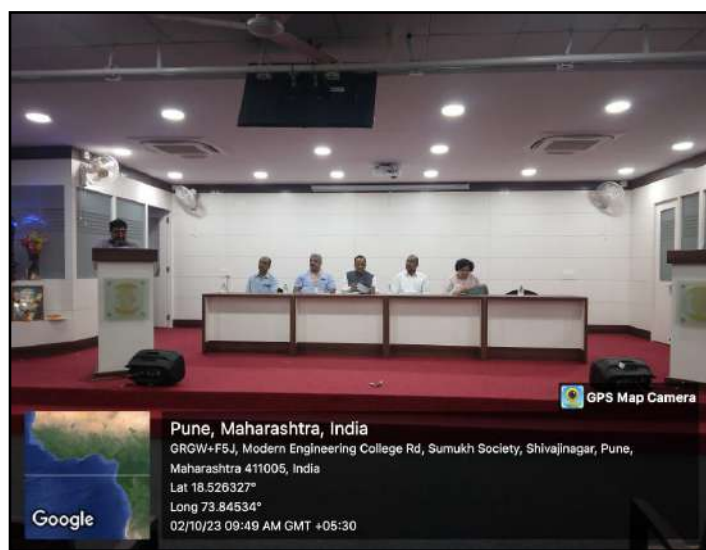

Events Conducted by the Library during October 2023

Events Conducted by the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

2. Dr. A.P.J Abdul Kalam Jayanti: 15th October 2023

On 15.10.2023, on the Birth Anniversary of Bharat Ratna Dr.A.P.J. Abdul Kalam, as per the Government of Maharashtra Circular, the Library and Information Centre of Progressive Education Society's Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar,Pune-5 under the guidance of Respected Principal Dr.R.S.Zunjarrao Sir organised program to pay respect to Dr.A.P.J Abdul Kalam. As a tribute to the great scientist, in 2010, United Nations declared Dr. A.P.J. Abdul Kalam's birthday as the 'World Students' Day' to honour his hardwork, dedication and determination that comprises his remarkable life. In 2016, the Government of Maharashtra also declared celebrating 'Vaachan Prerna Din' i.e. 'Reading Inspiration Day' as a tribute to the great man.

Principal Sir in his speech highlighted the philosophies, contribution towards Space Research in India and involvement in India's civilian space programme and military missile development efforts of The Missile Man of India Dr. A.P.J.Abdul Kalam.

We also displayed books on and authored by Dr. A.P.J. Abdul Kalam.

I am thankful to Vice Principal Dr. Shubhangi Puranik, NSS Coordinator Dr. Prabhakar Varade and library staff members who were present for the program and paid their respect to the great scientist.

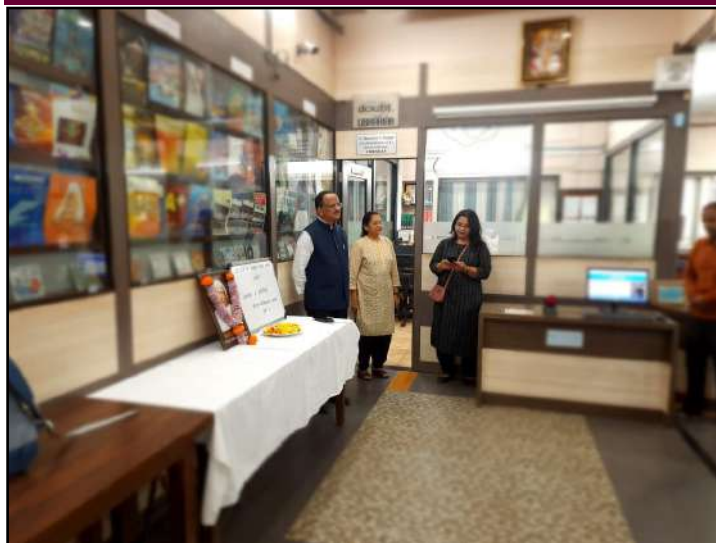
From-

**Dr. Shantashree Sengupta,
Librarian.**

Events Conducted in the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

3. Display of New Books: 21st October 2023

On 21.10.2023, under the guidance of P.E.Society Chairman Hon'ble Prof. Dr. G. R. Ekbote Sir ; Secretary Prof. Shamkant Deshmukh Sir ; Joint Secretary and Chairperson CDC, Prof. Dr. Jyotsna Ekbote Madam; Principal Dr. R.S. Zunjarrao Sir, the Library and Information Centre of Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5 organised the 'Display of New Books'.

With blessings of Maa Saraswati, the Book Display was inaugurated at the august hands of Principal Sir, in presence of all the Vice-Principals. The display which consisted of reference books and popular reading books, received overwhelming response from the teaching and non-teaching staff members of all the 26 Departments.

We are thankful to all for visiting the Display of Books and making it a memorable day for us.

I am thankful to my library team for all the support and untiring efforts for the week long preparation of the event.

Regards,
Dr. Shantashree Sengupta,
Librarian.

Events Conducted in the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

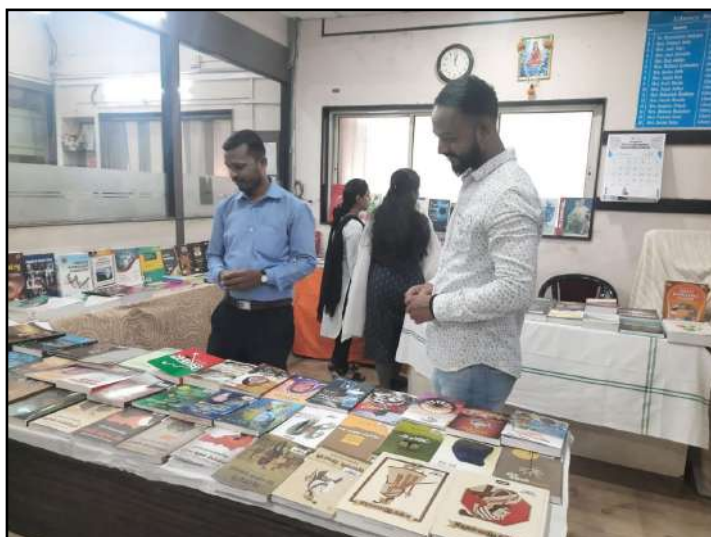

Events Conducted in the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

4. Maharshi Valmiki Jayanti: 28th October 2023

On 28th October 2023, the Library and Information Centre of Progressive Education Society's Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5 celebrated 'Maharshi Valmiki Jayanti' as per the Maharashtra Government GR.

Under the guidance of Respected Principal Dr. Rajendra S. Zunjarrao Sir, Vice-Principal Faculty of Arts Dr. Amruta Oke, Librarian Dr. Shantashree Sengupta and Library Staff paid their respect to Maharshi Valmiki. Dr. Amruta Oke Madam mentioned that Valmiki was born as Ratnakar and was a dacoit at one point in time. He would rob and kill people until one day, he met Narada Muni and under his influence, Valmiki got transformed into an ardent devotee of Lord

Rama. Valmiki's meditation continued for years and was so profound that ants had created mounds around him during his meditation. From here, he got the title of 'Valmiki', which means, born from an ant mound.

Later on, Valmiki wrote the story of Lord Rama, which came to be known as "Ramayana".

I am thankful to the library staff members who were present during the programme.

Regards,
Dr. Shantashree Sengupta,
Librarian.

Events Conducted in the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

5. Indira Gandhi Punyatithi and Sardar Vallabhbhai Patel Jayanti: 31st October 2023

On 31.10.2023- as per the Government of Maharashtra Circular, the Library and Information Centre of Progressive Education Society's Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous), Shivajinagar, Pune-5 under the guidance of Respected Principal Dr.Rajendra S. Zunjarrao Sir, observed Indira Gandhi Death Anniversary (also known as Rashtriya Sankalp Diwas) and Sardar Vallabhbhai Patel Jayanti (also known as Rashtriya Ekta Diwas).

After brief introduction by Dr. Shantashree Sengupta, Principal Dr. Rajendra Zunjarrao Sir took the 'Rashtriya Ekta Diwas Pledge' which was followed by all the attendees. In his speech, Principal Sir mentioned several points which we can learn from Iron Man Sardar Vallabhbhai Patel and Iron lady & India's first and only Woman Prime Minister Mrs.Indira Gandhi.

I am thankful to the students and Library Staff who organised and were present during the program.

Regards
Dr. Shantashree Sengupta,
Librarian.

राष्ट्रीय एकात्मता शपथ

“मी गांधीयपूर्वक शपथ घेतो/ घेते की, देशाचे स्वातंत्र्य आणि राष्ट्रीय एकात्मता अबाधित राखण्यासाठी व दृढ करण्यासाठी मी निष्ठापूर्वक काम करीन”
मी अशीही प्रतिज्ञा करतो/करते की, मी कधीही हिंसाचाराचा अवलंब करणार नाही. तसेच मी सर्व धार्मिक, भाषिक किंवा प्रादेशिक मतभेद व तंटे किंवा इतर राजकीय वा आर्थिक गा-हाणी शांततामय आणि सांविधानिक मार्गाने सोडविण्याचा प्रयत्न चालू ठेवीन.

Events Conducted in the Library during October 2023

Events Conducted in the Library during October 2023

*Events Conducted by the Departments in
October 2023*

Department of Psychology

मॉडर्न कला, शास्त्र आणि वाणिज्य महाविद्यालय शिवाजीनगर(स्वायत्त) च्या मानसशास्त्र विभागाने, जागतिक मानसिक आरोग्य दिना निमित्त वेगवेगळ्या कार्यक्रमांचे आयोजन केले. ह्यात समाजामध्ये मानसिक आरोग्याबाबत जनजागृती करण्यासाठी पथनाट्य, भिक्तीपत्रकांचे प्रदर्शन, रॅली ह्या सर्व गोष्टींचा समावेश केला गेला. मानसिक आरोग्या बाबत असणारे समज- गैरसमज ह्याविषयी माहिती दिली गेली. ह्या मध्ये विभागाच्या ११ वी ते पदव्युत्तर इयत्तांच्या जवळपास २०० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. ह्या कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंझारराव आणि मानसशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. अमृता ओक ह्यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले.

Department of Physics

Poster Competition and Project Exhibition Report

A Poster Competition for F.Y.B.Sc. and Project Exhibition come competition for T.Y.B.Sc. has been organized by the Dept. of Physics on Tuesday, 11/10/2023. The competition was inaugurated by HOD of the Physics department Prof.S.S.Thengadi. Prof.Nilesh Pardeshi was the co-ordinator of the poster competition and Prof. Sandip Patil was the co-ordinator of the poster competition. Prof. Padmashree Joshi and Prof. Pooja Kulkarni were the judges for project exhibition come competition. Prof. Trupti Aher and Prof. Ruchita Khare has reviewed poster presented by F.Y.B.Sc. student's. Students have performed very well with confidence and were clear about the topics. Winner of the competition have been felicitated by our Head of the Department.

Topic for poster competition were Big Bang Theory, Ancient Indian Astronmy, Renewable energy sources-Biomass, Physics in Sports. Furthermore, student's of T.Y.B.Sc. has presented their project on the topics Temperature Sensors, Study of Layer of Sun, Quantum Computers, Laser upto the Modern Development.

पुणे महाराष्ट्र India

29°C

MODERN COLLEGE OF ENGINEERING, Modern
College Of Arts Science & Commerce, Shivajinagar,

Lat: 18.53 | Long: 73.85
10/10/2023 11:44 am, IST
Tue, 10 Oct

Department of Hindi

प्रोग्रेसिव एज्युकेशन सोसायटी का
मॉडर्न कला, विज्ञान और वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त)
शिवाजीनगर, पुणे - ४११ ००५

हिंदी विभाग

हिंदी पखवाडा के उपलक्ष्य में आयोजित
* हिंदी लघुकथा - लेखन प्रतियोगिता : सितंबर २०२३ *
* पुरस्कार वितरण समारोह *

प्रमुख अतिथि एवं वक्ता : श्रीमती स्वरांगी साने (कवयित्री, पत्रकार, यूट्यूबर, पुणे)
अध्यक्ष : डॉ. राजेंद्र झुंजारराव (प्राचार्य, मॉडर्न महाविद्यालय, स्वायत्त)
उपाध्यक्षा : डॉ. अमृता ओक (उपप्राचार्या, कला शाखा)
संयोजिका : डॉ. प्रेरणा उबाळे (अध्यक्ष, हिंदी विभाग)

दिनांक : १३ अक्टूबर, २०२३   समय : सुबह १०.३० बजे   स्थल : हॉल नं. ४१४
समन्वयक, निमंत्रक : समस्त हिंदी विभाग

Department of Hindi

हिंदी लघुकथा लेखन प्रतियोगिता और हिंदी विशेष अनुसंधान परियोजना : पुरस्कार प्रदान समारोह संपन्न

दिनांक 13 अक्टूबर 2023 को हिंदी विभाग की ओर से सितंबर में हिंदी पखवाड़ा के उपलक्ष्य में संपन्न हिंदी लघुकथा लेखन प्रतियोगिता और हिंदी विशेष अनुसंधान परियोजना के पुरस्कार प्रदान का समारोह का आयोजन किया गया था। कार्यक्रम का प्रास्ताविक हिंदी विभागप्रमुख डॉ. प्रेरणा उबाळे ने किया। इस अवसर पर श्रीमती स्वरांगी साने (हिंदी कवियित्री, पत्रकार, यूट्यूबर, ब्लॉगर, नृत्यांगना, अभिनेत्री, अनुवादक, पुणे) प्रमुख व्याख्याता के रूप में उपस्थित थीं। "आधुनिक तकनीक और हिंदी भाषा तथा हिंदी लघुकथा" विषय पर उनका सारगर्भित व्याख्यान संपन्न हुआ। मॉडर्न महाविद्यालय के प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव ने अपना मंतव्य प्रस्तुत किया और हिंदी विभाग की विभिन्न गतिविधियों की प्रशंसा की। प्राचार्य और प्रमुख अतिथि के शुभ करकमलों से हिंदी लघुकथा लेखन और हिंदी विशेष अनुसंधान परियोजना के पुरस्कार निम्नलिखित छात्रों को प्रदान किए गए -

लघुकथा- उत्कृष्ट लेखन पुरस्कार-

1. धनसंपदा जगताप - प्रथम वर्ष कला।(दादी की सीख)
2. अक्षय दोरे - प्रथम वर्ष वाणिज्य (जैसा करोगे, वैसा भरोगे)
3. अनिल मंजुले - प्रथम वर्ष विज्ञान, संगणक शास्त्र। (हमारी जिम्मेदारी)
4. वेदिका भामरे- प्रथम वर्ष बीसीए (वास्तविक आनंद)
5. वेदांगी लिंबेकर- प्रथम वर्ष माइक्रोबायोलॉजी (नारायण सेवा ही सबसे श्रेष्ठ सेवा है)
6. सुनाक्षी शर्मा - प्रथम वर्ष बायोटेक्नोलॉजी (माँ – प्रेम और संघर्ष की विजयकथा)

हिंदी विशेष अनुसंधान पुरस्कार –

1. दीक्षा इंगळे – प्रथम वर्ष, कला विशेष हिंदी (भारतीय साहित्य में अंकित भारतीय जीवनमूल्य)
2. इमरती पालीवाल – प्रथम वर्ष, कला, विशेष हिंदी (मीराबाई और उनका साहित्य)
3. सुशील कांबळे – प्रथम वर्ष, कला (कार्यालयीन हिंदी के क्षेत्र)
4. अमित राऊत – द्वितीय वर्ष – सामान्य हिंदी (संस्कृति से संबंधित समाचार)
5. नोकसुनु थोल –द्वितीय वर्ष, सामान्य हिंदी (शिक्षासंबंधी समाचार)
6. ज्योति पावरा – द्वितीय वर्ष, हिंदी विशेष (हिंदी बोलियाँ)
7. ज्योति वांजळे – तृतीय वर्ष कला , हिंदी विशेष (उपमा अलंकार)
8. ऋतुजा वाल्हेकर - तृतीय वर्ष कला , हिंदी विशेष (उत्प्रेक्षा अलंकार)
9. श्रुतिका मुसळे – तृतीय वर्ष कला, सामान्य हिंदी (सृजनात्मक लेखन-अविस्मरणीय घटना)
10. आकाश साठे –तृतीय वर्ष कला, सामान्य हिंदी (सृजनात्मक लेखन-अविस्मरणीय घटना)

हिंदी लघुकथा लेखन प्रतियोगिता में मॉडर्न महाविद्यालय की सभी शाखाओं के 200 से अधिक विद्यार्थी सहभागी हुए तथा हिंदी विशेष अनुसंधान परियोजना में 100 से अधिक छात्र सहभागी हुए। इनमें प्रत्येक कक्षा से उत्कृष्ट लघुकथा लिखनेवाले और उत्कृष्ट अनुसंधान करने वाले छात्रों को सम्मान चिह्न और प्रमाणपत्र देकर पुरस्कृत किया गया।

उपर्युक्त प्रतियोगिताओं तथा कार्यक्रम का संयोजन हिंदी विभागप्रमुख डॉ. प्रेरणा उबाळे ने किया। कार्यक्रम का संचालन प्रा. सारिका मुंदडा और प्रा. सूरज बिरादार ने और आभार ज्ञापन प्रा. मुमताज पठाण ने किया।

डॉ. प्रेरणा उबाळे
अध्यक्ष, हिंदी विभाग
मॉडर्न महाविद्यालय, पुणे

Department of Hindi

Department of Hindi

Department of Hindi

6

● मुंबई, 17 अक्टूबर २०२३

हिंदी लघुकथा लेखन प्रतियोगिता और हिंदी विशेष अनुसंधान परियोजना : पुरस्कार प्रदान समारोह संपन्न

दिनांक 13 अक्टूबर 2023 को हिंदी विभाग की ओर से सितंबर में हिंदी पखवाड़ा के उपलक्ष्य में संपन्न हिंदी लघुकथा लेखन प्रतियोगिता और हिंदी विशेष अनुसंधान परियोजना के पुरस्कार प्रदान का समारोह का आयोजन किया गया था। कार्यक्रम का प्रास्ताविक हिंदी विभागप्रमुख डॉ. प्रेरणा उवाळे ने किया। इस अवसर पर श्रीमती स्वरांगी साने (हिंदी कविध्वनी, पत्रकार, यूट्यूबर, ब्लॉगर, नृत्यांगना, अभिनेत्री, अनुवादक, पुणे) प्रमुख व्याख्याता के रूप में उपस्थित थीं। 'आधुनिक तकनीक और हिंदी भाषा तथा हिंदी लघुकथा' विषय पर उनका सारगर्भित व्याख्यान संपन्न हुआ। डॉ. मॉडर्न महाविद्यालय के प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव ने अपना मंतव्य प्रस्तुत किया और हिंदी विभाग की विभिन्न गतिविधियों की प्रशंसा की। प्राचार्य और प्रमुख अतिथि के शुभ करकमलों से हिंदी लघुकथा लेखन और हिंदी विशेष अनुसंधान परियोजना के पुरस्कार निम्नलिखित छात्रों को प्रदान किए गए -

लघुकथा- उत्कृष्ट लेखन पुरस्कार-

1. धनसंपदा जगताप - प्रथम वर्ष कला (दादी की सीख)
2. अक्षय दोरे - प्रथम वर्ष वाणिज्य (जैसा करोगे, वैसा भरोगे)
3. अनिल मंजुले - प्रथम वर्ष विज्ञान, संगणक शास्त्र (हमारी जिम्मेदारी)
4. वेदिका भामरे - प्रथम वर्ष बीसीए (वास्तविक आनंद)
5. वेदांगी लिंबेकर - प्रथम वर्ष माइक्रोबायोलॉजी (नारायण सेवा ही सबसे श्रेष्ठ सेवा है)
6. सुनाक्षी शर्मा - प्रथम वर्ष बायोटेक्नोलॉजी (मौ - प्रेम और संघर्ष की विजयकथा)

हिंदी विशेष अनुसंधान पुरस्कार -

1. दीक्षा इंगळे - प्रथम वर्ष, कला विशेष हिंदी (भारतीय साहित्य में अंकित भारतीय जीवनमूल्य)
  2. इमरती पालीवाल - प्रथम वर्ष, कला, विशेष हिंदी (मीराबाई और उनका साहित्य)
  3. सुशील कांवळे - प्रथम वर्ष, कला (कार्यालयीन हिंदी के क्षेत्र)
  4. अभित राऊत - द्वितीय वर्ष - सामान्य हिंदी (संस्कृति से संबंधित समाचार)
  5. नोकसुनु थोल - द्वितीय वर्ष, सामान्य हिंदी (शिक्षासंबंधी समाचार)
  6. ज्योति पावरा - द्वितीय वर्ष, हिंदी विशेष (हिंदी बोलियों)
  7. ज्योति वांजळे - तृतीय वर्ष कला, हिंदी विशेष (उपमा अलंकार)
  8. ऋतुजा वाल्हेकर - तृतीय वर्ष कला, हिंदी विशेष (उत्प्रेक्षा अलंकार)
  9. श्रुतिका मुसळे - तृतीय वर्ष कला, सामान्य हिंदी (सुजनात्मक लेखन-अविस्मरणीय घटना)
  10. आकाश साठे - तृतीय वर्ष कला, सामान्य हिंदी (सुजनात्मक लेखन-अविस्मरणीय घटना)
- हिंदी लघुकथा लेखन प्रतियोगिता में मॉडर्न महाविद्यालय की सभी शाखाओं के 200 से अधिक विद्यार्थी सहभागी हुए तथा हिंदी विशेष अनुसंधान परियोजना में 100 से अधिक छात्र सहभागी हुए। इनमें प्रत्येक कक्षा से उत्कृष्ट लघुकथा लिखनेवाले और उत्कृष्ट अनुसंधान करने वाले छात्रों को सम्मान चिह्न और प्रमाणपत्र देकर पुरस्कृत किया गया।
- उपर्युक्त प्रतियोगिताओं तथा कार्यक्रम का संयोजन हिंदी विभागप्रमुख डॉ. प्रेरणा उवाळे ने किया। कार्यक्रम का संचालन प्रा. सारिका मुंदडा और प्रा. सूरज बिरादार ने और आभार ज्ञापन प्रा. मुमताज पठाण ने किया। रिपोर्ट / रवि यादव

News related to Departmental Library of Department of Hindi

हिंदी विभागीय ग्रंथालय हेतु स्वरांगी साने जी से पुस्तकें भेंट

दिनांक 26 अक्टूबर 2023 को हिंदी-मराठी कवयित्री, पत्रकार, यूट्यूबर श्रीमती स्वरांगी साने, पुणे से 60 हिंदी पुस्तकें-पत्रिकाएं हमारे स्व. शंकरराव कानिटकर हिंदी विभागीय ग्रंथालय को भेंट रूप में प्रदान की। आदरणीय श्रीमती स्वरांगी साने मैडम के प्रति आभार ॥

डॉ. प्रेरणा उबाळे
अध्यक्ष, हिंदी विभाग

News related to Departmental Library of Department of Hindi

हिंदी विभागीय ग्रंथालय हेतु डॉ. प्रभा माथुर जी से पुस्तकें भेंट

दिनांक 31 अक्टूबर 2023 को हिंदी-मराठी कवयित्री, कहानीकार डॉ. प्रभा माथुर, पुणे से 80 हिंदी पुस्तकें-पत्रिकाएं हमारे स्व. शंकरराव कानिटकर हिंदी विभागीय ग्रंथालय को भेंट रूप में प्रदान की। इसके पूर्व पिछले वर्ष डॉ. प्रभा मैडम ने हमारे ग्रंथालय के लिए 70 पुस्तकें भेंट दी हैं।

आदरणीय डॉ. प्रभा माथुर मैडम के प्रति आभार ॥

डॉ. प्रेरणा उबाळे

अध्यक्ष, हिंदी विभाग

Department of Marathi

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे
मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त),
शिवाजीनगर, पुणे - ५

मराठी विभाग आयोजित
वाचन प्रेरणा दिन

वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त
पाच दिवसीय व्याख्यानमाला आणि कार्यक्रम

१६ ऑक्टोबर २०२३ : उद्घाटन समारंभ
व्याख्यान : डॉ. दीपक मायकवाड, पुणे

भित्तीपत्रिकेचे उद्घाटन : डॉ. राजेंद्र झुंजारराव, प्राचार्य

१७ ऑक्टोबर २०२३ : वक्तृत्व स्पर्धा (विषय : वाचन आणि मी)

१८ ऑक्टोबर २०२३ : ग्रंथ प्रकाशन कार्यशाळा
(भारतरत्न लता मंगेशकर सभागृह, नवीन इमारत, असेंब्ली हॉल)

१९ ऑक्टोबर २०२३ : व्याख्यान : डॉ. अविनाश कोल्हे, मुंबई

२० ऑक्टोबर २०२३ : अभिवाचन स्पर्धा आणि समारोप
(संयोजक : मराठी विभाग)

सर्व कार्यक्रम नवीन इमारतीतील
मराठी विभागाशेजारी वर्ग क्र. EW ७०१,
(भारतरत्न लता मंगेशकर सभागृह, नवीन इमारत, असेंब्ली हॉल)
येथे सकाळी ११ वाजता सुरु होतील.

Department of Marathi

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त), शिवाजीनगर, पुणे ५ वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त पाच दिवसीय व्याख्यानमाला आणि कार्यक्रमचे आयोजन केले होते. १६ ऑक्टोबर २०२३ रोजी मराठी विभागाच्या भित्तिपत्रिकेचे उद्घाटन प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव यांच्या हस्ते करण्यात आले. ना.धों.महानोर यांच्यावर आधारित ही भित्तिपत्रिका विद्यार्थ्यांनी तयार केली

होती. १७ ऑक्टोबर २०२३ वक्तृत्व स्पर्धा (विषय: वाचन आणि मी) या विषयावर आयोजित केली होती. यामध्ये कला, विज्ञान आणि वाणिज्य विभागाच्या विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. १८ ऑक्टोबर २०२३ रोजी ग्रंथ प्रकाशन कार्यशाळा सकाळ आणि मराठी विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित करण्यात आली. १९ ऑक्टोबर २०२३ रोजी डॉ. अविनाश कोल्हे सर, मुंबई यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. २० ऑक्टोबर २०२३ अभिवाचन स्पर्धा विभागाच्या वतीने आयोजित करण्यात आली. मॉडर्न महाविद्यालयात वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी विभागप्रमुख डॉ. निशा भंडारे, डॉ. गजानन अपिने, डॉ. सुरेश रासकर, प्रा. विनोद पवार, डॉ. वैजयंतीमाला जाधव यांनी नियोजन केले.

Department of Marathi

Department of Marathi

Department of Marathi

Department of Marathi

Department of Marathi

Department of Marathi

#AnyoneCanPublish with
सकाळ प्रकाशन

सस्नेह निमंत्रण
'सकाळ प्रकाशन' आणि
मॉडर्न महाविद्यालय, पुणे (मराठी विभाग)
यांच्या संयुक्त विद्यमाने
**पुस्तक प्रकाशन
कार्यशाळा**

कार्यशाळा
सर्वासाठी
खुली

#AnyoneCanPublish
#पुस्तक प्रकाशित
करणं ज्ञातं सोपं

प्रमुख उपस्थिती : आशुतोष रामगीर
संयोजक, सकाळ प्रकाशन, पुणे

सम्माननीय उपस्थिती : प्रा. डॉ. राजेंद्र झुंजारराव
प्राचार्य, मॉडर्न महाविद्यालय

डॉ. निशा भंडारे
मॉडर्न महाविद्यालय (मराठी विभाग)

बुधवार, १८ ऑक्टोबर २०२३ । सकाळी ११ ते १.३० वाजेपर्यंत

कार्यशाळा स्थल : **स्वरसम्राज्ञी लता मंगेशकर सभागृह**
न्यू बिल्डिंग, मॉडर्न महाविद्यालय, शिवाजीनगर पुणे

संपर्क : 9552516513

Department of Marathi

Department of Marathi

जाणून घ्या पुस्तक निर्मितीची प्रक्रिया

‘सकाळ’, ‘मॉडर्न’ तर्फे बुधवारी मोफत कार्यशाळा

#AnyoneCanPublish with

पुणे, ता. १४ : लिहिणाऱ्या प्रत्येक माणसाला आपले लिखाण पुस्तकरूपात यावे, असे वाटत असते. पण त्यासाठी पुस्तक तयार होण्याची, प्रकाशनाची, वितरण आणि मार्केटिंगची प्रक्रिया ही प्रत्येकाला माहिती असेलच असे नाही. तर ज्या लोकांना ती प्रक्रिया जाणून घ्यायची आहे, त्यांच्यासाठी ‘सकाळ प्रकाशन’ आणि ‘मॉडर्न कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालयाच्या मराठी विभागातर्फे बुधवारी (ता. १८) मोफत कार्यशाळा आयोजित केली आहे. ‘पुस्तक प्रकाशित करणं झालं सोपं’ अर्थात #AnyOneCanPublish या उपक्रमांतर्गत ही कार्यशाळा होणार असून इच्छुकांनी याचा आवश्यक लाभ घ्यावा, असे आवाहन करण्यात आले आहे.

सकाळ प्रकाशनाच्या माध्यमातून नवोदित लेखक, प्रस्थापित लेखक आणि इतर लिखाणाशी संबंधित तज्ज्ञमंडळींचे लेखन प्रकाशित होत असते. आजवर सकाळ प्रकाशनाने ७५०हून अधिक पुस्तके प्रकाशित केली असून ३० लाखांपेक्षा जास्त पुस्तके जगभरात वितरित केली आहेत. या कार्यशाळेत पुस्तकनिर्मितीची प्रक्रिया उलगडून दाखवण्यात येणार असून, पुस्तक प्रकाशित झाल्यावर ते बाजारात विक्रीसाठी कसे उपलब्ध करायचे,

हे लक्षात ठेवा

- कार्यक्रम : मोफत कार्यशाळा
- वेळ : बुधवार (ता. १८), सकाळी ११ ते १.३०
- स्थळ : स्वरसम्राज्ञी लता मंगेशकर सभागृह, न्यू बिल्डिंग, मॉडर्न महाविद्यालय, शिवाजीनगर, पुणे
- अधिक माहितीसाठी संपर्क : ९५५२५१६५१३, ८८८८८८४९०५० (सकाळी १०.३० ते सायंकाळी ६.३० या वेळेत संपर्क साधावा.)

प्रकाशनासंबंधी करार, आर्थिकबाबी, रॉयल्टी, कॉपीराइट, याबद्दलही सविस्तर माहिती देण्यात येणार आहे. भारतभर पुस्तक विक्रीचे जाळं, आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील ऑनलाइन विक्रीचा अनुभव सांगितला जाईल, तसेच पुस्तकांचे लेखन, संपादन, मांडणी, छपाईबद्दलची माहिती यावर सविस्तर मार्गदर्शन करण्यात येईल. सकाळ प्रकाशनाचे प्रमुख आशुतोष रामगीर मार्गदर्शन करणार आहेत. या वेळी मॉडर्न कॉलेजचे प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंजारराव आणि मराठी विभागाच्या प्रमुख डॉ. निशा भंडारे उपस्थित राहणार आहेत. ज्यांना पुस्तकनिर्मितीची प्रक्रिया जाणून घ्यायची आहे, ज्यांना स्वतःची पुस्तके प्रकाशित करायची आहेत, अशा लेखकांनी, वाचकांनी कार्यशाळेला आवर्जून उपस्थित राहावे. हा कार्यक्रम सर्वांसाठी खुला आहे.

Department of Marathi

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संग्रहालय आणि स्मारक भेट

२६ ऑक्टोबर २०२३ रोजी प्रथम वर्ष कला शाखेच्या विद्यार्थ्यांसाठी सिम्बायोसिस सोसायटीचे 'डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संग्रहालय आणि स्मारक' येथे शैक्षणिक भेट आयोजित केली.

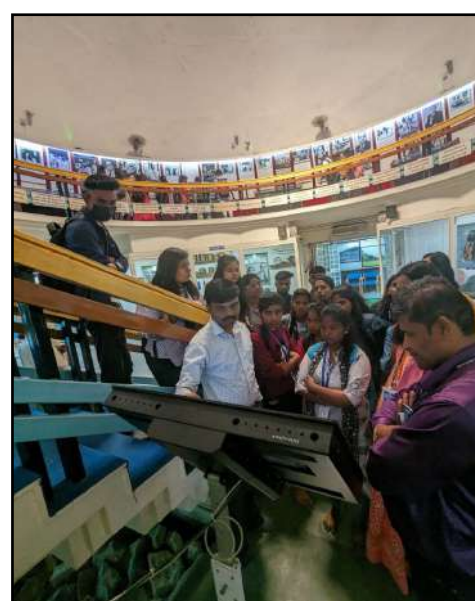
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संग्रहालय आणि स्मारकाची पायाभरणी १४ एप्रिल १९९० रोजी करण्यात आली. २६ नोव्हेंबर १९९६ रोजी संग्रहालयाचे उद्घाटन करण्यात आले. संग्रहालयात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे जन्मापासून ते मृत्यूपर्यंतचे जीवन येथे समजते. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या पत्नी माई आंबेडकर यांनी आंबेडकरांच्या अनेक वस्तू संग्रहालयात संग्रहित करण्यास दिल्या आहेत.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी भारतीय राज्यघटना लिहिताना वापरलेली टेबल आणि खुर्ची, भगवान बुद्धांची मूर्ती, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या पवित्र अस्थी, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांना मिळालेला भारतरत्न पुरस्कार, इत्यादी अनेक वस्तू संग्रहालयात आहेत.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी केलेले भाषण होलोग्रामच्या साहाय्याने दाखविण्यात येते.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संग्रहालय आणि स्मारक येथील सभागृहामध्ये डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जीवनावर आधारित व्हिडिओ दाखविण्यात आले. संग्रहालय परिसरामधील आणि संग्रहालयातील वातावरण खूप शांत आहे. विद्यार्थ्यांना ही भेट अभ्यासासाठी अत्यंत प्रेरणादायी होती.

Department of Marathi

Department of Marathi

Department of Marathi

Inauguration of Department of Performing Arts

Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous)
Shivajinagar, Pune - 5

A cordial invitation for
Inauguration of 'Department of Performing Arts'
at the hands of

 Pt. Sanjeev Abhyankar (Chief Guest)
Presided by Prof. Dr. Gajanan Ekbote (Chairman, PES)
Guest of Honour Prof. Dr. Mrs. Jyotsna Ekbote

followed by a short performance by students of our
debut batch of B. A. (Music)

Tuesday 17th Oct., 2023   4.30 p.m. onwards
Bharat Ratna Lata Mangeshkar Sabhagriha, New Building 1st Floor

- Invitees -

Dr. Pushkar Lele HoD	Dr. Amruta Oke Vice-Principal (Arts)
Prof. Shamakant Deshmukh Vice-Principal (Administration)	Dr. Rajendra Zunjarrao Principal

Inaguration of Department of Performing Arts

The 'Department of Performing Arts' of Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous) was formally inaugurated on 17th Oct 2023 by eminent Hindustani Classical vocalist and the torchbearer of Mewati gharana Pt. Sanjeev Abhyankar in a glittering function presided by Prof. Dr. Smt. Jyotsna Ekbote, along with Dr. Rajendra Zunjarrao (Principal), Shri. Shamakant Deshmukh (Secretary-PES and Vice-Principal Administration), Dr. Amruta Oke (Vice-Principal Arts) and attended by a galaxy of senior musicians and Guru -s like Vidushi Dr. Alka Deo-Marulkar, Pt. Ramdas Palsule, H. B. P. Dr. Charudatta Aphale, Pt. Satyasheel Deshpande and Dr. Shubhangi Bahulikar. Several other eminent young musicians like Milind Kulkarni, Charudtta Phadke, Amol Nisal, Aniruddha Deshpande, Shivani Marulkar-Dasakkar, Ashish Mujumdar, Dr. Shubham Kulkarni, Rajashree Mahajani, gifted tabla player Hemant Joshi, former Cultural Attache to Tajikistan Ms. Juee Deogaokar too attended the event along with students, staff, parents and senior management of our college.

After the ribbon cutting by the Chief Guest and a round of the Department, a group photo of the students with all the dignitaries was taken. The formal function that followed was held in Lata Mangeshkar Sabhagriha. The welcome address was given by Department Head Dr. Pushkar Lele. Dr. Lele outlined the vision of the department, its current courses of B.A. (Music), Certificate Course in Music Appreciation, Tabla Beginners Course and future plans of starting a Certificate Course in Music Therapy along with Masters in Music, as well as courses in Dance and Theatre. He shared that the syllabus has been designed to provide a strong foundation to any student wanting to pursue a career in music-related fields like singing-playing instruments, music composing, music arrangement, sound recording, sound design, film editing etc. and is structured in accordance to NEP 2020 guidelines. Principal Dr. Zunjarrao in his address, elaborated on the importance of Arts in life and the idea being starting the department. He shared his vision of making the department a hub of cultural activity and a place where students can come and enrich themselves, by engaging with the department's multifarious activities. Pt. Sanjeev Abhyankar congratulated the management for choosing the right people to lead the department, who have a good balance of performance experience and theoretic knowhow. He advised the students to do rigorous and focussed practice and have patience in order to succeed.

In her presidential address, Dr. Jyotsna Ekbote Madam, shared her old association with Pt. Abhyankar and expressed happiness about the inauguration of the performing arts department taking place by him. She assured the department of providing all the support necessary, including complete financial and management support, for it to blossom into a high-quality arts department in the city of Pune. The vote of thanks was given by Prof. Shri. Shripad Shirwalkar.

The formal event was followed by small music performances by talented students of the debut batch of B.A. (Music). This included a Ganesh stavan by Omkar Wadkar, a chhota-khayal bandish in Raag Bhimpalas by Suranjan Jaybhaye, a natyageet abhang by Vaishali Ingawale and Prarthana Chorge, a tabla presentation by Prof. Shripad Shirwalkar, Tushar Gore, Suranjan Jaybhaye, Yash Pachange and Sudin Joshi, a gazal by Rohit Dake, a bhavgeet by Vaibhavi Adode concluding with a tarana in Raag Sindha Bhairavi by all the students led by Dr. Lele.

The entire event was compered by Prof. Ms. Varada Kulkarni.

-Dr. Pushkar Lele

Head, Department of Music

Inaguration of Department of Performing Arts

Inaguration of Department of Performing Arts

Inaguration of Department of Performing Arts

Inaguration of Department of Performing Arts

Inaguration of Department of Performing Arts

Inaguration of Department of Performing Arts

Inaguration of Department of Performing Arts

Inaguration of Department of Performing Arts

Inaguration of Department of Performing Arts

परफॉर्मिंग आर्ट्स विभागाचे मॉडर्न महाविद्यालयात उद्घाटन

पुणे, ता. २३ : प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीतर्फे शिवाजीनगर येथील मॉडर्न महाविद्यालयात सुरु करण्यात आलेल्या परफॉर्मिंग आर्ट्स विभागाचे उद्घाटन मेवाती घराण्याचे ज्येष्ठ गायक पं. संजीव अभ्यंकर यांच्या हस्ते नुकतेच झाले. शास्त्र आणि तंत्र याचा समतोल असणाऱ्या व्यक्तीची निवड या विभागासाठी केल्याबद्दल आनंद व्यक्त करून आयुष्यात संयम ठेवून सातत्यपूर्ण रियाज करण्याचा सल्ला पं. अभ्यंकर यांनी दिला. याप्रसंगी संस्थेच्या कार्यवाह डॉ. ज्योत्स्ना एकबोटे, ज्येष्ठ गायक-संगीत समीक्षक पं. सत्यशील देशपांडे, ज्येष्ठ गायिका विदुषी अलका देव- मारुलकर, ज्येष्ठ तबलावादक पं. रामदास पळसुले, डॉ. शुभांगी बहुलीकर, विभागप्रमुख डॉ.

पुष्कर लेले आदी उपस्थित होते. 'हा विभाग पूर्ण क्षमतेने कार्यरत राहण्यासाठी संपूर्ण पाठिंबा दिला जाईल', असे डॉ. एकबोटे यांनी सांगितले.

यावेळी संगीत विभागाच्या बी. ए. प्रथम वर्गातील विद्यार्थ्यांनी कलाविष्कार सादर केला. त्यांना प्रा. श्रीपाद शिरवळकर यांनी तबल्यावर, ओंकार इंगवले यांनी पखवाजवर आणि ऋतुराज धुपकर यांनी संवादिनीवर साथसंगत केली. सूत्रसंचालन प्रा. वरदा कुलकर्णी यांनी केले. संगीत प्रेमींसाठी आणि संगीत क्षेत्रात करिअर करण्यास इच्छुक असणाऱ्या व्यक्तींसाठी हा विभाग सुरु केला आहे. म्युझिक कंपोजिंग, म्युझिक अरेंजमेंट, संगीतोपचार, संगीत संशोधन अशा सर्वांचा समावेश असलेले शिक्षण या विभागात दिले जाईल.

Department of Performing Arts

It was a beautiful day today as we held a small pooja of all our musical instruments in the Department of Performing Arts at Modern College of Arts, Science and Commerce, on the occasion of खंडेनवमी. The pooja was attended by respected Principal Dr. Rajendra Zunjarrao Sir, Prof. Shamkant Deshmukh Sir (Vice-Principal Administration), Dr. Amruta Oke Madam (Vice-Principal Arts), my friend Abha Bhagwat and several teaching and non-teaching staff members. I taught a Raag-mala to the students, which they were able to pick up impressively fast. What better way to worship the Devi than this?! May She bless us all with her choicest of blessings

Dr. Pushkar Lele

Department of Performing Arts

Department of Performing Arts

A cordial invitation for
an interaction and short
performance by

ROZS TAMÁS

(Cello player and Hungarian
Folk musician)

31st Oct 2023; 9 to 11 am

Department of Performing
Arts

1st floor, New Building,
Modern College, Shivajinagar,
Pune – 5

OPEN FOR ALL. ENTRY
FREE.

Department of Performing Arts

On 31.10.2023, our students and staff at the Department of Performing Arts of Modern College of Arts, Science and Commerce had a lovely interaction today with two performers from completely different backgrounds - Tamás Rozs, a Hungarian folk musician and Dr. Charudatta Aphale, one of the most respected Kirtankaar-s from Maharashtra. Tamas talked about his instrument, the Cello and the different musical impressions from German, Serbian, Slovakian, Balkan, Romanian, Austrian and Ukrainian cultural traditions finding expression in Hungarian folk music. He sang some traditional and some new self-composed melodies (by fusing Mongolian throat singing which he learnt and practiced for four years from renowned Mongolian musicians) and even jamming with Shripad Shirwalkar on the tabla!

Aphale bua demonstrated the connection between raag-bhaav and shabda-bhaav. He sang some traditional and some new tunes of the Dindi vrutta and shared the challenges a Kirtankaar faces during a performance.

As we go on a long-ish academic break, the last working day of the semester couldn't have been better spent, in the company of such wonderful musicians. Thanks Rajendra Vaishampayan for dropping in.

Department of Performing Arts

Department of Electronic Science

Report PowerPoint Presentation Competition on Electronics Topics F. Y. B. Sc. (Electronic Science) 2023-24

Date: 26/10/2023

Department of Electronic Science organised a PowerPoint presentation Competition on Electronics topics for F. Y B.Sc. (2023-24) students with Electronics Science as a major subject on 18th and 19th October 2023. Objectives of this competition were to prepare PPTs on topic from Electronics and present them in front of students and teachers. In order to build confidence it was asked that every student will prepare PPTs and present them within given time.

All staff members were present for this activity. Staff members gave feed back after each presentation. Dr. M. R. Bodke worked as coordinator.

Prof. T. B. Sonawane and Prof. T. R. Kumbhar helped to coordinator in arranging LCD projector and in collecting students PPTs well before presentation. On 18th October function started with address given by Prof. D. B. Gaikwad, Head of the Department. Prof. Y.S.Thipse also gave guidance speech. Total 22 students participated in the competition .Considering knowledge about topic, presentation, Dr. Bodke sir prepared list of students as First, Second, Third and 2 consolation prizes. Students gave presentation on 18th and 19th Oct 2023 from 3 pm to 5 pm.

List of Students who won prizes.

Sr No	Name of the Student	Certificate + Trophy	Topic
1	SANCHITA SANTOSH THOPATE	First	Wireless Communication
2	AKSHATA KANTALLU	Second	Number System
3	SAMARTH KONDIBA ZAWARE	Third	Semiconductors
4	PRANITA WAGH	Consolation	K-Map
5	SIDDHESHWAR KANTHAKE	Consolation	AI and IoT

Department of Electronic Science

Following students were present for the competition.

Sr. No.	Roll no	Name	Topic
1	2330006	OMKAR GANESH NAIKNAWARE	Thevenin's Theorem
2	2330012	SHIVAM SUNILSURYAWANSHI	Telephone
3	2330007	OMKAR NILESH DHOTRE	Norton Theorem
4	2330039	HARSH GANESH GADALU	Superposition Theorem
5	2330034	YASH UMESH BABAR	Electronic Components
6	2330061	PURVA PRASHANT BORHADE	Maximum power transfer Theorem
7	2330091	SAMARTH KONDIBA ZAWARE	Semiconductors
8	2330027	BADAL KUMAR	PCB
9	2330063	SIDDHESHWAR KANTHAKE	AI and IoT
10	2330051	SANCHITA SANTOSH THOPATE	Wireless Communication
11	2330052	TANISHA SUNIL TAYADE	Logic Gates
12	2330065	TANUJA AMBURE	TV
13	2330066	SNEHAL ZADKAR	Telegraph
14	2330093	ANJALI SHARAMA	Smart Phone
15	2330103	ADESH DHOKARE	e-Vehicles
16	2330075	AKSHATA KANTALLU	Number System
17	2330096	MANISHA SHENDGE	DeMorgan's Theorem
18	2330095	PRATIKSHA MHETRE	Resistors
19	2330073	GAYATI BHONDAVE	Voltage divider rule
20	2330074	PRANITA WAGH	K-Map
21	2330092	ATHARV JORE	Mobile Communication
22	2330016	VEDANT DESHMUKH	PLC

Department of Electronic Science

Prize distribution function was conducted on 19th Oct 2023 at 4:15 pm. In this function Principal Dr. R. S. Zunjarrao , Prof. Y.S. Thipse, Dr. M. R. Bodke , Prof. T. B. Sonawane, Prof. T. R. Kumbhar, Dr. P.S.Varade and non-teaching staff members were present. Prof. D. B. Gaikwad gave welcome speech. Dr. M.R.Bodke took review of two days activity. Dr. R.S. Zunjarrao addressed students. He appreciated efforts taken by students and department in organizing the activity. Prof. T. B. Sonawane and Prof. T. R. Kumbhar gave feed back of the competition. Students also shared their experience of competition.

Prof. Dr. P.S. Varade worked as an anchor for this function, Prof. Dr. M. R. Bodke expressed vote of thanks.

On First day of PPT Competition , Coordinator Dr. M.R.Bodke giving instructions to the students.

On First day PPT Competition, Prof. Y.S.Thipse addressing the students

Department of Electronic Science

First day of PPT presentation Competition –
staff (L-R) Prof. T.B.Sonawane, Dr.M.R.Bodke,
Prof. D.B.Gaikwad, Dr. P.S.Varade,
Prof. Y.S.Thipse

Prof. D.B.Gaikwad welcomes Respected
Principal, staff and students

Principal Dr. R.S.Zunjarrao
addressing students

Sanchita Thopte , First Prize

Department of Electronic Science

Akshata Kantallu , Second Prize

Samarth Zaware , Third Prize

Pranita Wagh , Consolation Prize -1

Siddheshwar Kanthake , Consolation Prize - 2

Department of Electronic Science

Dr. P.S. Varade , giving vote of Thanks

Prof. Kumbhar Sir addressing students

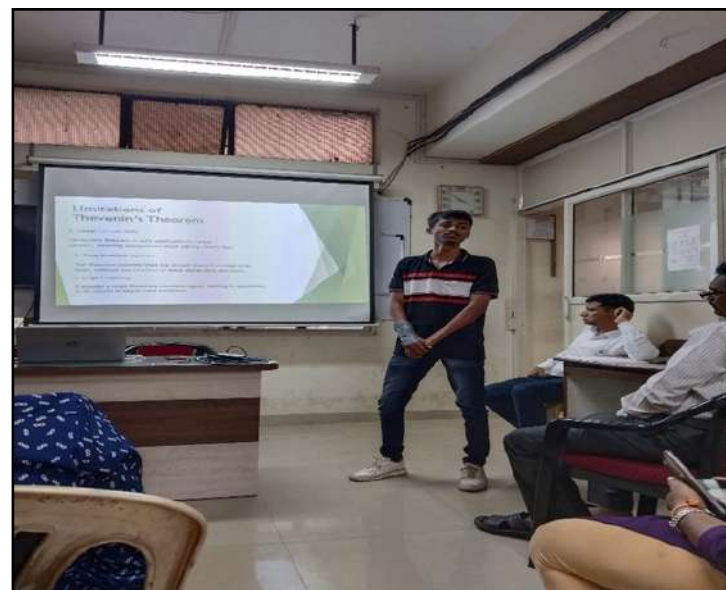

Group Photo

Department of Electronic Science

Students' presentation

Dr. M.R.Bodke
Coordinator

Prof. D.B.Gaikwad
Head,
Department of Electronic Science

Inauguration of Research Laboratory and Renovated General Laboratory of Department of Electronic Science

Date: 28/10/2023

Department of Electronic Science is actively engaged in various academic activities. Department runs Electronics at different levels from XI-XII (Bifocal – Electronics) to Ph.D. degree.

Research centre in Electronic Science under Savitribai Phule Pune University established in 2011. Dr. P.S.Varade is coordinator of research activities of the department. Dr. M.R.Bodke and Dr. P.S. Varade are guides in the research centre.

Dr. Ghatule, Dr. P.K.Bhadane are external guides in the research centre. There are 7 students perusing the research and one student Mrs. Suchita Bhangale was awarded Ph.D. on 17th August 2022. From 2011 till August 2023, we used a room on first floor in west wing as research laboratory. In August 2023, respected Principal gave permission to use room on north wing. Hon'ble Chairman Dr. G.R.Ekbote and Principal Dr. R.S. Zunjarrao permitted furniture work in the room so as to use it as research laboratory.

In Oct 2023, newly allocated room developed into Research Laboratory. Additionally, with permission of Hon'ble Chairman Dr. G.R.Ekbote and Principal Dr. R.S. Zunjarrao general laboratory was renovated. The Inauguration function of Research Laboratory and renovated general laboratory took place on 23rd Oct 2023.

Respected Principal Dr. R.S. Zunjarrao and Prof. S. S. Deshmukh inaugurated Advanced Electronics Research Laboratory and the renovated general laboratory, followed by a poojan ceremony on the occasion of Khande-Navami. Vice Principal Prof. S.S.Thengadi, Vice Principal Dr. Amruta Oak, Vice Principal Dr. Vijay Gaikwad, Former Heads of Department Prof. S.R.Chaudhari, Prof. B.B.Yenge were also present. Other attendees included Dr. M.S.Zambre (Fergusson College) Prof. Doiphode, Prof. Karekar, Dr. R.M.Jagtap (COE), Prof. Kamble (HOD, English), Dr. Kalbage (HOD, Zoology), Dr. Kundur, Dr. Vilas Kamble (HOD, Geography), Dr. Harsh Gaikwad (HOD, Chemistry), Registrar Shri.Ganesh Sathe, Office Superintendent Shri.Yemul, Office Superintendent Mrs. Bhosale, research students, students of T.Y.B.Sc. and M.Sc., teaching and non-teaching staff members of the department.

During the function Prof. S.S.Deshmukh addressed the students and staff members. Respected Principal Dr. R.S. Zunjarrao gave his speech, in which he

guided research students and appreciated the efforts taken by the department for completion of the renovation in time. Prof. D.B.Gaikwad took review of the department and different activities carried out in the department since its establishment. Prof. Dr. P.S. Varade served as an anchor for this function, Prof. Dr. M. R. Bodke expressed vote of thanks.

Prof. D.B.Gaikwad
Head,
Department of Electronic Science

Inauguration of Research Laboratory and Renovated General Laboratory of Department of Electronic Science

Principal Dr. Rajendra Zunjarrao inaugurating
Advanced Electronics Research Lab

Principal Dr. Rajendra Zunjarrao
inaugurating renovated General Laboratory

Prof. D.B.Gaikwad, felicitating
Prof. S.S.Deshmukh

Advanced Electronics Research Laboratory

Inauguration of Research Laboratory and Renovated General Laboratory of Department of Electronic Science

Advanced Electronics Research Laboratory

In main gate of Department of Electronic Science and Physics

Principal Dr. Rajendra Zunjarrao

Prof. S.S. Deshmukh, Secretary
P.E.Society and Vice Principal

Inauguration of Research Laboratory and Renovated General Laboratory of Department of Electronic Science

Dr. P.S. Varade (Coordinator, Research centre in Advanced Electronics)

Invitees, Staff and students

Prof. D.B. Gaikwad, talking about Department of Electronic Sc.

Principal Dr. Rajendra Zunjarrao addressing audience

Inauguration of Research Laboratory and Renovated General Laboratory of Department of Electronic Science

Prof. S.S. Deshmukh addressing audience

Dr. M.R. Bodke expressing vote of Thanks

General Laboratory

Seminar/ Conference attended by Faculty Members in October 2023

***Dr. Prabhakar Varade participated in Sancheti Hospital
Walk-a-thon on 22nd October 2023***

 sancheti
Institute for Orthopaedics & Rehabilitation
(Recognised Post-Graduate Teaching & Research Institute by Pune University)
16, Shivajinagar, Pune 411 005. Phone : 2899 9999, 2799 9999, Fax : 2553 3233
E-mail : info@sanchetihospital.org Website : www.sanchetihospital.org
For appointment : 020-28999839, Mobile : 08868808845
For Emergency Medical Services Dial : **105757**
ISO 9001 : 2008 & NABH ACCREDITED HOSPITAL

To,

Prof. PRABHAKAR VARADE
NSS Programme Coordinator
Art & Science Modern College

Subject: Invitation for participation in Sancheti Hospital Walk A Thon 22nd Oct 2023.

Respected Sir/Madam,

Greetings from Sancheti Hospital!

We are pleased to invite you and your NSS volunteers to participate in our annual event, Sancheti Hospital Walk A Thon 2023, which will be held on **Sunday, 22nd October 2023** at Sancheti Hospital, Pune. (**Walk A Thon Route** : Sancheti Hospital to Modern College , shivajinagar play ground)

Sancheti Hospital Walk A Thon is a walkathon to raise awareness for arthritis prevention and treatment. Arthritis is a common condition that affects millions of people in India and around the world. It causes pain, stiffness, and inflammation in the joints, affecting the mobility and quality of life of the patients. Arthritis can be prevented and managed by adopting a healthy lifestyle, regular exercise, proper diet, and timely medical intervention.

Sancheti Hospital Walk A Thon is an opportunity for you and your NSS volunteers to join us in our mission to fight arthritis and promote orthopedic health. By participating in this event, you will not only contribute to a noble cause .You will also get a chance to interact with our expert orthopedic surgeons and physiotherapists who will guide you on how to prevent and treat arthritis and other orthopedic problems.

The event is open to all age groups and fitness levels. You can choose to walk 3 km. The registration is Free, which includes a T-shirt, certificate, and refreshments.

We request you to confirm your participation by before 15th October 2023. You can also contact us at or email us at sanchetihospitalwalkathon@gmail.com or any queries Mr. Ajinath :-7774024129

We look forward to seeing you and your NSS volunteers at Sancheti Hospital Walk A Thon 2023. Together, let us take a step towards a healthier and happier future!

Thanking you,
Yours sincerely,

Dr. Rahul Choube
General Manager
Sancheti Hospital, Pune

**State Level Conference on 'Women Empowerment' organized by
Higher & Technical Education, Government of Maharashtra
and SPPU, Pune**

संयुक्त राष्ट्र शाश्वत विकास उद्दिष्टे, महिला सक्षमीकरण
आणि उच्च शिक्षण
महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
आणि
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित
एक दिवसीय राज्यस्तरीय महिला सक्षमीकरण परिषद
“संयुक्त राष्ट्र शाश्वत विकास उद्दिष्टे,
महिला सक्षमीकरण आणि उच्च शिक्षण”

□ अध्यक्ष □
मा. ना. डॉ. निलमताई गोन्हे
उपन्यभापती, महाराष्ट्र विधान परिषद, महाराष्ट्र राज्य

□ प्रमुख पाहुणे □
मा. ना. श्री. चंद्रकांतदादा पाटील
मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य

□ प्रमुख उपस्थिती □
मा. श्री. विकासचंद्र रस्तोगी
प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र शासन

मा. डॉ. सुरेश गोसावी
कुलगुरु, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे

मा. डॉ. पराग काळकर
प्र-कुलगुरु, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

□ कार्यक्रमाचे ठिकाण □
खाशाबा जाधव क्रीडा संकुल, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
दिनांक : २३ ऑक्टोबर, २०२३ वेळ : सकाळी १०.०० वा.

□ आपले विनित □
डॉ. प्रफुल्ल पवार
कुलसचिव,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

डॉ. शैलेंद्र देवळाणकर
शिक्षण संचालक,
उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

State Level Conference on 'Women Empowerment' organized by Higher & Technical Education, Government of Maharashtra and SPPU, Pune

State Level Conference on 'Women Empowerment' organized by Higher & Technical Education, Government of Maharashtra and SPPU, Pune

State Level Conference on 'Women Empowerment' organized by Higher & Technical Education, Government of Maharashtra and SPPU, Pune

*State Level Conference on 'Women Empowerment' organized by
Higher & Technical Education, Government of Maharashtra
and SPPU, Pune*

State Level Conference on 'Women Empowerment' organized by Higher & Technical Education, Government of Maharashtra and SPPU, Pune

**State Level Conference on 'Women Empowerment' organized by
Higher & Technical Education, Government of Maharashtra
and SPPU, Pune**

**State Level Conference on 'Women Empowerment' organized by
Higher & Technical Education, Government of Maharashtra
and SPPU, Pune**

**State Level Conference on 'Women Empowerment' organized by
Higher & Technical Education, Government of Maharashtra
and SPPU, Pune**

*Faculty Members invited as Resource
Person during October 2023*

Dr. Prerna Ubale, Head Department of Hindi
Invited as Resource Person

प्रकाश-पर्व गौरव ग्रंथ का लोकार्पण समारोह संपन्न

शब्दसृष्टि प्रतिष्ठान और डॉ. विजया स्मृति अंतरराष्ट्रीय अनुवाद और अनुसंधान केंद्र, मुंबई की ओर से आयोजित "प्रकाश-पर्व" ग्रंथ का लोकार्पण समारोह मुंबई प्रेस क्लब में संपन्न हुआ। विश्व अनुवाद दिवस अर्थात् 30 सितंबर के दिन इस कार्यक्रम का आयोजन मुंबई में किया गया था। प्रमुख वक्ताओं के रूप में डॉ. सुहासिनी कीर्तिकर (मुंबई मराठी साहित्य संघ की अक्षरदालन की प्रमुख), श्री. दाजी पणशीकर (रामायण-महाभारत पर प्रचुर ललित लेखन करनेवाले और उनपर 3000 से अधिक व्याख्यान देनेवाले ज्येष्ठ चिंतक), श्री. दिनकर गांगल (ग्रंथाली प्रकाशन संस्था के संस्थापक और थिंक महाराष्ट्र आंदोलन के प्रवर्तक), डॉ. सतीश पांडेय (अधिष्ठाता, कला शाखा, सोमैया कॉलेज, मुंबई) उपस्थित रहे। वक्ताओं ने साहित्यिक अनुवाद पर अपने विचार व्यक्त करते हुए अनुवाद तपस्वी श्री. प्रकाश भातम्ब्रेकर जी से जुड़े अपने अनुभव साझा किए।

अनुवाद तपस्वी श्री. प्रकाश भातम्ब्रेकर द्वारा मौलिक लेखन, अनुवाद, शैक्षिक क्षेत्रों से संबंधित 100 से अधिक रचनाओं के निर्माण के संदर्भ में प्रकाश-पर्व ग्रंथ में समीक्षात्मक लेखों का समावेश किया गया है। इसका प्रकाशन शब्दसृष्टि प्रतिष्ठान की ओर से हुआ। इसके पूर्व अक्टूबर 2022 में हिंदी विभाग, मॉडर्न कला, विज्ञान और वाणिज्य महाविद्यालय में इस ग्रंथ के डिजिटल संस्करण का लोकार्पण हुआ था।

विश्व अनुवाद दिवस के अवसर पर आयोजित इस कार्यक्रम में शब्दसृष्टि प्रतिष्ठान के न्यासी कार्याध्यक्ष श्री. मुकुंद आंधळकर, शब्दसृष्टि प्रतिष्ठान की सहसचिव और संपादक डॉ. प्रेरणा उबाळे, कार्यकारी सदस्य प्रा. विजय मोहिते, हेमंत जोगळेकर तथा शब्दसृष्टि की तकनीकी टीम, उपस्थित थे। इस कार्यक्रम में मराठी, हिंदी, गुजराती, अँग्रेजी के लेखक-कवि, महाविद्यालयों के छात्र उपस्थित थे।

प्रस्तुत कार्यक्रम का मंच संचालन और समन्वयन डॉ. प्रेरणा उबाळे ने किया।

डॉ. प्रेरणा उबाळे
अध्यक्ष, हिंदी विभाग

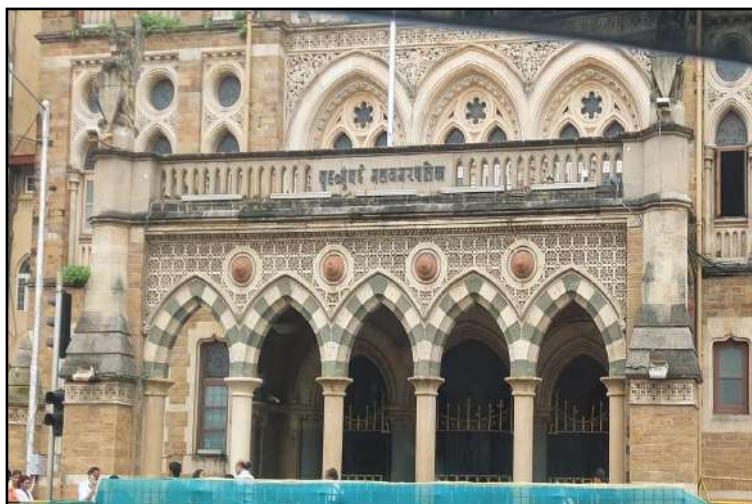

Dr. Prerna Ubale, Head Department of Hindi Invited as Resource Person

*Dr. Prerna Ubale, Head Department of Hindi
Invited as Resource Person*

Dr. Prerna Ubale, Head Department of Hindi Invited as Resource Person

Worked as an Interpreter at Mahatma Phule College on 30th Oct. 2023.

Mahatma Phule College has achieved A++ grade with 3.61 CGPA in NAAC accreditation.

I worked there as an Interpreter in the Alumni and Parents meeting

Dr. Prerana Ubale
HOD, Hindi

Mr. Nilesh Navale, Clerk Invited as Resource Person

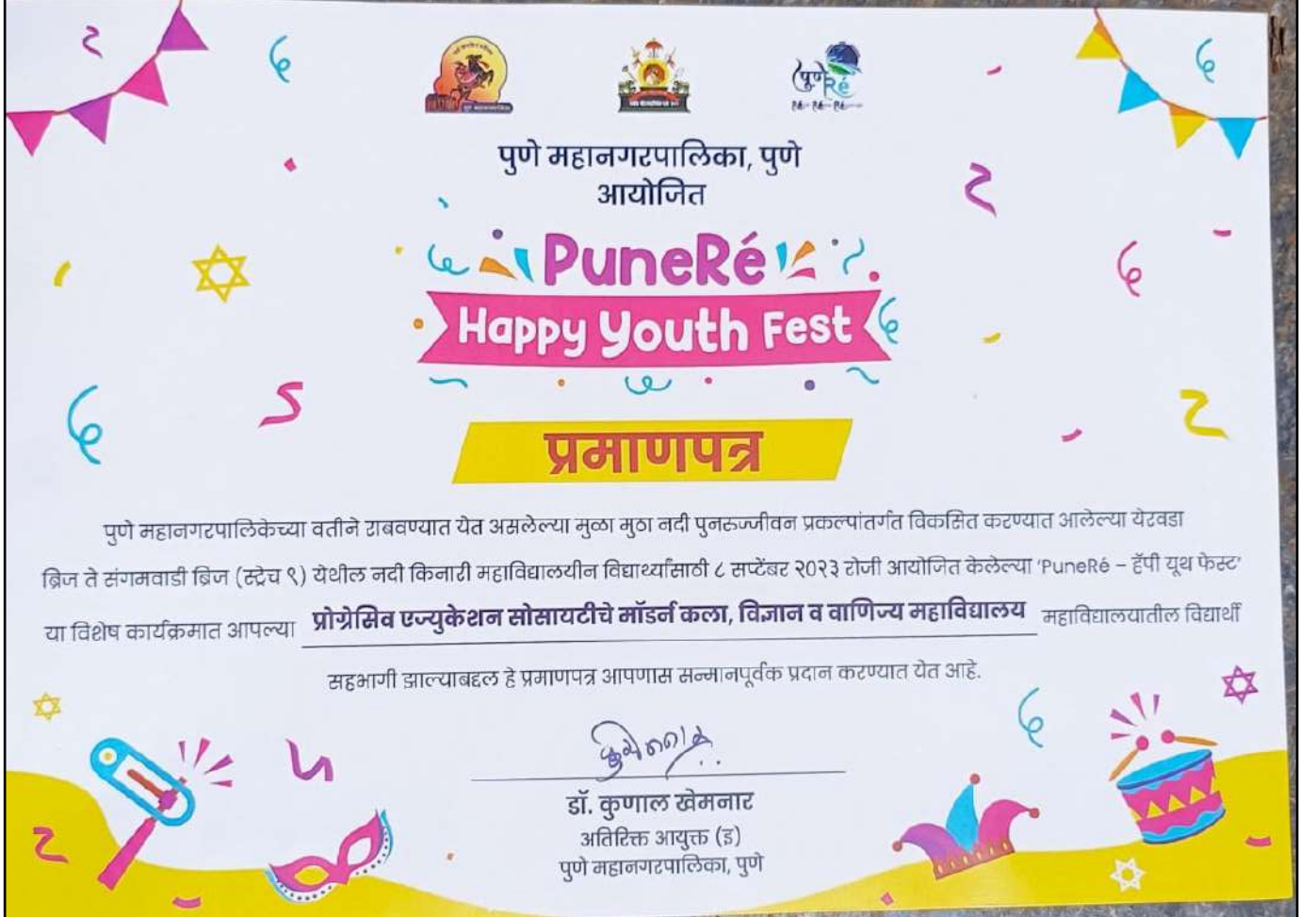
आदिवासी मुलींचे शासकीय वसतिगृह, अमनोरा पार्क, हडपसर, पुणे येथे गुरुवार, दि.२८ सप्टेंबर २०२३ रोजी "माहितीचा अधिकार कायदा २००५" या विषयावर सविस्तर माहिती देण्यासाठी आपले सहकारी श्री निलेशजी नवले यांना आमंत्रित करण्यात आले होते. यामध्ये निलेशजींनी या कायद्या अंतर्गत माहिती मिळविण्यासाठी असलेली कार्यपद्धती, अर्ज प्रक्रिया, लागणारा कालावधी, वेगवेगळ्या स्तरावरील अधिकारी वर्ग, व स्वतः त्याचा वापर करून समजहितासाठी केलेली कामे याबद्दल सविस्तर माहिती .एकूणच विषय उपस्थितांना खूप उपयुक्त राहिल असा होता. याप्रसंगी श्री. सुनील भोसले, प्रा.सौ. वैशाली हर्सूलकर व वसतिगृहाच्या प्रमुख सौ. दीपाली पाटील उपस्थित होत्या.

Modern Achievements

*Modern College of Arts, Science and Commerce (Autonomous),
Shivajinagar, Pune-5*

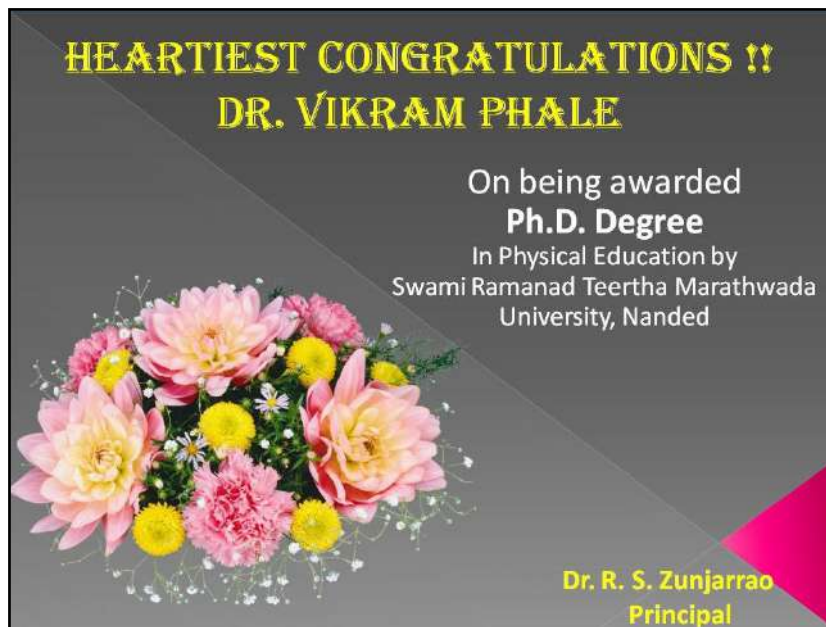

Congratulations to Dr. Vikram Phale, Director Physical Education on being Awarded Ph.D degree

Hearty congratulations to **Dr. Vikram Phale** for being awarded by the Ph.D degree in Physical Education of Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded.

Congratulations. Dt. 4.10.2023

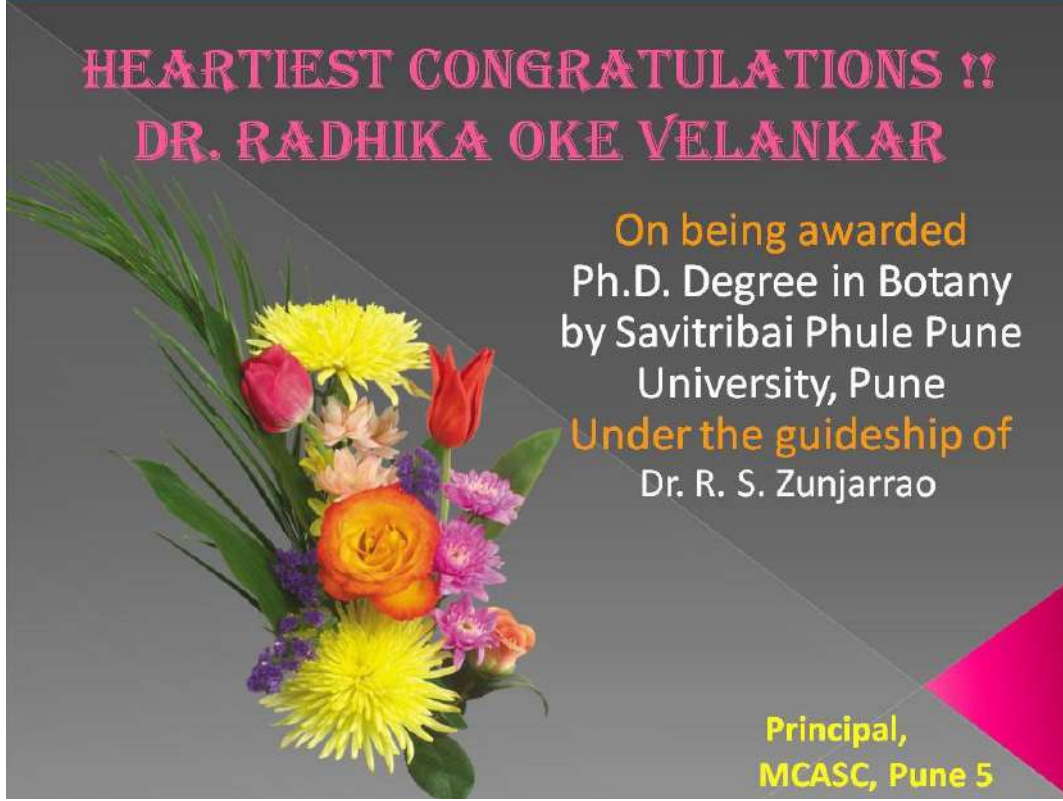

Congratulations to Dr. Vikram Phale, Director Physical Education on being Awarded Ph.D degree

	<p>स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड 'ज्ञानतीर्थ', विष्णुपूरी, नांदेड-४३१६०६ (महाराष्ट्र राज्य) भारत Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded 'Dnyanteerth', Vishnupuri, Nanded-431 606 (Maharashtra State), India</p> <p><small>Established by Govt. of Maharashtra on 17th September, 1994 - Recognized By the UGC U/s 2(f) and 12(B), NAAC Re-accredited with "B." Grade</small></p> <p>Website : srtmun.ac.in E-mail : director@hcoe@srtmun.ac.in , hcoeoffice@srtmun.ac.in</p>
<h3 style="color: red;">NOTIFICATION</h3>	
<p>Ref.No.: PG/Ph.D./2023-2024/ 6879 Date : 04/10/2023</p>	
<p>It is hereby notified for the information of all concerned that the report of the referees appointed to examine and adjudicate the Thesis entitled:</p>	
<p>महाराष्ट्र राज्य कुमारगट नेटबॉल खेळाडूंच्या खेळातील स्थानानुसार निवडक शरीरमापन व शारीरिक सुदृढता घटकांचा विश्लेषणात्मक अभ्यास.</p>	
<p>Submitted by the candidate mentioned below has been accepted by this University, and the candidate has been declared 'Eligible' for the award of Degree of :</p>	
<p>DOCTOR OF PHILOSOPHY (Ph.D.) SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY</p>	
Name of the Candidate	: Phale Vikram Suresh
Date of Registration	: 18/04/2016
Topic of Research	: महाराष्ट्र राज्य कुमारगट नेटबॉल खेळाडूंच्या खेळातील स्थानानुसार निवडक शरीरमापन व शारीरिक सुदृढता घटकांचा विश्लेषणात्मक अभ्यास.
Research Guide	: Dr. Manoj Reddy
Subject	: Physical Education
Faculty	: Inter-disciplinary Studies
Viva Voce Held on	: 04/10/2023
Eligibility No.	: Ph. D./Phy. Edu./April-16/75, date 12/11/2016
<p><i>Copy forwarded with compliments to :</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 01. The University Grants Commission, Bahadurshah Zafar Marg, New Delhi. 02. The Joint Secretary U.G.C., Western Regional Center Aundh Road, Ganeshkhind, University Campus, Pune - 411 007. 03. The Secretary, Association of Indian Universities, AIU House, 16 Kotla Marg, New Delhi -110002 04. The Editor, University Association of Indian Universities, AIU House 16 Kotla Marg, New Delhi 05. The Dean of concerned faculty. 06. The Director, Board of Examinations & Evaluation, this University 07. Research Guide : Dr. Manoj Reddy 08. Researcher : Phale Vikram Suresh 09. Convocation Section, this University 10. The Director, Knowledge Resource center with copy of the thesis. 11. Research Centre 	
 <p>Notification0354</p>	
<p style="font-size: 1.5em; font-family: cursive;">Phale Vikram Suresh</p> <p>Director Board of Examinations & Evaluation</p>	

Congratulations to Dr. Radhika Oke Velankar, Department of Biotechnology on being Awarded Ph.D degree

राधिका वेलणकर यांना पीएच.डी. जाहीर

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाची राधिका सर्वेश वेलणकर यांना नुकतीच पीएच.डी. जाहीर करण्यात आली आहे. विज्ञान तंत्रज्ञान शाखेतील 'वनस्पतीशास्त्र' या विषयात 'फायटोरेमिडिएशन ऑफ पॉल्युटेड सॉइल्स युर्जी प्लांट ऑफ ऍस्टरेसी अँड फॅबेसी' या विषयावर त्यांनी शोध प्रबंध सादर केला. प्रबंधासाठी त्यांना डॉ. राजेंद्र झुंझारराव यांनी मार्गदर्शन केले.

लोकमत

राधिका वेलणकर यांना वनस्पतिशास्त्रात पीएच.डी.

लोकमत न्यूज नेटवर्क

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठातून राधिका सर्वेश वेलणकर यांनी

वनस्पतिशास्त्र या विषयात पीएच.डी. पदवी संपादन केली आहे. 'स्टडीज इन फायटोरेमिडिएशन ऑफ पॉल्युटेड सॉइल्स युर्जिंग प्लांट्स ऑफ ऍस्टरेसी अँड फॅबेसी' हा संशोधनाचा विषय होता. त्यांना डॉ. राजेंद्र शंकर झुंझारराव यांनी मार्गदर्शन केले.

Hello Pune
Page No. 5 Oct 24, 2023
Powered by: erelego.com

Congratulations to Dr. Radhika Oke Velankar, Department of Biotechnology on being Awarded Ph.D degree

 Savitribai Phule Pune University (formerly University of Pune)	
Declaration of Result of the Doctor of Philosophy (Ph.D.)	
Candidate's Name	: Velankar Radhika Sarvesh (वेलणकर राधिका सर्वेश)
Mother's Name	: Amruta (अमृता)
	
<p>University has accepted the thesis submitted by the above candidate for award of Ph.D. Degree, as per reports of referees and examiners of open defense of the thesis. Accordingly, it is hereby notified that, the above candidate is declared to have passed the examination of Ph.D. and has become eligible for the award of Ph.D. Degree.</p>	
<p>Relevant details are as under :</p>	
1. Faculty	: Science and Technology
2. Subject Name	: Botany
3. Title of Thesis	: Studies in Phytoremediation of Polluted Soils Using Plants of Asteraceae and Fabaceae
4. Research Center	: Modern College Shivajinagar, Pune - 411005
5. Name and Address of the Guide	: Dr. Zunjarrao Rajendra Shankar Modern College Shivajinagar, Pune - 411005
6. Date of Registration	: 26/03/2018
7. Date of Declaration of Result	: 18/09/2023
	
Ganeshkhind, Pune - 411007. Ref. No. PGS/Ph.D./23/S&T/0222 Date : 04/10/2023	
 Director Board of Examinations & Evaluation	

Congratulations to Registrar Shri.Ganesh Sathe & Head Clerk Shri.Sagar Chavan

रविवार दि. ८ ऑक्टोबर २०२३ रोजी पहाटे ५:३० वा कॉलेज ऑफ ईजिनिअरिंग ऍंड पॉलिटेक्निक पुणे आयोजीत सायकल मॅरेथॉन स्पर्धेत महाविद्यालयाचे **प्रबंधक गणेश साठे व मुख्य लिपिक श्री. सागर चव्हाण** यांनी भाग घेतला. सीओईपी ग्राउंड -विद्यापीठ सर्कल -औंध-डांगे चौक-रावेत व परत असा ऐकुन ३० कि.मी. चा टप्पा १ तास ३६ मिनिटांमध्ये यशस्वीपणे पार केला.

Congratulations

Swarrang 2023 Achievers

पुणे विद्यापीठ आयोजित "स्वरंग 2023" या युथ फेस्टिवल च्या विभागीय स्तरावरील स्पर्धेत आपल्या महाविद्यालयच्या विद्यार्थ्यांनी विविध स्पर्धांमध्ये यश संपादन केले. मा प्राचार्य डॉ झुंजारराव सर यांनी विद्यार्थ्यांचे कौतुक केले.

Department of Physical Education

आपल्या महाविद्यालयाच्या मुलांच्या व्हॉलीबॉल संघाने १९ वर्षा खालील गटात द्वितीय क्रमांक मिळवल्याबद्दल सर्वांचे हार्दिक अभिनंदन.

Department of Physical Education

Hearty congratulations champions

Inter Collegiate Boxing performance

- 1) Prasad pardeshi (67-71) Gold medal
- 2) Khushi rewale (50-52)- Silver medal
- 3) Rahul khimare (60-63)- Silver medal
- 4) Ajay shirke (46-48)-silver medal
- 5) Sahil Shaikh (51-54)- Silver medal
- 6) Rudraksh kawade (86-92) Selected for zonal
- 7) Aditya Dalvi (71-75) Semi finalist

Feeling very proud.

Congratulations to Aditya Lalge

Hearty Congratulations

Aditya Lalge TYBA on being Selected to represent Indian team at the Sultan Johar Cup, Malaysia. A proud moment Congratulations and Best wishes Team Hockey India

Department of Physical Education

हार्दिक अभिनंदन!! पुणे शहर विभागीय क्रीडा समिती आयोजित आंतर महाविद्यालयीन स्पर्धेत मॉडर्न महाविद्यालय शिवाजीनगर मुलांच्या संघाने विजेते पद मिळवल्याबद्दल सर्व खेळाडूंचे हार्दिक अभिनंदन!!

Congratulations to Pritha Vartikar

पुण्याच्या पृथा वर्टीकरने संपादिले दुहेरी जेतेपद

पुणे, ता. १२ : ठाणे येथे सुरू असलेल्या चौथ्या राज्य मानांकन टेबल टेनिस स्पर्धेत पुण्याच्या पृथा वर्टीकरने महिला गटासह एकोणिस वर्षांखालील मुलींच्या गटातही बाजी मारताना दुहेरी मुकुटाचा मान मिळविला आहे.

ठाण्यात सी.के.पी. हॉलमध्ये सुरू असलेल्या या स्पर्धेत महिला गटात पंधराव्या मानांकित पृथा वर्टीकरने तेराव्या मानांकित टीएसटी मुंबई संघाच्या रिशी मिरचंदानीचा

७-११, ११-४, ७-११, ११-९, ११-८, ११-७ असा पराभव करून विजेतेपद संपादिले. गेल्या राज्य मानांकन स्पर्धेतील महिला गटात रिशा मिरचंदानीला उपविजेतेपदावर समाधान मानावे लागले होते, तर पृथा वर्टीकरला मोसमातील पहिल्या राज्य मानांकन स्पर्धेत उपविजेतेपदावर समाधान मानावे लागले होते. साहजिकच दोघांही या स्पर्धेत मोसमातील महिला गटाचे पहिले जेतेपद पटकावण्यासाठी उत्सुक होत्या. अंतिम लढतीत रिशा मिरचंदानीने चांगली सुरुवात केली. तिने पहिली गेम ११-७ अशी जिंकली. मात्र, त्यानंतर पृथा वर्टीकरने ११-४ अशी बाजी मारून १-१ अशी बरोबरी साधली. त्यानंतर, रिशा मिरचंदानीने पुन्हा ११-७ अशी बाजी मारून २-१ अशी आघाडी घेतली. त्यानंतर पृथा वर्टीकरने चौथी गेम ११-९ अशी, पाचवी गेम ११-८ आणि सहावी गेम ११-७ अशी जिंकून जेतेपदावर शिक्कामोर्तब केले.

तरपुर्वी, उपांत्य फेरीत पृथा वर्टीकरने मुंबई उपनगरच्या तिसऱ्या मानांकित सेन्होरा डिमुझाला ११-४,

पृथा वर्टीकर

११-६, ८-११, ६-११, ११-८, ५-११, ११-९ असे, तर रिशी मिरचंदानीने सोलापूरच्या समृद्धी कुलकर्णीला १३-११, ११-२, ५-११, ११-९, १०-१२, २-११, ११-७ असे पराभूत केले होते.

एकोणिस वर्षांखालील मुलींच्या गटात अंतिम लढतीत पृथा वर्टीकरने ठाण्याच्या नवव्या मानांकित काव्या भट्टचा रंगतदार सामन्यात १०-१२, १०-१२, ११-८, ११-६, १२-१०, १३-११ असा पराभव केला होता. या लढतीत दोन्ही खेळाडूंनी जोरदार खेळ केला. उपांत्य फेरीत पृथा वर्टीकरने टीएसटी मुंबई संघाच्या अनया चांदिवर ११-६, ९-११, ६-११, १८-१६, १२-१० असा तर काव्या भट्टने ठाण्याच्याच चौथ्या मानांकित आर्या सोंगडकरवर ११-३, ११-४, ४-११, ११-६ असा विजय मिळविला होता.

पुण्याच्या पृथा वर्टीकरने यंदाच्या मोसमातील मिळविलेले हे पहिलेच दुहेरी विजेतेपद आहे. तिला लक्षाचा पार्टिबा अस्मून ती शिवाजीनगर येथील मॉडर्न महाविद्यालयात बारावीत शिकत आहे.

Congratulations to Pritha Vartikar

Our student *Pritha Vartikar* 12th std. winner in WTT Youth Contender Cairo, Egypt Under 19 Girls event .

Department of Physical Education

हार्दिक अभिनंदन!!..... पुणे शहर विभागीय क्रीडा समिती आयोजित आंतर महाविद्यालयीन व्हॉलीबॉल स्पर्धेत मॉडर्न महाविद्यालय शिवाजीनगर मुलींच्या संघाने विजेते पद मिळवल्याबद्दल सर्व खेळाडूंचे हार्दिक अभिनंदन!! प्रा. रश्मी कदम(कोच) व प्रा. अमित परबत (संघ व्यवस्थापक) यांचे ही अभिनंदन.

Congratulations to Saahieel

Maharashtra State track championship 2023

Saahieel got 2 Gold medals and 3 silver medals in junior men's and Men's Elite category.

Department of Physical Education

हार्दिक अभिनंदन!!..... पुणे शहर विभागीय क्रीडा समिती आयोजित आंतर महाविद्यालयीन स्पर्धेत मॉडर्न महाविद्यालय शिवाजीनगर मुलींच्या व्हॉलीबॉल संघाने व मुलांच्या हॉकी संघाने विजेतेपद मिळवल्याबद्दल सर्व खेळाडूंचे हार्दिक अभिनंदन!!

Department of Physical Education

हार्दिक अभिनंदन!!..... पुणे शहर विभागीय क्रीडा समिती आयोजित आंतर महाविद्यालयीन फूटबॉल स्पर्धेत मॉडर्न महाविद्यालय शिवाजीनगर मुलींच्या संघाने उप विजेतेपद मिळवल्याबद्दल सर्व खेळाडूंचे हार्दिक अभिनंदन!!

Department of Physical Education

अहमदनगर येथे पार पडलेल्या आंतर विभागीय बॅडमिंटन स्पर्धमध्ये आपल्या महाविद्यालयाला विजेते पद मिळाले व राज्य स्तरीय स्पर्धेसाठी संघाची निवड झाली सर्वांचे अभिनंदन.

Department of Physical Education

आंतर महाविद्यालयीन मैदानी स्पर्धेत जनरल चॅम्पियनशीप व मुलींची चॅम्पियनशीप मॉडर्न महाविद्यालय शिवाजीनगर ने मिळवल्या बद्दल हार्दिक अभिनंदन!! पुणे शहर विभागातील 100 पेक्षा जास्त महाविद्यालय व 500 पेक्षा जास्त खेळाडू आंतर महाविद्यालयीन मैदानी स्पर्धेत सहभागी झाले होते .महाविद्यालयाच्या खालील खेळाडूंनी जबरदस्त कामगिरी करत सर्वाधिक मेडल मिळवत महाविद्यालयास जनरल चॅम्पियनशिप मिळवून दिल्या बद्दल हार्दिक अभिनंदन आणि पुढील स्पर्धेसाठी शुभेच्छा!!!

Total medal Tally

Event: High jump(W)

Gold medal -Akanksha jagtap

Event:1500mtr (Women's)

Gold medal- Shivechha patil

Silver medal- Vedashree Lonari

Event: 1500mtr.(Men's)

Silver medal - Prathamesh holkar

Bronze medal: Rahul uttekar

Event:5000 mtr.(women's)

Gold medal- Vedashree Lonari

Event: 400mtr (Women's)

Gold medal- Sakshi phulsundar

Event: 200mtr (Women's)

Bronze medal- Sakshi phulsundar

Event: Long jump(Women)

Gold medal- Bhakti bedarkar

Event: Tripple jump (Women's)

Silver medal-Bhakti bedarkar

Event: Tripple jump (Men's)

Silver medal-Tamboli Alisabir

Event:Decathlon (Men's)

Gold medal-shrikar ghorpade

Event: 4*400Relay (Men's)

Silver medal-

- 1) Rahul uttekar,
- 2)Brahma warade,
- 3)Shrikar ghorpade,
- 4) Prathamesh holkar.

Department of Physical Education

Event: 4*400 Relay (Women's)

Gold medal:

- 1) bhakti bedarkar,
- 2)Vedashree Lonari,
- 3)Sakshi phulsundar,
- 4) Shivechha patil.

Event: 4*400 (Mix Relay)

Gold medal:

- 1)Rahul uttekar
- 2)Sakshi phulsundar
- 3) shivechha patil

Department of Physical Education

Congratulationss to Ajay Patange

Ajay Patange TYBA Economics, MA Marathi student selected in State Bank of India Assistant Manager.

Congratulationss to Dr. Ravisha Sawant, Department of

Dr. Ravisha Sawant Received 'National Pride Award 2023' for commendable work towards society. Also Received "Asia's Top 100 Influential Women" for Best Dynamic Professor of the Year 2023

NEWLY ADDED AND BOOKS RECEIVED IN GRATIS DURING OCTOBER 2023

Author	Title
• AHUJA, RAM	• RESEARCH METHODS
• SATYANARAYAN, U/ CHAKRAPANI, U.	• BIOCHEMISTRY
• AHUJA, H.L.	• MACROECONOMICS: THEORY AND PRACTICE
• DWIVEDI, D.N.	• MICROECONOMICS: THEORY AND APPLICATIONS
• PATHAK, BHARATI	• INDIAN FINANCIAL SYSTEM: MARKETS, INSTITUTIONS AND SERVICES
• BHOLE, L.M./ MAHAKUD, JITENDRA	• FINANCIAL INSTITUTIONS AND MARKETS: STRUCTURE, GROWTH & INNOVATIONS
• BHARGAVA, N.N. / KULSHRESHTHA, D.C./ GUPTA, S.C.	• BASIC ELECTRONICS AND LINEAR CIRCUITS
• FLOYD, THOMAS L.	• DIGITAL FUNDAMENTALS
• SUDHAKAR, A. / PALLI, SHYAMMOHAN	• CIRCUITS AND NETWORKS: ANALYSIS AND SYNTHESIS
• MANDAL, AJIT K.	• INTRODUCTION TO CONTROL ENGINEERING: MODELING, ANALYSIS AND DESIGNING
• SOLANKI, CHETAN SINGH	• SOLAR PHOTOVOLTAIC TECHNOLOGY AND SYSTEMS : a manual for technicians, trainers and engineers
• ODUM, EUGENE P. / BARRETT, GARY W.	• FUNDAMENTALS OF ECOLOGY
• NATIONAL INSTITUTE OF SECURITIES MARKETS (NISM)	• RETIREMENT ADVISER
• NATIONAL INSTITUTE OF SECURITIES MARKETS (NISM)	• SECURITIES MARKETS FOUNDATION
• VASHISHTH, NEERU	• TAXMANN'S ORGANISATIONAL BEHAVIOUR
• RAWAT, D.S. / SHROFF, NOZER	• TAXMANN'S STUDENT'S GUIDE TO ACCOUNTING STANDARDS (INCLUDING INTRODUCTION OF Ind AS)
• NATIONAL INSTITUTE OF SECURITIES MARKETS (NISM)	• SOCIAL AUDITORS
• NATIONAL INSTITUTE OF SECURITIES MARKETS (NISM)	• PORTFOLIO MANAGEMENT SERVICES (PMS) DISTRIBUTORS
• BANSAL, K.M.	• TAXMANN'S GST AND CUSTOMS LAW
• SINGHANIA, VINOD K. / SINGHANIA, MONICA	• TAXMANN STUDENT'S GUIDE TO INCOME TAX INCLUDING GST (2023-24)
• VASHISHTH, NEERU / VASHISHTH, VIBHUTI	• TAXMANN'S PRINCIPLES OF MANAGEMENT
• SHARMA, KAVITA / AGGARWAL, SWATI	• TAXMANN'S PRINCIPLES OF MARKETING
• PANDA, TAPAN K.	• TAXMANN'S MARKETING MANAGEMENT TEXT AND CASES
• KAPOOR, SHIKHA	• TAXMANN'S HUMAN RESOURCE MANAGEMENT (TEXT AND CASES)
• SINHA, K.K.	• TAXMANN'S BUSINESS COMMUNICATION
• SINHA, K.K.	• TAXMANN'S BUSINESS COMMUNICATION
• KAPOOR, G.K.	• TAXMANN'S COMPANY LAW: A COMPREHENSIVE TEXTBOOK ON COMPANIES ACT 2013

NEWLY ADDED AND BOOKS RECEIVED IN GRATIS DURING OCTOBER 2023

Author	Title
• TRIPATHI, VANITA	• TAXMANN'S FUNDAMENTALS OF INVESTMENTS
• RUSTAGI, R.P.	• TAXMANN'S DERIVATIVES AND RISK MANAGEMENT
• KISHORE, RAVI M.	• TAXMANN'S STRATEGIC COST MANAGEMENT
• RUSTAGI, R.P.	• TAXMANN'S MANAGEMENT ACCOUNTING
• VIJ, MADHU	• TAXMANN'S INTERNATIONAL FINANCIAL MANAGEMENT TEXT & CASES
• KISHORE, RAVI	• TAXMANN'S FINANCIAL MANAGEMENT: THEORY, PROBLEMS, CASES
• RAWAT, D.S. / SHROFF, NOZER	• TAXMANN'S STUDENT'S GUIDE TO ACCOUNTING STANDARDS (INCLUDING INTRODUCTION OF Ind AS)
• MIRIYALA, RAVI KANTH	• TAXMANN'S ACCOUNTING STANDARDS MADE EASY
• MIRIYALA, RAVI KANTH	• TAXMANN'S ACCOUNTING STANDARDS MADE EASY
• SUBRAMANIAM, MEENAKSHI	• TAXMANN'S GOLD AND TAXATION
• ZUNJARAO RAJENDRA	• SPANDAN स्पंदन
• ZUNJARAO RAJENDRA	• ZULUK झुलूक
• YASHWANTRAO V. V.	• EKASACHYA NAVAN CHANGBHAL इकासाच्या नावान चांगभल
• KUNTE SHARAD	• SHIKSHANACHE BHARATIYIKARAN शिक्षणाचे भारतीकरण
• GOKHALE UJJWALA	• STRIYANCHI AATMACHARITRE : SWARUP AANI CHIKISTAK VIVECHAN

News Paper Clippings : October 2023

Online newspapers and online services based on newspapers are becoming increasingly popular and useful in current digital age. These services helped libraries in reaching out users wherever they are and also save time of the users. The newspaper clippings are also known as press clippings in some libraries .

[Ref: Gaur, Ramesh C., Chand, Mahesh, Gaur, Kavita & Yadav, Amar Singh. (2013). *Online Newspaper Clippings and News Services for Libraries: Experiences in Indian Libraries*. Accessed from <http://library.ifla.org/240/1/153-gaur-en.pdf>]

Clipping is the cutting-out of articles from a paper publication. Newspaper clippings are often used when people have to write a report or make a presentation or for future reference.

The Modern College, Shivajinagar Library subscribes to Ten (10) English Newspapers and Eleven (11) Marathi Newspapers which are referred by the students and staff. The Library has a practice of posting notifications of important news related to Education, UGC, NAAC, Savitribai Phule Pune University on the WhatsApp Groups of Staff.

Father of Library Science, Dr. S.R.Ranganathan's Fifth Law of Library Science states that 'Library is a Growing Organism'. It means that a library should be a continually changing institution, never static in its outlook. Books, methods, and the physical library should be updated over time. As an implication of the Fifth Law of Library Science, the Modern College Library has also updated the ways of keeping and maintaining the Newspaper Clippings. E-newspaper Clippings Service gives a global viewership/user base, no maintenance required, storage space issues will be solved and any user, anytime, at any place can have an access to the Newspaper Clippings Service. The E-Newspaper Clippings Section is divided into *News regarding MCASC, Pune-5, Education, Work of Appreciation, Health, Research, Sports, Miscellaneous* .

महाराष्ट्र टाइम्स

लोकसत्ता

लोकमत

TOI

hindustantimes

सामना

प्रभात

केसरी

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

लोकमत

मॉडर्न शाळेचे स्वच्छता अभियानानिमित्त श्रमदान

तब्बल एकशे वीस विद्यार्थ्यांकडून स्वच्छता

लोकमत न्यूज नेटवर्क
वारजे : वारजेतील मॉडर्न शाळेच्या वतीने तास श्रमदान अंतर्गत स्वच्छता अभियान राबविण्यात आले. यात शाळेच्या आवाराबरोबरच परिसरातील जागा देखील स्वच्छ करण्यात आली.

या भागातील गणेश मंदिर दत्त मंदिर कमानी जवळचा बँकांचा परिसर रिक्षा स्टॅन्ड, पॉपुलर गिरधर नगर सोसायटी व सोसायटीची मागचे गेट आदी भाग स्वच्छ करण्यात आला. इंग्रजी माध्यम शाळेचे नववी व दहावीचे १२० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. उपक्रम यशस्वी करण्यासाठी शाळेचे विजिटर पराग शहा, शाळा समितीचे अध्यक्ष श्यामाकांत देशमुख, योगेश

ठिपसे, मुख्याध्यापिका सुजाता येळवंडे, शिक्षक केदार झांबरे व इतर सहकारी यांनी मोलाची भूमिका निभावली.

फक्त राष्ट्रपिता महात्मा गांधी यांच्या जयंतीनिमित्त हे स्वच्छता अभियान राबवले नसून यापुढे देखील परिसर स्वच्छतेसाठी शाळेचे विद्यार्थी सहभाग घेत राहतील असा विश्वास मुख्याध्यापिका येळवंडे यांनी व्यक्त केला.

गांधीजींच्या स्वप्नातील भारत निर्माण करण्यासाठी शालेय जिवनात मुलांना सत्य, अहिंसा आणि श्रमदान या तत्वांचे संस्कार झाले पाहिजेत असे प्रतिपादन पाहुण्यांनी यावेळी व्यक्त केले.

Hello Pune
Page No. 5 Oct 05, 2023
Powered by: erelego.com

प्रभात

उच्च शिक्षण आयोगाचे विधेयक लवकरच

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. १५ - भारतीय उच्च शिक्षण आयोगाचे विधेयक येत्या संसदेच्या अधिवेशनात मांडले जाणार आहे. त्यानंतर संसदेच्या स्थायी समितीद्वारे छाननी होणार असल्याचे सूत्रांचा केंद्रीय शिक्षण मंत्र्यांनी केले आहे. नव्या राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाच्या अनुषंगाने महत्त्वपूर्ण असलेले उच्च शिक्षण आयोगाचे विधेयक लोकसभा निवडणुकीनंतर लागू होणार असल्याची चिन्हे आहेत.

विद्यापीठ अनुदान आयोग (यूजीसी), अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद (एआयसीटीई) आणि राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन परिषद (एनसीटीई) या स्वायत्त संस्थेवरील सर्वोच्च संस्था म्हणून उच्च शिक्षण आयोगाची स्थापना केली जात आहे.

यात वैद्यकीय आणि कायद्याचे शिक्षण वगळण्यात आले आहे. हे विधेयक लवकरच संसदेत मांडण्यात येणार असल्याचे केंद्रीय शिक्षणमंत्री धर्मेन्द्र प्रधान यांनी सांगितले. त्यावरून आता उच्च शिक्षण आयोगाच्या विधेयकावरून शिक्षण क्षेत्रातून चर्चा होत आहे.

उच्च शिक्षण संस्थांवर नियंत्रण, नियमन, अभ्यासक्रम मान्यता, नैकमध्ये सुधारणा आणि गुणवत्तापूर्ण शिक्षणाचे मानके निश्चित करणे या तीन प्रमुख कार्ये उच्च शिक्षण आयोगाकडून होणार आहे. स्वायत्तता संस्थांची शिखर संस्था म्हणून हे आयोग असेल. नैकमध्ये सुधारणा करण्यासाठी डॉ. राधाकृष्णन यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती नेमण्यात आली होती. या समितीने केलेल्या शिफारशी विधेयकात असणार आहे. त्याप्रमाणे काय शिकविले जाईल किंवा कसे शिकविले जाईल, याबाबत निश्चित निकष विधेयकात असतील. त्यामुळे हे विधेयक महत्त्वपूर्ण मानले जात आहे. दरम्यान, या विधेयकावर संसदेत सविस्तर चर्चा होईल. मात्र, लोकसभेच्या निवडणुका लक्षात घेता, हे विधेयक निवडणुकीनंतर मंजूर होणार असल्याची शक्यता व्यक्त होत आहे.

भारतीय उच्च शिक्षण आयोग विधेयक स्वागतार्ह आहे.

त्यासाठी तेथील अधिकारी व कर्मचारी प्रशिक्षित असले पाहिजे. यासाठी शिक्षणतज्ज्ञांची मते व सूचनांचा विचार करून परिपूर्ण विधेयक असणे आवश्यक आहे. हे आयोग लोकाभिमुख राहिले पाहिजे, हे सर्वात महत्त्वाचे आहे.

-डॉ. गजानन एकबोटे, ज्येष्ठ शिक्षणतज्ज्ञ

शिक्षणाचा दर्जा उंचावण्यासाठी शैक्षणिक संस्थांना दिले जाणार अनुदानाचा विषय उच्च शिक्षण आयोगाच्या विधेयकातून वगळण्यात आले आहे. ही धक्कादायक बाब आहे. ज्या कारणांसाठी विधेयक आणले जात आहे, तो विषय हद्दपार करणे कितपत योग्य आहे, असा प्रश्न आहे.

- डॉ. एस. पी. लबांडे, अध्यक्ष, एम.फुक्टो

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

सामना

■ मॉडर्नमध्ये 'हँड वॉश डे' साजरा

निगडी : यमुनानगर निगडी येथील मॉडर्न हायस्कूलमध्ये 'हँड वॉश डे' उत्साहात साजरा झाला. स्काऊट गाईडच्या विद्यार्थ्यांनी स्वच्छतेचे महत्त्व विद्यार्थ्यांना पटवून दिले. प्राचार्य प्रकाश पाबळे यांनी आरोग्यासाठी स्वच्छतेचे महत्त्व पटवून दिले. स्काऊट गाईडच्या शिक्षिका सुजाता ठोंबरे यांनी मुलांना स्वच्छतेचे महत्त्व सांगून स्वच्छतेची शपथ दिली. शिक्षक शिवाजी अंबिके, कविता गायकवाड, खंडू खेडकर यांनी नियोजन केले. उपक्रमासाठी पर्यवेक्षिका वर्षा पाचारणे, संस्था सदस्य राजीव कुटे, कार्याध्यक्ष डॉ. गजानन एकबोटे, कार्यवाह प्रा. श्यामकांत देशमुख, सहकार्यवाह प्रा. ज्योत्स्ना एकबोटे, उपकार्यवाह प्रा. डॉ. निवेदिता एकबोटे, शाळा समिती अध्यक्ष उद्धव खरे, प्रमोद शिंदे यांनी मार्गदर्शन केले.

Pune Edition
Oct 16, 2023 Page No. 8
Powered by i.e8e1e5o.com

सकाळ

व्यवस्थापन परिषदेसाठी सात उमेदवार

पुणे, ता. १६ : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या विद्या परिषदेतून दोन सदस्यांची व्यवस्थापन परिषदेवर निवड करायची आहे. त्यासाठी सोमवारी अर्जांची छाननी पार पडली. त्यामुळे दोन जागांसाठी सात उमेदवार मैदानात आहेत.

अर्जांच्या छाननीमध्ये चार जणांचे अर्ज बाद करण्यात आले आहेत. त्यामुळे आता अध्यापक गटातून तिघांमध्ये तर महिला गटातून चौघांमध्ये निवडणूक होणार आहे. दोन सदस्यांच्या निवडीसाठी एकूण ११ जणांचे अर्ज आले होते. त्यामध्ये सर्वाधिक सात अर्ज अध्यापक गटासाठी होते. त्यापैकी चौघांचे अर्ज बाद करण्यात आले आहेत. विद्या परिषदेवर निर्वाचित अध्यापक असल्याची अट पूर्ण करीत नसल्याच्या कारणास्तव हे अर्ज बाद करण्यात आले आहेत. अध्यापक गटात आता तिघांचे अर्ज उरले आहेत. तर महिला गटामध्ये चार अर्ज प्राप्त झाले होते. ते चारही अर्ज ग्राह्य धरण्यात आले आहेत. दोन महिला उमेदवारांचे दोन्ही गटातून अर्ज आहेत. दोन्ही गटांतून प्रत्येक एका सदस्याची निवड केली जाणार आहे.

अध्यापक गटातील ग्राह्य अर्ज

- संगीता विजय जगताप (पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळाचे बाबुरावजी घोलप महाविद्यालय, सांगवी)
- राजश्री गहिनीनाथ जायभाय (आदर्श शिक्षण मंडळीचे आदर्श महाविद्यालय, कर्वे रस्ता)
- तुकाराम बारकू रोंगटे (मराठी विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ)

महिला गटातील ग्राह्य अर्ज

- ज्योत्स्ना गजानन एकबोटे (प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी, पुणे)
- संगीता विजय जगताप (पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळाचे बाबुरावजी घोलप महाविद्यालय, सांगवी)
- राजश्री गहिनीनाथ जायभाय (आदर्श शिक्षण मंडळीचे आदर्श महाविद्यालय, कर्वे रस्ता)
- वीणा मधुसूदन नरे (समाजश्री प्रशांतदादा हिरे कला, विज्ञान, वाणिज्य महाविद्यालय, नाशिक)

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

शाळांसमोरील कोंडी फुटणार : नामांकित शिक्षण संस्थांचा होकार स्कूलव्हॅनला मिळणार पार्किंग

पुणे, ता. २३ : शाळा भरण्याच्या आणि सुटण्याच्या वेळेत परिसरात होणारी जीवघेणी वाहतूक कोंडी, हा नेहमीच कळीचा मुद्दा ठरतो. विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षिततेसह वाहतूक व्यवस्था सुरळीत होण्यासाठी शहरातील नामांकित शिक्षण संस्थांनी होकार दर्शविला आहे. शाळेभोवती होणारी वाहतूक कोंडी सोडविण्यासाठी शाळा व्यवस्थापन समिती, मुख्याध्यापक आणि संबंधित वाहन चालकांच्या सामंजस्यातून व्यवस्था उभारण्यासाठी गरज अधोरेखित झाली आहे. अशातच आता शाळा व्यवस्थापनाचे विद्यार्थी वाहतूक करणाऱ्या वाहन चालकांशी बोलून तोडगा काढण्याचा निर्णय घेतला आहे.

'सकाळ'च्या वतीने स्कूल रिक्षा, स्कूल व्हॅन, स्कूल बस चालक आणि शालेय विद्यार्थी वाहतूक करणारे व्यावसायिक आणि संबंधित संघटनांची बैठक १४ ऑक्टोबरला आयोजित केली होती. शाळांच्या आवारात वाहने उभी करण्यासाठी जागा असतानाही शिक्षण संस्था विद्यार्थ्यांची ने-आण करणाऱ्या वाहनांना आवारात थांबू देत नाहीत, परिणामी शाळाभोवती वाहतूक कोंडी होते, त्याचे सर्व खपार चालकांवर फोडले जाते. त्यामुळे शाळांनी स्कूल बस, रिक्षा, व्हॅन यांना शाळा भरण्याच्या आणि सुटण्याच्या कालावधीत शाळेच्या आवारात पार्किंगसाठी जागा उपलब्ध करून देण्याची मागणी चालकांनी या बैठकीत केली होती. या पार्श्वभूमीवर काही शिक्षण संस्थांशी संपर्क साधला असता, त्यांनी मुख्याध्यापक, शाळा व्यवस्थापन समिती आणि वाहन चालकांच्या समन्वयातून या प्रश्नावर तोडगा काढण्याचा तयारी दर्शविली आहे.

शिस्तीने वाहने लावणे गरजेचे

महाराष्ट्र एज्युकेशन सोसायटीच्या नियामक मंडळाचे अध्यक्ष बाबासाहेब शिंदे म्हणाले, "विद्यार्थ्यांची ने-आण करणाऱ्या वाहनांना शाळेच्या मैदानात थांबण्याची परवानगी दिल्यास या वाहनांमुळे मैदाने खराब होतील. परिणामी मुलांच्या खेळावर परिणाम होईल. रिक्षावाल्या काकांनी समन्वय साधून शाळेच्या प्रवेशद्वाराजवळ शिस्तीने वाहने लावल्यास वाहतूक कोंडीचा प्रश्न सुटण्यास मदत होईल. शिस्त पाळल्यास शाळेच्या आवारात तीन-चार रिक्षांना आळी-पाळीने जागा देणे शक्य होईल."

शाळांनी मार्ग काढणे गरजेचे

"शहरात मध्यवर्ती भागात असणाऱ्या अनेक शाळांना मैदाने आणि अनेक ठिकाणी मैदानांशिवाय वाहनांच्या पार्किंगसाठी जागा उपलब्ध आहे. तरीही सुरक्षेचे कारण सांगून विद्यार्थ्यांची ने-आण करणाऱ्या वाहनांना शाळा भरण्याच्या आणि सुटण्याच्या वेळेपुरते पार्किंगसाठी जागा उपलब्ध करून देत नाहीत, ही वस्तुस्थिती आहे. शाळांनी वाहन चालकांसमवेत बैठक घेऊन यातून मार्ग काढणे उचित ठरेल", असे पुणे बस ओनर असोसिएशनचे स्कूल बस प्रमुख रोहिदास दांडे यांनी सांगितले.

'सकाळ' मध्ये बैठक : वाहन चालक आणि व्यावसायिकांची अपेक्षा विद्यार्थी वाहतूक वाहनांना मिळावेत परवाने

पुणे, ता. २३ : सकाळच्या वतीने आयोजित झालेल्या बैठकीत, शाळा भरण्याच्या आणि सुटण्याच्या वेळेस परिसरात होणारी वाहतूक कोंडी, हा नेहमीच कळीचा मुद्दा ठरतो. विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षिततेसह वाहतूक व्यवस्था सुरळीत होण्यासाठी शहरातील नामांकित शिक्षण संस्थांनी होकार दर्शविला आहे. शाळेभोवती होणारी वाहतूक कोंडी सोडविण्यासाठी शाळा व्यवस्थापन समिती, मुख्याध्यापक आणि संबंधित वाहन चालकांच्या सामंजस्यातून व्यवस्था उभारण्यासाठी गरज अधोरेखित झाली आहे. अशातच आता शाळा व्यवस्थापनाचे विद्यार्थी वाहतूक करणाऱ्या वाहन चालकांशी बोलून तोडगा काढण्याचा निर्णय घेतला आहे.

शाळांचे मुख्याध्यापक, शाळा व्यवस्थापन समिती आणि विद्यार्थ्यांची ने-आण करणाऱ्या वाहन चालकांमध्ये समन्वयातून दिवाळीची सुटी लागण्यापूर्वी ही बैठक होईल. यात शाळेशी संबंधित स्कूल रिक्षा, स्कूल व्हॅन, स्कूल बस चालकांशी संवाद साधण्यात येईल. यावेळी चालकांचे प्रश्न जाणून घेऊन, मार्ग काढण्याच्या दृष्टीने असलेल्या पर्यायांवर कार्यवाही करून शाळा परिसरात होणाऱ्या वाहतूक कोंडीचा प्रश्न सोडविण्यात येईल.

- डॉ. गजानन एकबोटे, कार्याध्यक्ष, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी

स्कूल रिक्षा, बस, व्हॅन चालकांनी शिस्त पाळल्यास वाहतूक कोंडी होणार नाही. त्यासाठी मुख्याध्यापक आणि विद्यार्थ्यांची ने-आण करणाऱ्या वाहन चालकांनी सामंजस्यातून तोडगा काढून सुयोग्य व्यवस्था उभी करावी. सर्व चालकांनी संबंधित मुख्याध्यापकांशी बोलून वाहनांची आणि विद्यार्थ्यांची संख्या पाहून त्यांना शाळेत सोडण्याचे आणि पुन्हा शाळेतून घरी सोडण्याचे वेळापत्रक तयार केले जावे.

- अॅड. एस. के. जैन, अध्यक्ष, नियामक मंडळ, शिक्षण प्रसारक मंडळी

Pune, Pune-Today
24/10/2023 Page No 1

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या इमारतीचे उद्घाटन

मॉडेल कॉलनी : उच्च शिक्षण संचालनालयाची नवीन इमारत.

पुणे : उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या मॉडेल कॉलनी येथील नवीन इमारतीचे उद्घाटन राज्याचे उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील यांच्या हस्ते सोमवारी झाले. नूतन कार्यालयाच्या कामाविषयी समाधान व्यक्त करत या कार्यालयाच्या माध्यमातून अधिक कार्यक्षमपणे काम होईल, असा विश्वास पाटील यांनी व्यक्त केला. त्यांनी कार्यालयाच्या इमारतीची पाहणी करून

अधिकाऱ्यांशी संवाद साधला. मॉडेल कॉलनी येथील पूर्वीच्या तंत्रशिक्षण सहसंचालक कार्यालयाच्या इमारतीचे नूतनीकरण करून तेथे उच्च शिक्षण संचालनालयाचे कार्यालय स्थलांतरित करण्यात आले आहे. या वेळी उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाचे प्रधान सचिव डॉ. विकासचंद्र रस्तोगी, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी, प्र. कुलगुरू डॉ. पराग काळकर, ज्येष्ठ साहित्यिक सदानंद मोरे, उच्च शिक्षण संचालक डॉ. शैलेंद्र देवळाणकर, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे कार्याध्यक्ष डॉ. गजानन एकबोटे उपस्थित होते.

Pune, Main
24/10/2023 Page No. 302

प्रभात

उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या इमारतीचे उद्घाटन

पुणे, दि. २३ - उच्च शिक्षण संचालनालय कार्यालयाच्या नूतन इमारतीचे उद्घाटन उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील यांच्या हस्ते करण्यात आले. या कार्यक्रमाला ज्येष्ठ साहित्यिक सदानंद मोरे, प्रधान सचिव डॉ. विकासचंद्र रस्तोगी, कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी, प्र. कुलगुरू डॉ. पराग काळकर, शिक्षण संचालक शैलेंद्र देवळाणकर, डॉ. गजानन एकबोटे, माजी कुलगुरू डॉ. आर.एस.माळी, अधीक्षक अभियंता बप्पा बहिर आदी उपस्थित होते. यावेळी पाटील यांनी कार्यालयाच्या इमारतीची पाहणी करून अधिकाऱ्यांशी संवाद साधला. मॉडेल कॉलनी येथील पूर्वीच्या तंत्रशिक्षण सहसंचालक कार्यालयाच्या इमारतीचे नूतनीकरण करून तेथे उच्च शिक्षण संचालनालय कार्यालय स्थलांतरीत करण्यात आले आहे.

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या दोन संस्थांना स्वायत्तता दर्जा प्राप्त

पुणे : प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या मॉडर्न कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग आणि मॉडर्न इन्स्टिट्यूट ऑफ बिझनेस मॅनेजमेंट या दोन संस्थांना विद्यापीठ अनुदान मंडळाकडून स्वायत्तता दर्जा प्राप्त झाला आहे. संस्थेची अन्य महाविद्यालये स्वायत्तता दर्जासाठी पुढे येत आहेत. आता संस्थेची पुढील पाऊल क्लस्टर युनिव्हर्सिटीकडे (समूह विद्यापीठ) राहणार आहे, अशी माहिती प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे कार्याध्यक्ष डॉ. गजानन एकबोटे यांनी पत्रकार परिषदेत दिली. विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषद सदस्य डॉ.

जोत्स्ना एकबोटे, सचिव प्रा. शामकांत देशमुख, उपकार्यवाह डॉ. निवेदिता एकबोटे, प्राचार्या कल्याणी जोशी, डॉ. विजयालक्ष्मी श्रीनिवास, डॉ. राजेंद्र झुंजारराव, डॉ. संजय थोरात यांच्यासह आदी उपस्थित होते. संस्थेची आतापर्यंत चार महाविद्यालयांना स्वायत्तता दर्जा मिळाली आहे. आणखी तीन महाविद्यालये स्वायत्ततेच्या अंतिम टप्प्यात आहे. संस्थेची एकूण ११ पैकी निम्मे महाविद्यालये स्वायत्त झाली आहेत, झाली असल्याचे डॉ. एकबोटे यांनी सांगितले.

डॉ. एकबोटे म्हणाले, आता संस्था क्लस्टर युनिव्हर्सिटीसाठी

प्रयत्न करणार आहे. या विद्यापीठाचा मसुद्यावर सर्वाधिक सूचना मी मांडल्या आहेत. यासंदर्भात आज उच्च शिक्षणाचे सचिव डॉ. विकासचंद्र रस्तोगी यांच्याशी चर्चा झाली. क्लस्टर विद्यापीठाचे काही अटी शिथिल करण्याबाबत ते सकारात्मक आहेत. संस्थेची फिजिओथेरेपी आणि अग्रीकल्चर महाविद्यालयांचा समावेश क्लस्टर युनिव्हर्सिटीत व्हावे, यासाठी संस्था आग्रही आहे. तसे झाले तर क्लस्टर विद्यापीठासाठी संस्थेकडून त्वरित पाऊल उचलले जातील, असेही यावेळी त्यांनी नमूद केले.

Kesari 24.10.2023

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

दोन महाविद्यालयांना स्वायत्तता

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या मॉडर्न कॉलेज ऑफ इंजिनीअरिंग; तसेच मॉडर्न इन्स्टिट्यूट ऑफ बिझनेस मॅनेजमेंट या दोन महाविद्यालयांना स्वायत्तता प्रदान केली आहे. या स्वायत्तेमुळे महाविद्यालयांना नावीन्यपूर्ण आणि रोजगाराभिमुख अभ्यासक्रम सुरू करता येणार आहे. त्याचप्रमाणे शैक्षणिक वर्ष आणि परीक्षांचे नियोजन सूक्ष्म पद्धतीने करण्याची मुभा प्राप्त झाली आहे.

सोसायटीच्या वतीने आयोजित पत्रकार परिषदेत कार्याध्यक्ष डॉ. गजानन एकबोटे यांनी ही माहिती दिली. या वेळी सोसायटीचे कार्यवाह प्रा. श्यामकांत देशमुख, सहकार्यवाह डॉ. ज्योत्स्ना एकबोटे, प्राचार्य डॉ. कल्याणी जोशी,

‘क्लस्टर युनिव्हर्सिटीकडे वाटचाल’

‘प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीची वाटचाल ही क्लस्टर विद्यापीठाच्या दिशेने होणार आहे. याबाबत प्रसिद्ध झालेल्या मसुद्यावर १५ सूचना केल्या आहेत. त्याचप्रमाणे या संपूर्ण विषयाबाबत उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाचे सचिव विकासचंद्र रस्तोगी यांच्याशीही चर्चा केली आहे. क्लस्टर विद्यापीठाचे राजपत्र येत्या काही दिवसांत प्रकाशित झाल्यावर, सोसायटीकडून क्लस्टर विद्यापीठासाठी अर्ज करण्यात येईल,’ असे डॉ. गजानन एकबोटे यांनी सांगितले.

‘एमआयबीएम’च्या संचालक डॉ. विजयालक्ष्मी श्रीनिवास, डॉ. निवेदिता एकबोटे, प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झुंझारराव, डॉ. संजय खरात आदी उपस्थित होते.

‘दोन्ही महाविद्यालयांनी ‘नॅक’च्या मूल्यांकनात अतिशय चांगली कामगिरी केली आहे. त्यामुळे ‘यूजीसी’कडून स्वायत्तता प्राप्त झाली आहे. मॉडर्न कॉलेज ऑफ इंजिनीअरिंगला १० वर्षांसाठी, तर ‘एमआयबीएस’ला पाच

वर्षांसाठी स्वायत्तता मिळाली आहे,’ असे डॉ. एकबोटे यांनी सांगितले.

नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार होणारे बदल प्रामुख्याने ‘एमआयबीएम’मध्ये आत्मसात करण्यात येईल. बदलत्या काळाला अनुसरून नावीन्यपूर्ण कोर्सेस डिझाइन करण्यासोबतच, त्याद्वारे विद्यार्थ्यांना चांगल्या नोकऱ्या उपलब्ध करण्यावर भर दिला जाणार असल्याचे डॉ. निवेदिता एकबोटे यांनी सांगितले.

Maharashtra Times 24.10.2023

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

प्रभात

मंगळवार, दि. २४ ऑक्टोबर २०२३ || ५

'मॉडर्न'चे पाऊल क्लस्टर युनिव्हर्सिटीकडे

**आणखी दोन
महाविद्यालयांना
स्वायत्त दर्जा प्रदान**

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. २३ - प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या मॉडर्न कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग आणि मॉडर्न इन्स्टिट्यूट ऑफ बिझनेस मॅनेजमेंट या दोन संस्थांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून स्वायत्तता दर्जा प्राप्त झाला आहे. संस्थेची अन्य महाविद्यालये स्वायत्तता दर्जासाठी पुढे येत आहेत. आता संस्थेचे पुढचे पाऊल क्लस्टर युनिव्हर्सिटीकडे (समूह विद्यापीठ) राहणार आहे, अशी माहिती प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे कार्याध्यक्ष डॉ. गजानन एकबोटे यांनी पत्रकार परिषदेत दिली.

यावेळी विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषद सदस्य डॉ. जोत्सना एकबोटे, सचिव प्रा. शामकांत देशमुख, उपकार्यवाह डॉ. निवेदिता एकबोटे, प्राचार्या कल्याणी जोशी, डॉ. विजयालक्ष्मी श्रीनिवास, डॉ. राजेंद्र झुंजारराव, डॉ. संजय थोरातसह आदी उपस्थित होते.

आतापर्यंत संस्थेच्या चार महाविद्यालयांना स्वायत्तता दर्जा मिळाला आहे. आणखी तीन महाविद्यालये स्वायत्ततेच्या अंतिम टप्प्यात आहे. दरम्यान, आतापर्यंत या संस्थेची निम्मी महाविद्यालये स्वायत्त झाली आहेत.

डॉ. गजानन एकबोटे म्हणाले,

नवीन शैक्षणिक धोरणात आंतरविद्याशाखीय शिक्षणाला महत्त्व देण्यात आले. त्यासाठी महाविद्यालये स्वायत्त होणे आवश्यक आहे. त्यादृष्टीने संस्थेची वाटचाल सुरू आहे. नव्या शैक्षणिक धोरणांतर्गत स्वायत्तता दर्जामुळे येत्या काही वर्षात उच्च शिक्षणात आमूलाग्र बदल होतील, असा विश्वास आहे. खेळण्याचाही लाभ होईल.

- डॉ. गजानन एकबोटे
कार्याध्यक्ष, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी

'आता संस्था क्लस्टर युनिव्हर्सिटीसाठी प्रयत्न करणार आहे. या विद्यापीठाच्या मसुद्यावर सर्वाधिक सूचना मी मांडल्या आहेत. यासंदर्भात आज उच्च शिक्षणाचे सचिव डॉ. विकासचंद्र रस्तोगी यांच्याशी चर्चा झाली. क्लस्टर विद्यापीठाबाबत काही अटी शिथिल करण्याबाबत ते सकारात्मक आहेत. संस्थेच्या फिजिओथेरपी आणि ऑग्निकल्चर महाविद्यालयांचा समावेश क्लस्टर युनिव्हर्सिटीत व्हावा, यासाठी संस्था आग्रही आहे. तसे झाले तर क्लस्टर विद्यापीठासाठी संस्थेकडून त्वरित पाऊल उचलले जातील.'

PuneCity, 24 Oct 2023, Page:005
<https://epaper.dainikprabhat.com>

मॉडर्नच्या दोन महाविद्यालयांना मिळाला स्वायत्ततेचा दर्जा

पुणे, ता. २५ : प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या मॉडर्न कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग आणि मॉडर्न इन्स्टिट्यूट ऑफ बिझनेस मॅनेजमेंट (एमआयबीएम) या दोन महाविद्यालयांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाने स्वायत्ततेचा दर्जा बहाल केला आहे. अभियांत्रिकी महाविद्यालयाला दहा वर्षांसाठी, तर बिझनेस मॅनेजमेंटला पाच वर्षांसाठी स्वायत्तता मिळाली आहे.

सोसायटीच्या वर्तमाने आयोजित पत्रकार परिषदेत कार्याध्यक्ष डॉ. गजानन एकबोटे यांनी ही माहिती दिली. यावेळी संस्थेचे कार्यवाह श्यामकांत देशमुख, उपकार्यवाह ज्योत्सना एकबोटे, 'एमआयबीएम'च्या समन्वयक डॉ. निवेदिता एकबोटे, 'एमआयबीएम'च्या संचालक डॉ. विजयालक्ष्मी श्रीनिवास,

अभियांत्रिकी महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. कल्याणी जोशी आदी उपस्थित होते. दोन्ही महाविद्यालयांना स्वायत्त दर्जा मिळण्यासाठी संस्थेने अर्ज केला होता. त्यानुसार विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दर्जा दिला. आता दोन्ही महाविद्यालयांमध्ये उद्योग क्षेत्राच्या गरजेनुसार अभ्यासक्रम तयार करून विद्यार्थ्यांना नोकरी अथवा व्यवसायक्षम बनविता येईल. विविध व्यवसायातील तज्ञ आणि नामांकित संस्थांमधील अनुभवी शिक्षण तज्ज्ञांचा सल्ला घेऊन अभियांत्रिकी आणि बिझनेस मॅनेजमेंटचा अभ्यासक्रम तयार केला जाईल. दरवर्षी अभ्यासक्रमात काळानुरूप समकालीन अभ्यासक्रमाची आखणी करण्यात येईल, असेही डॉ. एकबोटे यांनी सांगितले.

'विद्यापीठासाठी करणार अर्ज'

■ डॉ. गजानन एकबोटे म्हणाले, "समूह विद्यापीठासंदर्भात प्रसिद्ध झालेल्या मसुद्यावर आम्ही सर्वाधिक १५ सूचना केल्या आहेत. याविषयी राज्याच्या उच्च व तंत्र शिक्षण विभागाचे प्रधान सचिव डॉ. विकासचंद्र रस्तोगी यांच्याशी चर्चा केली आहे. समूह विद्यापीठांमध्ये अनुदानित अभ्यासक्रमांचे अनुदान सुरू ठेवण्याची मागणी केली आहे. खासगी विद्यापीठे आणि आगामी समूह विद्यापीठ यांमध्ये वैद्यकीय आणि कृषी विद्याशाखेचे अभ्यासक्रम सुरू करण्याबाबत परवानगी मिळावी, असेही सुचविले आहे. समूह विद्यापीठाचे राजपत्र येत्या काही दिवसांत प्रकाशित होईल. त्यानंतर प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटी समूह विद्यापीठासाठी अर्ज करेल."

Pune, Pune-Today
 26/10/2023 Page No. 7

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

शैक्षणिक व्यवस्थेतील परिवर्तनासाठी संस्थांना एकाच प्रशासकीय आणि शैक्षणिक छत्राखाली एकत्र आणण्याचा उपक्रम म्हणजे समूह विद्यापीठांचा उपक्रम. राज्य सरकारने यासंबंधी जारी केलेल्या मसुद्याचा आढावा घेतानाच यासंदर्भात आणखी काय कार्याला हवे, याविषयी सूचना करणारा लेख.

डॉ. ज्योत्सना एकवटे

नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाचा उद्देश शैक्षणिक गुणवत्ता वाढवणे हा आहे. त्यादृष्टीने आंतरविद्याशाखीय अभ्यासक्रमांना मान्यता देऊन त्याद्वारे शैक्षणिक उत्पत्तिकता प्रदान करण्याचा गरज हे धोरण अधोरेखित करते. उच्च शिक्षणसंस्थांचे बहुविद्याशाखीय संस्थांपध्ये रुपांतरित करण्याबाबतच्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन करण्याचा एक मार्ग म्हणजे महाविद्यालयांचे समूह तयार करणे आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने सप्टेंबर २०२२ मध्ये ही सूचना जारी केली आहे.

राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षण अभियानांतर्गतही उच्च शैक्षणिक संस्थांचे समूह विद्यापीठांमध्ये रुपांतर करण्यास प्रोत्साहन दिले आहे. आर सध्या तीन समूहविद्यापीठे कार्यरत आहेत (डॉ. होमी भाभा राज्य विद्यापीठ, मुंबई, एच.एन.सी. विद्यापीठ, मुंबई आणि कर्मजोर भाऊराव पाटील विद्यापीठ, सातारा). राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षण अभियानाची तत्वे व तीन समूह विद्यापीठांचा प्रत्यक्ष अनुभव या आधारे राज्य सरकारने काही मार्गदर्शक तत्वे तयार केली आहेत. या तत्वांचा उद्देश 'समूह विद्यापीठांच्या नावोन्मूखी संकल्पनेवर प्रकाश टाकणे' असा आहे. राज्यातील प्रख्यात शैक्षणिक संस्थांतर्गत पात्र व उच्च-व्ययक्षम महाविद्यालयांच्या संघर्षांना आणि क्षमतांचा एकत्रित वापर करून

शैक्षणिक परिवर्तनासाठी समूह विद्यापीठे

समूह विद्यापीठांच्या स्थापनेला प्रोत्साहन देण्याचा उद्देश त्यामागे आहे. शैक्षणिक व्यवस्थेतील परिवर्तनासाठी संस्थांना एकाच प्रशासकीय आणि शैक्षणिक छत्राखाली एकत्र आणण्याचा हा उपक्रम आहे.

या तत्वांनुसार प्रस्तावित समूह विद्यापीठांत सर्व सहभागी महाविद्यालयांनी समन्वय, सहयोग आणि सर्वांगीण विकासाला भार देऊन एकसंध शिक्षणप्रणालीत विलीन होणे अपेक्षित आहे. समूह विद्यापीठांत सर्व भागांनी महाविद्यालयांच्या प्राचार्यांना संबंधित प्रशासकीय आणि शैक्षणिक पदांमध्ये कायम ठेवले जाणार आहे. शैक्षणिक संस्थांचे शक्तिशाली जाळे तयार करणे, संसाधने, कौशल्ये व तांत्रिक-वैयर्थ्य करून एकत्र करून विद्यार्थ्यांना सर्वसमावेशक शिक्षण उत्तम्य करून देणे हे प्येय ठरविण्यात आले आहे.

या आराखड्याच्या केंद्रस्थानी 'प्रमुख महाविद्यालयांची' संकल्पना आहे, जी समूह विद्यापीठांच्या प्राप्ती आणि प्रशासनेत महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावेल. 'प्रमुख महाविद्यालय' हे शैक्षणिकदृष्ट्या उच्च कामगिरी करणारे असेल. हे प्रमुख महाविद्यालय समूह विद्यापीठांतलं घटक महाविद्यालये/संस्थांना साप्ताहिक दृष्टिकोनातून शैक्षणिक उत्कृष्टता आणि सर्वांगीण विकासासाठी मार्गदर्शन करेल. समन्वयक म्हणून काम करेल. आवश्यक संसाधने एकत्रित करून क्षमता वाढवेल आणि कर्मचा-यांच्या व्यावसायिक दृष्टिकोनाचा विकास करेल.

अशी छोटी विद्यापीठे प्रशासनात कार्यक्षम असातील. त्यामुळे सतत बदलत असलेल्या विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि कौशल्यांच्या वातावरणाकाल त्वरित

(प्रतिनिधिक छायाचित्र)

प्रतिवाद देऊ शकतात. समूह विद्यापीठांमुळे सध्या अस्तित्वातील शासकीय विद्यापीठांबरोल भारही कमी होईल. सामान्यतः एकाच व्यवस्थापनाखाली विद्यापीठे तयार केले जाईल, असे प्रस्तावित आहे. तथापि, जर भिन्न व्यवस्थापनांना त्यांची महाविद्यालये एकत्र आणून हातमिष्टकांची कामे करणे असेल, तर अशा व्यवस्थापनांची व्यवहार्यता तपासणी करून समूह विद्यापीठात रुपांतर करण्याबाबत निर्णय राज्य सरकारकडून घेण्यात येईल.

समूह विद्यापीठ तयार करण्यासाठी एकाच व्यवस्थापन/ शैक्षणिक संस्थेच्या अधिपत्याखालील किमान दोन व कमाल पाच अनुदानित/ विनाअनुदानित महाविद्यालयांच्या संसाधने, शैक्षणिक, भौतिक आणि तांत्रिक सुविधांचे एकत्रीकरण करणे आवश्यक राहील, असे प्रस्तावित आहे. व्यवस्थापन/ शैक्षणिक संस्थेची क्षमता असेल तर पाचवेही जाणू महाविद्यालये/ संस्था समूह विद्यापीठांमध्ये समाविष्ट करण्यासाठी राज्य

या मुद्द्यांचा विचार व्हावा...

- समूह विद्यापीठांमध्ये सहभागी महाविद्यालयांची संख्या वाढविणे आवश्यक.
- ५० कि.मी. परिसरातील महाविद्यालयांना प्रदानाणी असावी.
- समूह विद्यापीठांच्या परिनिर्णयबद्दल स्पष्टता असावी.
- समूह विद्यापीठांबाबत सरकारची जबाबदारी कोणती राहील, याचेही स्पष्टीकरण देण्यात यावे.

सरकार प्रकरणनिहाय विचार करेल.

संस्थात्मक व इतर निकष

१) **प्रशासकीय अनुभव** : समूह विद्यापीठांतलं 'प्रमुख महाविद्यालय' मार्गाने २० वर्षांपासून अस्तित्वात असले पाहिजे.

२) **किमान विद्यार्थिसंख्या** : प्रमुख महाविद्यालयात किमान २००० विद्यार्थिसंख्या नोंदणी (सर्व अभ्यासक्रमांचा समावेश करून) असावे तसेच, सर्व सहभागी महाविद्यालयांमध्ये (प्रमुख महाविद्यालयासह) किमान चार हजार विद्यार्थिसंख्या (सर्व अभ्यासक्रमांचा समावेश करून) आवश्यक आहे. याशिवाय सहभागी महाविद्यालये प्रमुख महाविद्यालयापासून जास्तीत जास्त २५ किमी त्रिभुजामध्ये स्थित असावीत, असे प्रस्तावित आहे. सर्वात वाहक सुविधा उपलब्ध असल्यास या त्रिभुजाच्या फलीकडे असलेल्या अंतरासाठी अपवाद म्हणून प्रकरणनिहाय प्रस्ताव विचारात घेऊन जाऊ शकतील, असेही मसुद्यात नमूद केले आहे. सर्व

सहभागी महाविद्यालयांचे एकत्रितपणे बांधकामक्षेत्र किमान २५ हजार चौरस मीटर इतके हवे. असेही त्यात म्हटले जाईल.

आवश्यक शैक्षणिक मानके : प्रमुख महाविद्यालयास 'नॅक' चे ३.२५ मानकन किंवा समतुल्य एन्वॉयर गुण किंवा महाविद्यालयातील एकूण अभ्यासक्रमांपैकी ६० टक्के अभ्यासक्रम NBA मान्यताप्राप्त असावे आवश्यक आहे. सर्व सहभागी महाविद्यालयांना (प्रमुख महाविद्यालय वगळून) वैध नॅक मानकन आणि/किंवा प्रत्येक महाविद्यालयात किमान NBA मान्यता असलेले ३०% अभ्यासक्रम असावे आवश्यक आहेत. संलग्न विद्यापीठात मंत्र केलेंशी आणि यूबीसीच्या विशिष्ट नियमांनुसार असेलशी किमान दोन कार्यक्षेत्र संशोधन केंद्रे असावे आवश्यक आहे प्रमुख आणि सहभागी घटक महाविद्यालयांनी आंतरविद्याशाखीय अभ्यापन आणि संशोधन कार्यक्रमामध्ये उच्च शैक्षणिक कामगिरी दाखवली पाहिजे. प्रस्तावित समूह विद्यापीठ उपरलभ सार्वजनिक निधी व्यतीतीक संसाधने वाढवण्याची/ संकलित करण्याची क्षमता असण्याला हवी. समूह विद्यापीठांच्या प्रस्तावात पीएच.डी. अभ्यासक्रम, संशोधनकार्य आणि नवकल्पनांचा समावेश असावा. प्रस्तावित समूह विद्यापीठासाठी माहिती तंत्रज्ञान केंद्र, स्टार्ट-अप सेंटर, इनोव्हेशन आणि इन्क्यूबेशन सेंटर आणि या क्षेत्रातील इतर बाबी अनिवार्य असातील.

राज्य सरकारने यशस्वी बाबतीत योग्य ते स्पष्टीकरण देणे आवश्यक आहे. त्यामुळे अनेक संस्था समूह विद्यापीठांच्या योजनेत सहभागी होतील. याचा फायदा महाराष्ट्रातील उच्चशिक्षण क्षेत्राला होईल.

१. या विद्यापीठातील अनुदानित महाविद्यालयांचे अनुदान पूर्वीप्रमाणेच चालू राहील का? २. या विद्यापीठातील महाविद्यालयांतील मंत्र पदांची संख्या तत्तांचे राहील का? ३. कुरुमण्डल निवडोचे पदत काय असेल? ४. कुरुमण्डल कोण असेल? ५. आंतरराष्ट्रीय सहयोग ६. समूह विद्यापीठांना शासनकडून काही आर्थिक मदत मिळेल काय? ७. या विद्यापीठांना शुल्क निर्धारण परिमती लागू होईल का? ८. एससी, एसटी, एमटी, ओबीसी विद्यार्थ्यांना त्यांची शैश्यवृत्ती शासनाच्या समाकल्पनाय विभागाकडून मिळेल का? ९. विविध महाविद्यालयांमध्ये कर्मचारी भारतीचे नियम व प्रक्रिया १०. र्वान महाविद्यालयांचा समूह विद्यापीठांमध्ये समावेश करण्यासाठी प्रक्रिया. ११. समूह विद्यापीठांची पत्रवार्ता कायम असेल का नाही? १२. कायदेशीर औपचारिकता जेव्हा दोन किंवा अधिक व्यवस्थापन एकत्र येऊन बसले तयार करतील, त्या वेळी कायदेशीर औपचारिकता/प्रक्रिया कोणी असेल? १३. महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठासाठी आणि कृषी विद्यापीठासाठी संलग्न महाविद्यालये समूह विद्यापीठांमध्ये समाविष्ट करता येतील का?

समूह विद्यापीठ ही काळाची गरज असून उच्च शिक्षणाबाबतचे हे महाराष्ट्र सरकारचे महत्वाचे पाऊल ठरेल. याबाबतीत कोणते सर्व मुद्द्यांचा विचार करून सरकारने निष्ठावर्ती लक्षरर प्रसिद्ध करावे, अशी सर्वांची इच्छा आहे.

(लेखिका प्राध्यापक, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या सहकार्यवाह व मिनेटसदस्य आहेत.)

News Paper Clippings related to Progressive Education Society, Pune 5

लोकसत्ता

लोकमान्य लोकशक्ती

‘प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन’च्या दोन महाविद्यालयांना स्वायत्त दर्जा

पुणे : प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या मॉडर्न कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग आणि मॉडर्न इन्स्टिट्यूट ऑफ बिझनेस मॅनेजमेंट या महाविद्यालयांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून (यूजीसी) स्वायत्तता देण्यात आली आहे. आता समूह विद्यापीठ उभारण्याच्या दृष्टीने संस्था प्रयत्नशील आहे.

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे कार्याध्यक्ष डॉ. गजानन एकबोटे यांनी पत्रकार परिषदेत ही माहिती दिली. संस्थेचे सचिव प्रा. शामकांत देशमुख, डॉ. जोत्सना एकबोटे, डॉ. निर्वदिता एकबोटे, मॉडर्न कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंगच्या प्राचार्या कल्याणी जोशी, मॉडर्न इन्स्टिट्यूट ऑफ बिझनेस मॅनेजमेंटच्या संचालिका डॉ. विजयालक्ष्मी श्रीनिवास, डॉ. राजेंद्र झुंजारराव, डॉ. संजय खरात या वेळी उपस्थित होते.

27/10/2023 | Pune | Page : 09
Source : <https://epaper.loksatta.com>

पुढारी

मॉडर्नला नॅकचे विशेष मानांकन

पुणे : प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या मॉडर्न कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंगला बंगळुरूच्या नॅशनल असेसमेंट अँड ऑक्रिडेशन कौन्सिलच्या वतीने (नॅक) सर्वोच्च ए-प्लस प्लस श्रेणी बहाल करण्यात आली आहे. संस्थेने चारपैकी ३.६६ गुणांक मिळविले आहे.

प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे अध्यक्ष प्रा.डॉ.गजानन एकबोटे यांच्या नेतृत्वाखाली महाविद्यालयाने हे यश संपादन केले आहे. महाविद्यालयाने विद्यापीठ अनुदान आयोग (यूजीसी) आणि केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाकडे स्वायत्त दर्जा मिळण्यासाठी अर्ज केला होता. आयोगाने यूजीसीच्या नियमांतर्गत शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ ते २०३२-३३ या कालावधीसाठी स्वायत्त दर्जा

बहाल केला आहे. महाविद्यालयाला कॉन्फडरेशन ऑफ इंडियन इंडस्ट्रीकडून (सीआयआय) सलग तीन वर्षे सुवर्ण श्रेणी मिळाली आहे. इन्स्टिट्यूट इनोव्हेशन कौन्सिल (आयआयसी) यांच्याकडून शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ आणि २०१९-२० या वर्षासाठी महाविद्यालयाला फोर स्टार रेटिंग मिळाले आहे. ऑल रँकिंग इन्स्टिट्युशन ऑन इनोव्हेशन अचिव्हमेंटमध्ये बँड बी श्रेणी (२०२०) आणि बेस्ट प्रॉमिसिंग इन्स्टिट्युट (२०२१) म्हणून मान्यता मिळाली आहे. महाविद्यालयाच्या प्राचार्या प्रा.डॉ. के.आर. जोशी यांच्या मार्गदर्शनाखाली संस्थेने राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीयस्तरावर नवीन उंची गाठली आहे.

NATIONAL ASSESSMENT AND ACCREDITATION COUNCIL

My Pune Edition
Oct 28, 2023 Page No. 4
newspaper.pudhari.co.in

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

स्वरंग-२०२३ च्या उद्घाटन कार्यक्रमातील एक क्षण.

स्वरंगात दंगले विद्यार्थी

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

संगीत, गायन, वादन, नृत्य, नाटक, नकला अशा विविध प्रकारच्या कलाविष्कारात विद्यार्थी दंगले. विविध २९ कलाप्रकारांचा महोत्सव असलेल्या स्वरंग-२०२३ चे विजेतेपद हडपसर येथील एस. एम. जोशी महाविद्यालयाने पटकाविले, तर नौरोजी वाडिया महाविद्यालय उपविजेते ठरले.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, विद्यार्थी विकास मंडळ व शिवाजीनगर येथील मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयाच्या वतीने हा कला महोत्सव आयोजित करण्यात

आला होता. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे व्यवस्थापन परिषद सदस्य रवींद्र शिंगणापूरकर, विद्यार्थी कल्याण मंडळाचे संचालक डॉ. अभिजित कुलकर्णी, प्रोग्रेसिव्ह एज्युकेशन सोसायटीच्या उपसचिव प्रा. डॉ. निवेदिता एकबोटे, सचिव प्रा. श्यामकांत देशमुख आणि प्राचार्य डॉ. राजेंद्र झंजारराव यांच्या उपस्थितीत महोत्सव पार पडला. गायन, शास्त्रीय गायन, तालवाद्यवादन, समूह गीतगायन, लोकवाद्य, नृत्य यांसारख्या २९ कलाप्रकारांमध्ये विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

My Pune Edition
Oct 3, 2023 Page No. 3
newspaper.pudhari.co.in

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

THE TIMES OF INDIA, PUNE
MONDAY, OCTOBER 9, 2023

TIMES CITY | PUNE

Bioindicators show high pollution levels in Mula, Mutha

Aditi.Sekar@timesgroup.com

Pune: Water pollution levels in the urbanized stretches of the Mula-Mutha river are extremely high, said biodiversity experts and scientists after testing water samples for a study on zooplankton.

They said the presence of high densities of certain bio-indicators of pollutant levels helps to determine the same.

During the study, scientists discovered many species from this group of animals — some with a high tolerance for pollution levels in high densities — in the stretch behind Garware College, Aundh bridge, Vitthalwadi and Ram Mula confluence and Vitthalwadi.

According to experts, this group of species that feed on organic matter can indicate high pollution levels, giving an idea of the health of their habitat.

"Pollution impacts biodiversity by reducing the diversity and increasing the chances of invasive species to establish and flourish. It also disturbs and destroys natural food webs, which can affect the river's ecosystem," said Dr Sameer M Padhye, the principal scientist at Biologia Life Science LLP.

The pollution levels decrease the levels of dissolved oxygen in the water.

Scientists found dissolved oxygen levels ranging between 0.25-11.8 mg/L. If the dissolved oxygen levels are below 1 mg per litre in water, it is devoid of different species of zooplankton, which do not have tolerance for high pollution levels.

"Urbanization assisted by rapid population growth is taking a toll on the animal and plant biodiversity at a rapid pace. The rivers and the reservoirs are especially getting destroyed due to pesticides," said Dr Avinash Vanjare, the associate professor of Zoology at Ahmednagar College and the lead researcher of the study.

Organic waste enriches the waters, while many inorganic compounds kill most of the organisms, scientists said.

They suggested reducing the wanton cutting of vegetation, seen in projects such as riverfront development, which modifies ecosystems and their functioning. This vegetation acts as a buffer which absorbs a lot of waste.

"River rejuvenation is a process in which rivers damaged due to adverse anthropogenic activities are revived naturally and their flow restored. Normally, STPs are the first choice to clean rivers. However, the physical removal of pollutants on the riverbeds can be through the removal of debris and garbage.

Management of direct and indirect pollution sources can also help in river rejuvenation," Padhye said.

The water pollution levels in the stretch near Vitthalwadi and Ram Mula confluence were observed to be lesser, with a higher species of zooplankton recorded in samples.

"The abundance of a particular species, like Moina, was high at Garware College. The number of species was low, indicating that the river near highly urbanized areas is extremely polluted. This is a continuous study that we started in 2016, and we are further exploring to understand which pollutants have a higher impact on biodiversity," said [Yugandhar Shinde, the assistant professor of Zoology at Modern College of Arts, Science and Commerce.](#)

RIVER NEEDS A LIFELINE

Stretch behind Garware College, Aundh bridge, Vitthalwadi and Ram Mula confluence were chosen for the study

- Higher density of Moina species of zooplankton were found in Garware College and Aundh stretches
- Density of Moina species indicates higher pollution levels due to high tolerance
- Sewage contaminated water worked as a feeding ground for the species

Experts said the level of pollution the city's rivers is alarming

Pic: Aditya Wakul

The Times of India 9.10.2023

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

सकाळ

एकांकिका स्पर्धा : पहिल्याच दिवशी प्रेक्षकांची लक्षणीय उपस्थिती 'सकाळ करंडका'ची नांदी जल्लोषात

पुणे, ता. २६ : विद्यार्थ्यांचा उत्साह, त्यांची सादरीकरणापूर्वीची हुशारी, रसिकांची उत्सुकता आणि रंगमंचाचा पडदा उघडल्यानंतर सादर झालेला रंगविष्कार... अशा वातावरणात 'सकाळ करंडक एकांकिका स्पर्धा'ची गुरुवारी (ता. २६) नांदी झाली. विद्यार्थ्यांच्या जल्लोषाने पहिल्याच दिवशी स्पर्धेत रंग भरले.

या आंतरमहाविद्यालयीन एकांकिका स्पर्धेचे उद्घाटन ज्येष्ठ अभिनेते-निर्माते प्रशांत दामले आणि लेखक-दिग्दर्शक-अभिनेते प्रवीण तरडे यांच्या हस्ते तिसरी घंटा वाजवून झाले. त्यानंतर

स्पर्धेला सुरुवात झाली. पहिल्या दिवशी स्पर्धेत चार एकांकिका सादर झाल्या. आपली एकांकिका सर्वोत्तम व्हावी, यासाठी विद्यार्थ्यांची चाललेली घडपड, नेपथ्याचे साहित्य आणताना,

वेशभूषा-रंगभूषेची तयारी करताना एकमेकांना दिल्या जाणाऱ्या सूचना आणि एकांकिका यशस्वीपणे सादर झाल्यानंतर केलेला जल्लोष, याने भरत नाट्य मंदिराचा परिसर गजबजून गेला होता.

स्पर्धा पाहण्यासाठी प्रेक्षकांना विनामूल्य प्रवेश आहे. त्यामुळे पहिल्याच दिवशी स्पर्धेला प्रेक्षकांची लक्षणीय उपस्थिती होती. यात विद्यार्थ्यांचे पालक, प्राध्यापक तसेच काही अनुभवी रंगकर्मींचाही समावेश होता.

आज (ता. २७) होणाऱ्या एकांकिका

- सकाळी ९.३० वा. : इंडसर्च महाविद्यालय - 'गिल्टी फ्लेझर'
- सकाळी १०.४० वा. : आय.एम.सी.सी. - 'जीना इसीका नाम है'
- सकाळी ११.५० वा. : शारदाबाई पवार महिला महाविद्यालय - 'हत्या व्यक्ती की विचारांची'
- दुपारी ३ वा. : श्रीमती सी.के. गोयल महाविद्यालय, दानोडी - 'मला उडू द्या नभा'

- दुपारी ४.१० वा. : टिकाराम जगन्नाथ महाविद्यालय, खडकी - 'काय झाडी, काय डोंगर, काय हाटील'
- सायंकाळी ५.२० वा. : मराठवाडा मित्र मंडळाचे वाणिज्य महाविद्यालय - 'ठसका'
- सायंकाळी ६.३० वा. : मराठवाडा मित्र मंडळाचे शंकरराव चव्हाण विधी महाविद्यालय - 'श्रीडी'

भरत नाट्य मंदिर : प्रा. रामकृष्ण मोरे महाविद्यालयाचे सादर केलेल्या 'गिनी पिम्स' या एकांकिकेतील प्रसंग

प्रा. रामकृष्ण मोरे
महाविद्यालय, आकुर्डी

एकांकिका : 'गिनी पिम्स'
लेखक : अमृता ओंबळे
दिग्दर्शक : स्वराज चेडे
नेपथ्य : श्रेया बल्लोळी, स्वप्नील बनकर
प्रकाश योजना : निखिल भोसले, वैष्णवी जलमुलवार
संगीत : वैष्णवी लवडे, धारा राठोड
रंगभूषा : करीना राजपूत, वैष्णवी मेढे
वेशभूषा : कादंबरी देसाई, समृद्धी धुमाळ
अभिनय : केतकी राठोड, सिद्धी फाटक, पूजा वानखेडे,
स्वराज चेडे, सुरज वाघमारे, यश लोढे, पैताली
चासकर, काजल धुले, अनघा कुंभार, शबरी कुलकर्णी

या एकांकिकांचे
सादरीकरण

भरत नाट्य मंदिर : विश्वकर्मा इन्स्टिट्यूट ऑफ इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी महाविद्यालयाच्या संघाने सादर केलेल्या 'माधुरीताई, फक्त तुझ्यासाठी' या एकांकिकेतील प्रसंग

विश्वकर्मा इन्स्टिट्यूट ऑफ
इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी

एकांकिका : 'माधुरीताई, फक्त तुझ्यासाठी'
लेखक : अवधूत सेलकर,
दिग्दर्शक : अद्वय देसाई
संगीत संयोजन : सात्विक संगमकर
प्रकाशयोजना : महेश डोंगरे
रंगमंच सहाय्य : कार्तिक भेलके
अभिनय : सिद्धी कुरे, अद्वय देसाई, पौर्णिमा वाघ,
अपूर्वा मंडळिक, वेद दाते, सायली देशमुख, राजस
आपटे

आम्ही सादर केलेले नाटक सत्य घटनेवर आधारित आहे. इंदयात छिद्र असलेल्या एका अशाढ तुरुणीची ही गोष्ट आहे. या स्पेससाठी नवीन नाटक करायचे होते. त्यामुळे हा वेगळा विषय शोधून त्यावर एकांकिका बसवली. कमी वेळात तयारी करून हे नाटक सादर केले.
- अद्वय देसाई, दिग्दर्शक

क्लिनिकल ट्रायल या विषयावरील एकांकिका आम्ही सादर केली. अर्थाजनासाठी सरोजिनीचा होणारा वापर, या संवेदनशील विषयावर जागृती करण्यासाठी हे नाटक महत्वाचे आहे. आमच्या महाविद्यालयाचे हे पहिलेच नाटक आहे. हा अनुभव खूप चांगला होता. नवोदित कलाकारांना या स्पर्धेद्वारे व्यासपीठ देण्यासाठी 'सकाळ'चे आभार.
- स्वराज चेडे, दिग्दर्शक

भरत नाट्य मंदिर : मॉडर्न महाविद्यालय, शिवाजीनगर यांनी सादर केलेल्या 'गाभारा' या एकांकिकेतील प्रसंग.

मॉडर्न महाविद्यालय,
शिवाजीनगर

एकांकिका : 'गाभारा'
लेखक, दिग्दर्शक : प्रतीक्षा शेलार
संगीत संयोजन : शुभम मोहिते
प्रकाशयोजना : प्रसाद मटेकर
रंगमंच व्यवस्था : अर्धव सांगळे
अभिनय : श्लोक निनावे, आकांक्षा पवार,
सुरेज जायभाय, ओमकार घोलप, राजसी
वळामे, ऋतिक समेल, शांभवी धामनीकर,
श्वकल ताकवले, अनुजा मंगवणे, आयुषी
पुंडलिक, प्रणव हिंगणे, कौस्तुभ सोनावणे,
गौरव पंडित, राज पवार, वश मसलखोब

सकाळ करंडक स्पर्धेमुळे आम्हाला चांगले व्यासपीठ उपलब्ध झाले. आमची नवीन टीम या स्पर्धेत सहभागी झाली आहे, त्यामुळे उत्साह भरपूर आहे. आम्ही वारकरी परंपरेवर आधारित नाटक सादर केले. कोरोना काळात विठ्ठल भक्तीत गुंग झालेल्या व्यक्तींची ही कथा आहे.
- प्रतीक्षा शेलार, लेखक-दिग्दर्शक

भरत नाट्य मंदिर : सिंबायोसिस कला व वाणिज्य महाविद्यालयाचे सादर केलेल्या 'संसार हा सुखाचा' या एकांकिकेतील प्रसंग.

आमचे नाटक चाळीत राहणाऱ्या कुटुंबाची गोष्ट सांगते. चाळीत शेजारी राहणारे लोक कालांतराने एका कुटुंबासारखे होतात. धकाधकीच्या जीवनात आनंद कसा मिळतो, हे आमच्या नाटकातून सांगण्याचा प्रयत्न केला आहे. नवीन कलाकार आणि नवीन नाटक करायचे असल्याने विचार करायला संधी मिळते, ही सकाळ करंडकाचे वैशिष्ट्य आहे.
- आदित्य कोमले, दिग्दर्शक

सिंबायोसिस कला
व वाणिज्य
महाविद्यालय

एकांकिका : 'संसार हा सुखाचा'
लेखक : योगेश सोमण
दिग्दर्शक : आदित्य कोमले
संगीत : आदित्य रक्षित
प्रकाशयोजना : ओमकार बोरकर
रंगमंच साहाय्य : संग्राम बोडे, वैष्णवी
कदम
अभिनय : आदित्य कोमले, अर्जुन
चौलवार, आदिति काळे, मिहिर
गोंगटे, कल्याणी जंगम, प्रज्ञेश
ठाकर, अंतरा देशपांडे, पूर्वी पंडित,
चिमयी दौगगावकर, आदित्य
भावसार, भागवत चौधरी, शरवील
माथवड, वरद ठोबरे

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

अधिसभा सदस्यांकडून विद्यापीठ प्रशासन धारेवर

लोकसत्ता प्रतिनिधी

परीक्षा, प्राध्यापक भरतीसह विविध मुद्द्यांवरून प्रश्नांची सरबती

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या अधिसभेत परीक्षा, प्राध्यापकांची कंत्राटी भरती, कमवा व शिका योजना, विविध संस्थांसह केलेले सामंजस्य करार, लेखा पद्धती आणि ताळेबंदातील चुका, लेखापरीक्षकांनी नोंदवलेले आक्षेप अशा विविध मुद्द्यांवरून प्रश्नांची सरबती करत अधिसभा सदस्यांनी विद्यापीठ प्रशासनाला भंडावून सोडले. लेखा पद्धती, अर्थसंकल्प, लेखापरीक्षण अहवालासंदर्भात अधिसभा सदस्यांच्या प्रश्नांना उत्तर देताना तर विद्यापीठ प्रशासनाची भावपळ झाली.

कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी सदाची जबाबदारी स्वीकारल्यानंतर

पहिली अधिसभा शनिवारी झाली. प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर, कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार, वित्त व लेखा अधिकारी चारुशीला गायके या वेळी उपस्थित होते. कुलगुरूंनी त्यांच्या भाषणातून विद्यापीठाच्या वाटचालीचा आढावा घेतला. तसेच त्यांच्या कुलगुरूपदाच्या कार्यकाळातील विद्यापीठाच्या आगामी वाटचालीबाबत सादरीकरण केले. त्यापूर्वी मुख्य इमारतीसमोरील सावित्रीबाई फुले यांच्या पुतळ्याच्या सभोवतालच्या परिसराच्या सुशोभीकरणाच्या कामाचे भूमिपूजन करण्यात आले.

विद्यापीठातील कंत्राटी प्राध्यापक

भरतीप्रक्रिया चुकीच्या पद्धतीने राबवल्याचा आक्षेप नोंदवण्यात आला. मात्र, शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार भरतीप्रक्रिया राबवल्याचे स्पष्टीकरण कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार यांनी दिले. शासन निर्णयातील तरतुदीचा सोईस्कर वापर करण्यात आल्याचा आरोप डॉ. हर्ष गायकवाड यांनी केला. कमवा व शिका योजनेत विद्यार्थ्यांना

६० रुपये मानधन देण्याच्या ठरावाला मान्यता देऊनही ५५ रुपयेच मानधन देण्याचा ठराव का केला, पाच रुपये कमी का केले, असा प्रश्न सदस्य दादाभाऊ शिंदेकर यांच्यासह अन्य सदस्यांनी विचारला.

शासनाकडून पाच रुपये दिले जाणार असल्याने ५५ रुपये देण्याचा ठराव करण्यात आल्याचे प्रशासनाने

स्पष्ट केले. विद्यार्थ्यांच्या कौशल्यविकासावर भर देण्याची मागणी अधिसभा सदस्यांनी केली. विद्यापीठाच्या परीक्षा विभागाच्या कार्यपद्धतीबाबत अधिसभा सदस्य गणपत नांगरे यांच्यासह अन्य सदस्यांनी नाराजी व्यक्त केली. अधिकाऱ्यांच्या बेजबाबदारपणामुळे निकाल रखडले. अशावेळी विद्यार्थ्यांच्या वाया गेलेल्या वर्षांचे काय, असा सवाल उपस्थित करण्यात आला.

५१३ महाविद्यालयांचा कारभार प्रभारी प्राचार्यांच्या हाती

विद्यापीठाशी संलग्न ५१३ महाविद्यालयांचा कारभार प्रभारी प्राचार्यांवर सुरू असून, १९ महाविद्यालयांना प्राचार्यच नाही. काही महाविद्यालयांतील परीक्षा केंद्रांवर गैरप्रकार होत असल्याची माहिती अधिसभेत उघडकीस आली. या बाबत अधिसभा सदस्य डॉ. चित्तामण निगळे यांनी प्रश्न उपस्थित केला होता. परीक्षांमध्ये परीक्षा केंद्रावर कोपिसारखे प्रकार रोखण्यासाठी झाडाझडती घेण्यात येईल. महाविद्यालयांना पूर्णवेळ प्राचार्य नियुक्तीसाठी तातडीने पावले उचलली जातील. परीक्षा केंद्रांच्या सुरक्षिततेबाबत तडजोड केली जाणार नसल्याचे आश्वासन कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी दिले.

तंत्रज्ञान विभागासह सर्वच सामंजस्य करारांची चौकशी

आयसीआयटी कंपनीला विद्यापीठात जागा दिल्याबाबतच्या मुद्द्यावरून सुरू झालेल्या चर्चेदरम्यान अधिसभा सदस्य सचिन गोरडे पाटील यांनी विद्यापीठाच्या तंत्रज्ञान विभागाबाबत प्रश्न उपस्थित केले. विभागातर्फे बालवल्या जाणाऱ्या अभ्यासक्रमांचे शुल्क लाखे रुपये आहे. या विभागाने काही कंपन्यांशी करार केले आहेत. त्यामुळे तंत्रज्ञान विभागासह सर्वच विभागांनी केलेल्या सामंजस्य करारांची चौकशी करण्याची मागणी त्यांनी केली. त्यानंतर व्यवस्थापन परिषद सदस्य राजेंद्र विखे पाटील यांच्या अध्यक्षतेखाली समितीच्या नियुक्तीची घोषणा कुलगुरूंनी केली.

जयकर ग्रंथालयातील पुस्तके गायब?

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या २०२२-२३ च्या आर्थिक वर्षातील अर्थसंकल्प, लेखापरीक्षण अहवाल, लेखा पद्धतीबाबत सदस्य विनायक आंबेकर, कृष्णा भंडलकर, राहुल पाखरे, अक्षित बंबोली, जयंत काकतकर यांनी प्रश्नांची सरबती केली. विद्यापीठाच्या वित्त व लेखा विभागाच्या पद्धती चुकीच्या असल्यावर बोट ठेवण्यात आले. जयकर ग्रंथालयातील सहा लाख रुपयांची पुस्तके गायब झाली आहेत का, असा प्रश्न आंबेकर यांनी उपस्थित केला.

News Paper Clippings Related to MCASC(Autonomous) Pune 5

सकाळ करंडक एकांकिका स्पर्धा : प्राथमिक फेरीच्या निकालाची घोषणा 'मॉडर्न', 'आयएमसीसी'सह पाच संघ अंतिम फेरीत

भरत नाट्य मंदिर : सकाळ करंडक स्पर्धेच्या प्राथमिक फेरीतील एकांकिका पाहण्यासाठी सोमवारी झालेली रसिक आणि विद्यार्थ्यांची गर्दी.

लहानपणापासून मी एकांकिका स्पर्धांमधून काम केले आहे. मात्र पुण्या-मुंबईत नसल्यामुळे येथील नावाजलेल्या स्पर्धांमध्ये भाग घेता आला नाही, पण आज पुण्या-मुंबईत येऊन काम करण्याची संधी याच एकांकिकांमुळे मिळाली. बक्षीस मिळो अथवा न मिळो, पण चांगले काम करीत राहा, वाचत राहा आणि लिहीत राहा

— संकर्षण कऱ्हाडे, अभिनेते

प्रत्येक एकांकिका स्पर्धेसाठी मोठी मेहनत करावी लागते. अतिशय कमी साहित्य-सुविधा वापरून एकांकिका उभी करायची असते. तालमीना जागा नाही, एकांकिकेसाठी बजेट नाही अशा अनेक अडचणी असतात. त्यावर मात करून सादरीकरण केलेले सर्व सहभागी विद्यार्थी कलाकार अभिनेत्यास पात्र आहेत. अंतिम फेरीसाठी निवड झालेल्या आणि न झालेल्या संघांनाही पुढील वाटचालीसाठी शुभेच्छा.

— स्पृहा जोशी, अभिनेत्री

पुणे, ता. ३० : सकाळ करंडक आंतरमहाविद्यालयीन एकांकिका स्पर्धेच्या निकालाची घोषणा सोमवारी सायंकाळी करण्यात आली. पाच संघांनी अंतिम फेरीत घडक मारली असून येत्या रविवारी (ता. ५ नोव्हेंबर) बालगंधर्व संगमंदिर येथे या संघांमध्ये करंडकासाठी चुरस रोल.

मराठवाडा मित्र मंडळाचे शंकरराव चव्हाण विधी महाविद्यालयाची 'ब्रीडी', टिकाराम जगन्नाथ महाविद्यालयाची 'काय झाडी, काय डोंगर, काय हाटोल', मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयाची 'गामारा'.

इन्स्टिट्यूट ऑफ मॅनेजमेंट अँड करिअर कोर्सेस (आयएमसीसी) यांची 'जिना इसी का नाम है' आणि विश्वकर्मा इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी यांची 'इंडिया टॉलॉजी' या एकांकिका अंतिम फेरीसाठी पात्र ठरल्या. सिंहाड अँकेंडमी ऑफ इंजिनिअरिंग यांची 'अकूत' आणि अप्पासाहेब जेजे महाविद्यालयाची

'बी अ मॅन' या एकांकिका विशेष उल्लेखनीय ठरल्या.

प्राथमिक फेरी संपल्यानंतर निकालाची घोषणा करण्यात आली. या वेळी 'संकर्षण कऱ्हाडे' या कार्यक्रमातील कलाकार संकर्षण कऱ्हाडे आणि अभिनेत्री स्पृहा जोशी उपस्थित होते. निकाल जाहीर

झाल्यानंतर स्पर्धकांनी नाट्यगृहात एकच जल्लोष केला. 'अरे आव्वाज कोणाचा', 'अरे करंडक कोणाचा' अशा घोषणांनी नाट्यगृह दणाणून गेले होते. निवड झालेल्या स्पर्धकांनी एकमेकांचे अभिनंदन करीत छायाचित्रे टिपली. बहुतांश संघांनी परीक्षकांशी चर्चा करत त्यांच्या सूचनाही जाणून घेतल्या.

प्राथमिक फेरी गुरुवारपासून (ता. २६) सोमवारपर्यंत (ता. ३०) भरत नाट्य मंदिर येथे पार पडली. यात वीस महाविद्यालयांच्या संघांनी सादरीकरण केले. प्राथमिक फेरीसाठी गाणी फुले, नेहा शितोळे आणि नितीन धंदुके यांनी

परीक्षक म्हणून काम पाहिले. परीक्षक म्हणून धंदुके आणि शितोळे यांनी मनोणत व्यक्त केले. 'रांजेकर रियल्टी' या स्पर्धेचे प्रायोजक असून 'बुलडोझर' अर्बन को. ऑप. क्रे. सोसायटी हे सहयोगी प्रायोजक आहेत.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

शैक्षणिक धोरणाच्या अंमलबजावणीचे बंधन

**जून २०२४ पर्यंत
अंमलबजावणी
करण्याचे आदेश**

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

'राज्यात अद्याप ज्या महाविद्यालयांनी किंवा विद्यापीठांनी नव्या शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी सुरू केलेली नाही, अशांना जून २०२४ पर्यंत शैक्षणिक धोरण राबवणे बंधनकारक असेल,' असे राज्याचे उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील यांनी स्पष्ट केले. धोरणाच्या अंमलबजावणीमध्ये महाराष्ट्र राज्य प्रथम क्रमांकावर असल्याचेही त्यांनी सांगितले.

भारतीय शिक्षण संस्था, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ यांच्यातर्फे जे. पी. नाईक शिक्षण आणि विकास केंद्र येथे 'राष्ट्रीय शिक्षण धोरण - २०२० अंतर्गत उच्चशिक्षणातील सर्व घटकांच्या भूमिका व जबाबदाऱ्या या राष्ट्रीय परिषदेचे उद्घाटन पाटील यांच्या हस्ते करण्यात आले. त्या वेळी ते बोलत होते. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे कुलगुरू प्रा. डॉ. सुरेश गोसावी, राष्ट्रीय शिक्षण धोरणाच्या राज्य सुकाणू समितीचे अध्यक्ष प्रा. नितीन करमळकर, शिवाजी विद्यापीठाच्या मानव्यशास्त्र विद्याशाखेचे अधिष्ठाता प्रा. एम. एस. देशमुख,

सोलापूर विद्यापीठाचे प्रा. शिवाजी शिंदे, भारतीय शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष प्रा. अरुण अडसूळ व आठ राज्यातील विविध विद्यापीठे, महाविद्यालये आणि संशोधन संस्थांमधील ३०० हून अधिक संशोधक, प्राध्यापक या वेळी उपस्थित होते.

'राष्ट्रीय शिक्षण धोरणाच्या अंमलबजावणीत महाराष्ट्र देशात पहिल्या क्रमांकावर आहे. धोरणाच्या अंमलबजावणीसाठी विविध समित्या स्थापन करून, बैठका घेऊन गती देण्यात आली. त्यामुळे १ हजार ५०० पदव्युत्तर शिक्षण संस्था, विद्यापीठ, स्वायत्त उच्च शिक्षण संस्थांमध्ये राष्ट्रीय शिक्षण धोरणानुसार अभ्यासक्रमाची अंमलबजावणी सुरू झाली आहे. उर्वरित सर्व महाविद्यालयांना जून २०२४पासून या धोरणाची अंमलबजावणी बंधनकारक आहे,' असे पाटील यांनी सांगितले. डॉ. करमळकर म्हणाले, 'राष्ट्रीय शिक्षण धोरणाची अंमलबजावणी पहिल्या टप्प्यात स्वायत्त संस्थांमध्ये होत आहे. त्यात ५० अभियांत्रिकी संस्था आहेत. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणामध्ये आंतरविद्याशाखीय संशोधन, नवीन संकल्पना, कल्पना आणि एकत्रित प्रयत्न महत्वाचे आहेत. धोरणाच्या अंमलबजावणीत अनेक आव्हाने असल्याने सर्व भागधारकांचा दृष्टिकोन बदलण्याची गरज आहे.'

Maharashtra Times 3.10.2023

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

अकरावीच्या अद्याप ३९ हजारांहून अधिक जागा रिक्त

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : पुणे आणि पिंपरी-चिंचवड महापालिका क्षेत्रात अकरावीच्या ३९ हजारांहून अधिक जागा अद्याप रिक्त आहेत. आतापर्यंत झालेल्या प्रवेश प्रक्रियेत विद्यार्थ्यांचा मराठी माध्यमापेक्षा इंग्रजी माध्यमाकडे कल असल्याचे दिसून आले असून, अद्यापही प्रवेश न घेतलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी आणखी एक फेरी राबवली जाण्याची शक्यता आहे.

आतापर्यंत झालेले प्रवेश, प्रवेश न घेतलेले विद्यार्थी, शून्य प्रवेशांची कनिष्ठ महाविद्यालये याबाबतची माहिती शिक्षण उपसंचालकांकडून मागवण्यात आली आहे. या माहितीचा आढावा घेऊन अकरावी प्रवेशांसाठी अखेरची फेरी राबवण्याबाबतचा निर्णय घेतला जाईल.

- हरून आतार, सहसंचालक, माध्यमिक शिक्षण संचालनालय

राज्य मंडळाने दहावीचा निकाल जाहीर केल्यानंतर आतापर्यंत राबवलेल्या प्रवेश प्रक्रियेत तीन नियमित आणि सहा विशेष अशा एकूण नऊ फेऱ्या झाल्या. प्रवेश प्रक्रियेत ३२७ कनिष्ठ

महाविद्यालयात उपलब्ध असलेल्या १ लाख १७ हजार ३० जागांसाठी १ लाख २ हजार ५०१ विद्यार्थ्यांनीच नोंदणी केली. आतापर्यंत ७७ हजार ३४० विद्यार्थ्यांनी प्रवेश निश्चित केला आहे. केंद्रीभूत प्रवेशांतर्गत

(कॅप) १ लाख १ हजार ७३ जागांपैकी ६८ हजार ५९८, संस्थांतर्गत कोट्यातील ८८७४ जागांपैकी ४ हजार २२, अल्पसंख्यांक कोट्यातील १२ हजार ७४३ जागांपैकी २ हजार ७७९, व्यवस्थापन कोट्यातील ४ हजार ६०१ जागांपैकी १ हजार ९४१ जागांवर प्रवेश झाले आहेत. तर एकूण ३९ हजार ६९० जागा रिक्त राहिल्या आहेत.

आतापर्यंत झालेल्या प्रवेश प्रक्रियेचा आढावा घेतला असता

सर्वाधिक प्रवेश विज्ञान शाखेत झाले आहेत. तसेच विज्ञान शाखेसाठीच्या जागाही सर्वाधिक आहेत. मराठी माध्यमासाठी २५ हजार ४७० जागा असताना त्यातील १५ हजार ३०९ जागांवरच प्रवेश निश्चित झाले आहेत. इंग्रजी माध्यमाच्या ९१ हजार ३३० जागांपैकी ६१ हजार ९०२ जागांवरच प्रवेश झाले आहेत. हिंदी माध्यमासाठी १५० जागांपैकी ८६ जागांवर, तर उर्दू माध्यमाच्या ८० पैकी ४३ जागांवरच प्रवेश झाले आहेत.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

निकाल चुकविणाऱ्या प्राध्यापकांना दंड

विद्यापीठाची ७८ महाविद्यालयांवरही कारवाई

पुणे, ता. ४ : विद्यार्थ्यांचे निकाल चुकविणाऱ्या प्राध्यापक आणि महाविद्यालयांवर सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने अखेर कारवाईचा बडगा उगारला आहे. विविध विषयांच्या परीक्षांचे अंतर्गत व प्रात्यक्षिक परीक्षांचे गुण देताना चुका करणाऱ्या प्राध्यापकांना विद्यापीठाच्या समितीने पाच हजार रुपयांपर्यंतचा दंड केला आहे.

विद्यापीठातर्फे एप्रिल-मे २०२३ या सत्रातील परीक्षांचे निकाल जाहीर झाल्यानंतर त्यात अनेक विद्यार्थ्यांचे अंतर्गत गुण भरण्याचे राहून गेल्याचे समोर आले. त्यात काही प्राध्यापकांनी चुकीचे गुण भरले. काहीकडून गुण भरण्यात त्रुटी राहून गेल्या. त्यामुळे विद्यापीठाच्या प्रमाद समितीमध्ये या प्रकरणी सुनावणी घेऊन संबंधित प्राध्यापकांवर कारवाई केली. समितीने दिलेल्या शिक्षेची महाविद्यालयाने योग्य पूर्तता करून कार्यवाहीचा अहवाल परीक्षा

विभागास सादर करावा, आशा सूचना दिल्या आहेत. तसेच या पुढील काळात अशाच चुका केल्यास कठोर कारवाई केली जाईल, अशी समजही दिली आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान करणाऱ्या प्राध्यापकांची कोणतीही गय केली जात नसल्याचे स्पष्ट झाले आहे.

विद्यापीठाने ३० सप्टेंबरला ३७ पानी परिपत्रक काढून परीक्षेच्या कामात चुका केलेल्या संबंधित महाविद्यालयांची व प्राध्यापकांची यादीच प्रसिद्ध केली आहे. तसेच निकालात त्रुटी राहिलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या प्रसिद्ध केली आहे. विद्यापीठाशी संलग्न ७८ महाविद्यालयांची यादी प्रसिद्ध केली आहे. त्यातील काही प्राध्यापक प्रमाद समितीसमोर हजर होते. उर्वरित प्राध्यापकांना बुधवारी (ता. ४) प्रमाद समितीसमोर हजर राहण्याचे आदेश दिले होते. त्यामुळे बुधवारी इतरही काही प्राध्यापकांना शिक्षा दिली, अशी माहिती परीक्षा विभागातील अधिकाऱ्यांनी दिली.

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

‘एआय’चरणी शिक्षक स्वायत्तता?

■ किशोर दरक

‘क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले शिक्षक गुणगौरव’ पुरस्कार समारंभात शिक्षणमंत्री दीपक केसरकर यांनी जाहीर केलेली ‘शाळा दत्तक’ योजना वादात सापडली. आधीच ‘समूहाशाळा’ नामक छोट्या शाळांच्या गळ्याला ‘सुशोभित नख’ लावणाऱ्या योजनेने राज्याची चिंता वाढवली आहे. शिक्षणाचा हक्क पुरवण्याच्या घटनादत्त जबाबदारीपासून पळ काढण्याचा सरकारचा मार्ग प्रशस्त करणाऱ्या कंपनीकरणांला, खासगीकरणांला आणि कंत्राटीकरणांला राज्यभरातून रास्त विरोध होत आहे. याच कार्यक्रमातल्या शिक्षक, विद्यार्थी, अध्ययन-अध्यापन प्रक्रियांवर दीर्घकालीन गंभीर दुष्परिणाम करणाऱ्या दुसऱ्या एका चोपणेकडे मात्र राज्याचे दुर्लक्ष झालेले दिसते. आजच्या ‘जागतिक शिक्षकदिनी’ तिचा उद्गापोह सयुक्तिक ठरेल.

शिक्षणमंत्र्यांच्या म्हणण्यानुसार, ‘कौन बनेगा करोडपती’ मध्ये (उत्तराचा) एक पर्याय निवडता येतो, तसे पर्याय आता राज्यभरातील मुलं (आपापल्या शाळेत दररोज) निवडतील. संगणकावरून ते (उत्तर) मुख्य केंद्रावर येईल, (राज्यातल्या) प्रत्येक मुलाची प्रगती सचिव किंवा आयुक्त आपापल्या कार्यालयातून पाहू शकतील... कुठल्या शाळेमध्ये किती मुलं आहेत, हे कृत्रिम बुद्धिमत्ताधरित (एआय) वेब कॅमेरा सांगेल... समोर बसलेल्या विद्यार्थ्यांच्या चेहऱ्यावरील हावभावामुळे तो अभ्यासात लक्ष देतोय की नाही, हेदेखील वेब कॅमेरा शिक्षकांना सांगेल...

तंत्रज्ञानाच्या अतिवेगवान प्रगतीच्या काळात ‘कृत्रिम बुद्धिमत्ता’ हे सर्व समस्यांची उकल मानण्याची कॉर्पोरेट कंपन्यांची भाषा शिक्षणमंत्री बोलताहेत. ज्या तंत्रज्ञानाच्या वापराची घोषणा त्यांनी केली, त्यामध्ये प्रत्येक अध्ययन अनुभवासोबत विद्यार्थ्यांचे प्रतिसाद काय असू शकतात, यासंबंधीचा प्रचंड डेटा वापरला जातो. प्रत्येक नव्या वापरकर्त्याच्या प्रतिसादातून कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा प्रोग्राम ‘शिकत’ राहतो आणि अधिकाधिक पर्याय सुचवू शकतो. याच्या कामकाजाच्या कल्पनेसाठी आपण स्मार्ट फोनवर आधारित नकाशाच उदाहरण पाहू. हल्ली अनेक लोक स्मार्ट फोनवर लोकेशन वापरून इप्सित स्थळी पोहोचतात. फोनने सुचवलेल्यापेक्षा वेगळा रस्ता आपण निवडल्यास आपल्याला ‘इष्ट’ रस्त्याकडे वळवले जाते. यामध्ये ‘इष्ट’ची व्याख्या कमी वेळ, कमी ट्रॅफिक, कमी इंधन अशा विविध मापदंडांशी निगडित असते; परंतु एखाद्या ठिकाणी जाण्यासाठी, एखादा अतिशय आल्हाददायक रस्त्याच्या तुलनेत एक मिनिट कमी लागणार असेल, तर अत्यंत रुक्ष इमारतींमधून जाणारा ‘कार्यक्षम’ रस्ता निवडला जातो. कार्यक्षमतेचे मोजमाप केवळ वेळेच्या संदर्भात करायचे असल्याने, सौंदर्यदृष्टी, निसर्गाचा आस्वाद अशा मूलभूत मानवी प्रेरणांना मार्ग सारलं जातं. याप्रमाणेच शिक्षणातील कृत्रिम बुद्धिमत्ताधरित अनेक तंत्रे आधीच्या डेटानुसार ‘इष्टतम उत्तर’ कोणते आहे, त्याकडे विद्यार्थ्याला ढकलत राहतात. थोडक्यात, ‘वर्तनातील इष्ट बदल म्हणजे शिक्षण’ अशी शिक्षणाची वर्तनवादी, सध्या जगभर नाकारली जाणारी व्याख्या वापरली जाण्याचा धोका असतो. मुलांच्या चेहऱ्यावरील हावभाव टिपून शिक्षकांना सूचना देणारे कॅमेरे, या विचारात मुलांसमोर उपस्थित जिवंत शिक्षकाला वर्गातील फर्निचरचा भाग मानण्याची वृत्ती दिसते. समोर जिवंत मुलं असताना

कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआय) तंत्रज्ञान शाळांत वापरण्याची घोषणा शिक्षणमंत्र्यांनी केली आहे. समोर जिवंत मुलं असताना नैसर्गिक, मानवी बुद्धिमत्ता असलेला एक शिक्षक ‘एआय’च्या हुकूमानुसार काम करील, ही अपेक्षा शिक्षकांचे व्यावसायिक अक्षमीकरण व नीतिधैर्य खच्ची करणारी आहे.

नैसर्गिक, मानवी बुद्धिमत्ता असलेला शिक्षक ‘कृत्रिम बुद्धिमत्ते’च्या हुकूमानुसार काम करील, ही अपेक्षा शिक्षकांचे व्यावसायिक अक्षमीकरण व नीतिधैर्यांचे खच्चीकरण करते. मानवी भाव-भावनाविषयी ‘ज्यासाठी आपल्याला विशेष व्यावसायिक शिक्षण मिळालेले आहे, त्यापेक्षा वेब कॅमेऱ्यासारखं मशीन जास्त जाणतं,’ ही व्यवस्था मान्य करणे, हा शिक्षकांच्या मनुष्यत्वाचा संकोच ठरू शकतो.

‘वर्गांमध्ये मुलांची मोठी संख्या’ हे कारण पुढं करत शिक्षणमंत्री कृत्रिम बुद्धिमत्तेची भलामण करतात. प्रतिशिक्षक मुलांची संख्या जास्त असल्यास, तो शिक्षण हक्काचा भंग असून तिथे शिक्षक पुरवण्यास सरकारे कायद्याने बांधील आहेत. मात्र, ‘मानवी संसाधनांना’ व्यवस्थेवरील भार मानून कृत्रिम बुद्धिमत्तेवरील तंत्राचा पुरस्कार हा शिक्षण व्यवस्थेच्या कॉर्पोरेटीकरणाचा पुढचा अध्याय म्हणायला हवा. सध्या सुरू असलेला अध्याय म्हणजे शिक्षकांकडून केली जाणारी अंतर्हीन माहितीची मागणी. ‘अमुक ऑप डाउनलोड करा, तमुक लिंक वर माहिती भरा. अमुक कार्यक्रम साजरा करून फोटो-व्हिडिओ अपलोड करा,’ अशा सूचनांचा भडिमार सुरू आहे. यामुळे शिक्षकांचे मानसिक स्वास्थ्य, वैचारिक स्वातंत्र्य, बौद्धिक मेहनत यांचा दररोज बळी जात आहे. ज्या शाळांमध्ये समाजातील सर्वाधिक वंचित घटकांची मुलं शिकतात, ज्यांना

शिक्षकांच्या सातत्यपूर्ण मदतीची, त्यांच्याकडे अविचल लक्ष पुरविण्याची, त्यांना काळजीपूर्ण आधाराची सर्वाधिक गरज आहे, त्यांच्या शिक्षकांना व्यवस्था अशैक्षणिक कामांत, अनाकलनीय उपक्रमांत गुंतवून ठेवत आहे. शिक्षक हे मुलांच्या भवितव्याचे विश्वस्त नसून, एखाद्या ‘इक्वेट मॅनेजमेंट कंपनी’चे सांगकामे वाटत आहेत. कार्यक्रमांच्या सचित्र अहवालांच्या मागणीचा दह्या पाहता गोरगरीब मुलांचे अस्तित्व निव्वळ सरकारांची ‘जाहिरातीची हौस’ भागवण्यासाठी आहे की काय, असा प्रश्न पडतो.

डेटाधरित तंत्रज्ञान ‘सर्व समस्यांवरचं अक्सीर इलाज आहे’, हा दावा ते तंत्रज्ञान पुरवण्याकडून केला जातो. पुरेशा संशोधन वा चिकित्सेविना त्यावर विसंबून शिक्षकांना माहिती पुरवण्याच्या दावणीला बांधलेय. मुलांवर लक्ष केंद्रित करता येत नाही, म्हणून हजारो गुणवंत शिक्षक हताश झाले आहेत. तर दुसरीकडे उपक्रम आणि खंडीभर माहितीची मागणी कामचुकारांसाठी पर्वणी ठरतय.

‘शिक्षकांनी शिक्षणात घडवून आणलेलं परिवर्तन साजरं करण्यासाठी, त्यांची प्रतिभा व व्यावसायिक क्षमता पूर्णतः वापरण्यासाठी लागणाऱ्या व्यवस्थात्मक आधाराविषयी चिंतन करण्यासाठी’, १९९४पासून ‘युनेस्को’कडून ‘जागतिक कामगार संघटने’च्या सहकार्याने पाच ऑक्टोबर ‘जागतिक शिक्षक दिन’ म्हणून साजरा होतो. कृत्रिम बुद्धिमत्तेसारख्या अनिश्चित तंत्राच्या हाती शिक्षणासारखी ‘सर्जनशील ज्ञाननिर्मितीची सांस्कृतिक व सामाजिक प्रक्रिया’ सोपवली गेली तर शिक्षणाचा सारा विचार नीरस, कृत्रिम आणि व्यक्तिकेंद्री होण्याची शक्यता उद्भवते. शिवाय शिक्षकांची स्वायत्तता, निर्णयक्षमता आणि माणूसपण संपून कोट्यवधी मुलांच्या वर्तनाचा डेटा जगावर पाळत ठेवून अमाप नफा कमावणाऱ्या कंपन्यांना विनासायास मिळतो. ‘युनेस्को’च्याच एका अहवालाने अलीकडं म्हटल्यानुसार शिक्षणात तंत्रज्ञानाचा वापर अत्यावश्यक असेल तिथं, मर्यादित स्वरूपात करावा. नैसर्गिक बुद्धिमत्तेनुसार स्वाभाविक वाटणारं हे पथ पाळलं गेलं नाही, तर शिक्षणाचा गाभा कृत्रिमतेच्या कचाट्यात सापडून शिक्षक स्वायत्ततेचा अधिक्षेप होत बालकांच्या ‘गुणवत्तापूर्ण शिक्षणाचा हक्क’ मशीनच्या निर्णयाचा मोताद होण्याचा धोका संभवतो.

(लेखक शिक्षणशास्त्राचे अभ्यासक आहेत.)

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

सकाळ

SakalNews @SakalMediaNews www.esakal.com 8

संजीवक संशोधनाचा सन्मान!

भाष्य

डॉ. अनिल लचके

कोरोनासारखी जागतिक महासाथ आली की जनमानसात भीती पसरते. हे लक्षात घेऊन पेनसिल्व्हेनिया युनिव्हर्सिटीमधील संशोधकांनी अभिनव पद्धतीने विषाणूचा एम-आरएनए (मेसेंजर-आरएनए)चा छोटासा तुकडा वापरून सुरक्षित, प्रभावी आणि त्वरित लस तयार करण्याची पद्धत शोधून काढली. यंदाच्या वैद्यकशास्त्रातील 'नोबेल'चे मानकरी ते ठरले आहेत. इतर विषयांतही निवडसमितीने लोकोपयोगी संशोधनाचा विचार प्रामुख्याने केल्याचे दिसते.

(लेखक विज्ञानाचे अभ्यासक आहेत.)

साथीच्या रोगांसाठी लस तयार करण्याच्या काही ठरीव साचा असलेल्या पद्धती आहेत. आत्तापर्यंत अनेक सुरक्षित लशी तयार केल्या आहेत. पण त्यासाठी वाजवीपेक्षा जास्त वेळ लागलेला आहे. विशेषतः कोविडसारखी जागतिक प्राणघातक साथ आली की वित्तहानी आणि प्राणहानी होते. जनमानसात सतत चिंतेचे, भीतीचे वातावरण पसरते. हे लक्षात घेऊन पेनसिल्व्हेनिया युनिव्हर्सिटीमधील कॅटालिन कॅरिको आणि ड्यू वाइझमन यांनी अभिनव पद्धतीने विषाणूचा एम-आरएनए (मेसेंजर-आरएनए)चा छोटासा तुकडा वापरून सुरक्षित, प्रभावी आणि लवकर लस तयार करण्याची पद्धत शोधून काढली आहे. याबद्दल दोन्ही अमेरिकन/हंगेरियन शास्त्रज्ञांना २०२३चा वैद्यकशास्त्रातील नोबेल पुरस्कार जाहीर झालाय, पण लस म्हणजे नक्की काय?

एखादा घातक रोग पसण्याची शक्यता असते तेव्हा तो होऊ नये म्हणून खबरदारी घेण्यासाठी लस टोचून घेतली जाते. लस म्हणजे त्या रोगाचे मेलेले ('विकलंग') जीवाणू किंवा विषाणू असतात. ते सबळ/प्रबळ नसल्यामुळे त्यापासून रोग होत नाही; पण शरीराला त्या रोगजंतूशी लढण्याचा अनुभव प्राप्त होतो. कारण जंतूंना नेस्तनाबूद करणारी प्रतिप्रथिने (अँटीबॉडीज) तयार असतात. रोगप्रतिकारशक्ती निर्माण करण्याच्या शास्त्राला इम्युनॉलॉजी म्हणतात.

कोविड-१९ची महाघातक साथ जगभर पसरली, तेव्हा ती आटोक्यात आणण्यासाठी अनेक संशोधक प्रतिबंधक लस तयार करण्यासाठी अहोरात्र झटत होते. भारतात कोविडशिल्ड आणि कोव्हॅक्सिन या प्रभावी आणि प्रचलित लशांचा उपयोग करण्यात आला. अमेरिकेसारखे काही देशांमध्ये कॅटालिन कॅरिको आणि ड्यू वाइझमन यांनी घडवलेल्या 'एम-आरएनए' आधारित लसीचा वापर करण्यात आला. एम-आरएनए याचे कार्य म्हणजे डीएनएकडून मिळालेल्या संदेशानुसार विशिष्ट प्रथिन तयार करणे. कॅरिको आणि वाइझमन यांनी प्रत्यक्ष विषाणू न वापरता त्याच्याशी संबंधित असलेला एम-आरएनएच्या क्रमवारीचा छोटा तुकडा वापरलेला होता. असा एम-आरएनए (पेशीच्या आत गेल्या नंतर) संबंधित प्रथिन तयार करतो. हे प्रथिन म्हणजे 'बाह्यहल्ला' असल्याचे पेशीला तत्काळ समजते. लागलीच प्रतिकारशक्ती जागृत होऊन त्या प्रथिनांचा नाश करणारी प्रतिप्रथिने तयार केली जातात. तथापि कॅरिको आणि ड्यू यांनी प्रयोगशाळेत परीक्षानळीच्या आत ही पद्धत वापरल्यावर एक मोठी अडचण आली. ती म्हणजे एम-आरएनएच्या (लशीच्या) तुकड्यालाच बाह्यहल्ला असं समजून पेशीने त्याचे तुकडे करून नाश केला. यावर उपाय म्हणून जो एम-आरएनए लस म्हणून वापरायचा आहे, त्यात किंचित बदल केला गेला. यामुळे शरीरातील पेशींची एक प्रकारे फसगत झाली. त्यांना या बाह्यहल्लाची कल्पना आली नाही! हा 'किंचित' केलेला बदल म्हणजे एम-आरएनए 'युरीडीन' या बेस (अल्कली) ऐवजी बदललेले 'स्युडो' (छद्मी) युरीडीन

पेनसिल्व्हेनिया युनिव्हर्सिटीमधील कॅटालिन कॅरिको आणि ड्यू वाइझमन.

करून ते लस म्हणून वापरले. हा बदल पेशीला कळला नाही, म्हणून लस पेशीने स्वीकारली. हा बदल 'नोबेल विनिर्णय' ठरला आहे. याचे कारण त्यामुळे जगाला लस लवकर तयार करण्याची सुरक्षित पद्धत मिळाली. लसीचे उत्पादन करण्यासाठीदेखील ही पद्धती सुलभ ठरणार आहे. एवढंच नव्हे तर 'झिका' किंवा अन्य अनेक व्याधींसाठी नवीन पद्धत जगाला उपयुक्त ठरणार आहे.

सूक्ष्मातिसूक्ष्म काळाचा वेध

हर्मिंग बर्ड पक्ष्याला गुंजन पक्षी किंवा हेलिकॉप्टर बर्ड म्हणतात. हा चिमुकला पक्षी नाजूक लांब चोचोने फुलांच्या आतील मध शोषून घेत असतो. ते करताना त्याला हेलिकॉप्टरप्रमाणे हवेत अघांथरी तरंगत प्रतिसेकंदाला ८० वेळा पंख हलवावे लागतात. आपल्या डोळ्यांना अतिवेगाने हालचाल करणारे पंख दिसत नाहीत; मात्र थिरथिर करणारा आवाज मात्र ऐकू येतो. त्याच्या पंखांची हालचाल लक्षात घ्यायची असेल तर सेकंदाला बरेच फोटो घेणारा हायस्पीड कॅमेरा पाहिजे. जोडीला 'स्ट्रोब लायटिंग' म्हणजे झपाट्याने प्रकाशझोत फेकणारा दिवा पाहिजे. यामुळे पंखांच्या तपशालवार बारीकसारीक हालचालीचे निरीक्षण करून अभ्यास करता येईल. भौतिकीशास्त्राचे संशोधन करताना काही प्रयोगांमध्ये फारच वेगाने हालचाल करत असलेल्या अणू घटकांचे निरीक्षण करायचे असते. त्यासाठी प्रतिसेकंदाला अब्जावधी प्रकाशाचे झोत फेकणारी यंत्रणा लागते. एक अब्जांश सेकंदाचा एक भाग घ्यायचा आणि परत त्या अब्जांश क्षणाचा एक अब्जांश भाग घेऊन प्रकाशाचे 'पल्स' (झोत) प्रक्षेपित करायचे. या प्रमाणाला एक 'आटो सेकंद' असे म्हणतात. एखाद्या खोलीमधील भिंतीजवळ बसून आपण जर टॉर्चच्या साह्याने समोरच्या भिंतीवर उजेड पडला तर त्याला एक हजार कोटी 'आटो सेकंद' एवढा वेळ लागतो. यावरून 'आटो सेकंदा'चा काळ किती छोटा आहे, हे लक्षात येईल. एक हजार आटो सेकंद म्हणजे एक फेम्टो सेकंद. याआधी संशोधक मोठ्या मुश्किलीने फेम्टो सेकंद कालावधीपर्यंत पोचले होते. अणु-रेणु-प्रोटॉन, इलेक्ट्रॉन आणि न्यूट्रॉन यांची हालचाल अतिद्रुताती असते. प्रति आटो सेकंदात त्यांच्या हालचालीचा मागोवा घेता आला, तर इलेक्ट्रॉनच्या आणि अन्य अणू/अणुउपकण यांच्या कार्यपद्धतीचे संशोधन करता येईल. ही प्रायोगिक

पद्धत शोधून काढणाऱ्या पियरे अगोस्टिनी, फेरेंक क्राऊझ आणि एन ल'हुरीअर यांना २०२३ चा भौतिकीशास्त्रातील नोबेल पुरस्कार जाहीर झालाय. 'आटो सेकंद' फिजिक्स'ची एक अभिनव शाखा त्यांच्यापासून सुरू होतीये. या तंत्राचा उपयोग इलेक्ट्रॉनिकसंपासून वैद्यकशास्त्रापर्यंत अनेक शाखांना होईल. सर्व रासायनिक प्रक्रियांमध्ये इलेक्ट्रॉनचा सहभाग असतो आणि त्याच्या हालचालींना वरून बरीच माहिती गोळा होते. या शास्त्रज्ञांनी एका लेसर किरणांच्या दोन शलाकांचा वापर केलाय. त्यातील एक प्रतिआटो सेकंद प्रकाशाचा झोत प्रक्षेपित करते. प्रत्यक्ष प्रयोग करताना दुसरी शलाका पहिल्या शलाकेत मिसळून आवश्यक तो प्रयोग केला जातो.

भौतिकीशास्त्रातील नोबेल पुरस्कार १९०१ पासून एन ल'हुरीअरसह फक्त पाच महिलांना मिळालाय. त्या मूळ फ्रान्सच्या असल्या तरी सध्या स्वीडनमधील लुन्ड युनिव्हर्सिटीत आहेत. फेरेंक क्राऊझ जर्मनीतील मॅक्स प्लॅंक इन्स्टिट्यूट ऑफ क्वांटम ऑप्टिक्समध्ये असतात. तर पियरे अगोस्टिनी अमेरिकेतील ओहायओ युनिव्हर्सिटीमध्ये संशोधन करतात.

सोन्याच्या नॅनोकणांचे उपयोग

रसायनशास्त्रातील नोबेल तीन अमेरिकी शास्त्रज्ञांना जाहीर झाले आहे. मानकरी आहेत :- मागील बावेडी (मॅसाच्युसेट्स इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी), लुईस ब्रूस (कॉलंबिया युनिव्हर्सिटी) आणि अलेक्स एरिकमोव्ह (नॅनोक्रिस्टल टेक्नॉलॉजी, न्यूयॉर्क). त्यांनी 'क्वांटम डॉट्स' संबंधी संशोधन केले आहे. 'क्वांटम डॉट्स' म्हणजे अर्धसंवाहक (सेमीकंडक्टर) असतात, मात्र त्याचे स्वरूप नॅनोकणांप्रमाणे सूक्ष्म स्फटिकरूप असते. एखाद्या अणूच्या गुणधर्माचा डोलारा त्याच्यात इलेक्ट्रॉन किती आहेत, यावर उभारलेला असतो. विशिष्ट मूलद्रव्यांनी घडलेला पदार्थ जेव्हा सूक्ष्म होत जातो, किंवा एक ते शंबर अब्जांश मीटर एवढा लहान होतो, तेव्हा त्याचे गुणधर्म आपण चक्रावून जाऊ इतके बदलतात. पिवळे चमकदार असणारे सोने जांभळट लालसर रंग धारण करेल. सोन्याचे रासायनिक, प्रकाशीय, इलेक्ट्रॉनिक गुणधर्म बदलतील. पण सोन्याच्या नॅनोकणांचे अनेक क्षेत्रात उपयोग होतील. एलईडी लॅम्प, मोबाईल, टीव्ही याच्या स्क्रीनवर जे आपण पाहतो, वाचतो ते दिसण्यामागे नॅनोकणांची किमया असते. भावीकाळात क्वांटम डॉट्समुळे सूक्ष्म सेन्सर (संवेदक), सौर पॅनल, औषधे, वैद्यकीय चिकित्सा करणारी यंत्रे तयार होतील, सर्जन ट्युमरचे ऑपरेशन सुलभतेने करतील. याचा उपयोग क्वांटम क्रिप्टोग्राफीसाठी होईल. यात फोटॉनचा समावेश असल्याने कोणताही संदेश 'हॅक' होणार नाही.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

**वाचनातून
व्यक्तीमत्त्व विकास**

तणावापासून मुक्ती हवीये मग घ्या वाचनोपचार

म नुष्याला निरोगी आणि आनंददायी जीवन जगण्यासाठी आयुष्यभर शिकत राहावे लागते. यासाठी वाचन उपयुक्त ठरते. आहार, व्यायाम, आरोग्य याविषयीच्या पुस्तकांच्या वाचनाने निरोगी, निरायम जीवन जगणे शक्य होते. सोशल मीडियाच्या अतिवापराने विद्यार्थ्यांची एकाग्रता कमी होत आहे. त्यांचे वाचन उथळ होत आहे. वाचनाने मात्र एकाग्रता साधता येते, टिकून राहते आणि वाढते. वाचनाने बुद्धीला व्यायाम मिळतो, विश्लेषक वृत्तीमध्ये आणि चिकीत्सकपणामध्ये वाढ होते. सातत्याने वाचन करणाऱ्या व्यक्तीला स्मृतिभ्रंशासारखा आजार होत नाही आणि झाला तर त्याची तीव्रता कमी असते.

आर्थिक फसवणूक, बेरोजगारी, नातलगाचा अकाली मृत्यू, नातेसंबंधातील कटुता, अपयश, आदी कारणांनी आज अनेकांना दैनंदिन जीवनामध्ये तणावाचा सामना करावा लागत आहे. तणावापासून मुक्ती मिळवण्यासाठी ज्याप्रमाणे हास्य उपचार, क्रीडा उपचार, संगीत उपचार उपयुक्त आहेत. त्याचप्रमाणे वाचनोपचारही फायदेशीर आहे. ध्यान आणि चिंतनाद्वारे आपल्याला मानसिक स्वास्थ्य लाभते. आपण वाचन करतो तेव्हा पुस्तकातील विचारांमध्ये हरवून जातो म्हणजेच वाचन आपली तत्कालीन विवंचनांपासून सुटका करते.

आभासी जगात तुम्ही एकाकीच...

सोशल मीडियाच्या माध्यमातून आपण अनेकांशी जोडलेले आहोत, असा भास होतो. प्रत्यक्षात मात्र एकटेपणाची टोचणी असते. एकटेपणा आणि नीदानाश यावर मात करण्यासाठी वाचन खूप उपयुक्त ठरते. वाचनाने स्फूर्ती मिळते, नवीन विचार आणि उपक्रम सुचतात, आपले व्यक्तिमत्त्व समृद्ध होते. वाचन हे जाणीव जगृतीचे एक प्रभावी माध्यम आहे. वाचनाने विचार समृद्ध होतात, शुद्ध होतात, विचारांची व्यापकता वाढते, त्यामध्ये संतुलन येते. नैराश्य आणि नकारात्मकता घालवून सकारात्मकता वाढवण्याचा वाचन हा एक अत्यंत सुलभ आणि स्वस्त मार्ग आहे. वाचनाचे इतके फायदे आहेत आणि हो, वाचनाचे कोणतेच दुष्परिणाम नाहीत. चला तर मग आता दररोज १५ मिनिटे नाही तर एक तास अभ्यासाव्यतिरिक्तची पुस्तके वाचूया आणि आपले व्यक्तिमत्त्व विकसित करूया.

डॉ. राजेंद्र कुंभार
माजी प्राध्यापक,
ग्रंथालय व
माहितीशास्त्र

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education****लोकमत**

अंतर्गत गुण न भरणाऱ्या प्राध्यापकांना होणार दंड

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचा बडगा

लोकमत इम्पॅक्ट

लोकमत न्यूज नेटवर्क

पुणे : वारंवार मुदतवाढ देऊनही विद्यार्थ्यांचे अंतर्गत तसेच प्रात्यक्षिक परीक्षांचे गुण ऑनलाइन माध्यमातून संकेतस्थळावर अपडेट न करणाऱ्या प्राध्यापक आणि महाविद्यालयांवर सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने अखेर कारवाईचा बडगा उगारला आहे.

विविध विषयांच्या परीक्षांचे अंतर्गत गुण व प्रात्यक्षिक परीक्षांचे गुण देताना चुका करणे आणि त्रुटी ठेवणाऱ्या प्राध्यापकांना विद्यापीठाच्या प्रमाद समितीने १ ते ५ हजार रुपयांपर्यंतचा दंड केला आहे. पुढील काळात अशा चुका केल्यास कठोर कारवाई केली जाईल, अशी समज दिली आहे.

विद्यापीठातर्फे एप्रिल-मे २०२३ या सत्रातील परीक्षांचे निकाल जाहीर करण्यात आले. त्यात प्राध्यापकांकडून वाणिज्य, कला, विज्ञान, बीसीएस, बीसीएच्या सुमारे साडेअकराशे विद्यार्थ्यांचे अंतर्गत आणि प्रात्यक्षिक गुण भरण्याचे राहून गेल्याचे निदर्शनास आले होते. या प्रकरणी 'लोकमत'मध्ये 'नापासांना पास करण्याचा घाट' अशी बातमी ६ सप्टेंबर रोजी प्रसिद्ध झाली होती. विद्यापीठाच्या प्रमाद समितीमध्ये दि. २० आणि २१ सप्टेंबर रोजी सुनावणी घेत महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम २०१६ कलम ४८

महाविद्यालयांची यादी

विद्यापीठाने यासंदर्भात दि. ३० सप्टेंबर रोजी ३७ पानी परिपत्रक प्रसिद्ध केले आहे. विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालयांची यादी विद्यापीठाने प्रसिद्ध केली असून, त्यामध्ये परीक्षेच्या कामात चुका केलेल्या संबंधित

महाविद्यालयांची व प्राध्यापकांची यादी आणि निकालात त्रुटी राहिलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या प्रसिद्ध केली आहे.

संस्थांवर कारवाई केली. समितीने दिलेल्या शिक्षेची महाविद्यालयाने योग्य ती पूर्तता करून केलेल्या कार्यवाहीचा पूर्तता अहवाल परीक्षा विभागास सादर करावा, अशा सूचना दिल्या. पुढील काळात अशाच चुका केल्यास कठोर कारवाई केली जाईल, अशी समजही दिली. आपले परीक्षा केंद्र रह का करू नये? अशी नोटीसही

News Paper Clippings During October 2023***Section: Education***

SPPU mgmt council election on Oct 25

TIMES NEWS NETWORK

Pune: The Savitribai Phule Pune University (SPPU) will hold an election for two members of the management council of the university on October 25. The results will be declared the same day.

File pic

Results on the same day

A teaching faculty and a second woman member can contest for this election, registrar Prafulla Pawar announced through a notification on Tuesday. Members of the academic council will be selected to contest.

An academic council meeting is scheduled on October 25 when the election will be held. Candidates can fill their nomination forms by October 14 till 5pm while applications will be scrutinised on October 16 at 11am. Applicants can withdraw their forms up to October 18.

Pawar said, "The members will be given one hour to vote. Counting will be conducted immediately after voting in the Dnyaneshwar Hall of the main building in SPPU."

Among the members in the academic council at the time of voting for election, those having a charge or additional responsibility, as well as those who are the ad-hoc president or the ad-hoc board of studies cannot vote. The management council is the principal executive authority of the university, and is chaired by the vice-chancellor.

The Times of India 6.10.2023

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

City PuneTimesMirror Friday, October 6, 2023 8

Now, a tale of tablets in SPPU

As the decision to buy them for council members is questioned, varsity says they are to reduce use of paper

Yashpal Sonkamble
yashpal@punemirror.com

TWEET @YashPune_Mirror

Eyebrows have been raised at the decision of the Savitribai Phule Pune University (SPPU) administration to purchase five tablets for members of its management council.

Although it has been claimed that the gadgets have been acquired to bring down the use of paper and for faster communication, nothing concrete has been said about it, such as, what would be the amount saved if the use of paper is reduced.

Also, the university administration has said that the tablets would be collected or the depreciated amount would be recovered from the members concerned after the expiry of their tenure.

The SPPU management council has 20 members. A few years ago, tablets were given to members of the previous council of the university with a similar purpose. At that time, the university had not decided on the policy of taking back the tablets from the council members after their tenure was over.

Although an objection was raised on the distribution of tablets, the

Going paperless at a cost of Rs 3.5 lakh? SPPU management council members get new tablets to implement 'eco-friendly working culture'

council members were again given new tablets a few days ago. The price of each tablet is said to be around Rs 60,000 to 70,000 and a total of Rs 3.5 lakh from the university fund has been spent on them.

Explaining the reason behind the purchase of the tablets, Ravindra Shingnapurkar, a member of the management council, said, "A large amount of paper is used in the functioning of the management council.

If we calculate the printing cost and papers it will be very high. Our approach is clear: we should implement an eco-friendly and paperless working culture.

Tablets are expected to reduce the use of paper. Using tablets can also help maintain speed, accuracy, and ease of data transfer. We are aware that tablets are the property of the university, but if anyone wishes to keep them, a depreciated value will

be recovered from them. The tablets will have to be returned to the university after the five-year tenure of the management council members, or, if anyone wants the tablet for themselves, the university will collect the amount as per the assessment value."

Dr. Prafulla Pawar, registrar of SPPU, said, "Some of the members who retired from the previous management council have returned their

tablets. They now have an option of paying the depreciated value of the tablet. For that assessment, we have appointed three private agencies. Now, the university has taken tablets for the newly appointed management council members for paperless and dynamic work. These tablets must be returned after the work is over or after the term ends. Five tablets have been purchased under this policy."

Pune Mirror 6.10.2023

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

कॅरी ऑन रखडल्याने विद्यार्थ्यांचे आंदोलन

पुणे, ता. ५ : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना पुढील वर्गात तात्पुरत्या प्रवेशाची संधी दिली आहे. त्यासाठीचे परिपत्रकही प्रसिद्ध केले. मात्र, महाविद्यालयांमध्ये याची अंमलबजावणी होत नसल्याचा आरोप 'एनएसयूआय'ने केला असून, गुरुवारी विद्यापीठाच्या मुख्य इमारतीसमोर विद्यार्थ्यांसह आक्रमक पद्धतीने आंदोलन केले.

महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळाने (एमएसबीटीई) अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना संधी देण्यासाठी घेतलेल्या 'कॅरी ऑन'च्या

निर्णयाच्या धर्तीवर विद्यापीठानेही अभियांत्रिकीच्या विद्यार्थ्यांना कॅरी ऑनची संधी देण्याची मागणी केली होती. त्यासाठी एनएसयूआयसह विविध विद्यार्थी संघटनांनी आंदोलन केले होते. या पार्श्वभूमीवर विद्यापीठाच्या विविध अधिकार मंडळाच्या बैठकीत चर्चा करून उन्हाळी सत्र २०२३ परीक्षांमध्ये सर्वच विद्याशाखेच्या अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना पुढील वर्गामध्ये विशेष प्रवेश संधी देण्याच्या प्रस्तावाला मंजुरी दिली होती.

प्रथम वर्षामध्ये अनुत्तीर्ण झालेल्या

विद्यार्थ्यांना तृतीय वर्षाच्या पाचव्या सत्रासाठी किंवा जेथे लागू असेल तेथे, तसेच द्वितीय वर्षामध्ये अनुत्तीर्ण असणाऱ्या विद्यार्थ्यांना चौथ्या वर्षाच्या सहाव्या सत्राला तात्पुरता प्रवेश काही दिला जाणार आहे. मात्र, या परिपत्रकाकडे दुर्लक्ष करत विद्यार्थ्यांना विद्यापीठ प्रशासन प्रवेश नाकारत असल्याचा आरोप विद्यार्थी आणि एनएसयूआयने केला आहे. या वेळी विद्यार्थ्यांनी ठिय्या आंदोलन केले. विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी आंदोलकांशी संवाद साधत,

प्रशासनाच्या अहंकारामुळे गेली दोन महिने ही अंमलबजावणी रखडली आहे. एक-दुसऱ्यावर जबाबदारी ढकलण्याचा प्रयत्न प्रशासनाकडून करण्यात येत असून, त्यांच्या अंतर्गत राजकारणामुळे आज हजारो विद्यार्थ्यांचा प्रश्न वेठीस धरला गेला आहे. प्रशासनाने जागे होत तातडीने याची अंमलबजावणी करावी.

- **अक्षय जैन**, अध्यक्ष, महाराष्ट्र प्रदेश युवक काँग्रेस (मीडिया विभाग)

पुढील आठवडाभरात अंमलबजावणीचे आश्वासन दिल्याचे आंदोलनकर्त्यांनी म्हटले आहे.

Pune, Main
06/10/2023 Page No. 5

बारावीची अर्ज प्रक्रिया सोमवारपासून

पुणे, ता. ६ : महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळामार्फत फेब्रुवारी-मार्च २०२४ मध्ये होणाऱ्या बारावीच्या परीक्षेस प्रविष्ट होऊ इच्छिणाऱ्या नियमित विद्यार्थ्यांचे अर्ज 'सरल डेटाबेस'वरून ऑनलाइन पद्धतीने संबंधित कनिष्ठ महाविद्यालय प्रमुखांमार्फत भरण्यात येणार आहेत. ऑनलाइन अर्जाची सुविधा येत्या सोमवारपासून (ता. ९) उपलब्ध होईल, अशी माहिती राज्य शिक्षण मंडळाच्या सचिव अनुराधा ओक यांनी दिली.

उच्च माध्यमिक शाळा आणि कनिष्ठ महाविद्यालयांमार्फत सर्व शाखांचे नियमित विद्यार्थी, सर्व शाखांचे पुनर्परीक्षार्थी, नावनोंदणी प्रमाणपत्र प्राप्त खासगी विद्यार्थी, श्रेणीसुधार योजनेअंतर्गत व तुरळक विषय, आयटीआयचे विषय घेऊन प्रविष्ट होऊ इच्छिणाऱ्यांचे परीक्षा अर्ज महाविद्यालयातील प्रमुखांमार्फत भरण्यात येतील. कनिष्ठ

महाविद्यालयामार्फत शास्त्र, कला आणि वाणिज्य शाखांसह व्यवसाय अभ्यासक्रम शाखांची ऑनलाइन अर्ज भरण्याची प्रक्रिया सोमवारी (ता. ९) सुरू होत आहे. फेब्रुवारी-मार्च २०२४ मधील बारावीच्या परीक्षेसाठी ऑनलाइन अर्ज सहा नोव्हेंबरपर्यंत भरून घेतले जातील. ऑनलाइन अर्ज आणि अधिक माहिती 'www.mahahsscboard.in' या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.

अर्ज भरण्यासाठी दिलेल्या कालावधीत उच्च माध्यमिक शाळा, कनिष्ठ महाविद्यालयांना प्री-लिस्ट मिळेल. कनिष्ठ महाविद्यालयांनी त्याची प्रिंट काढून अर्जात नमूद माहिती जनरल रजिस्टरनुसार पडताळावी आणि प्री-लिस्टवर खात्री केल्याबाबत विद्यार्थ्यांची स्वाक्षरी घ्यावी. त्याचप्रमाणे पडताळणी केल्याबाबत प्राचार्यांनी प्री-लिस्टच्या प्रत्येक पानावर शिक्क्यावर स्वाक्षरी करावी, असे ओक यांनी स्पष्ट केले.

Pune, Pune-Today
07/10/2023 Page No. 3

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education****सामना****विद्यापीठात साकारणार
'अमृत उद्यान'**

पुणे, दि. ६ (प्रतिनिधी) - सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या अमृतमहोत्सवी वर्षानिमित्त विद्यापीठात 'अमृत उद्यान' साकारण्यात येणार आहे. हत्तीखान्याच्या सरोवराजवळ साकारत असलेल्या या उद्यानात ७५ आयुर्वेदिक वनस्पतींची लागवड करण्यात येणार आहे.

कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी वृक्षारोपण करून 'अमृत उद्यान' निर्मिती उपक्रमाचा प्रारंभ केला. प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर, कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार, परीक्षा विभागाचे संचालक डॉ. महेश काकडे, वित्त व लेखा अधिकारी चारुशीला गायके, विद्यापीठ सल्लागार समितीचे सदस्य राजेश पांडे यावेळी उपस्थित होते. विद्यापीठाने अमृतमहोत्सवी वर्षानिमित्ताने व्यवस्थापन परिषद सदस्य डॉ. राजेंद्र विखे-पाटील यांच्या अध्यक्षतेखाली नियुक्त केलेल्या समितीने उद्याननिर्मितीचा

प्रस्ताव मांडला होता. कुलगुरूंनी या प्रस्तावाला मान्यता दिली. त्यानुसार आता या उद्यानाची निर्मिती करण्यासाठी ७५ आयुर्वेदिक वनस्पतींचे रोपण करण्यात आले. डॉ. गोसावी म्हणाले, 'आयुर्वेदिक वनस्पती उद्यान हे अनोखे ठरणार आहे. वनस्पतीशास्त्र किंवा विज्ञान शाखेच्या विद्यार्थ्यांना अभ्यासासाठी वनस्पतींची गरज असते. त्यामुळे स्वतःचे उद्यान असावे, ही कल्पना होती. अलीकडेच विद्यापीठातील हत्तीखान्याच्या सरोवराचे नूतनीकरण करण्यात आले आहे. तसेच 'नक्षत्र उद्यान'ही साकारण्यात आले आहे. त्यामुळे हा परिसर चांगल्या पद्धतीने विकसित होईल.'

या वनस्पतींचा असेल समावेश

वनस्पती उद्यानामध्ये ७५ आयुर्वेदिक आणि देशी वनस्पतींचा समावेश आहे. त्यात रुद्राक्ष, पळस, अर्जुन, शिकेकाई, हिरडा, बेहडा, रिठा, कदंब, कापूर, आवळा, शमी, सीताअशोक, गुग्गुळ, मेंदी, बेल, आपटा, बकुळ, अजानवृक्ष, नागकेशर, उंबर, रोहितक, डिकेमाळ, चारोळी, करंज, काटेसावर, शिसम, कडूनिंब, बूच, कृष्णवड, बिब्बा, कांचन, सुरंगी, कुसुम, मुरुडशेंग, गोरखचिंच, पांगारा, सेंद्री, मंदार, आपटा, भोकर, खैर, रक्तचंदन, अंजन, पुत्रांजीवा, तुती, कैलास्पती, लक्ष्मीतरू अशांचा समावेश आहे.

लोकमत**१०, १२वी बोर्डाच्या किती परीक्षा द्यायच्या? विद्यार्थीच ठरवणार****दोन वेळा परीक्षेची सक्ती नाही; केंद्रीय शिक्षणमंत्र्यांचे स्पष्टीकरण**

लोकमत न्यूज नेटवर्क
नवी दिल्ली : इयत्ता दहावी आणि बारावीच्या विद्यार्थ्यांना वर्षातून दोन वेळा बोर्डाची परीक्षा देणे सक्तीचे राहणार नाही, असे केंद्रीय शिक्षणमंत्री धर्मेंद्र प्रधान यांनी स्पष्ट केले आहे. बोर्डाच्या विद्यार्थ्यांचे मानसिक दडपण कमी करण्याच्या दृष्टीने हा पर्याय देण्यात आला आहे. याशिवाय केंद्रीय शिक्षण सल्लागार मंडळाची पुनर्रचना होणार असल्याचेही त्यांनी सांगितले.

प्रधान म्हणाले की, विद्यार्थ्यांसमोर अभियांत्रिकी प्रवेश परीक्षेप्रमाणेच वर्षातून दोन वेळा बोर्डाची परीक्षा देण्याचा पर्याय असेल. ते त्यांचा सर्वोत्तम स्कोअर निवडू शकतात. मात्र, दोन वेळा परीक्षा देणे सक्तीचे राहणार नाही. वर्षातून दोन परीक्षांचा पर्याय

दिल्यामुळे विद्यार्थ्यांवरील तणाव कमी होईल. एका परीक्षेत कमी गुण मिळाले तर दुसऱ्या संधीतून त्याची भरपाईदेखील करू शकतात, असे प्रधान म्हणाले.

शिक्षण मंत्रालयाने ऑगस्टमध्ये नव्या अभ्यासक्रमाच्या रचनेनुसार दहावी आणि बारावीच्या विद्यार्थ्यांना दोन वेळा बोर्डाची परीक्षा द्यावी लागेल, असे जाहीर करण्यात आले होते.

'कोणाचाही जीव जायला नको'

कोटा येथे मोठ्या प्रमाणावर विद्यार्थ्यांच्या आत्महत्येसंदर्भात ते म्हणाले की, ती आपलीच मुले आहेत. कोणाचाही जीव जायला नको. विद्यार्थी तणावमुक्त राहतील, हे सुनिश्चित करण्याची आपली सर्वांची सामूहिक जबाबदारी आहे.

डमी शाळांचा मुद्दा गंभीर

विद्यार्थी आपल्या राज्यात शाळेत प्रवेश घेतात. तर कोचिंगसाठी कोटा किंवा इतर ठिकाणी जातात. ते शाळेत जातच नाहीत आणि थेट बोर्डाची परीक्षा देतात. अशा डमी शाळांचा प्रश्न गंभीर आहे. अनेक तज्ज्ञांनी तो उपस्थित केलेल्याचे प्रधान म्हणाले.

Pune Main
Page No. 3 Oct 09, 2023
Powered by: erelego.com

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

सामंजस्य कराराप्रसंगी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी आणि जेजू नॅशनल विद्यापीठाचे प्रेसिडेंट किम इल व्हान यांच्यासह अन्य मान्यवर.

विद्यापीठाकडून आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक सहकार्याला चालना

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक सहकार्याला चालना देण्याच्या दिशेने एक महत्त्वपूर्ण पाऊल म्हणून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ आणि दक्षिण कोरियाचे जेजू नॅशनल विद्यापीठ यांच्यात शैक्षणिक आणि संशोधनास चालना देण्याच्या दृष्टीने रविवारी सामंजस्य करार करण्यात आला.

या वेळी विद्यापीठाचे

कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी, प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर, नवोपक्रम, नवसंशोधन व साहचर्य संचालक डॉ. संजय ढोले तसेच जेजू नॅशनल विद्यापीठाचे प्रेसिडेंट किम इल व्हान यांच्यासह त्यांचे सहकारी उपस्थित होते.

या करारांतर्गत विद्यार्थी व

**सावित्रीबाई फुले
पुणे विद्यापीठ-जेजू
नॅशनल विद्यापीठ
यांच्यात करार**

“ सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ आणि जेजू नॅशनल विद्यापीठ यांच्यामधील सामंजस्य कराराद्वारे रिन्यूएबल एनर्जी, कार्बन न्यूट्रल परिसर, एक पृथ्वी एक कुटुंब हे ध्येय घेऊन दोन्ही विद्यापीठांमध्ये विद्यार्थी आणि प्राध्यापक देवाणघेवाण, उत्कृष्ट संशोधन प्रकाशन, संयुक्त संशोधन प्रकल्प राबविण्यात येणार आहे. सदर करार विश्वस्तरीय शैक्षणिक सहकार्याच्या दिशेने एक महत्त्वाचे पाऊल ठरेल.

- डॉ. सुरेश गोसावी, कुलगुरू, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

“ बायोफ्यूल एनर्जी मटेरिअल्स आणि संरक्षणविषयक संशोधनामध्ये देवाणघेवाण तसेच विद्यार्थी व प्राध्यापकांचे वेगवेगळ्या शैक्षणिक उपक्रमांतर्गत देवाणघेवाण या विविध बाबींचा सामंजस्य करार करण्यात आला आहे.

- किम इल व्हान, प्रेसिडेंट, जेजू नॅशनल विद्यापीठ

प्राध्यापकांच्या देवाणघेवाणीला प्रोत्साहन देणे, संशोधनामध्ये सक्रिय सहभाग, संयुक्त परिषदा आणि कार्यशाळांचे आयोजन, टेक्नॉलॉजी ट्रान्सफर, स्किल बेस अभ्यासक्रम, सांस्कृतिक देवाणघेवाण, नवकल्पना व नवप्रकल्पांना प्रोत्साहन देण्याच्या दृष्टीने विद्यार्थ्यांना आणि प्राध्यापकांना

व्यासपीठ उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे. या करारान्वये दोन्ही विद्यापीठांतील विद्यार्थी, प्राध्यापक आणि संशोधकांसाठी असंख्य संघी निर्माण करेल आणि ज्ञान आणि आंतर-राष्ट्रीय सहकार्य यामध्ये महत्त्वपूर्ण योगदान देईल. डॉ. काळकर यांनी आभार मानले.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

नेट-सेटमधून वगळण्याचा प्रस्ताव यूजीसीकडे प्राध्यापकांची पदोन्नती रखडल्याने विद्यापीठाला जाग

पुणे, ता. ८ : विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) ११ जुलै २००९ पूर्वी एमफिल झालेल्या प्राध्यापकांना नेट-सेटमधून सूट देण्याचा निर्णय घेतला होता. वास्तविक तेव्हाच सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने संलग्न महाविद्यालयांतील अशा प्राध्यापकांचे प्रस्ताव यूजीसीकडे मान्यतेसाठी पाठविणे अपेक्षित होते. मात्र पदोन्नतीची अडचण लक्षात आल्यावर आता १३ वर्षांनी विद्यापीठ जागे झाले आणि अशा प्राध्यापकांचे प्रस्ताव यूजीसीकडे पाठविण्यात आले.

व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत या बाबतच्या प्रस्तावाला नुकतीच मान्यता देण्यात आली. पुणे, नगर व नाशिक या तीन जिल्ह्यांतील संलग्न महाविद्यालयांत जुलै २००९ पूर्वी एम.फिल. झालेल्या प्राध्यापकांचे अर्ज मागविण्यात आले. मार्च २०२३ मध्ये ही प्रक्रिया सुरू

उपकेंद्रांसाठी महत्वाचे निर्णय

■ नगर, नाशिक या उपकेंद्रांच्या सक्षमीकरणाचे अनेक प्रस्ताव मंजूर करण्यात आले. नाशिक उपकेंद्रांच्या वाढीव बांधकामासाठी तीन कोटी रुपयांचा निधी मंजूर करण्यासह मनुष्यबळ भरती धोरण, उपपरिसर मंडळ नियुक्त्या जाहीर झाल्या. त्यामुळे शिवनाई (ता. दिंडोरी) येथे सुरू असलेल्या उपकेंद्रांच्या भव्य वास्तूत वाढीव १० हजार चौरस फूट बांधकामाचा एक मजला बांधण्याचा मार्ग मोकळा झाला आहे, अशी माहिती सदस्य सागर वैद्य यांनी दिली.

करण्यात आली. व्यवस्थापन परिषदेचे सदस्य डॉ. संदीप पालवे यांच्या अध्यक्षतेखाली छाननी समितीची स्थापण्यात आली.

त्यांनी सांगितले की, “२००९ पूर्वी एम.फिल. पदवीच्या आधारे अनेक प्राध्यापक रुजू झाले. त्यांना तात्पुरती मान्यता देण्यात आली. अशा प्राध्यापकांच्या माहितीचे संकलन युजीसीच्या सूचनेनुसार विद्यापीठातर्फे करण्यात आले. समितीने सर्व बाबींची

तपासणी केली. त्यानंतर परिषदेच्या बैठकीत शुक्रवारी चर्चा झाली. यावेळी २१९ पात्र प्राध्यापकांचा अहवाल युजीसीकडे सादर करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.” विद्यापीठाकडे २२१ प्रस्ताव प्राप्त झाले होते. यातील दोन प्रस्ताव नियमात बसत नव्हते. त्यामुळे विधी विभागाकडून ते तपासून घेण्यात आले. आता या प्राध्यापकांना नेट-सेटमधून सूट द्यावी किंवा देऊ नये याचा निर्णय यूजीसी घेईल.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

‘नॅक’साठी राज्याचे केंद्राला पत्र चंद्रकांत पाटील यांचे ट्वीट; शुल्क कमी करण्यावर भर

पुणे, ता. ८ : अधिकाधिक महाविद्यालयांना मूल्यांकनच्या प्रक्रियेत सहभागी करून घेण्यासाठी आवश्यक त्या सुधारणा कराव्यात, अशी मागणी राज्याचे उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील यांनी केंद्रीय शिक्षणमंत्री धर्मेन्द्र प्रधान यांच्याकडे केली आहे. या संबंधीचे पत्र त्यांनी प्रधान यांना दिल्याचे ट्विटरद्वारे जाहीर केले.

नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणामध्ये महाविद्यालयांच्या मूल्यांकनाला विशेष महत्त्व आहे. त्यातूनच पुढे स्वायत्तता आणि समूह विद्यापीठाचा निर्णय घेतला जाणार आहे. राष्ट्रीय मूल्यांकन आणि प्रमाणन परिषदेच्या (नॅक) मूल्यांकनात महाराष्ट्र आघाडीवर असला तरीही, ५० विना अनुदानित महाविद्यालये अजूनही या कक्षेत नाही. प्रामुख्याने मूल्यांकनासाठी होणारा खर्च परवडणारा नसल्याने महाविद्यालये या प्रक्रियेत सहभागी होत नाही. त्यामुळे पाटील यांनी पत्र दिले आहे.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाच्या अंमलबजावणीच्या दृष्टीने महाविद्यालयांची गुणवत्ता चांगली असणे

अधिकाधिक उच्च शैक्षणिक संस्थांना राष्ट्रीय मूल्यांकन व प्रमाणन परिषदेकडून (नॅक) मूल्यांकन करून घेता यावे, यासाठी त्या प्रक्रियेत सुधारणा करण्यात याव्यात अशी विनंती केंद्रीय शिक्षण धर्मेन्द्र प्रधान यांना पत्राद्वारे केली आहे.

- चंद्रकांत पाटील,
उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री

गरजेचे आहे. त्यामुळेच राज्याच्या उच्च शिक्षण विभागाने राज्यातील सर्व महाविद्यालयांनी नॅक मूल्यांकन करून घ्यावे, असा आग्रह धरला आहे. त्यासाठी सरकारकडून आवश्यक ती मदत करण्याची तयारीही दर्शवली आहे. मात्र, नॅक मूल्यांकन करून घेण्यासाठी एका महाविद्यालयाला सुमारे चार लाख रुपये शुल्क भरावे लागते. हा खर्च ग्रामीण भागातील महाविद्यालयांना परवडण्यासारखा नाही. त्यामुळेच अनेक संस्थांचालक इच्छा असूनही केवळ खर्च परवडत नसल्याने नॅक मूल्यांकन करून घेत नाहीत. या पार्श्वभूमीवर पाटील यांनी पुढाकार घेतल्याचे दिसते.

Pune, Main
09/10/2023 Page No. 5

अकरावी प्रवेशासाठी अखेरची संधी

११ ऑक्टोबरपासून
सातवी विशेष फेरी

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : पुणे आणि पिंपरी-चिंचवड परिसरातील कनिष्ठ महाविद्यालयांतील अकरावी प्रवेशासाठी सुरू असलेल्या ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रियेत विद्यार्थ्यांना प्रवेशाची अखेरची संधी मिळणार आहे. अद्यापही प्रवेश न घेतलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी सातवी विशेष फेरी ११ ऑक्टोबरपासून राबवली जाणार असून, या फेरीची गुणवत्ता यादी १६ ऑक्टोबरला जाहीर केली जाणार आहे.

माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण सहसंचालक हरून आतार यांनी ही माहिती दिली. केंद्रीय अकरावी ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रियेत आतापर्यंत तीन नियमित आणि सहा विशेष फेऱ्या राबवण्यात आल्या आहेत. प्रवेश प्रक्रियेत यंदा ३२७ कनिष्ठ महाविद्यालयात १ लाख १७ हजार ३० जागा प्रवेशासाठी

उपलब्ध होत्या. केंद्रीभूत प्रवेश आणि कोटा प्रवेशाद्वारे आतापर्यंत ७७ हजार ३४० विद्यार्थ्यांनी प्रवेश निश्चित केला आहे, तर ३९ हजार ६९० जागा उपलब्ध आहेत. अद्यापही प्रवेश न घेतलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी प्रवेश राबवण्याचा निर्णय शिक्षण विभागाने घेऊन प्रवेशासाठीचे वेळापत्रक जाहीर केले. शिक्षण विभागाने जाहीर केलेल्या वेळापत्रकानुसार विद्यार्थ्यांना ११ ते १३ ऑक्टोबर या कालावधीत प्रवेश अर्जाचा भाग एक आणि भाग दोन भरता येईल. त्यानंतर १४ आणि १५ ऑक्टोबर रोजी विद्यार्थ्यांची गुणवत्ता यादी तयार करून तपासली जाईल. तर १६ ऑक्टोबर रोजी विद्यार्थ्यांची प्रवेशाची निवड यादी संकेतस्थळावर प्रसिद्ध केली जाईल. प्रवेश जाहीर झालेल्या विद्यार्थ्यांना १६ ते १७ ऑक्टोबर दरम्यान कनिष्ठ महाविद्यालयांत जाऊन प्रवेश निश्चित करता येईल. या कालावधीत कोटा प्रवेश आणि द्विलक्षी प्रवेश समांतर सुरू राहतील.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

शाहीर हिंगे लोककला प्रबोधिनीतर्फे 'शाहीर हिंगे युवा कलागौरव' पुरस्कार युवाशाहीर विक्रान्तसिंह राजपूत यांना प्रदान करण्यात आला. या वेळी पुरस्कारार्थीसह मान्यवर.

शैक्षणिक धोरणात लोककलांचा विचार करू

प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर यांचे प्रतिपादन; युवाशाहिरांचा सन्मान

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

आपल्या देशातील समाजसुधारकांनी प्रत्येकाला शिक्षणापर्यंत नेण्याचे कार्य केले. तेच कार्य आज आपल्या लोककलेतून केले जात आहे. आपल्या पूर्वापार चालत आलेल्या कला या टाकाऊ नाहीत. समाजापर्यंत आपले विचार पोहचविण्याचे ते एक माध्यम आहे. नवीन शैक्षणिक धोरणात भारतीय ज्ञानपरंपरेचा विचार करताना भारतीय

लोककलेचा विचार करणार आहोत, असे प्रतिपादन सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर यांनी केले.

शाहीर हिंगे लोककला प्रबोधिनीतर्फे 'शाहीर हिंगे युवा कलागौरव' पुरस्कार बुलडाण्याचे युवाशाहीर विक्रान्तसिंह राजपूत यांना प्रदान करण्यात आला, त्या वेळी ते बोलत होते. उद्योजक शंकर बारवे, प्रबोधिनीचे अध्यक्ष शाहीर हेमंतराजे

मावळे, प्रा. संगीता मावळे, अरुणकुमार बाभुळगावकर, होनराज मावळे उपस्थित होते.

डॉ. काळकर म्हणाले, लोककलेतून लोकांमध्ये शिक्षण देण्याचे काम पूर्वापार चालत आले आहे. अंगावर रोमांच उभे करणारी कला ही फक्त आपल्या लोककलांमध्ये आहे. आपल्या लोककला त्याबरोबर सामाजिक शिक्षण देणाऱ्या आणि प्रेरणा देणाऱ्या आहेत.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education****पदवीच्या विद्यार्थ्यांसाठी इंटर्नशिप; मसुदा प्रसिद्ध**

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

दोन प्रकारच्या इंटर्नशिपचा समावेश

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) पदवी अभ्यासक्रमांच्या विद्यार्थ्यांना इंटर्नशिपसाठी मार्गदर्शक सूचनांचा मसुदा प्रसिद्ध केला आहे. त्यानुसार तीन वर्षे पदवीच्या विद्यार्थ्यांना ६० ते १२० तास इंटर्नशिप, तर चार वर्षे पदवीच्या विद्यार्थ्यांना संशोधन कार्यप्रशिक्षण (रिसर्च इंटर्नशिप) पूर्ण करावे लागणार आहे. त्यातून विद्यार्थी साधारणपणे १२ क्रेडिट्स मिळवू शकतात. तंत्रशिक्षण आणि काही व्यावसायिक अभ्यासक्रम वगळता इतर अभ्यासक्रमांच्या विद्यार्थ्यांना कार्यप्रशिक्षणाची सक्ती नाही.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२०मध्ये उच्च शिक्षणातील पदवीपूर्व स्तरावर विद्यार्थ्यांना अनुभवातून शिक्षण आणि संशोधनावर भर देण्यात आला आहे. त्या अनुषंगाने 'यूजीसी'ने 'पदवी अभ्यासक्रमांच्या विद्यार्थ्यांसाठी इंटर्नशिप, रिसर्च इंटर्नशिप' या मार्गदर्शक सूचनांचा मसुदा वेबसाइटवर प्रसिद्ध केला. पदवीप्राप्त विद्यार्थ्यांना नोकरी मिळण्यासाठी आवश्यक ज्ञान, कार्यानुभव, अनुभव असणे आवश्यक

मार्गदर्शक सूचनांनुसार विद्यार्थ्यांमध्ये रोजगारक्षमता वाढवणे, संशोधनक्षमता निर्माण करण्यासाठी पदवी अभ्यासक्रमात दोन प्रकारच्या इंटर्नशिपचा समावेश आहे. त्यात तीन वर्षांचा पदवी अभ्यासक्रम करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना ६० ते १२० तासांची इंटर्नशिप पूर्ण करावी लागेल, तर चार वर्षांचा पदवी अभ्यासक्रम करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना आठव्या सत्रात रिसर्च इंटर्नशिप पूर्ण करणे बंधनकारक आहे. उच्च शिक्षण संस्थांना स्थानिक उद्योग, संशोधन संस्थांशी इंटर्नशिप, संशोधनासाठी करार करावा लागणार आहे

असते. मात्र, विद्यार्थ्यांकडे त्याचा अभाव असल्याने नोकरी मिळण्यात अनेक अडचणी येतात.

मार्गदर्शक सूचनांमध्ये उच्च शिक्षण संस्था, कार्यप्रशिक्षण देणारी संस्था, उच्च शिक्षण संस्थेतील समन्वयक, कार्यप्रशिक्षण समन्वयक अशा प्रत्येक घटकाच्या जबाबदाऱ्या स्पष्ट करण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार उच्च शिक्षण संस्थेत संशोधन विकास कक्षाची स्थापना करावी लागेल. त्याचप्रमाणे इंटर्नशिपची प्रक्रिया राबवण्यासाठी कक्षात समन्वयाचीही नेमणूक किंवा यंत्रणा निर्माण करावी लागेल. इंटर्नशिप करणाऱ्या विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन करण्याची शिफारसही मार्गदर्शक

सूचनांमध्ये करण्यात आली आहे. या मार्गदर्शक सूचनांच्या मसुद्यावर हरकती-सूचना मागवण्यात आल्या आहेत. त्यासाठी १२ नोव्हेंबरपर्यंतची मुदत असल्याचे 'यूजीसी'चे सचिव प्रा. मनोष जोशी यांनी परिपत्रकात नमूद केले आहे.

■ या क्षेत्रांत करा इंटर्नशिप

व्यापार आणि कृषी क्षेत्र, अर्थव्यवस्था आणि बँकिंग, आर्थिक सेवा, विमा, वाहतूक, माहिती तंत्रज्ञान, हस्तकला, कला, डिझाइन, संगीत, आरोग्यसेवा आणि जीवन विज्ञान, पर्यटन आणि आतिथ्यसेवा, पर्यावरण, वाणिज्य आणि व्यवस्थापन

अशा विविध क्षेत्रांमध्ये विद्यार्थ्यांना इंटर्नशिप करता येईल किंवा संशोधन करता येईल.

■ मूल्यमापनाचे निकष

इंटर्नशिपच्या दरम्यान विद्यार्थ्यांची उपस्थिती, त्यांनी मिळवलेली कौशल्ये, संशोधनातील खरेपणा आणि नावीन्यपूर्ण योगदान, संशोधनाचे महत्त्व अशा निकषांवर विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन केले जाईल. त्यात रिसर्च इंटर्नशिप पर्यवेक्षकांकडून किंवा उच्च शिक्षण संस्थेतील चर्चासत्रात सादरीकरण, मुलाखतीद्वारे त्यांचे मूल्यमापन करण्यात येईल, असे स्पष्ट करण्यात आले आहे

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

प्रभात

नव्या शिक्षण धोरणाबाबत जुनीच उदासीनता

अभ्यासक्रम आराखडा सादर करण्याची मुदत उलटली; आता विद्यापीठे गोत्यात

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. १४ - येत्या शैक्षणिक वर्षापासून सर्व महाविद्यालयांत नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी केली जाणार आहे. पण, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठांसह राज्यातील एकाही विद्यापीठाने उच्च शिक्षण विभागाकडे अभ्यासक्रमाचा आराखडा सादर केलेला नाही. त्यामुळे ही विद्यापीठे या प्रश्नी गंभीर आहेत का, असा प्रश्न उपस्थित होत आहे.

हा आराखडा सादर करण्यासाठी सप्टेंबरअखेर मुदत होती. पण, एकाही विद्यापीठाने हा आराखडा सादर केला

नसल्याचे समोर आले आहे. सर्व महाविद्यालयांमध्ये शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी करण्यासाठी नवे अभ्यासक्रम आराखडे, संरचना, मूल्यांकन पद्धती आदींना अंतिम स्वरूप देण्यासाठी शैक्षणिक प्राधिकरणांनी एकत्रितपणे निर्णय घेणे अपेक्षित होते. त्यानंतर ही संपूर्ण माहिती

शैक्षणिक घटकांना देण्याची कार्यवाही ३० सप्टेंबरपूर्वी करणे अपेक्षित होते. त्यानुसार निर्माण होणाऱ्या समस्या आणि शंकांचे निराकरण करण्याची कार्यवाही ३१ डिसेंबरपूर्वी करणे अपेक्षित होते. त्यानंतर धोरणाची अंमलबजावणी करण्याबाबतचे निर्णय हे १ जानेवारी २०२४ रोजी प्रसिद्ध करण्यात येतील, असा स्पष्ट निर्णय राज्य सरकारने प्रसिद्ध केला होता. मात्र, यानुसार कोणतीही कार्यवाही झालेली नाही, असे उच्च शिक्षण विभागाचे म्हणणे आहे.

काही दिवसांपूर्वी उच्च शिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील यांनी सर्व कुलगुरूंची बैठक बोलावली होती. त्यात विद्यापीठांच्या कामगिरीवर नाराजी व्यक्त

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी करण्याबाबत विद्यापीठांना सूचना दिल्या आहेत. परंतु प्रत्येक वेळी उच्च शिक्षण संचालनालयाकडे जबाबदारी ढकलणे योग्य नाही. विद्यापीठांनी उपाययोजना करणे अपेक्षित आहे. तसे न झाल्यास राज्यपाल कार्यालयाकडे तक्रार करण्यात येईल.

- डॉ. शैलेंद्र देवळाणकर, संचालक, उच्च शिक्षण

करण्यात आली. तसेच, महाविद्यालयांच्या शैक्षणिक वर्षात एकसमानता आणण्यासाठी पदवी अभ्यासक्रमांचे शैक्षणिक वर्ष जुलैच्या आत, तर द्वितीय आणि तृतीय वर्षांचे शैक्षणिक वर्ष एक ऑगस्टपासून सुरू करण्याच्याही सूचना सरकारने दिल्या आहेत.

PuneCity, 15 Oct 2023, Page:005
https://epaper.dainikprabhat.com

सकाळ

शैक्षणिक नुकसानाची भीती : सत्रपूर्ततेआधीच प्रात्यक्षिक परीक्षेचा घाट महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांमध्ये असंतोष

सम्राट कदम : सकाळ वृत्तसेवा

पुणे, ता. १४ : अजून प्रात्यक्षिक पूर्ण नाही, त्यात जर ऑक्टोबरच्या शेवटच्या आठवड्यात प्रात्यक्षिक परीक्षा असेल तर जर्नल केव्हा लिहायचे, उरलेली प्रात्यक्षिके केव्हा पूर्ण करायची आणि सर्वात महत्वाचे अभ्यासाला वेळ तरी मिळेल का, असा थेट प्रश्न एका विद्यार्थीने उपस्थित केला आहे. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालयांमध्ये प्रात्यक्षिक परीक्षा ऑक्टोबरच्या शेवटच्या आठवड्यात पूर्ण करण्याची शिफारस समितीने केली आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांसह महाविद्यालयांमध्ये आता असंतोष दिसायला लागला आहे.

विद्यापीठाची सत्र प्रात्यक्षिक परीक्षा २२ ऑक्टोबर ते चार नोव्हेंबरदरम्यान घेण्याची

शिफारस उपसमितीने केली आहे. यापुढे पदव्युत्तराच्या पहिल्या वर्पाला लेखी परीक्षेनंतर प्रात्यक्षिके घेण्याची मुभा दिली आहे. मात्र, महाविद्यालयांमध्ये अजून प्रात्यक्षिके पूर्ण झाली नसताना विद्यापीठ केवळ यात्रिक पद्धतीने असा निर्णय का घेते, असा आरोप प्राध्यापक करत आहे. वेळेअभावी गडबडीत तरकेलेली प्रात्यक्षिके, लिखाण कामामुळे विद्यार्थ्यांचे होणारे हाल आणि महत्वाचे म्हणजे विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक नुकसानीकडे विद्यापीठ सरासरीने दुर्लक्ष करत आहे. कागदोपरी शैक्षणिक वर्ष २० जुलैला जरी सुरू झाले असले, तरी मागील परीक्षांचे निकाल आणि प्रत्यक्ष प्रवेशाला १५ ऑगस्ट उलटून गेला होता. त्यामुळे ही सत्रपूर्ता फक्त कागदोपत्री असून, विद्यापीठाने विद्यार्थ्यांच्या हिताचा निर्णय घ्यावा, असे प्राध्यापक संघटनांचे म्हणणे आहे.

प्राध्यापकांचे आक्षेप

- सत्रपूर्ता फक्त कागदोपरीच, प्रत्यक्ष महाविद्यालये १५ ऑगस्टनंतर सुरू
- परीक्षा अर्ज भरण्याची प्रक्रिया अजून सुरू आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांची 'स्मरी' तयार कशी होणार?
- कुणाला कोणता पेपर द्यायचा, कोणत्या

- केंद्रावर किती विद्यार्थी आहे, याचे नियोजन करता येणार नाही
- बॅकलॉगचे विषय, प्रात्यक्षिक परीक्षांचे पर्यवेक्षक आणि प्रत्यक्ष तयारी अशक्य
- आठवडाभरात विद्यार्थ्यांना प्रात्यक्षिके संपवून जर्नल पूर्ण करणे शक्य नाही

प्राध्यापकांनी दिलेले पर्याय

लेखी परीक्षेनंतर पेपर तपासणीसाठी जवळपास महिन्याचा कालावधी जातो. या काळात संबंधित महाविद्यालयात प्रात्यक्षिक परीक्षा घेऊन विद्यार्थ्यांचे अंतिगत गुणदान करता येईल. यामुळे विद्यार्थ्यांना तर वेळ मिळेल त्याचबरोबर महाविद्यालयांनाही न्याय पद्धतीने परीक्षा पार पाडता येईल.

प्रात्यक्षिक परीक्षांसाठी उपसमितीची नेमणूक करण्यात आली होती.

त्यांनी १२ आठवड्यांच्या सत्रपूर्ततेनंतर प्रात्यक्षिक परीक्षेची शिफारस केली आहे. त्यानुसारच २२ ऑक्टोबरपासून परीक्षांचे नियोजन आहे. ज्या महाविद्यालयात प्रात्यक्षिकांसंदर्भात अडचण असेल त्यांनी अधिष्ठाता कार्यालयाशी संपर्क साधावा.

- डॉ. मनोहर चासकर, अधिष्ठाता, विज्ञान व तंत्रज्ञान विभाग

विद्यापीठ तांत्रिक बाबींचा विचार करतो, विद्यार्थ्यांचा नाही. मागील परीक्षांच्या

लांबलेल्या निकालांमुळे प्रत्यक्ष शिकवणीला उशिरा सुरुवात झाली. परीक्षेची अर्ज प्रक्रियाच अजून पूर्ण झाली नाही. त्यात प्रात्यक्षिक परीक्षा घाट विद्यार्थ्यांचे नुकसान करणारा ठरणार आहे. विद्यापीठाने तातडीने यावर विचार करावा.

- प्रा. डॉ. के. एल. गिरमकर, अध्यक्ष, फुकटो

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

पुढारी

विद्यार्थ्यांचा स्वतंत्र 'अपार आयडी' तयार करा

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

देशात राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाच्या अंमलबजावणीला सुरुवात झाली असून, प्रत्येक विद्यार्थ्याचा 'वन नेशन वन स्टुडंट आयडी' असणे गरजेचे आहे. त्यामुळे पालकांच्या पूर्वपरवानगीने विद्यार्थ्यांचा अपार आयडी तयार करावा, असे निर्देश केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाकडून राज्य शासनाला देण्यात आले आहेत.

विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक प्रगती आणि कामगिरीचा आढावा घेण्याकरिता प्रत्येक विद्यार्थ्याचा स्वतंत्र 'अपार आयडी' तयार करावा लागणार आहे.

येत्या १६ ते १८ ऑक्टोबर या कालावधीत 'अपार आयडी' तयार करून घ्यावा, अशा सूचना राज्याचे केंद्रीय सचिव संजय कुमार यांनी परिपत्रकाद्वारे दिल्या आहेत. त्यानुसार राज्य शासनाच्या शालेय शिक्षण विभागाचे कक्ष अधिकारी शरद माकणे यांनी राज्याच्या शिक्षण आयुक्तांना

पत्र पाठवले आहे.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाचा विचार करता प्रत्येक विद्यार्थ्याकडे आता जागतिक नागरिक म्हणून पाहिले जाणार आहे. त्यामुळे या विद्यार्थ्यांचा एक स्वतंत्र युनिक आयडी असणे गरजेचे आहे. त्यात परीक्षेचा निकाल, समग्र अहवाल

कार्ड, ऑलंपियाड, विद्यार्थ्याने इतर उपक्रमांत केलेली कामगिरी, क्रीडा, कौशल्य प्रशिक्षण आदी क्षेत्रांत विद्यार्थ्याने मिळवलेले यश आदी विषयांची माहिती

असणार आहे.

विद्यार्थ्यांच्या आधार क्रमांकावरूनच पालकांच्या संमतीने 'अपार आयडी' तयार केला जाणार आहे. यातून जमा होणारी माहिती गोपनीय ठेवली जाणार आहे, असे केंद्रीय सचिव संजय कुमार यांच्या परिपत्रकात नमूद करण्यात आले आहे.

केंद्रीय शिक्षण
मंत्रालयाकडून
राज्य शासनाला
निर्देश

Pune Edition
Oct 15, 2023 Page No. 6
newspaper.pudhari.co.in

लोकमत

राज्यातील विद्यार्थ्यांना आता 'अपार आयडी'

लोकमत न्यूज नेटवर्क
पुणे : केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाने एनईपीच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी 'वन नेशन वन स्टुडंट आयडी'च्या धर्तीवर विद्यार्थ्यांचे 'ऑटोमेटेड पर्मनंट अकॅडेमिक रजिस्ट्री' (अपार आयडी) काढण्याचा निर्णय घेतला आहे. विद्यार्थ्यांच्या आधार क्रमांकावरूनच पालकांच्या संमतीने 'अपार आयडी' तयार केला जाणार आहे. यामुळे विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक प्रगती आणि इतर माहिती डिजिटल स्वरूपात साठविणे सोपे होणार आहे.

विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक प्रगती आणि कामगिरीचा आढावा घेण्याकरिता, प्रत्येक विद्यार्थ्याचा स्वतंत्र 'अपार आयडी' तयार करावा लागणार आहे. येत्या १६ ते १८ ऑक्टोबरदरम्यान 'अपार आयडी' तयार करून घ्यावा, अशा सूचना

राज्याचे केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाचे सचिव संजय कुमार यांनी दिल्या आहेत. त्यानुसार, राज्य शासनाच्या शालेय शिक्षण विभागाने शिक्षण आयुक्तांना पत्र पाठविले.

'एनईपी'नुसार विद्यार्थ्यांकडे एक स्वतंत्र युनिक आयडी असणे गरजेचे आहे. त्यात परीक्षेचा निकाल, समग्र अहवाल कार्ड, ऑलंपियाड, विद्यार्थ्याने इतर उपक्रमांत केलेली कामगिरी, क्रीडा, कौशल्य प्रशिक्षण आदी क्षेत्रांत विद्यार्थ्याने मिळविलेले यश आदी माहिती असणार आहे. आधार क्रमांकावरूनच पालकांच्या संमतीने 'अपार आयडी' तयार केला जाणार आहे.

Hello Pune
Page No. 3 Oct 16, 2023
Powered by: erelego.com

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

चंद्रकांत पाटील : तंत्रविद्यानिकेतन, अभियांत्रिकीच्या प्रश्नपत्रिका दोन्ही भाषांत इंग्रजीत किंवा मराठीत लिहा उत्तरे

सकाळ वृत्तसेवा

पुणे, ता. १५ : 'नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणात मातृभाषेला महत्त्व दिले असून राज्यात मराठीतून व्यवसाय अभ्यासक्रम सुरू केले आहेत. तंत्रविद्यानिकेतन (पॉलिटेक्निक) आणि अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमाच्या प्रश्नपत्रिका आता मराठी आणि इंग्रजी अशा दोन्ही भाषांमध्ये विद्यार्थ्यांना उपलब्ध होणार आहेत. तसे स्वतंत्र विद्यापीठांना दिले आहे. एवढेच नव्हे तर विद्यार्थ्यांना उत्तरे देतील दोन्ही भाषेत लिहिता येणार आहेत,' अशी घोषणा राज्यचे उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील यांनी केली.

चंद्रकांत पाटील

डेक्कन एज्युकेशन सोसायटी संचलित 'डीईएस पुणे विद्यापीठा'चे उद्घाटन पाटील यांच्या हस्ते रविवारी झाले. यावेळी सोसायटीचे अध्यक्ष छत्रपती शाहू महाराज, अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषदेचे (एआयसीटीई) उपाध्यक्ष डॉ. अभय जेरे, डीईएस विद्यापीठाच्या नियामक मंडळाचे अध्यक्ष डॉ. शरद कुटे, कार्यकारी उपाध्यक्ष डॉ. रवींद्र आचार्य, सचिव धनंजय कुलकर्णी, विद्यापीठाचे कुलपुरु डॉ. प्रसाद खांडेकर उपस्थित होते.

राज्यात आतापर्यंत दीड हजार शिक्षण संस्थांनी राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी सुरू केली आहे. परंतु उच्च शिक्षण संस्थांनी पुढील शैक्षणिक वर्षापासून राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची (एनईपी) अंमलबजावणी न केल्यास अशा संस्थांना जगातील कोणत्याही विद्यापीठांची संलग्न होण्याची दारे खुली राहतील. परंतु या शिक्षण संस्था कोणत्याही भारतीय विद्यापीठांशी संलग्न राहणार नाहीत.

- चंद्रकांत पाटील, उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री

डॉ. जेरे म्हणाले, "आपल्याकडे असणाऱ्या कौशल्यांतील नवे बदल आणि आपणही उच्च कौशल्ये शिकण्यासाठी पुढील काळात दर दहा वर्षांनी तरुण शिक्षण संस्थांकडे वळणार आहोत. त्यासाठी विद्यापीठे आणि शिक्षण संस्थांनी तयार असणे अपेक्षित आहे."

छत्रपती शाहू महाराज म्हणाले,

"नव्याने सुरू केलेले विद्यापीठ केवळ अध्ययन केंद्र न राहता येथील विद्यार्थी भविष्यातील नेतृत्व घडविणारे असतील." कार्यक्रमात डॉ. कुटे यांनी विद्यापीठांमार्गील भूमिका स्पष्ट केली. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. आचार्य यांनी आणि सूत्रसंचालन स्वाती सातपुते यांनी केले. कुलकर्णी यांनी उपस्थितांचे आभार मानले.

शिकवा कोणत्याही भाषेत, ऐका आपल्या मातृभाषेत!

■ प्राध्यापकाने कोणत्याही भाषेत शिकवावे आणि विद्यार्थ्यांना ते आपल्या भाषेत ऐकू वेईल, असे सॉफ्टवेअर तयार करण्यात येत आहे. अभ्यासक्रमातील संकल्पना विद्यार्थ्यांना मातृभाषेतून अधिक चांगल्याप्रकारे समजतात, हे लक्षात घेऊन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणात मातृभाषेला आणि भारतीय संस्कृती, परंपरेला महत्त्व दिले आहे. त्यामुळे देशाची परंपरा, संस्कृती हा विषय विद्यापीठे आणि शिक्षण संस्थांनी अभ्यासक्रमात आणणावा, यासाठी सरकार आग्रही राहणार आहे, असे चंद्रकांत पाटील यांनी सांगितले.

मनात शंका असते, पण...

■ "आपल्या देशाचा पाच हजार वर्षांचा इतिहास आहे, त्यातील तीन हजार वर्षे पुराणकाळ आहे. ज्याबद्दल ते झाले आहे की नाही, याबद्दल आपल्या मनात शंका असते. राम झाला की नाही, तर आपली श्रद्धा असते, विश्वास असतो. राम आमचा मूळ पुरुष आहे. पण त्या गोष्टीमध्ये झालाय की नाही माहीत नाही तो राम, पण शुन्य ते २०२३ या वर्षामध्ये काय काय झाले, ते त्यावेळच्या लोकांनी लिहून ठेवले आहे," असे उद्गार चंद्रकांत पाटील यांनी काढले.

गैरप्रकार कसे रोखणार ?

■ शुभदा नगरकर

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान, औषध, कला, मानवता; तसेच सामाजिक विज्ञान या विषयातील नवीन शोध, नवीन विचार, टीका; तसेच शैली या बाबत नवीन संशोधकांमध्ये आणि जनमानसात कायमच कुतूहल असते. नवीन शोधांची माहिती रिसर्च जर्नल्स मध्ये प्रसिद्ध होणाऱ्या रिसर्च पेपर्सद्वारे पोहोचवली जाते. त्यामुळे रिसर्च जर्नल्सना शैक्षणिक संशोधनात अनन्यसाधारण महत्त्व आहे. मानवाचा विकास हाच प्रत्येक संशोधनाचा उद्देश असल्याने जर्नलचे समीक्षक पेपरची गुणवत्ता कठोर निकषांद्वारे तपासल्यानंतरच संशोधनास मान्यता देतात. त्यामुळे ज्या संशोधकाचा किंवा लेखकाचा पेपर आहे त्याला त्या संशोधनाचे श्रेय मिळते (या लेखात संशोधक आणि लेखक यांना लेखक असे संबोधले आहे). विज्ञान आणि तंत्रज्ञान, औषधशास्त्र या विषयात अनेक वेळा आंतरविद्याशाखीय संशोधनामुळे एकापेक्षा जास्त संशोधकांनी रिसर्च पेपर्स लिहिले असतात तर कला, मानवता; तसेच सामाजिक विज्ञान या विषयात एक किंवा जास्तीत जास्त दोन लेखक एकत्र पेपर्स लिहितात. अनेक संशोधक असतील तर त्या संशोधनाचे श्रेय विभागून दिले जाते. त्यामुळेच संशोधनाचे श्रेय हा कळीचा मुद्दा आहे. जगभरात शैक्षणिक संशोधन हे पदोन्नतीशी जोडल्यामुळे संशोधनाचे श्रेय हा वादाचा विषय बनला आहे. लेखक, सहलेखक, एका पेक्षा अधिक लेखकांनी केलेली निर्मिती अथवा संशोधन, त्यातील गुंतागुंत, आणि नैतिकता यावर हा लेख प्रकाश टाकतो.

खरे तर लेखक हा एखाद्या कल्पनेचा निर्माता किंवा प्रवर्तक (उदा. गुरुत्वाकर्षणाच्या सिद्धांताचा लेखक) असतो जो बौद्धिक संपदा निर्माण करतो आणि विकसित करतो. मग ते शास्त्रीय संशोधन असो किंवा कविता किंवा अभ्यासपूर्ण लेखाचा लेखक असो तो त्या निर्मितीचा जनक असतो आणि तो त्याचा कार्यदेशीर अधिकारी असतो. महत्वाचे म्हणजे लेखक कामातील अनुकृता व अखंडता यासाठी जबाबदार असतो आणि कामातील कोणत्याही प्रश्नाचे निराकरण करू शकतो. एकापेक्षा जास्त लेखक असतील तर लेखकांचा क्रम लावताना विशेष काळजी घ्यावी लागते. जो लेखक मूळ संकल्पना मांडतो, त्यावर काम करतो; तसेच लेखन करतो तो प्रथम/मुख्य लेखक समजला जातो. जो व्यक्ती मुख्य लेखकाला कामात व लेखनात मदत करते त्याला सह-लेखक म्हणतात. प्रत्येक व्यक्तीला योग्य श्रेय मिळण्यासाठी प्रयोगाचे; तसेच प्रकाशनामध्ये नैतिकता व प्रामाणिकता राखणे आवश्यक असते.

■ अनैतिक प्रकार सर्रास

आजकाल बरेच वेळा असे होताना मात्र दिसत नाही. पदोन्नतीसाठी कमी काळावधीत जास्तीत जास्त पेपर्स प्रकाशित करता यावेत यासाठी लेखनातील श्रेय लाटण्याचे अनेक अनैतिक प्रकार सर्रास पहावयास मिळतात. जसे काही प्रभावशाली व्यक्ती प्रत्यक्ष संशोधनात गुंतलेले नसतानाही स्वतःचे नाव वापरण्यास परवानगी देतात आणि समजा अभ्यासात काही समस्या उद्भवल्याच (उदा. डेटामधील फेरफार) तर हे 'अतिथी लेखक' बरोबरच्यासह लेखकाने चुका केल्या आहेत, असा दावा करून आपले हात झटकतात.

संशोधनाचे श्रेय मिळवण्याचा सोपा मार्ग म्हणजे संशोधक विद्यार्थ्यांनी केलेल्या कामामध्ये सह-लेखकत्व हक्काने मिळवणे. कोपनहेगन विद्यापीठाने २०२२ मध्ये केलेल्या

आंतरविद्याशाखीय संशोधनामुळे एकापेक्षा जास्त संशोधकांनी रिसर्च पेपर्स लिहिले असतात तर कला, मानवता; तसेच सामाजिक विज्ञान या विषयात एक किंवा जास्तीत जास्त दोन लेखक एकत्र पेपर्स लिहितात. अनेक संशोधक असतील तर त्या संशोधनाचे श्रेय विभागून दिले जाते. त्यामुळेच संशोधनाचे श्रेय हा कळीचा मुद्दा आहे.

सर्वेक्षणातून असे दिसून आले आहे, की पाच वेगवेगळ्या युरोपियन देशांमध्ये पीएचडी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांपैकी सुमारे एक तृतीयांश विद्यार्थ्यांनी वरिष्ठ संशोधकांना कोणत्याही योगदानाशिवाय सह-लेखकत्व दिले आहे आणि हे केवळ हिमनगाचे टोक आहे असा इशारासुद्धा लेखक देतात. जगभरात कमी अधिक प्रमाणात हे घडताना दिसते.

बरील प्रकारत निदान विद्यार्थ्यांचे नाव पेपरमध्ये असते तरी; परंतु काही पीएचडीचे मार्गदर्शक विद्यार्थी अथवा कनिष्ठ संशोधकांकडून डेटा जमवून त्याचे विश्लेषण व लेखन करून घेतात; परंतु लेखकाच्या यादीमध्ये त्यांचे नाव हेतुपुरस्सर वगळतात किंवा त्यांच्या मदतीचा साधा उल्लेखही करत नाहीत. औषध निर्मितीच्या क्लिनिकल चाचण्यांमध्ये असे प्रकार खूप आढळतात. जगभरातून अशा बळी पडलेल्या विद्यार्थी संशोधकांची संख्या मोठीच आहे. अनेक तज्ञांनी अशा अनैतिक लेखकत्वावर भाष्य केले आहे.

■ पेपर्सची संख्या वाढविणे

काही लेखक एकमेकांना संगनमताने लेखकत्व भेट म्हणून देतात. त्यामुळे परस्पर सहकार्याने रिसर्च न करताच पेपर्सची संख्या या 'विशेष भेटी' मुळे सहजच वाढवता येते. पेपर प्रसिद्ध होण्याची शक्यता वाढण्यासाठी काही संशोधक प्रसिद्ध लेखकांच्या नावाचा वापर विनासमंतीने स्वतःच्या पेपर्स मध्ये करतात. एकूणच काय तर काहीही करून पेपर्सची संख्या वाढवणे हेच उद्दिष्ट !

जगभरातून विशेषतः रशिया, चीन व इतर देशांमधून

काही बोगस कंपनी तज्ञ (?) मंडळींच्या मदतीने अथवा कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या सहाय्याने पेपर्स लिहून संकेत स्थळांवर विकण्यासाठी तयार ठेवतात. अनेक लेखक जास्त पेपर्स छापण्याच्या हव्यासापोटी लेखकाच्या क्रमवारीप्रमाणे पैसे भरून पेपर विकत घेतात व न केलेल्या संशोधनाचे श्रेय घेतात. अशा अनैतिक पद्धतीने तयार केलेले पेपर्स आढळून आल्यामुळे फ्रंटीअर्स या आंतरराष्ट्रीय प्रकाशकाने त्यांच्या वेगवेगळ्या जर्नल्स मध्ये प्रसिद्ध झालेले ४० पेपर्स नुकतेच रद्द केले आहेत. इतरही प्रथितयश प्रकाशकांनी प्रसिद्ध केलेले अनेक रिसर्च पेपर्स लेखकत्वाच्या गुंतागुंतीच्या समस्येमुळे रद्द केले आहेत.

अलीकडील अभ्यासात असेही आढळून आले आहे, की रिसर्च पेपर्सच्या व्यक्तिरेक्त संशोधन करण्यासाठी लागणाऱ्या निधीसाठी अनुदान पुरविणाऱ्या संस्थांना प्रस्ताव पाठवताना त्यामध्ये संस्थाचालकाचे नाव जरी ते संशोधनात कोणतेच योगदान देणार नसले तरीही समाविष्ट केले जाते. ज्या संशोधन संस्थेमधून नियमितपणे प्रस्ताव येतात अशा प्रस्तावांमध्ये संस्थेला महत्त्व दिले जाते, तर त्यामधील संशोधकांच्या नावांकडे दुर्लक्ष केले जाते. अमेरिकेतील अलाबामा विद्यापीठातील फॉग व त्यांच्या सहकार्यांनी केलेल्या संशोधन गैरवर्तनावरील सर्वेक्षणात अंदाजे २० टक्के प्रतिसादकार्यांनी अशी कबुली दिली आहे. त्यामुळे अनुदानित संशोधनावर आधारित प्रकाशनांमध्ये योगदान नसताना देखील केवळ प्रस्तावामध्ये नाव आहे म्हणून संशोधनाचे श्रेय लाटले जाते.

जगभरातील लेखकत्वाच्या अनैतिक प्रकाराची अनेक प्रकरणे Retraction Watch (<https://retractionwatch.com/>); तसेच Committee on Publication Ethics (COPE) (<https://publicationethics.org/>) या संकेत स्थळांवर उपलब्ध आहेत.

कोणत्याही माहितीचा स्रोत, त्याचा लेखक आणि त्यातून तयार होणाऱ्या ज्ञानाची निर्मिती यावर सर्वसामान्यांचा विश्वास असतो. लेखकत्वाच्या अनैतिक प्रथांमुळे शैक्षणिक संशोधनावर मोठेच प्रश्नचिन्ह उभे राहील. संशोधनातील अखंडता, प्रामाणिकपणा; तसेच वैज्ञानिक समुदायावरील विश्वासाला तडा जाईल. सामान्य लोकांनी मात्र याबाबत सजग असणे गरजेचे आहे. या अनैतिक पद्धतींबद्दल जागरूक राहणे, संशोधक आणि संस्थांकडून पारदर्शकतेची आणि जबाबदारीची मागणी करणे अत्यंत महत्त्वाचे आहे. प्रत्येक संशोधक लेखकाची इच्छा उत्तम जर्नलमध्ये त्याचे संशोधन प्रकाशित व्हावे अशीच असते; परंतु त्यासाठी खोटा लेखकत्वाचा आधार घेणे व त्यायोगे प्रसिद्धी आणि पदोन्नती मिळवणे म्हणजे समाजाची दिशाभूल करणे आहे. सर्व शिक्षण संस्थांनी असे अनैतिक प्रकार व त्यांच्या दूरगामी परिणामांचे शिक्षण नवसंशोधक आणि विद्यार्थ्यांना करून देणे अनिवार्य आहे; तसेच बळी पडलेल्या संशोधकांना त्यांनी केलेल्या संशोधनाचे श्रेय मिळवून देण्यासाठी सशक्त न्यायव्यवस्था तयार केली तर नक्कीच या गैरप्रकारांना आळा बसेल.

(लेखिका सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या ग्रंथालयशास्त्र विभाग आणि सेंटर फॉर पब्लिकेशन एथिक्स येथे कार्यरत आहेत.)

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

प्रभात

शैक्षणिक धोरणप्रश्नी विद्यापीठ संलग्नता कचाट्यात

अंमलबजावणी न करणाऱ्या महाविद्यालयांना सरकारचा इशारा

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. १५ - येत्या शैक्षणिक वर्षापासून सर्व महाविद्यालयांना राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी करणे बंधनकारक आहे. तसे न करणाऱ्या महाविद्यालयांना देशातील विद्यापीठांची संलग्नता मिळणार नसल्याचे उच्च व तंत्र शिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील यांनी येथे सांगितले.

डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीच्या डीईएस पुणे विद्यापीठाचे उद्घाटन पाटील यांच्या हस्ते झाले. यावेळी सोसायटीचे अध्यक्ष श्रीमंत शाहू छत्रपती, कुलगुरू डॉ. प्रसाद

पालकमंत्री म्हणून मला जवळचे जिल्हे...

पालकमंत्री म्हणून मला अतिशय जवळचे जिल्हे दिले आहेत. सोलापूर दहा किलोमीटर, तिथून अमरावती पाच किलोमीटर, अर्धा किलोमीटरवर पुणे आणि कॅबिनेट मीटिंगसाठी मुंबईला जायला शून्य किलोमीटर, अशा उपरोधिक शब्दात चंद्रकांत पाटील यांनी कार्यक्रमानंतर पत्रकारांशी बोलताना विधान केले. गेल्या चाळीस पंचेचाळीस वर्षांत नवीन काही आले की माझ्या डोक्यावर टाकायचं, असेही त्यांनी बोलून दाखविले.

खांडेकर, 'एआयसीटीई'चे उपाध्यक्ष डॉ. अभय जेरे, नियामक मंडळाचे अध्यक्ष डॉ. शरद कुंटे, कार्यकारी उपाध्यक्ष डॉ. रवींद्र आचार्य, सचिव धनंजय कुलकर्णी उपस्थित होते. नव्याने सुरू झालेले विद्यापीठ अध्ययन केंद्र न राहता ज्ञानवान

विद्यार्थी नेतृत्व घडविणारे होईल. तसेच वैभवशाली भूतकाळ आणि उज्ज्वल भविष्याला जोडणारा सेतू ठरेल, असा विश्वास श्रीमंत शाहू छत्रपती यांनी व्यक्त केला.

डॉ. अभय जेरे म्हणाले, चांगल्या आरोग्य व्यवस्थांमुळे

नवीन पीढीतील मुले १० ते १०० वर्षांपर्यंत जगतील. म्हणजेच त्यांना ७५ व्या वर्षापर्यंत काम करावे लागेल. त्यासाठी नव्या नोकऱ्यांच्या स्वरूपाबाबत कौशल्य विकसित करावी लागतील.

...तर नवी युनो संघटना

नरेंद्र मोदी २०२४ मध्ये पंतप्रधान व्हावे, ही भारताची गरज आहे. प्रगत राष्ट्रांनी भारताला युनोचे सदस्यत्व दिले नाही, तर पंतप्रधान नरेंद्र मोदी नवी युनो संघटना निर्माण करतील. करोना काळात मदत केलेले ६० देश या नव्या युनो संघटनेचे सदस्य होतील, असे वक्तव्य पाटील यांनी केले.

PuneCity, 16 Oct 2023, Page:005

https://epaper.dainikprabhat.com

...तर संलग्नता नाही

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाबाबत चंद्रकांत पाटील यांचा महाविद्यालयांना इशारा

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

'राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची २०२४-२५ शैक्षणिक वर्षापासून राज्यातील सर्व महाविद्यालयांनी अंमलबजावणी करणे अनिवार्य केले आहे. या धोरणाची अंमलबजावणी न करणाऱ्या महाविद्यालयांना देशातील विद्यापीठांची संलग्नता मिळणार नाही. या महाविद्यालयांना परदेशी विद्यापीठांची संलग्नता घ्यावी लागणार आहे,' अशी माहिती उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील यांनी रविवारी दिली.

डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीच्या डीईएस पुणे विद्यापीठाचे उद्घाटन पाटील यांच्या हस्ते झाले. या वेळी सोसायटीचे अध्यक्ष श्रीमंत शाहू छत्रपती, कुलगुरू डॉ. प्रसाद खांडेकर, 'एआयसीटीई'चे उपाध्यक्ष डॉ. अभय जेरे, नियामक मंडळाचे अध्यक्ष डॉ. शरद कुंटे, कार्यकारी उपाध्यक्ष डॉ. रवींद्र आचार्य, सचिव धनंजय कुलकर्णी आदी उपस्थित होते.

पाटील म्हणाले, 'स्वायत्त विद्यापीठांनी समाज आणि उद्योगाच्या गरजा लक्षात घेऊन

'मराठीतही उत्तरे लिहिता येणार'

चंद्रकांत पाटील

शैक्षणिक धोरणात मातृभाषेवर भर देण्यात आला आहे. त्यानुसार मराठीत अभ्यासक्रम तयार करण्यात येत आहे. इंजिनीअरिंग आणि पॉलिटेक्निकचा अभ्यासक्रम मराठीत करण्यात येत आहे. यापुढे विद्यार्थ्यांना परीक्षेत इंग्रजीसोबतच मराठी भाषेतील प्रश्नपत्रिका मिळणार असून, विद्यार्थ्यांना इंग्रजीसोबतच मराठीतही उत्तरे लिहिता येणार आहे. शिक्षकाने कोणत्याही भाषेत शिकवावे, विद्यार्थ्याला हव्या त्या भाषेत ते ऐकता येईल, अशा पद्धतीने सॉफ्टवेअर विकसित केले जात असल्याचे पाटील यांनी सांगितले.

नावीन्यपूर्ण अभ्यासक्रम राबवावे. शैक्षणिक धोरणात नव्या शैक्षणिक प्रवाहाच्या विचारावर भर दिला आहे. देशाच्या वैभवशाली गतकाळाविषयी विद्यार्थ्यांच्या मनात अभिमान निर्माण करणारे शिक्षण देणे अपेक्षित आहे. कुशल युवा मनुष्यबळाची गरज लक्षात घेता, देशाच्या तरुण वर्गाला भाषा, कौशल्य आणि देहबोलीविषयी प्रशिक्षित करणारे शिक्षण स्वायत्त

विद्यापीठांनी द्यावे. जगातील नवे शैक्षणिक प्रवाह ओळखून विद्यापीठांनी अभ्यासक्रमाची रचना करणे आवश्यक आहे. शैक्षणिक क्षेत्रातील संशोधन आणि नावीन्यतेशिवाय देश श्रीमंत होऊ शकणार नाही. गेल्या दोन वर्षांत असे संशोधन वाढत असून, ही समाधानाची बाब आहे.

'समाजातील सर्व घटकांना चांगले शिक्षण मिळण्यासाठी डेक्कन

रिस्कीलिंगसाठी तयार राहावे : डॉ. जेरे

'करोनानंतर पारंपरिक आणि डिजिटल अशी हायब्रीड शिक्षणपद्धती अस्तित्वात आली आहे. येणाऱ्या काळात कायमस्वरूपी नोकरीच्या ऐवजी कंत्राटी पद्धतीने रोजगार असेल. चांगल्या आरोग्य व्यवस्थांमुळे नवीन पिढीतील मुले १० ते १०० वर्षांपर्यंत जगतील. म्हणजेच त्यांना ७५व्या वर्षापर्यंत काम करावे लागेल. या पिढीच्या मानसिकतेत बदल करीत, त्यांना नव्या नोकऱ्यांच्या स्वरूपाबाबत माहिती द्यावी लागेल. अशा वेळी त्यांना ठरावीक कालावधीनंतर पुन्हा शिक्षण घ्यावे लागेल. त्यांचे 'रिस्कीलिंग' करावे लागणार आहे. त्यासाठी विद्यापीठे तयार आहेत का? याचा विचार शिक्षणसंस्थांनी करावा,' असे डॉ. जेरे यांनी स्पष्ट केले.

एज्युकेशन सोसायटीने प्रयत्न केला आहे. त्यासोबत बदलत्या काळानुसार आधुनिक शिक्षणावरही भर देण्यात येत आहे. नव्याने सुरू झालेले विद्यापीठ केवळ अध्ययन केंद्र न राहता ज्ञानवान विद्यार्थी, भविष्यातील नेतृत्व घडविणारे होईल; तसेच वैभवशाली भूतकाळ आणि उज्ज्वल भविष्याला जोडणारा सेतू ठरेल,' असा विश्वास श्रीमंत शाहू छत्रपती यांनी व्यक्त केला.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

City Pune **Times Mirror** Monday, October 16, 2023 6

SPPU relief for BC students

University directs affiliated institutions not to block educational documents of pupils on account of non-payment of fees; thousands of complaints of this nature have been lodged in Pune, Ahmednagar and Nashik districts

Yashpal Sonkamble
yashpal@punemirror.com
TWEET @YashPune_Mirror

The Savitribai Phule Pune University (SPPU) has instructed its affiliated colleges to not block educational documents of the backward class (BC) students and to not collect the education fees under any circumstances to curb discrimination against them by college authorities.

There have been instances in the past on the SPPU campus and in its affiliated colleges of discrimination against these students with regard to hostel allocation and use of the library facility.

The university has conveyed this to the colleges through a circular. Thousands of students in the affiliated colleges from Pune, Nagar, and Nashik districts have suffered from financial and mental harassment in the past couple of years. Taking serious view of complaints lodged by them, the SPPU has issued the directive to all colleges.

The SPPU's circular mentions that under the Government of India Post-Matric Scholarship Scheme, scholarships are awarded to eligible students from the Scheduled Castes (SC), Scheduled Tribes (ST), Nomadic Tribes (NT), Special Backward Classes and economically weaker sections (EWS) categories studying in affiliated colleges and recognized educational institutions. Reimbursement of educational fees, examination fees and other charges are made through the MahaDBT portal. But due to delayed receipt of scholarships from the government, many educational institutions collect tuition fees from these students. It has been pointed out that the educational documents, including TC, original mark sheet, caste certificate, domicile and degree certificates, of the students concerned are being blocked.

Kuldip Ambekar, founder, Students Helping Hand, said, "Thousands of reserved category undergraduate and postgraduate students are harassed by the affiliated colleges due to a delay by the state government in disbursing scholarships. Most colleges block these students' original documents till they pay the pending tuition fee dues."

Rahul Sasane, a PhD scholar, and co-ordinator, University Students Struggle Committee, said, "We welcome the step taken by the SPPU. But strong action should be taken against erring college managements. A policy should be framed by the SPPU on the issue. A total of 4 to 5 lakh students belong to the reserved categories. Criminal cases should be registered against such college managements for causing mental harassment to backward classes students."

A top SPPU official, on the condition of anonymity, said, "The state government has instructed that strict action will be taken against the colleges collecting fees in this manner. The university had given clear instructions to the colleges in this regard. The university has again reminded the affiliated colleges not to charge fees from these students. Action will be taken if the instructions are not followed. The affiliated aided, unaided colleges and institutes have been directed that under no circumstances should the students from such courses be asked to pay the education fee, examination fee and other fees as decided by the university on the promise that the fees would be reimbursed after the scholarship funds are deposited by the government. Also, documents should not be blocked. If a complaint is received of this nature, strict action will be taken against the college concerned as per the rules and regulations of the university."

Vice-chancellor Suresh Gosavi and pro vice-chancellor Parag Kalkar were not available for comment.

FILE PHOTO

Pune Mirror 16.10.2023

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

| SAYS CHANDRAKANT PATIL |

'Pvt varsities should impart education by realising global needs'

Patil on Sunday said henceforth, technical education question papers will be set in both English and Marathi languages. HT PHOTO

HT Correspondent
puneletters@hindustantimes.com

PUNE: State higher and technical education minister, Chandrakant Patil, Sunday appealed to all autonomous private universities in the state to implement innovative courses, keeping in mind the needs of the world, society and industry. Patil made the appeal while inaugurating the Deccan Education Society (DES)-run DES Pune University. DES president, Chhatrapati Shahu Maharaj; AICTE vice-president, Dr Abhay Jere; president of the governing body of the university, Sharad Kunte; executive vice-president, Ravindra Acharya; vice-chancellor of the university, professor Prasad Khandekar; and several other dignitaries were present on the occasion.

Patil said, "In the new education policy (NEP 2020), emphasis has been placed on considering new educational streams. Along with this, it is expected to impart an education that creates pride in the students about the glorious past of the country. Considering the world's need for skilled youth manpower, autonomous universities should

provide education that trains the youth of the country in language, skills and body language. Universities need to design their curriculum by recognising new educational trends in world."

"A country cannot become rich without research and innovation in the field of education. Such research is increasing in the last two years and it is a matter of satisfaction. Along with that, emphasis should also be laid on imparting education in mother tongue," Patil said.

Patil said that henceforth, question papers of the technical education course will be in both English and Marathi languages, and that universities that do not implement the new NEP next year will be denied affiliation.

Dr Jere said, "It is necessary to design the education sector considering the world in the next 25 years. The manpower required in the new era is going to be different from the traditional system."

DESPU VC professor Khandekar shared information about the university. The 'Knowledge Creation Centre' will contribute to the university community through multidisciplinary courses and research.

Hindustan Times 16.10.2023

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

लोकसत्ता

लोकमान्य लोकशक्ती

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : व्यावसायिक अभ्यासक्रमांच्या प्रवेशासाठी बारावीचे गुण आणि राज्य सामायिक प्रवेश परीक्षेतील (सीईटी) गुण एकत्र करण्याबाबत लवकरच प्रस्ताव माठवण्यात येईल, तसेच या संदर्भात उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील यांच्याबरोबर बैठक घेणार असल्याची माहिती शालेय शिक्षण मंत्री दीपक केसरकर यांनी दिली. खासगी शिकवण्यामुळे विद्यार्थी वर्गात

बारावी, सीईटीचे गुण एकत्र ?

व्यावसायिक अभ्यासक्रमांच्या प्रवेशासाठी गुण एकत्रीकरणाचा प्रस्ताव;

'फेस रेकग्निशन' द्वारे विद्यार्थ्यांच्या उपस्थितीची नोंदणी

अनुस्थित राहण्याच्या प्रकारांना चाप लावण्यासाठी फेस रेकग्निशनद्वारे विद्यार्थ्यांची उपस्थिती नोंदवण्याचे नियोजन असल्याचेही त्यांनी स्पष्ट केले. राज्यसरीय शैक्षणिक बँटकीनेवर केसरकर यांनी पत्रकारांशी संवाद साधला. त्यावेळी शालेय शिक्षण विभागाचे

सचिव रणजितसिंह देओल आणि शिक्षण आयुक्त सूरज मोदरे यांना सीईटी आणि बारावीच्या गुणांचा प्रवेशासाठी विचार करण्याबाबत प्रस्ताव तयार करण्याच्या सूचना त्यांनी दिल्या. शिक्षण विभागात तंत्रज्ञानाचा अवलंब करण्यात येत आहे. त्यानुसार शाळांमध्ये विद्यार्थ्यांची अनुपस्थिती

तपासण्यासाठी तंत्रज्ञानाचा वापर करण्यात येईल. त्यासाठी वर्गात कॅमेरे बसवण्याबाबत चाचपणी सुरू आहे. शाळा मान्यतेपासूनची सर्वच प्रक्रिया ऑनलाइन करण्यात येणार आहे. तसेच या प्रणालीमुळे शिक्षकांना करावे लागणारे प्रशासकीय काम काही प्रमाणात कमी होईल, असेही

त्यापेक्षा कनिष्ठ महाविद्यालय सुरू करावे...

शहरातील कनिष्ठ महाविद्यालयासह संगमनत करून खासगी शिकवणी वर्गात विद्यार्थ्यांना शिकवले जाते. त्यामुळे अकरावी बारावीच्या वर्गात विद्यार्थी अनुपस्थित असतात. शिकवणीचालवलेली शिकवणी वर्ग चालवण्यापेक्षा स्वतःचे कनिष्ठ महाविद्यालय सुरू करून विद्यार्थ्यांना शिकवावे. शिकवणी वर्गचालकानी कनिष्ठ महाविद्यालय सुरू करण्याची परवानगी मागितल्यास त्यांना ती देण्यात येईल, असे केसरकर यांनी सांगितले.

केसरकर यांनी सांगितले.

राज्य सरकारने पाचवी आणि आठवीच्या परीक्षेत अनुत्तीर्ण होणाऱ्या विद्यार्थ्यांना त्याच वर्गात पुन्हा ठेवण्याचा निर्णय घेतला

होता. या निर्णयाची कार्यवाही बंदापासून करण्यात येणार आहे. परीक्षेत अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांची पुनर्परीक्षा घेतली जाणार आहे. त्यात अनुत्तीर्ण झाल्यास त्याच

भट्ट अधिकाऱ्यांवर कारवाई

शिक्षण विभागात भ्रष्टाचार अजिबात खपवून घेण्यात येणार नाही. भ्रष्टाचाराच्या विविध प्रकरणांमध्ये सामडलेल्या साधारण ३३ अधिकाऱ्यांची चौकशी सुरू आहे. या अधिकाऱ्यांना 'साइड पोस्टिंग' दिली जाणार आहे. भट्ट अशा अधिकाऱ्यांवर कडक कारवाई करण्यात येईल, असे केसरकर यांनी सांगितले.

वर्गात ठेवले जाईल, असे केसरकर यांनी सांगितले.

दीपक केसरकर : उपसंचालकांसह शिक्षणाधिकाऱ्यांची कानउघडणी अभ्यासक्रम 'सीबीएसई' सारखाच हवा

पुणे, ता. १६ : "केंद्रीय माध्यमिक शिक्षण मंडळाचा (सीबीएसई) अभ्यासक्रम राज्य मंडळाने स्वीकारायला हरकत नाही. 'सीबीएसई' आणि राज्य मंडळाच्या अभ्यासक्रमात फरक असता कामा नये. 'सीबीएसई'च्या अभ्यासक्रमातील गणित, विज्ञान आणि भाषा विषय राज्य मंडळात असायला काहीच हरकत नाही," असे मत शालेय शिक्षणमंत्री दीपक केसरकर यांनी व्यक्त केले.

दरम्यान, शिक्षण विभागाच्या विविध निर्णयांची किती शिक्षणाधिकारी आणि शिक्षण उपसंचालक प्रभावी अंमलबजावणी करतात?, असा प्रश्न उपस्थित करत केसरकर यांनी संबंधित अधिकाऱ्यांची कानउघडणी केली.

शिक्षण विभागाच्या वतीने सर्व शिक्षण संचालक, विभागीय शिक्षण उपसंचालक, शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक, माध्यमिक, योजना), जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्थेचे प्राचार्य यांची दोन दिवसीय राज्यस्तरीय शिक्षण परिषद आणि 'उल्लास- नव भारत साक्षरता कार्यक्रम' तर्गत क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांची राज्यस्तरीय कार्यशाळा

दीपक केसरकर

आयोजित केली आहे. या कार्यक्रमाचे उद्घाटन केसरकर यांच्या हस्ते सोमवारी झाले.

केसरकर

म्हणाले, "आपली शिक्षण पद्धती चांगली असतानाही केवळ ऑनलाइन नोंदी भरण्यात कमी पडल्यामुळे परफॉर्मन्स ग्रेडिंग इंडेक्समध्ये महाराष्ट्र दुसऱ्या स्थानावरून खाली घसरला आहे. यात सुधारणा करण्यासाठी सर्वांनी एकत्रित प्रयत्न करावेत."

देओल म्हणाले, "परफॉर्मन्स ग्रेडिंग इंडेक्समध्ये महाराष्ट्र मागे पडला आहे, ही स्थिती सुधारण्यासाठी ठरावीक कालावधीत शाळांचे मूल्यांकन करण्यात येईल. शाळा स्तरावर बिंदूनामावली न झाल्याने त्या जिल्ह्यातील शिक्षक भरती नंतर सुरु होईल. याशिवाय अतिरिक्त शिक्षकांचे विषयानुसार समायोजन करण्यात येणार आहे."

मांदरे म्हणाले, "आपल्या व्यवस्थेचे अपयश म्हणून निश्चर

निधी देऊनही गणवेश का नाहीत ?

■ राज्यातील सर्व सरकारी शाळांमध्ये विद्यार्थ्यांना गणवेश, शूज आणि मोजे उपलब्ध व्हावेत म्हणून दोन महिन्यांपूर्वी शिक्षण विभागाने निधी दिला. परंतु अजूनही विद्यार्थ्यांना गणवेश मिळाले नसल्याच्या तक्रारी येत आहेत. शाळा स्तरावर पैसे देऊनही त्याची खरेदी झाली नसेल, तर ही गंभीर बाब आहे. शिक्षणाधिकाऱ्यांनी तातडीने याबाबत संबंधितांना विचारणा करावी, अशी सूचना केसरकर यांनी केली

केसरकर यांनी मांडलेले मुद्दे

- सहावीपासून अभ्यासक्रमात कृषी, व्यावसायिक शिक्षणाचा समावेश करावा
- मुलांची हजेरी ऑटोमेटिक घेण्यासाठी यंत्रणा
- शिक्षण विभागातील अधिकाधिक काम 'ऑनलाइन'वर आणणार
- कार्यालयीन कामकाजात खर्ची होणारा वेळ कमी करण्यासाठी प्रयत्न
- शिक्षणाधिकाऱ्यांनी निर्णयाला विरोध करणाऱ्या संघटनांना बोलवून त्यांच्या शंका दूर कराव्यात
- 'समूह शाळा'च्या निर्णयाने गावातील शाळा बंद होणार नाहीत

निर्माण झाले आहेत. समाजातील प्रत्येक घटकाला शिक्षण देणे ही शिक्षण विभागाची जबाबदारी आहे. सरकारी योजनांना विरोध असणाऱ्यांना वेगळ्या पद्धतीने हाताळण्यात येईल," डॉ. पालकर यांनी प्रास्ताविक केले.

या वेळी शालेय शिक्षण विभागाचे प्रधान सचिव रणजित सिंह देओल,

शिक्षण आयुक्त सूरज मांदरे, शिक्षण विभागाचे सहसचिव इम्रियाज काझी, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषदेचे संचालक डॉ. अमोल येडगे, शिक्षण संचालक (योजना) डॉ. महेश पालकर, महाराष्ट्र राज्य परीक्षा परिषदेचे अध्यक्ष डॉ. नंदकुमार बेडसे, बालभारतीचे संचालक कृष्णकुमार पाटील, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक

शिक्षणाधिकाऱ्यांच्या कामाचेही मूल्यांकन

■ राज्यातील शिक्षणाचा दर्जा सुधारावा, सर्व विद्यार्थ्यांना उत्कृष्ट शिक्षण मिळावे म्हणून समूह शाळा, तर शाळांमध्ये उत्कृष्ट पायाभूत सुविधा मिळाल्यात म्हणून 'दत्तक योजना' शिक्षण विभागाने आणली. परंतु राज्यातील शिक्षणाधिकारी, शिक्षण उपसंचालक यांनी यासंदर्भातील अद्यादेश नीट वाचलाच नाही. म्हणूनच निर्णयाला विरोध करणाऱ्या संघटना पुढे आल्या. परंतु आता सरकारचे निर्णय आणि नव्याने आणलेल्या योजनांची किती शिक्षणाधिकारी, उपसंचालक किती प्रभावी अंमलबजावणी करतात, याचे मूल्यांकन केले जाणार आहे, असे केसरकर यांनी स्पष्ट केले.

विभागाचे शिक्षण संचालक संपत सूर्यवंशी, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष शरद गोसावी आदी मान्यवर उपस्थित होते.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

बारावी आणि सीईटीच्या एकत्रित गुणांवर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश ?

पुणे : बारावीच्या परीक्षेतील गुण आणि राज्य सरकारच्या सीईटी परीक्षेचे गुण एकत्रित करून, तयार होणाऱ्या गुणवत्ता यादीनुसार अभियांत्रिकी, औषधनिर्माण शास्त्र अशा व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश देण्याचा प्रस्ताव तयार करण्यात येईल. या प्रस्तावावर निर्णय होण्यासाठी उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील यांच्यासोबत लवकरच संयुक्त बैठक घेण्यात येईल, अशी माहिती शालेय शिक्षण मंत्री दीपक केसरकर यांनी दिली आहे.

राज्यस्तरीय शैक्षणिक बैठकीनंतर केसरकर यांनी पत्रकारांशी संवाद साधला. राज्यात कनिष्ठ महाविद्यालय आणि कोचिंग क्लासेस यांच्यात समझोता असल्यामुळे, विद्यार्थी हे कनिष्ठ महाविद्यालयांमध्ये अनुपस्थित राहतात. केवळ सीईटीच्या गुणांवर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश मिळत असल्याने, विद्यार्थी क्लासेसमध्ये सीईटी परीक्षांचा अभ्यास करतात. या पार्श्वभूमीवर वर्गामध्ये 'फेस रिकग्निशन'द्वारे हजेरी

'राज्यात पहिल्या टप्प्यात ३० हजार शिक्षकांची भरती करण्यात येणार आहेत. शिक्षक भरतीत उमेदवारांना त्यांच्या पसंतीच्या जिल्ह्यात नोकरी मिळावी, यासाठी बिंदूनामावलीची (रोस्टर) प्रक्रिया पूर्ण होण्याच्या प्रतीक्षेत शिक्षण विभाग होते. परंतु सध्या २३ जिल्ह्यांमधील बिंदूनामावली अद्यावत झाली आहे. त्यामुळे आता या जिल्ह्यांमधील शिक्षक भरतीची प्रक्रिया लवकरच सुरू करण्यात येईल, असा सूतोवाच दीपक केसरकर यांनी केला.

लावण्यासाठी यंत्रणा लावण्यात येईल, असे केसरकर यांनी सांगितले. त्याचप्रमाणे शालेय शिक्षण विभागाचे सचिव रणजितसिंह देओल आणि शिक्षण आयुक्त सूरज मांडरे यांना प्रस्ताव तयार करण्याच्या सूचना दिल्या. या प्रस्तावात बारावी; तसेच सीईटीच्या गुणांबाबत 'वेटेज'ही देण्यात येण्याची शक्यता आहे. केसरकर म्हणाले, शाळांमध्ये विद्यार्थ्यांची

हजेरी तपासण्यासाठी तंत्रज्ञानाचा वापर करण्यात येईल. त्यासाठी वर्गात कॅमेरे बसविण्याबाबत चाचपणी सुरू आहे. विद्यार्थ्यांच्या परीक्षा सुरळीतपणे घेऊन, त्यांचा निकाल तातडीने जाहीर होण्यासाठी, तंत्रज्ञानाचे साहाय्य घेण्यात येईल. त्यासाठी विद्यार्थ्यांना टॅबवर प्रश्न आणि त्यांचे पर्याय किंवा वर्गातील मोठ्या स्क्रिनवर प्रश्न विचारून रिमोटद्वारे त्याची उत्तरे देण्याची सुविधा निर्माण करण्यात येत असल्याचे केसरकर यांनी स्पष्ट केले. शिक्षण विभागातील भ्रष्टाचार अजिबात खपवून घेणार नाही. भ्रष्टाचाराच्या विविध प्रकरणांमध्ये सापडलेल्या साधारण ३३ अधिकाऱ्यांची चौकशी सुरू आहे. या अधिकाऱ्यांना साइड पोस्टिंग दिली जाणार आहे. भ्रष्टाचार थांबविण्याचे प्रयत्न सुरू आहे. मात्र, अधिकारी सापडत असल्याचे चित्र आहे. अशा अधिकाऱ्यांवर कडक कारवाई करण्यात येईल, असे केसरकर यांनी सांगितले.

Kesari 18.10.2023

'आधार'नंतर आता विद्यार्थ्यांचा 'अपार' क्रमांक

पुणे : राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाअंतर्गत केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाने आता विद्यार्थ्यांचे अपार (ऑटोमेटेड पर्मनंट अकॅडेमिक रेजिस्ट्री) आयडी तयार करण्याचा निर्णय घेतला आहे. या अपार आयडीद्वारे विद्यार्थ्यांना विशेष क्रमांक मिळणार असून, विद्यार्थ्यांचा संपूर्ण शैक्षणिक प्रवास त्यात साठवला जाणार आहे. मंत्रालयाच्या शालेय शिक्षण विभागाचे सचिव संजय कुमार यांनी विद्यार्थ्यांचे अपार आयडी तयार करण्याचे निर्देश राज्य सरकारांना दिले आहेत. त्या अनुषंगाने राज्य सरकारने १६ ते १८ ऑक्टोबर या कालावधीत विद्यार्थ्यांचे अपार आयडी तयार करण्याच्या कार्यवाहीच्या सूचना दिल्या आहेत. शिक्षकांवरील अशैक्षणिक कामांचा ताण, विद्यार्थ्यांच्या आधार कार्ड नोंदणीतील अडचणी संपलेल्या नसताना आता अपार आयडी तयार करण्याचे कामही शिक्षकांवरच पडण्याची शक्यता आहे.

केंद्रीय शालेय शिक्षण सचिव संजय कुमार यांच्या पत्रात नमूद केलेल्या माहितीनुसार अपार आयडीच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक माहिती डिजिटल पद्धतीने साठवण्यात येणार आहे. ही माहिती हवी तेव्हा ऑनलाइन उपलब्ध असेल.

विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक वाटचालीवर देखरेख करता येणार आहे. विद्यार्थ्यांच्या आधार क्रमांकावरूनच पालकांच्या संमतीने अपार आयडी तयार केला जाणार आहे. त्यासाठी संमतीपत्र भरून द्यावे लागणार आहे. अपार आयडीमध्ये साठवली जाणारी माहिती गोपनीय ठेवली जाणार आहे. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाचा विचार करता प्रत्येक विद्यार्थ्याकडे एक स्वतंत्र युनिक आयडी असणे गरजेचे आहे. त्यात अध्ययन निष्पत्ती, परीक्षांचा निकाल, समग्र अहवाल, विद्यार्थ्याने शैक्षणिक उपक्रमात केलेली कामगिरी, क्रीडा, कौशल्य प्रशिक्षण अशी सर्वकष माहिती असेल.

राज्यातील शिक्षक, मुख्याध्यापक विद्यार्थ्यांच्या आधार नोंदणीच्या कामामुळे वैतागलेले असताना आता 'अपार आयडी' तयार करण्याचे काम सोपविले जाऊ शकते. शिक्षकांची अशैक्षणिक कामे थांबवावीत या मागणीसाठी राज्यभर आंदोलन सुरू आहेत. त्यात हे अपार आयडी तयार करण्याचे काम आल्यास आमच्या कामात आणखी भर पडणार असल्याने शैक्षणिक दर्जा खालवू शकतो, असे अनेक शिक्षकांनी आपल्या भावना व्यक्त केल्या.

Kesari 18.10.2023

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

Edu department to seek 60:40 formula for CET, Std XII marks
Proposal Looks To Tweak Previous Government's Weightage

Ardhra.Nair@timesgroup.com

Pune: The school education department will submit a proposal to the higher and technical education department seeking a 60:40 weightage to the Common Entrance Test (CET) marks and Std XII marks for admissions to undergraduate courses which currently base their admission solely on CET marks, school education minister Deepak Kesarkar said on Monday.

He was speaking at the State Council of Education Research and Training office where he inaugurated a two-day state-level meeting on education.

Kesarkar said, "We see that many students do not attend school but concentrate on their tuition classes. We will send a proposal from our department regarding the possibility of giving 40% weightage to Std XII marks in admissions to professional colleges. We will organise a meeting with the higher and technical education department to check its feasibility."

The decision to give weightage to Std XII marks is not new. Uday Samant, the previous higher and technical education minister in the Uddhav Thackeray government, had declared last year that his department was working to give 50:50 weightage to Std XII and CET marks. He had announced the implementation of such an admission pattern from 2023-24 before the government changed.

Mahesh Palkar, director of education (Yojana), said that from the previous cen-

STATE CAN ADOPT CBSE SYLLABUS

Kesarkar told officials that they can completely adopt the central board's syllabus for mathematics, science, and language if needed with modifications in geography, history, etc since these subjects require more state-focused topics

AUTOMATION OF NON-ACADEMIC WORK

➤ Approval for schools, approval for new divisions can be automated reducing the time spent on such work. He said the government is trying to automate many things so that time spent on non-academic work can be reduced. The tender will be out soon, he added

WEB CAMERAS FOR ATTENDANCE

➤ Web cameras will be installed in schools with face recognition software for attendance monitoring

TUITION CLASSES CAN OPEN SCHOOLS

➤ Kesarkar called for tuition classes to open their own schools and colleges and teach both syllabi, adding that if they follow the regulations, the government will give them permission

STD V, STD VIII EXAMS

➤ A GR on term-end examinations this year for students of Std V and Std VIII will be out soon

It is the responsibility of the teachers to train illiterate people and that is not limited to out-of-school children but all those who are illiterate. No work for the education of students is non-academic. There is no alternative to this
— Deepak Kesarkar | SCHOOL EDUCATION MINISTER

changed from foundational literacy to education of critical life skills in a person.

"We still have people who are illiterate. Teachers must understand that education is not limited to teaching children, but the responsibility of society's education lies with each teacher. Everybody who works for the government has a lot on their plate but one must be able to give priority to work that benefits the nation and educating the illiterate tops that list," Mandhare said.

Ranjit Singh Deol, principal secretary of school education and sports, called education officers to review why Maharashtra has slipped

from first a few years ago to eighth in the current ranking. He sought timely update of the data and improvement in the quality of education.

Deol said some districts had not approved their rosters because of which the teacher recruitment process was stalled despite the government's willingness to conduct it.

"There is also need to appropriate teachers based on availability of subject teachers. Mathematics and science teachers are needed in all schools, and our first priority is to ensure that every child has a subject teacher in school," he added.

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

प्रभात

आता विद्यार्थ्यांना मिळणार विम्याचे कवच

विद्यार्थ्यांबरोबरच पालकालाही दोन लाखांपासून ते पाच लाखांपर्यंत संरक्षण

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. १७ - राज्यातील अकृषी विद्यापीठे, तंत्रशिक्षण विद्यापीठ, संलग्न महाविद्यालयांतील विद्यार्थ्यांसाठी नव्याने विद्यार्थी जीवन आणि अपघात विमा योजना राबविण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

त्यानुसार विद्यार्थ्यांसाठी दोन लाखांपासून ते पाच लाखांपर्यंत विमा योजना आहे. महत्वाचे म्हणजे या योजनेत विद्यार्थ्यांसोबतच त्याच्या पालकांपैकी एका व्यक्तीलाही हे संरक्षण मिळणार आहे. ही विमा

विद्यार्थ्यांना द्यावे लागणारे रुपये

२०

६२

४२२

विम्याची रक्कम

एक लाखाचा विमा

पाच लाखाचा विमा

दोन लाखाचा विमा

योजना विद्यार्थ्यांना ऐच्छिक स्वरूपात असणार आहे.

उच्च शिक्षण संचालकांच्या अध्यक्षतेखाली विमा योजनांसाठी समिती स्थापन करण्यात आली होती. समितीच्या शिफारसीनुसार विद्यार्थी विमा योजना राबविण्याचा निर्णय घेण्यात आला. योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी आयआरडीए परवानाधारक विमा कंपनी

निवडण्यात आली. विद्यार्थी वैयक्तिक अपघात विमा आणि विद्यार्थी वैयक्तिक विमा योजनेसाठी आयसीआयसीआय उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाने याबाबतचा शासन निर्णय प्रसिद्ध केला आहे. निर्णय घेतला आहे.

नॅशनल इन्शुरन्स कंपनीकडून अपघात विमा योजनेतील पाच लाखांच्या विमा संरक्षणासाठी

६२ रुपये भरावे लागणार आहेत. आयसीआयसीआय लोम्बार्डच्या एक लाख रुपयांच्या अपघात विम्यासाठी २० रुपये, तर दोन लाख रुपयांच्या अपघात विम्यासाठी ४२२ रुपये भरावे लागतील.

विद्यापीठे आणि संलग्न महाविद्यालयांनी संबंधित कंपन्यांतून निवड करून या योजना विद्यार्थ्यांसाठी लागू कराव्यात. संबंधित विमा कंपन्यांचे विमा संरक्षण दर तीन वर्षांसाठी स्थिर असेल, असेही उच्च शिक्षण विभागाने म्हटले आहे.

दरम्यान, तीनही योजनांपैकी योग्य वाटत असलेल्या विम्याची निवड करून ऐच्छिक स्वरूपात विद्यार्थी वैयक्तिक अपघात विमा विद्यार्थ्यांसाठी लागू करावी.

या योजनांची प्रभावी अंमलबजावणी करावी, अशा सूचना उच्च शिक्षण विभागाने शैक्षणिक संस्थांना दिल्या आहेत. या योजने संदर्भात काही तक्रारी, आक्षेप अथवा मार्गदर्शक उच्च शिक्षण संचालकांना समन्वय अधिकारी म्हणून प्राधिकृत करण्यात आल्याचे शासन निर्णयात नमूद करण्यात आले आहे.

PuneCity, 18 Oct 2023, Page:005

<https://epaper.dainikprabhat.com>

प्रभात

व्यावसायिक अभ्यासक्रम प्रवेशाबाबत नवा फॉर्म्युला

प्रस्ताव पाठविण्याच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांना शिक्षणमंत्र्यांच्या सूचना

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. १७ - इयत्ता बारावीच्या ४० टक्के व सीईटीच्या ६० टक्के याप्रमाणे गुणांना

महत्त्व देऊन व्यावसायिक अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशाचा नव्या फॉर्म्युलाचा प्रस्ताव शासनाकडे सादर करण्याबाबत शालेय

क्लासेसला महाविद्यालयाची परवानगी...

खासगी क्लासेसवाल्यांनी स्वतःचे कनिष्ठ महाविद्यालय सुरू करून विद्यार्थ्यांना शिक्षण देण्याचे काम करावे. यासाठी क्लासेसवाल्यांनी महाविद्यालय सुरू करण्यास परवानगी मागितल्यास त्यांना परवानगी देण्यात येणार असल्याची घोषणाही त्यांनी केली.

शिक्षणमंत्री दीपक केसरकर यांनी शिक्षण विभागातील वरिष्ठ अधिकाऱ्यांना सूचना दिल्या आहेत.

विद्या प्राधिकरणातील पत्रकार

परिषदेत बोलताना केसरकर यांनी ही माहिती दिली. इयत्ता बारावी व सीईटी परीक्षेच्या प्रत्येकी ५० टक्के गुणांच्या आधारे व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश देण्याबाबत

मागच्या सरकारच्या कालावधीत सकारात्मक चर्चा झाली होती. मात्र, त्यावर काहीच ठोस निर्णय मात्र झाला नव्हता. आता पुन्हा एकदा हा विषय चर्चेत आला आहे.

कनिष्ठ महाविद्यालये व कोचिंग क्लासेस यांच्यात 'टाय-अप' असल्यामुळे विद्यार्थी महाविद्यालयात गैरहजर राहतात अन् खासगी क्लासमध्ये नियमितपणे उपस्थित राहतात. विद्यार्थी बारावीच्या अभ्यासक्रमाला फारसे महत्त्वही देत

नाही. केवळ सीईटीच्या गुणांवर व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना प्रवेश मिळत असल्याने विद्यार्थी क्लासेसमध्ये सीईटी परीक्षांचा अभ्यास करतात. या पार्श्वभूमीवर प्रस्ताव तयार करण्याच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत. उच्च व तंत्र शिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील यांच्यासोबत लवकरच बैठक घेऊन त्यावर चर्चा करण्यात येणार असल्याचेही केसरकर यांनी सांगितले आहे.

PuneCity, 18 Oct 2023, Page:015

<https://epaper.dainikprabhat.com>

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

प्रभात

शैक्षणिक धोरण गतिमान करण्यासाठी विद्यापीठाने उचलले पाऊल

**प्रशासन सुधारणांसाठी
व्यवस्थापन
परिषदेकडून 'समिती'**

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. १७ - राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी करीत असताना विद्यापीठातील प्रशासकीय सुधारणाही तितकीच महत्वाची आहे. त्यामुळे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने प्रशासकीय कार्य गतिमान होण्याच्या दृष्टीने पाऊल उचलले आहे. त्यासाठी व्यवस्थापन परिषदेने समिती नेमली असून, समितीने प्रशासनात सुधारणा

होण्यासाठी शिक्षण क्षेत्रातील सर्व घटकांकडून सूचना व माहिती मागविली आहे. त्यामुळे आता प्रशासनाकडून चांगल्या कामाची अपेक्षा वाढल्या आहेत.

विद्यापीठाच्या प्रशासनावर नेहमीच ओरड होत असते. विशेषतः परीक्षा विभागासह अन्य विभागाकडून वेळेत कार्यवाही होत नसल्याची तक्रार केली जाते. प्रशासकीय कामकाजात गतीमानता, पारदर्शकता आणण्यासाठी व्यवस्थापन परिषदेने पुढाकार घेत समिती नेमली आहे. विद्यापीठाशी संबंधित असलेले महाविद्यालये, संस्था, प्राचार्य, प्राध्यापक, पालक-विद्यार्थी, अधिकार मंडळाचे

सदस्य, विद्यापीठ सेवक व अन्य व्यक्तींनी दि. ३१ ऑक्टोबरपर्यंत सूचना पाठवावेत. या सूचनांचा समिती विचार करून प्रशासकीय सुधारणासाठी निर्णय घेतला जाणार असल्याचे विद्यापीठाकडून स्पष्ट करण्यात आले. असे परिपत्रक विद्यापीठाचे कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार यांनी काढले आहे.

मनुष्यबळाची कमतरता आहे. नव्या पदांना शासनाकडून मंजूर मिळत नाही. अशा स्थितीत उपलब्ध मनुष्यबळातून योग्य पद्धतीने कामकाज कसा करता येईल, कामे वेगाने कसे होतील, या सर्वांचा विचार करून धोरणात्मक निर्णय घेण्यात येणार आहे.

PuneCity, 18 Oct 2023, Page:015
<https://epaper.dainikprabhat.com>

प्रभात

'यूजीसी'चे अपडेट्स आता थेट मोबाइलवर

व्हॉट्सअॅप चॅनेलद्वारे 'कनेक्ट' राहण्याचा प्रयत्न

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. १७ - उच्च शिक्षणाची अद्ययावत माहिती प्राप्त होण्यासाठी 'यूजीसी इंडिया व्हॉट्सअॅप' चॅनेल सुरू करण्यात आले आहे. आता 'यूजीसी'ची माहिती थेट मोबाइलवर मिळणार आहे.

देशातील विद्यापीठ व महाविद्यालयांची शिखर संस्था असलेली विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून (यूजीसी) उच्च शिक्षणात अनेक बदल होत आहेत. मात्र त्याची माहिती संबंधित विद्यापीठ, महाविद्यालये, प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांना

नसते. त्या पार्श्वभूमीवर 'यूजीसी'चे अध्यक्ष एम. जगदीश कुमार यांनी पोस्ट करत ही माहिती दिली. देशातील विविध क्षेत्रांमध्ये कनेक्टिव्हिटी एकसमान नाही. अशा स्थितीत 'यूजीसी'च्या संकेतस्थळावर सर्वसामान्यांना उपलब्ध होईल, असे सांगण्यात येत आहे.

PuneCity, 18 Oct 2023, Page:013
<https://epaper.dainikprabhat.com>

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

‘त्या’ महाविद्यालयांना संलग्नता नाही

पुढच्या वर्षीपासून राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी बंधनकारक

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

‘राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची पुढील वर्षीपासून राज्यातील सर्व महाविद्यालयांनी अंमलबजावणी करणे अनिवार्य आहे. या धोरणाची अंमलबजावणी न करणाऱ्या महाविद्यालयांना देशातील विद्यापीठांची संलग्नता मिळणार नाही. त्या महाविद्यालयांना परदेशी विद्यापीठांची संलग्नता घ्यावी लागणार आहे’, अशी माहिती राज्याचे उच्च व तंत्रशिक्षण चंद्रकांत पाटील रविवारी दिली.

डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीच्या डीईएस पुणे विद्यापीठाचे उद्घाटन पाटील यांच्या हस्ते झाले. या वेळी सोसायटीचे अध्यक्ष श्रीमंत शाहू छत्रपती, कुलगुरू डॉ. प्रसाद खांडेकर,

विद्यार्थ्यांचे रिसकीलिंग करण्यासाठी तयार व्हावे

येणाऱ्या काळात जग हे ‘गीग’ अर्थव्यवस्थेवर चालणार आहे. त्यामध्ये कायमस्वरूपी नोकरी नसेल, तर कंत्राटी पद्धतीने रोजगार असेल. चांगल्या आरोग्य व्यवस्थांमुळे नवीन पिढीतील मुले ९० ते १०० वर्षांपर्यंत जगतील. म्हणजेच त्यांना ७५ व्या वर्षापर्यंत काम करावे लागेल. अशावेळी त्यांना ठरावीक कालावधीनंतर पुन्हा शिक्षण घ्यावे लागेल. त्यांचे रिसकीलिंग करावे लागणार आहे. त्यासाठी विद्यापीठे तयार आहेत का, याचा विचार शिक्षणसंस्थांनी करावा, असे डॉ. जेरे यांनी स्पष्ट केले.

मएआयसीटीईफने उपाध्यक्ष डॉ. अभय जेरे, नियामक मंडळाचे अध्यक्ष डॉ. शरद कुंटे, कार्यकारी उपाध्यक्ष डॉ. रवींद्र आचार्य आदी उपस्थित होते.

पाटील म्हणाले, ‘स्वायत्त विद्यापीठांनी समाज आणि उद्योगाच्या गरजा लक्षात घेऊन नावीन्यपूर्ण अभ्यासक्रम राबवावे. शैक्षणिक

धोरणात नव्या शैक्षणिक प्रवाहांच्या विचारावर भर दिला आहे. देशाच्या वैभवशाली गतकाळाविषयी विद्यार्थ्यांच्या मनात अभिमान निर्माण करणारे शिक्षण देणे अपेक्षित आहे. कुशल युवा मनुष्यबळाची गरज लक्षात घेता, देशाच्या तरुणवर्गाला भाषा, कौशल्य आणि देहबोलीविषयी

मराठीतून प्रश्नपत्रिका मिळणार शैक्षणिक धोरणात मातृभाषेवर भर देण्यात आला आहे. त्यानुसार मराठीत अभ्यासक्रम तयार करण्यात येत आहे. इंग्रजीअरिंग आणि पॉलिटेक्निकचा अभ्यासक्रम मराठीत करण्यात येत आहे. यापुढे विद्यार्थ्यांना मराठी भाषेतील प्रश्नपत्रिका मिळणार आहेत.

प्रशिक्षित करणारे शिक्षण स्वायत्त विद्यापीठांनी घ्यावे. शैक्षणिक क्षेत्रातील संशोधन आणि नावीन्यतेशिवाय देश श्रीमंत होऊ शकणार नाही. श्रीमंत शाहू छत्रपती म्हणाले, ‘समाजातील सर्व घटकांना चांगले शिक्षण मिळण्यासाठी डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीने प्रयत्न केला आहे.’

My Pune Edition
Oct 18, 2023 Page No. 7
newspaper.pudhari.co.in

कागदपत्रे अडविल्यास कडक कारवाई

पुढारी ANCHOR

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचा महाविद्यालयांना इशारा

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत पात्र विद्यार्थ्यांचे शुल्क सरकारकडून संबंधित महाविद्यालयांना दिले जाते. परंतु, शासनाकडून विलंबाने शुल्क प्रतिपूर्ती होत असल्याने काही महाविद्यालयांकडून विद्यार्थ्यांची कागदपत्रे अडवली जातात. तसेच त्यांच्याकडून शुल्कवसुलीही केली जाते. यापुढे अशा तक्रारी आल्यास संबंधित महाविद्यालयांवर कडक कारवाई केली जाईल, असा इशारा सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने संलग्न महाविद्यालयांना दिला आहे.

महाविद्यालये व मान्यताप्राप्त शैक्षणिक संस्थांमध्ये शिक्षण घेणारे अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती/ भटक्या जमाती व विशेष मागास प्रवर्ग तसेच आर्थिक दुर्बल घटकातील पात्र विद्यार्थी भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत विविध अभ्यासक्रमांसाठी शासनामार्फत महाडीबीटी पोर्टलवर दिल्या जाणाऱ्या शिष्यवृत्तीसाठी अर्ज करतात. अशा विद्यार्थ्यांची शासनाकडून शैक्षणिक शुल्क, परीक्षा शुल्क व इतर शुल्कांची प्रतिपूर्ती करण्यात येते. शासनाकडून

विलंबाने शिष्यवृत्ती प्राप्त होत असल्यामुळे बऱ्याच शैक्षणिक संस्था मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकडून शैक्षणिक शुल्क वसूल करतात. संबंधित विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक कागदपत्रे अडवित असल्याचे शासनाच्या

निदर्शनास आले आहे. अशा प्रकारे शुल्क वसूल करणाऱ्या महाविद्यालयांवर कठोर कार्यवाही करण्यात येईल, असे स्पष्ट आदेश शासनाने दिले आहेत.

मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकडून शुल्क वसूल करण्यात येऊ नये, या संदर्भात शासनाने दिलेल्या आदेशानुसार विद्यापीठाने सर्व संलग्न महाविद्यालये व संस्था यांना यापूर्वी स्पष्ट सूचना दिलेल्या आहेत. या आदेशाला महाविद्यालये केराची टोपली दाखवत असल्यामुळे विद्यापीठाने मंगळवारी पुन्हा एकदा याबाबतचे परिपत्रक काढले.

My Pune Edition
Oct 18, 2023 Page No. 6
newspaper.pudhari.co.in

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

सकाळ

परदेशी शिकताना

अॅड. प्रवीण निकम

नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण आणि उच्च शिक्षणाची ज्ञानगंगा

भारतात एकीकडे शिक्षणाची दुरवस्था असताना दुसरीकडे उच्च शिक्षणाच्या वाटा खुणावत आहेत. काळाबरोबर शिक्षण क्षेत्रातही बदल झाले. विकास आणि विस्तार या शैक्षणिकदृष्ट्या दोन्ही बाजूंवर अनेक विद्यार्थी परदेशात शिक्षणासाठी गगनभरारी पेत आहेत. दुसरीकडे परदेशात उच्च शिक्षणासाठी अनेकांना झटावे लागत आहे. शैक्षणिकदृष्ट्या प्राथमिक सुविधा नसणे, करिअर विषयीच्या जनजागृतीचा, मार्गदर्शनातील अपुरेपणा, चाकोरीबद्ध शैक्षणिक आयुष्य, प्रामीण व शहरी प्रवाहातील शैक्षणिक, सामाजिक दरी यामुळे विद्यार्थ्यांच्या मानसिक, शैक्षणिक जीवनावर परिणाम होतो.

पुर्वी भारतीय विद्यार्थी परदेशात शिक्षण घ्यायला गेला की चाचपडायचा. शिक्षण फक्त समजून घ्यायला काही महिने जायचे. अशी स्थिती का निर्माण व्हायची? कोणते असे परदेशी उच्च शिक्षणातील वेगळेपण आहे? या लेखातून जाणून घेऊयात. नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाचा विचार करता भविष्यात विद्यार्थ्यांची अशी स्थिती घडणार नाही. आपली शिक्षण फक्त जागतिक स्तरावर सर्वत्र स्वीकारली जाईल, अशी मांडणी होताना दिसून येते. नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण जागतिकदृष्ट्या काही सकारात्मक बदल करू पाहत आहे. यात काही देशाला जागतिकदृष्ट्या प्रगतीसाठी चालना देणाऱ्या गोष्टी आहेत तर काही नव्या पिढीसाठी आव्हानात्मक बाबी आहे.

नेतृत्व कौशल्य, जीवन कौशल्ये, चांगले विचारवंत, अष्टपैलू आणि कल्पकता अशा व्यक्ती विकसित करणे, हे दर्जेदार उच्च शिक्षणाचे उद्दिष्ट असावे. संविधानिक, नैतिक आणि घटनात्मक मुल्ये, वैयक्तिक कुतूहल, वैज्ञानिक स्वभावधर्म, सेवाभाव याशिवाय शास्त्र, सामाजिक शास्त्र, कला, मानव्यशास्त्रे, भाषा याबरोबरच व्यावसायिक, तांत्रिक आणि व्यवसायाशी संबंधित विषय यासह क्षमता विकसित करणे शक्य झाले पाहिजे. उच्च शिक्षणामुळे वैयक्तिक यश आणि आत्मज्ञान, निर्माणकारी सार्वजनिक सहभाग आणि समाजामादी उत्पादनातील योगदान साध्य करता यायला हवे. अधिक अर्थपूर्ण आणि समाधानकारक जीवन व कामाचे स्वरूप यासाठी विद्यार्थ्यांना तयार केले पाहिजे आणि आर्थिक स्वातंत्र्य प्राप्त करण्यासाठी सक्षम केले पाहिजे.

नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार व्यावसायिक अभ्यासक्रम शिकता येणार आहे. महाविद्यालयीन शिक्षणात कला, वाणिज्य आणि विज्ञान अशा तीन शाखा प्रवेश प्रक्रियेत आहेत. नवीन मसुद्यानुसार कला आणि विज्ञान या शाखांमधले काही विषय निवडून विद्यार्थ्यांनी पदवीचे शिक्षण घेता येणार आहे. परदेशातील अभ्यासक्रमावर विचार केल्यास जास्तीत जास्त प्रात्यक्षिक गोष्टींवर अभ्यासक्रमावर भर दिलेला असतो. कित्येक विद्यार्थी उच्च शिक्षण घेत असताना देखील आवडीच्या क्षेत्रात पारट टाईम जांब, इंटरशिप करतात. त्यामुळे, त्यांच्या कौशल्य विकासाला चालना मिळते. खरेतर कोणताही शैक्षणिक अभ्यासक्रम लवचीकता असावा, यामुळे अभ्ययनातून रोजगाराच्या संधी लवकर उपलब्ध होऊन.

मातृभाषेत साध्या संकल्पना नीट समजून घेणे, मातृभाषेत शिकायला सुरुवात करणे आणि नंतर शास्त्र अथवा विज्ञान दोन भाषांमध्ये म्हणजे मातृभाषा आणि इंग्रजीत शिकणे अभिप्रेत आहे. त्यामुळे, परदेशात गेल्यावर भाषेविषयी निर्माण होणारे दडपण व भीती साहजिकच कमी होईल. विद्यार्थी रीत व विविध भाषा शिकण्यास मुभा असल्यास उच्च शिक्षणाच्या संधी अधिक रुंदवात जातात. उच्च शिक्षणाच्या व त्या पुढच्या शिक्षणाच्या दृष्टीने मुलींना व आर्थिक/सामाजिक दृष्ट्या दुर्बल घटकांना अधिकाधिक आर्थिक साहाय्य मिळवून देण्याची गरज अहवालात व्यक्त होते. नव्या राष्ट्रीय शिक्षण धोरणात उच्च शिक्षणाच्या रचनात्मक बदलावर भर दिला आहे. शैक्षणिक बाबींमध्ये योग्य बदल न केल्यास परदेशी विद्यार्थी उच्च शिक्षणात गुंतवणूक करतील. आंतरराष्ट्रीयीकरण होताना दिसून आले तरी तळागाळातील विद्यार्थी शिक्षित झाला पाहिजे. परदेशात एकाचवेळी दोन शाखेत मिळवण्याचे स्वतंत्र आहे. तसेच भारतातही अभ्यास करता येणे शक्य होणार आहे. दर्जेदार उच्च शिक्षणाचे उद्दिष्ट फक्त वैयक्तिक रोजगाराच्या अधिक चांगल्या संधी तयार करणे एवढ्यापुरतेच मर्यादित राहून चालणार नसत समृद्ध राष्ट्र तयार करण्यासाठी उच्च शिक्षण हीच खरी गुरुकिल्ली आहे.

Pune, Pune-Today
16/10/2023, Page 16, 7

पुढारी

यूजीसीच्या व्हॉट्सअप वाहिनीद्वारे शैक्षणिक घडामोडींची माहिती

पुणे : विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) तंत्रज्ञान स्वीकारत यूजीसी इंडिया ही व्हॉट्सअप वाहिनी सुरू केली आहे. त्यामुळे देशभरातील विद्यापीठे, विद्यार्थी आणि शिक्षक, अन्य घटकांना उच्च शिक्षणातील घडामोडींची माहिती थेट त्यांच्या मोबाइलवर मिळणार असल्याचे स्पष्ट झाले आहे. यूजीसीकडून नवे निर्णय, योजना, प्रवेशप्रक्रिया, मान्यता या संदर्भातील माहिती संकेतस्थळावर प्रसिद्ध केली जाते. मात्र, तंत्रज्ञानाच्या नव्या काळात नव्या माध्यमाचा स्वीकार करीत यूजीसीने व्हॉट्सअप वाहिनी सुरू केली. याद्वारे अभ्यासक्रमातील सुधारणा, मूल्यमापन पद्धती, व्यावसायिक विकासाच्या संधी याबद्दलची माहिती विद्यापीठे आणि महाविद्यालयांतील प्राध्यापकांना मिळू शकणार आहे. तर, परीक्षा, शिष्यवृत्ती, प्रवेशप्रक्रिया आणि अन्य संबंधित माहिती विद्यार्थ्यांना मिळणार आहे.

नव्या तंत्रज्ञानाचा अवलंब करून यूजीसीने संवादाची प्रक्रिया सुलभ केली आहे. त्यामुळे सर्व भागधारकांना तत्काळ माहिती मिळेल. तसेच कामकाजात पारदर्शकता, गतिमानता आणि कार्यक्षमता येईल, अशी माहिती यूजीसीचे अध्यक्ष डॉ. एम. जगदेशकुमार यांनी दिली. विद्यार्थ्यांना [https:// www. whatsapp. com/ channel/0029 VaCh6 c50 gcfMkcXzgg1 w](https://www.whatsapp.com/channel/0029VaCh6c50gcfMkcXzgg1w) या लिंकव्दारे व्हॉट्सअप वाहिनीमध्ये सहभागी होता येणार आहे.

Pune Edition
Oct 19, 2023 Page No. 3
newspaper.pudhari.co.in

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

'यूजीसी' कडून फेलोशिप रकमेत भरभरून वाढ

मुंबई : पुढारी वृत्तसेवा

विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या पाठ्यवृत्ती योजनेतर्गत दिल्या जात असलेल्या कनिष्ठ संशोधन पाठ्यवृत्ती (जेआरएफ) आणि वरिष्ठ संशोधन पाठ्यवृत्तीच्या (एसआरएफ) रकमेत वाढ करण्यात आली आहे. या निर्णयाची अंमलबजावणी दि. १ जानेवारी २०२३ या तारखेपासून होणार असल्याचे आयोगाने

स्पष्ट केले आहे.

विद्यापीठ अनुदान समितीने विविध फेलोशिप योजनेतर्गत मिळणाऱ्या रकमेत मोठे फेरबदल करण्यात आले आहे. जेआरएफसाठी प्रतिमहिना ३१ हजार रुपये फेलोशिप दिली जात होती. आता ही रक्कम ३७ हजार रुपये करण्यात आली आहे. तर एसआरएफची रक्कम आता सात हजार रुपयांनी वाढवून ४२ हजार करण्यात

आली आहे. सावित्रीबाई ज्योतिराव फुले फेलोशिप योजनेतर्गतही ही फेलोशिप रक्कम दिली जाणार आहे.

डॉ. डी. एस. कोठारी पोस्ट डॉक्टरल फेलोशिपच्या रकमेतही मोठी वाढ करण्यात आली आहे. हायर पोस्ट डॉक्टरल फेलोशिपची रक्कम ५४ हजारांवरून ६७ हजार करण्यात आली आहे. तर पोस्ट डॉक्टरल फेलोशिपची रक्कम

पहिल्या वर्षासाठी १० हजार रुपयांनी, दुसऱ्या वर्षासाठी १२ हजार तर तीन वर्षासाठी १३ हजार रुपये वाढ करण्यात आली आहे. महिला, एससी व एसटी आणि डॉ. राधाकृष्णन पोस्ट डॉक्टरल फेलोशिपसाठीच्या रकमेतही याप्रमाणेच वर्षनिहाय वाढ करण्यात आल्याचे यासंदर्भात आयोगाने एक परिपत्रक जारी करत ही माहिती दिली आहे.

Pune Edition
Oct 19, 2023 Page No. 7
newspaper.pudhari.co.in

प्रभात

पवित्र पोर्टलद्वारे शिक्षक भरती पुढच्या टप्प्यात

व्यवस्थापनांना भरतीसाठी जाहिरात देण्याची सुविधा उपलब्ध

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. १८ - 'पवित्र' पोर्टलद्वारे शिक्षक भरतीची प्रक्रिया सुरू झालेली आहे. बिंदूनामावली प्रमाणित झालेल्या सर्वच शाळांच्या व्यवस्थापनांना पोर्टलवर जाहिरात देण्याची सुविधा उपलब्ध झाली आहे. यामुळे भरती प्रक्रियेला आणखी वेग येणार आहे.

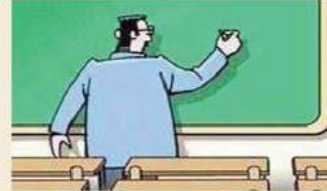
स्थानिक स्वराज्य संस्था आणि खासगी अनुदानित शाळांमध्ये पवित्र पोर्टलद्वारे शिक्षक भरतीसाठी शासनाने शिक्षक अभियोग्यता व बुद्धिमत्ता चाचणी ऑनलाईन पद्धतीने दि. २२ फेब्रुवारी ते ३ मार्च या कालावधीत घेतली. या उमेदवारांचे स्व-प्रमाणपत्र पूर्ण करण्याची कार्यवाही पूर्ण झाली आहे. औरंगाबाद व नागपूर

आकडे बोलतात...

- २ लाख ३९ हजार ७३० : उमेदवारांनी केली होती नोंदणी
- २ लाख १६ हजार ४४३ : उमेदवारांनी चाचणी दिली
- १ लाख ६२ हजार ५६२ : उमेदवारांनी स्व-प्रमाणपत्र पूर्ण केले

खंडपीठाने दिलेल्या निर्णयानुसार कार्यवाही सुरू झालेली आहे.

सन २०१९ मधील शिक्षक भरतीवेळी अपात्र, गैरहजर, रुजू न झालेल्या तसेच माजी सैनिक उमेदवार उपलब्ध न झाल्यामुळे काही जागा रिक्त राहिल्या. त्यात गुणवत्तेनुसार उमेदवारांतून

शिफारस करण्यासाठी पोर्टलवर रिक्त पदांची माहिती भरण्यासाठी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना २० ऑक्टोबरपासून सुविधा देण्यात येणार आहे. त्यानंतर पोर्टल स्व-प्रमाणपत्र पूर्ण असलेल्या उमेदवारांकडून १० नोव्हेंबर पासून प्राधान्यक्रम घेऊन उर्वरित पदभरतीची कार्यवाही पूर्ण करण्यात येणार आहे. त्यावेळच्या जाहिरातीपैकी १९६ व्यवस्थापनांना मुलाखतीसह पद भरतीसाठी

शिक्षकांची पदे भरण्यासाठी व्यवस्थापनांची बिंदूनामावली अद्यावत करणे आवश्यक आहे. २३ जिल्हा परिषदांनी ही प्रक्रिया पूर्ण करून प्रमाणित करून घेतली आहे. उर्वरित जिल्हा परिषदांची बिंदूनामावलीही लवकरच प्राप्त होईल.

- सूरज मांडरे, शिक्षण आयुक्त

उमेदवार उपलब्ध करून देण्यात आलेले होते.

संस्थांसाठी आवाहन

शिक्षक पदभरतीची जाहिरात देण्यासाठी <https://tait.mahateacherrecruitment.org.in> या संकेतस्थळावर भेट देऊन पोर्टलवर कार्यवाही करावी. अडचण असल्यास शर्चीरिळीरऽसारळश्र.लो या वर संपर्क साधता येणार आहे.

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

नवीन शैक्षणिक धोरणात मनुष्य घडविण्याचे सामर्थ्य

दत्तात्रेय होसबाळे

यांचे मत

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : नव्या राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणात मनुष्य घडविण्याचे सामर्थ्य आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना शिकवणे,

पोषक वातावरण तयार करणे सोपे होईल, असे मत राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे सरकार्यवाह दत्तात्रेय होसबाळे यांनी गुरुवारी व्यक्त केले.

शिक्षण प्रसारक मंडळीतर्फे 'राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाच्या प्रकाशात शिक्षकांची भूमिका' यावर आयोजित उद्बोधनपर कार्यक्रमात

होसबाळे बोलत होते. शि. प्र. मंडळीचे उपाध्यक्ष गजेंद्र पवार, नियामक मंडळाचे अध्यक्ष एस. के. जैन, श्रीकृष्ण चितळे उपस्थित होते. शि. प्र. मंडळीच्या इतिहासाचा मागोवा घेणाऱ्या 'ज्ञानव्रती' या पुस्तकाचे प्रकाशन होसबाळे यांच्या हस्ते करण्यात आले.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

प्रभात

पुणे विद्यापीठातर्फे बोधचिन्हाचे अनावरण

अमृतमहोत्सवानिमित्त विशेष आयोजन

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
॥ स. विद्यावाचस्पत्यस्य परमिदित ॥

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. १९ - सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या अमृत महोत्सवानिमित्त तयार केलेल्या विशेष बोधचिन्हाचे अनावरण मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या हस्ते आज करण्यात आले.

मंत्रालयातील मंत्रिमंडळ सभागृहात झालेल्या कार्यक्रमास उपमुख्यमंत्री अजित पवार, महसूल मंत्री राधाकृष्ण विखे-पाटील, सहकार मंत्री दिलीप वळसे पाटील, उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील, विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी, प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर, कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार, अमृत महोत्सव समितीचे अध्यक्ष डॉ. राजेंद्र विखे पाटील यांच्यासह विद्यापीठाचे सदस्य उपस्थित होते.

बोधचिन्हासाठी विद्यापीठातर्फे स्पर्धा घेण्यात आली होती. २०० प्रवेशिकांमधून अनुगार साळुंके यांनी तयार केलेल्या बोधचिन्हासाठी निवड करण्यात आली. त्याला ५० हजार रुपयांचे पारितोषिक देण्यात आले. यावेळी मुख्यमंत्री शिंदे यांच्या हस्ते साळुंके यांना प्रशस्तीपत्र देऊन गौरविण्यात आले. १० फेब्रुवारी २३ ते १० फेब्रुवारी २०२४ याकालावधीत वर्षभर विद्यापीठाच्या अमृत महोत्सवानिमित्त विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले आहे. यावेळी व्यवस्थापन परिषद सदस्य सागर वैद्य, डॉ.नितीन घोरपडे, घोंडोराम पवार, संदीप पालवे, अशोक सावंत, विजय सोनवणे, सचिन गोडे उपस्थित होते.

PuneCity, 20 Oct 2023, Page:005
<https://epaper.dainikprabhat.com>

'नॅक'कडे दुर्लक्ष कशामुळे?

डॉ. संजय खरात

mtedit@timesgroup.com

'नॅक'

क' आणि 'एनबीए' या देशपातळीवर महाविद्यालयांचे मूल्यांकन करणाऱ्या दोन अधिकृत संस्था केंद्र सरकारने स्थापन केल्या आहेत. उच्च शिक्षणाचा दर्जा, त्यातील सातत्य आणि वृद्धी या तिन्ही बाबी महाविद्यालयांसाठी महत्वाच्या आहेत. महाराष्ट्र राज्य मूल्यांकन करून घेण्यात देशात अव्वल आहे. तरीदेखील राज्यातील काही पारंपरिक महाविद्यालये व व्यावसायिक शिक्षण देणारी महाविद्यालये यांनी मूल्यांकन प्रक्रियेकडे अजूनही गांभीर्याने पाहिलेले नाही. राज्य सरकार महाविद्यालयांचे मूल्यांकन करून घेण्यासाठी आग्रही आहे. जी महाविद्यालये 'नॅक' मूल्यांकनासाठी जाणार नाहीत, त्यांची प्रथम वर्षाची प्रक्रिया रोखून धरण्याचा निर्देश उच्च शिक्षण संचालकांनी विद्यापीठांना दिला आहे.

'नॅक' मूल्यांकन आणि 'नॅक' पुनर्मूल्यांकन या दोन प्रक्रियांमध्ये थोडासा फरक आहे. महाविद्यालय स्थापनेपासून सहा वर्षे किंवा दोन पदवीच्या बॅचेस पूर्ण केलेली महाविद्यालये 'नॅक' मूल्यांकनास पात्र होतात. 'नॅक' पुनर्मूल्यांकन महाविद्यालयांने प्रथमतः मूल्यांकन करून घेतल्यानंतर पाच वर्षासाठी त्याची वैधता असते. त्यामुळे प्रत्येक महाविद्यालयाने 'नॅक' मूल्यांकनाची वैधता संपण्यापूर्वी किमान सहा महिने आधी पुनर्मूल्यांकनाची प्रक्रिया लागू केल्यास वैधता काळावधी संपण्यापूर्वी दुसरे पुनर्मूल्यांकन होऊ शकते. महाविद्यालयांना सहा वर्षांचा पुरेसा कालावधी मिळूनही महाविद्यालये 'नॅक' मूल्यांकन अथवा नॅक पुनर्मूल्यांकनास वेळेत जात नाहीत, याची प्रकर्षाने जाणवत असलेली कारणे पुढीलप्रमाणे...

■ 'नॅक' मूल्यांकनाच्या प्रक्रियेमध्ये एखाद्या महाविद्यालयाबाबत झालेली एखाद्या नकारात्मक बाबीचा खूप अपप्रचार केला जातो आणि आधीच निष्क्रिय असलेली महाविद्यालये याबाबतीत आणखी दुर्लक्ष करतात.

■ विनाअनुदानित महाविद्यालयांचे नियंत्रण प्रथम प्रवानांनी मिळेरूपत विभागीय सहसंचालकाशी निर्गडित असते. अलीकडे विनाअनुदानित महाविद्यालयांचे कार्यभार व विद्यार्थी संख्यानिहाय पदनिर्धारण सहसंचालक करून देत आहेत. तरीदेखील सहसंचालक स्तरावरून विनाअनुदानित महाविद्यालयांच्या प्रशासनावर प्रत्यक्ष नियंत्रण नाही.

■ विनाअनुदानित महाविद्यालयांमध्ये कार्यभारानुसार अथवा विद्यार्थीसंख्यानिहाय शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांची नेमणूक केलेली नसते. वास्तविक नवीन महाविद्यालयास अथवा नवीन विषय, तुकडीवाढ घेत असताना महाविद्यालयाचे व्यवस्थापन/प्राचार्य शॉर रुपयांच्या स्टॅम पेपरवर नियमानुसार शिक्षक

राज्य सरकार महाविद्यालयांचे मूल्यांकन करून घेण्यासाठी आग्रही आहे. मात्र, या प्रक्रियेकडे महाविद्यालये गांभीर्याने पाहत नसल्याचे चित्र आहे. त्यामागील कारणांचा आढावा...

शिक्षकेतर कर्मचारी नेमू, असे हमीपत्र/बंधपत्र दिलेले असते. त्याचे पालन होत नाही आणि याचे पालन होते की नाही हे तपासण्याची यंत्रणा अस्तित्वात नाही.

■ नवीन महाविद्यालय घेतेवेळी अत्यावश्यक भौतिक सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जातील याचे हमीपत्र असते अथवा संबंधित संस्थेच्या शाळा, महाविद्यालयांच्या भौतिक सुविधा दाखवून पूर्तता केली जाते. त्याची पुढे वापराबाबत शहानिशा करण्याची व्यवस्था उपलब्ध नाही. त्यामुळे बहुतांश महाविद्यालयांमध्ये भौतिक सुविधांची वाणवा असते.

■ महाविद्यालयांची फी ठरविण्याचे अधिकार विद्यापीठांना आहेत. त्यामुळे शहरी, निमशहरी, ग्रामीण, आदिवासी विभागातील सर्वच महाविद्यालयांची फी समान असते. विद्यार्थ्यांच्या फीमधून अत्यावश्यक सुविधा निर्माण करणे आणि शिक्षक-शिक्षकेतरांचे पगार करणे बऱ्याच अंशी कठीण असते.

■ विनाअनुदानित महाविद्यालयात काम करीत असलेले बहुतांश शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी हे एका वर्षासाठी नेमले जातात. त्यामुळे पात्रताधारक शिक्षक दुसऱ्या ठिकाणी नोकरी शोधत असतात. महाविद्यालयात कायमस्वरूपी शिक्षक, शिक्षकेतर नसल्यामुळे महाविद्यालयाच्या गुणात्मक, संख्यात्मक आणि दर्जात्मक बाबींची ठोस कागदपत्रे उपलब्ध होत नाहीत.

■ विनाअनुदानित महाविद्यालयांमध्ये कायमस्वरूपी शिक्षक नेमले जात नाहीत. कारण कायमस्वरूपी शिक्षकांना वेतन आयोगानुसार पगार द्यावा लागतो किंवा सुरुवातीच्या कालावधीत संस्थाचालक व संबंधित शिक्षकांच्या समक्षीत्यानुसार कागदोपत्री पूर्ण पगार दाखवत असतील, तरी प्रत्यक्ष पगार म्हणून दिलेली रक्कम टोक असते. पुढे काही कालावधीनंतर संबंधित मान्यताप्राप्त कायमस्वरूपी शिक्षक विद्यापीठाच्या तक्रारनिवारण कक्षातर्फे पूर्ण वेळ पगाराची मागणी

करतात किंवा कोर्टाकडेच्या करून पगाराची मागणी केली जाते. वेतन आयोगानुसार देय असलेला पगार महाविद्यालयाच्या बजेटमध्ये बसत नाही. त्यातून पूर्ण वेळ मान्यताप्राप्त कायमस्वरूपी शिक्षक नेमण्याकडे दुर्लक्ष केले जाते. त्याचा परिणाम 'नॅक'च्या संख्यात्मक माहितीवर होतो.

■ विद्यार्थ्यांची महाविद्यालयातील उपस्थिती ही गंभीर समस्या आहे. प्रवेशित विद्यार्थी, त्यांची उपस्थिती, परीक्षेला बसलेले विद्यार्थी आणि पास झालेले विद्यार्थी यांची आकडेवारी समाधानकारक नसते आणि त्याचा परिणाम संख्यात्मक माहितीवर होऊन गुणांकन कमी होते.

■ विनाअनुदानित महाविद्यालयास इतर आर्थिक साहाय्य कोणत्याही वित्तीय संस्थांकडून होत नाही. ज्या महाविद्यालयांचे 'नॅक' झाले आहे, त्यांना कोणत्या वित्तीय संस्थांकडून साहाय्याचे फारसे उदाहरण नाही.

■ स्कॉलरशिप/फ्रीशिप यांचे वेळेत निर्धारण होत नाही. परिणामी स्कॉलरशिप/फ्रीशिपधारक विद्यार्थ्यांची मूल्यांकन काळावधीतील संख्या ही प्रत्यक्ष संख्येपेक्षा कमी दिसते. याशिवाय स्कॉलरशिप निर्धारण झालेली रक्कम कमी दिसते. याचा परिणाम जसा 'नॅक'च्या गुणांकनावर होण्याची शक्यता असते, तसाच महाविद्यालयाच्या अर्थकारणावरही परिणाम होत असतो.

■ संस्थाचालक, शिक्षक शिक्षकेतर यांचे 'नॅक' प्रक्रियेविषयी पुरेसे समुपदेशन झालेले नसल्याने 'नॅक' प्रक्रियेविषयी अनामिक भौती वाटते किंवा ही सर्व प्रक्रिया आपण करू शकू काय याविषयी शंका निर्माण होते. त्यातून खासगी व्यक्ती अथवा संस्था यांना सल्लागार म्हणून नेमले जाते. त्यातून आर्थिक बोज महाविद्यालयावर पडते. खासगी सल्लागारांकडून 'नॅक' प्रक्रिया करून घेतल्यास महाविद्यालये पराकलंबी होतात आणि महाविद्यालयांच्या बलस्थानाची कल्पना येत नाही.

■ ग्रामीण भागातील विनाअनुदानित महाविद्यालयांना पात्रताधारक शिक्षक मिळत नाहीत, मिळाले तर ते टिकत नाहीत. टिकले तरी गुणवत्ता वाढवण्यास आणि 'नॅक'सारख्या प्रक्रियेसाठी वेळ देत नाहीत.

'नॅक' मूल्यांकनासाठी उपाययोजना

■ महाविद्यालये 'नॅक' मूल्यांकनास पात्र झाल्यानंतर तडजोड न करता विद्यापीठ स्तरावरून

संलगनीकरण, पात्रता, निकाल इत्यादीसाठी 'नॅक' मूल्यांकनासाठी आग्रही राहणे.

■ उच्च शिक्षण सहसंचालकांनी दर वर्षी एक ऑक्टोबरच्या विद्यार्थी संख्येवर कार्यभार व पदनिर्धारण करताना 'नॅक' मूल्यांकनासाठी आग्रही राहणे.

■ शिक्षक-शिक्षकेतर पदे कायमस्वरूपी भरण्यासाठी विद्वत्तामावलीची प्रक्रिया सुलभ करून महाविद्यालयांच्या व्यवस्थापनास सहाय्य करतील, असे धोरण सरकारी पातळीवर आखणे.

■ सरकारी पातळीवर कंत्राटी पद्धतीने ठोक मेहनताना या स्वरूपाची नेमणूक केली जाते. त्याप्रमाणे महाविद्यालयास पदभरतीस मान्यता देणे अथवा समकक्ष व्यवस्था करून महाविद्यालयाचा आर्थिक मेळ बसेल अशा पद्धतीने व्यवस्था करणे.

■ समाजकल्याण विभागाकडून स्कॉलरशिप किंवा फ्रीशिप रकमांची प्रतिपूर्ती महाविद्यालयांना वेळेत करणे किंवा यापूर्वी स्कॉलरशिप फ्रीशिपच्या मागील वर्षीच्या महाविद्यालयीय देय असलेल्या रकमेच्या ९० टक्के रकम महाविद्यालयास उचल म्हणून देणे.

■ विद्यापीठस्तरीयवरून महाविद्यालयीन शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या क्षमताविकास करण्यासाठी कृती कार्यक्रम आयोजित करणे.

■ पुनर्मूल्यांकनाच्या प्रक्रियेमध्ये त्रोटिक बाबीमुळे खंड पडत असल्यास त्या महाविद्यालयाची अडवणूक न करता त्यांना सहकार्य करावे आणि पुनर्मूल्यांकन प्रक्रियेस प्रोत्साहित करावे.

■ विद्यापीठांनी गुणवत्ता सुधार कार्यक्रमांतर्गत मूल्यांकन प्रक्रियेची फी ५० टक्के भरावी. ज्या महाविद्यालयांची फी भरली असेल, त्या महाविद्यालयास इतर योजनेतर्गत कोणतेही अनुदान देऊ नये.

■ राज्य सरकारने गुणवत्ता सुधार अंतर्गत प्रोत्साहन म्हणून प्रत्येक महाविद्यालयास एक लाख रुपये सानुग्रह अनुदान द्यावे.

■ 'नॅक' मूल्यांकन प्रक्रिया अत्यंत सुलभ व सोप्या पद्धतीने महाविद्यालयातील शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सांगून त्यांचा क्षमता विकास करणे.

■ खासगी सल्लागारांकडून 'नॅक' प्रक्रिया करून घेणाऱ्या महाविद्यालयांना प्रतिबंध करणे.

■ पुनर्मूल्यांकन प्रक्रियेत असणाऱ्या महाविद्यालयांचे 'एक्यूएअर' हे दर वर्षीच्या वार्षिक संलगनीकरण प्रक्रियेसाठी आवश्यक केल्यास दर वर्षी न चुकता सर्व महाविद्यालये वेळेत 'एडोएअर' भरून दर पाच वर्षांनी न चुकता पुनर्मूल्यांकन करून घेतील.

■ ग्रामीण, दुर्गम, आदिवासी भागातील महाविद्यालयांना 'एसएसआर' लिहण्यासाठी, 'नॅक'ची ऑनलाईन प्रक्रिया समजावण्यासाठी आणि ऑनलाईन कागदपत्रे स्कॅन करून त्याची लिंक करून महाविद्यालयाच्या वेबसाइटवर ठेवण्याची प्रक्रिया आणि काही माहिती ऑनलाईन भरणे, महाविद्यालयाचे प्रोफाइल तयार करणे याविषयीच्या कार्यशाळा विद्यापीठ स्तरावर जिल्हानिहाय आयोजित करून क्षमता विकास करणे.

(लेखक डॉ.डॉ. महाविद्यालयाचे प्राचार्य आहेत.)

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

'एससीईआरटी': बालकांना मोफत, गुणवत्तापूर्ण शिक्षण देण्याचे उद्दिष्ट राज्य अभ्यासक्रम आराखड्याचा मसुदा जाहीर

पुणे, ता. २२ : बालकांच्या आयुष्यातील पहिली आठ वर्षे अत्यंत महत्वाची मानली जातात. या जडणघडणीच्या काळात त्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी खेळातून अभ्यास, शिक्षकांबरोबरच कुटुंब आणि समुदायाची बालकांच्या विकासातील भूमिका यावर प्रकाश टाकणारा राज्य अभ्यासक्रम आराखड्याचा मसुदा महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषदेने (एससीईआरटी) जाहीर केला आहे.

राज्यातील 'तीन ते आठ वर्षे वयोगटातील प्रत्येक बालकाला मोफत, सुरक्षित आणि गुणवत्तापूर्ण शिक्षण मिळावे,' हे उद्दिष्ट डोळ्यासमोर ठेवून 'एससीईआरटी'ने पायाभूत स्तरावरील राज्य अभ्यासक्रम आराखड्याचा

मसुदा तयार केला आहे. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाच्या (२०२०) अमलबजावणीच्या दृष्टीने हा मसुदा आहे. राष्ट्रीय शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषदेने (एससीईआरटी) शालेय शिक्षणाचा राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखडा प्रसिद्ध केल्यानंतर राज्याच्या अभ्यासक्रम आराखडा जाहीर कधी होणार, याकडे अभ्यासकांचे लक्ष

लागले होते. आता अखेर राज्य अभ्यासक्रम आराखड्याचा मसुदा जाहीर करण्यात आला.

मसुद्यात राज्य, राष्ट्र आणि जागतिक पातळीवरील प्रारंभिक संशोधन, शिक्षण क्षेत्राचा विस्तार, पायाभूत स्तरावर बालके कशी शिकतात, राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची उद्दिष्टे, शिक्षणाची लक्ष्य व ध्येय, क्षमता

आणि अध्ययन निष्पत्ती या मुद्द्यांवर भर देण्यात आला आहे. भाषा शिक्षण, अध्यापनशास्त्र, अध्ययन, मूल्यांकन, वेळेचे व्यवस्थापन अशा मुद्द्यांनाही विशेष महत्त्व दिले आहे. मसुद्यात शून्य ते आठ वर्षांच्या बालकांच्या सर्वांगीण विकासाच्या दृष्टीने मार्गदर्शन तत्त्वे सांगितली असून ती शिक्षकांसाठी लागू राहणार आहेत.

'बारावीपर्यंत'चा मसुदाही लवकरच

■ विशेष म्हणजे मसुद्यात शिक्षकांबरोबरच कुटुंब आणि समुदायावरही बालकांच्या सर्वांगीण शिक्षणाची जबाबदारी अधोरेखित केली गेली आहे. येत्या काही दिवसांत बारावीपर्यंतचा अभ्यासक्रमाच्या आराखड्याचा मसुदा जाहीर करण्यात येईल, असे 'एससीईआरटी'ने स्पष्ट केले.

अभिप्राय नोंदविण्याचे आवाहन

■ राज्य अभ्यासक्रम आराखड्याच्या मसुद्याबाबत शिक्षक, पालक, शिक्षणतज्ञ, शैक्षणिक प्रशासक आदींनी आपले अभिप्राय किंवा हक्कती २७ नोव्हेंबरपर्यंत 'https://tinyurl.com/SCF-FS-Responses' या लिंकवर अथवा 'scffsresponses@maa.ac.in' या ई-मेलवर नोंदवाव्यात. तसेच 'एससीईआरटी'च्या फॅब्रिकर पोस्टानेही अभिप्राय पाठविता येणार आहेत, असे आवाहन 'एससीईआरटी'च्या उपसंचालक डॉ. माधुरी सावरकर यांनी केले आहे.

अभिप्राय नोंदविण्यासाठी क्यूआर कोड स्कॅन करा.

आराखड्याची वैशिष्ट्ये

- २०२५ पर्यंत ३ ते ८ वर्षे वयोगटातील प्रत्येक बालकाला सुरक्षित, मोफत, गुणवत्तापूर्ण शिक्षण देणे
- प्रारंभिक बाल्यावस्थेतील संगोपनालाही महत्त्व
- इयत्ता पहिली आणि दुसरीतील बालकांच्या आरोग्य, संगोपन, पोषण, सुरक्षिततेलाही महत्त्व

Pune, Main
23/10/2023, Page No. 4

प्रभात

पुणे विद्यापीठात आज राज्यस्तरीय महिला सक्षमीकरण परिषद

पुणे, दि. २२ - उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग आणि सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ यांच्या विद्यमाने एकदिवसीय राज्यस्तरीय महिला सक्षमीकरण परिषद दि. २३ ऑक्टोबर रोजी सकाळी १० वाजेपासून विद्यापीठात सुरू होत आहे. 'संयुक्त राष्ट्र शाश्वत विकास उद्दिष्टे, महिला सक्षमीकरण आणि उच्च शिक्षण' या विषयावर होणाऱ्या परिषदेत राज्यातील विविध महाविद्यालयातील ५०० महिला

प्राध्यापक सहभागी होणार आहेत. विधान परिषदेच्या उपसभापती डॉ. नीलम गोन्हे यांच्या अध्यक्षतेखाली होणाऱ्या या परिषदेत उच्च शिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील, उच्च शिक्षण प्रधान सचिव विकासचंद्र रस्तोगी, कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी, प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर, कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार, शिक्षण संचालक डॉ. शैलेंद्र देवळाणकर यांची प्रमुख उपस्थिती असणार आहे.

PuneCity, 23 Oct 2023, Page:016

https://epaper.dainikprabhat.com

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

लोकसत्ता

लोकमान्य लोकशक्ती

विद्यापीठाच्याच विद्यार्थ्याने केलेल्या बोधचिन्हाला प्रथम पारितोषिक

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या अमृतमहोत्सवी वर्षानिमित्त घेण्यात आलेल्या बोधचिन्ह तयार करण्याच्या स्पर्धेचे पारितोषिक अनुराग साळुंके या विद्यार्थ्याने पटकावले. विद्यापीठाच्या व्यवस्थापनशास्त्र विभागात अनुराग सध्या पीएच.डी. करत आहेत.

मुंबई येथे मंत्रिमंडळाच्या बैठकीनंतर मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या हस्ते विद्यापीठाच्या बोधचिन्हाचे अनावरण करण्यात आले. यावेळी उपमुख्यमंत्री अजित पवार, राज्याचे उच्च व तंत्र शिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील, मंत्री राधाकृष्ण विखे पाटील, दिलीप वळसे पाटील, विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी, कुलसचिव डॉ.

“सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठासारख्या विख्यात संस्थेच्या अमृतमहोत्सवी वर्षानिमित्त आयोजित बोधचिन्ह स्पर्धेत विजेता ठरल्याचा आनंद आहे. विद्यापीठातून अभियांत्रिकी पदवी, व्यवस्थापनशास्त्रात पदव्युत्तर पदवी प्राप्त केली आहे. तर आता पीएच.डी करत आहे. त्यामुळे खुल्या स्पर्धेत मी तयार केलेले बोधचिन्ह निवडले गेल्याचा अभिमान वाटतो. - **अनुराग साळुंके**, पारितोषिकप्राप्त विद्यार्थी

प्रफुल्ल पवार, अमृत महोत्सवी वर्ष उत्सव समितीचे अध्यक्ष राजेंद्र विखे पाटील, व्यवस्थापन परिषद सदस्य सागर वैद्य या वेळी उपस्थित होते. मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या हस्ते बोधचिन्हाचे अनावरण झाल्यानंतर या विद्यार्थ्याला पारितोषिक देण्यात आले.

विद्यापीठातर्फे आयोजित स्पर्धेत शंभरहून अधिक प्रवेशिका दाखल झाल्या होत्या. त्यातून अनुराग साळुंके यांनी तयार केलेल्या बोधचिन्हाची निवड करण्यात आली.

बोधचिन्हाच्या अनावरणानंतर मुख्यमंत्र्यांच्या हस्ते अनुराग साळुंके यांना गौरवण्यात आले. विद्यापीठाच्या व्यवस्थापनशास्त्र विभागात अनुराग सध्या पीएच.डी. करत आहेत. त्याशिवाय खासगी कंपनीत ते नोकरी करत आहेत. विद्यापीठाचे पूर्वकडील ऑक्सफर्ड हे बिरुद अधोरेखित करण्याच्या दृष्टीने विद्यापीठाच्या मुख्य इमारतीपासून प्रेरणा घेऊन केलेल्या या बोधचिन्हात ७५ वर्षांची परंपरा दाखवणारा कलश, सोनेरी पाने दाखवण्यात आली आहेत.

23/10/2023 | Pune | Page : 05

Source : <https://epaper.loksatta.com>

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

उच्च शिक्षणात विद्यार्थिनींचे प्रमाण वाढविण्यासाठी उपाययोजना : पाटील

पुणे : महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींचे उच्च शिक्षणातील प्रमाण वाढविण्यासाठीच्या उपाययोजनांवर शासनाचा भर देण्यात येत असल्याचे उच्च तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील यांनी सांगितले.

उच्च व तंत्रशिक्षण आणि सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठातर्फे 'संयुक्त राष्ट्र शाश्वत विकास उद्दिष्टे, महिला सक्षमीकरण आणि उच्च शिक्षण' या विषयावर आयोजित महिला सक्षमीकरण राज्यस्तरीय परिषदेचे उद्घाटन विधान परिषदेच्या उपसभापती डॉ. नीलम गोन्हे आणि उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील यांच्या हस्ते झाले. त्यावेळी ते बोलत होते.

विद्यापीठाच्या खाशाबा जाधव क्रीडा संकुल येथे आयोजित कार्यक्रमाला विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. सुरेश गोसावी, श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महिला विद्यापीठाच्या कुलगुरु डॉ.उज्वला चक्रदेव, शिक्षण संचालक शैलेंद्र देवळानकर, प्र.कुलगुरु डॉ.पराग काळकर, कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार आदी उपस्थित होते.

पाटील म्हणाले, महिलांना सक्षम करणे, बरोबरीचे स्थान मिळण्याची प्रक्रिया देशात पुढे जात आहे. परिषदेच्या माध्यमातून महाविद्यालयीन विद्यार्थिनींची उपस्थिती वाढविण्याविषयी, त्यांचे शिक्षणाचे प्रमाण वाढविण्यासाठी आवश्यक असलेल्या सुविधांविषयी चर्चा व्हावी.

नवीन शैक्षणिक धोरणात कौशल्य विकासावर भर देण्यात आला आहे. आर्थिकदृष्ट्या सक्षम करणारे कौशल्य देण्याची व्यवस्था उभी करावी लागेल. तसेच महिलांच्या सुरक्षेच्या दृष्टीने 'दामिनी पथक' अधिक सक्षम करणे, महाविद्यालयात विद्यार्थिनींना आपले म्हणणे मांडण्याची व्यवस्था निर्माण करावी लागेल, असे पाटील यांनी सांगितले.

डॉ. गोसावी म्हणाले, शाश्वत विकासाच्या उद्दिष्टात सर्व समावेशक शिक्षण व महिला शिक्षणाचा प्रसार या उद्दिष्टांचा समावेश करण्यात आला आहे. नवीन शैक्षणिक धोरणाप्रमाणे प्रत्येक अभ्यासक्रमामध्ये कौशल्य विकासाचे शिक्षण देण्याचे नियोजन करण्यात येत आहे. परिषदेत सहभागी प्राध्यापक प्रतिनिधी येथील विषय राज्यभरात पोहोचवतील असा, विश्वास त्यांनी व्यक्त केला. प्रास्ताविकात डॉ. देवळानकर यांनी परिषदेच्या आयोजनाविषयी माहिती दिली.

Kesari 24.10.2023

Meet on women empowerment held at SPPU

EXPRESS NEWS SERVICE
PUNE, OCTOBER 23

OVER 500 women professors from across the state attended a one-day conference on women empowerment jointly organised by Maharashtra Higher and Technical Education Department and Savitribai Phule Pune University.

Vice Chancellor of SNDT University, Ujjwala Chakradeo, said, "There is no other way to empower women but education."

The event was chaired by Neelam Gorhe, Deputy Chairperson of Maharashtra Legislative Council, and inaugurated by Chandrakant Patil, Minister of Higher and Technical Education in Maharashtra.

Anju Uppal, Principal of Maharashtra State Faculty Development Academy stressed the need for sustainable and inclusive education. "The provision of skill-based courses in National Education Policy 2020 will make it easier for women to study as per their choice. Everyone has different interests and they should be guided accordingly."

Principal of CCYM's Hashu Advani School of Special Education, Asmita Huddar advocated for rights of the disabled. She said, "We have to change the way we look at disabled people because their battle is also ours."

Pradnya Sarvade, Additional Director General, Maharashtra Police, was also present at the event along with government and university officials.

The Indian Express 24.10.2023

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

प्रभात

‘कमवा व शिका’ योजनेत
होणार बदल; समिती स्थापन

पुणे, दि. २५- सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने ‘कमवा व शिका’ योजनेच्या मानधनात वाढ करण्याबरोबरच या योजनेचे स्वरूप व व्याप्ती निश्चित करण्यासाठी समिती स्थापन केली आहे.

विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालयातील जास्तीत जास्त गरीब व गरजू विद्यार्थ्यांना या योजनाचा लाभ मिळवून देण्यासाठी

प्रयत्न करण्यात येणार आहेत. यासाठी विविध विद्यार्थी संघटनांनी अनेकदा आंदोलने करून विद्यापीठाकडे आग्रह धरला होता. या योजनेतून गवत काढणे, साफसफाई करणे या कामांऐवजी कौशल्याबाबतची कामे देण्याचीही मागणी करण्यात आलेली आहे, असे विद्यापीठ प्रशासनाकडून सांगण्यात आले.

PuneCity, 26 Oct 2023, Page:013
https://epaper.dainikprabhat.com

सक्राळ

अभ्यासक्रमातही ‘इंडिया’ ऐवजी ‘भारत’

नवी दिल्ली, ता. २५ (पीटीआय) : विविध शालेय अभ्यासक्रमाच्या पाठ्यपुस्तकांमध्ये आता ‘इंडिया’ ऐवजी ‘भारत’ असेच नाव वापरले जाण्याची शक्यता आहे. ‘नॅशनल कौन्सिल ऑफ एज्युकेशनल रिसर्च अँड ट्रेनिंग’च्या (एनसीईआरटी) सामाजिक शास्त्रासाठी स्थापन केलेल्या एका उच्चस्तरीय समितीनेच तशा प्रकारची शिफारस केली आहे. विविध शालेय अभ्यासक्रमांमध्ये सुधारणा घडवून आणण्यासाठी या समितीची स्थापना करण्यात आली होती.

या समितीचे अध्यक्ष सी.आय.इसाक यांनी याबाबत सांगितले, “ ‘इंडिया’ या नावाऐवजी आता

शेट ‘भारत’ असा शब्दप्रयोग करण्याची शिफारस करण्यात आली असून ‘प्राचीन इतिहास’ ऐवजी ‘अभिजात इतिहास’ असा उल्लेख करावा असेही सूचविण्यात आले आहे. आता सर्व विषयांच्या अभ्यासक्रमांमध्ये भारतीय ज्ञान व्यवस्थेचा (आयकेएस) समावेश करण्यात येईल.” दुसरीकडे ‘एनसीईआरटी’च्या अधिकाऱ्यांनी मात्र या शिफारशीबाबत अद्याप कोणत्याही प्रकारचा निर्णय घेण्यात आला नसल्याचे म्हटले आहे.

केवळ पराभवच दाखविले

इसाक म्हणाले, “ या समितीने सर्व वर्गांच्या

अभ्यासक्रमात ‘इंडिया’ ऐवजी ‘भारत’ या नावाचा वापर करण्यात यावा, अशी एकमुखाने शिफारस केली आहे. विविध पाठ्यपुस्तकांतील हिंदूंचा गौरवशाली इतिहास आणि विविध युद्धांतील त्यांचे विजयदेखील ठळकपणे अधोरेखित करण्यात येतील. विद्यमान पाठ्यपुस्तकांमध्ये केवळ आमचे अपयशच दाखविण्यात आले आहे पण मुघल आणि अन्य सुलतानांवरील विजयाचा कोठेही उल्लेख करण्यात आलेला दिसत नाही.” इसाक हे भारतीय इतिहास संशोधन परिषदेचे सदस्य आहेत.

राष्ट्रीय शिक्षण धोरण (एनईपी) २०२० ला अनुसरून एनसीईआरटी शालेय अभ्यासक्रमांमध्ये

सुधारणा करत आहे. या परिषदेने अभ्यासक्रम, पाठ्यपुस्तके आणि विविध वर्गांचे अभ्यास साहित्य निश्चित करण्यासाठी १९ सदस्यांचा समावेश असलेली राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आणि अध्यापन अध्ययन साहित्य समिती स्थापन केली होती. या समितीच्या अन्य सदस्यांमध्ये ‘आयसीएचआर’चे अध्यक्ष रघुवंदर तन्वर, जवाहरलाल नेहरू विद्यापीठातील प्राध्यापक वंदना मिश्रा, डेक्कन महाविद्यालय अभिमत विद्यापीठाचे माजी कुलगुरू वसंत शिंदे आणि हरियानातील सरकारी शाळेत समाजशास्त्र हा विषय शिकविणाऱ्या ममता यादव यांचा समावेश आहे.

पंतप्रधान मोदी यांना ‘इंडिया’ आघाडीची भीती वाटत असल्याचे दिसून येते. त्यांचे मित्र देखील साथ सोडत चालले असून केवळ नावे बदलण्याऐवजी बेरोजगारी, महागाई आणि भ्रष्टाचार या मुद्द्यांवर लक्ष द्यायला हवे.

- प्रियांका कक्कर,
‘आप’च्या नेत्या

गैरकृत्ये आणि प्रशासकीय यंत्रणेच्या कारभारावरून लोकांचे लक्ष विचलित करण्यासाठी भाजप नामबदलाचे राजकारण करतो आहे.
- एस. अण्णादुराई,
‘द्रमुक’चे प्रवक्ते

ही मंडळी आता अनेक गोष्टी सुचवू पाहत आहेत. पाठ्यपुस्तके, अभ्यासक्रम आदींच्या माध्यमातून कक्षापद्धतीने इतिहासाची मोडतोड केली जात आहे हे आपण पाहत आहोत. आमच्यासाठी ‘भारत’ आणि ‘इंडिया’ सारखाच आहे.
- के.सी.वेणुगोपाल,
काँग्रेसचे सरचिटणीस

केंद्र सरकार राज्यघटनेचा अवमान करत असून त्यात स्पष्टपणे ‘इंडिया दॅट ईज भारत’ असे स्पष्टपणे लिहिण्यात आलेले आहे. ‘भारत’ आणि ‘इंडिया’ हे दोन्ही शब्द परस्परांना पर्यायी आहेत.
- जिरनेश मेवानी,
काँग्रेसचे नेते

देशात विरोधकांची आघाडी स्थापन झाल्यापासून भाजपचे लोक बिथरले असून आताचे त्यांचे कृत्य हे उन्मादी स्वरूपाचे आहे. आता आम्ही आमचे नाव बदलले तर ते पुन्हा देशाचे नाव बदलणार आहेत का?
- मनोज झा,
राष्ट्रीय जनता दलाचे खासदार

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

लोकसत्ता

लोकमान्य लोकशक्ती

उच्चस्तरीय समितीची 'एनसीईआरटी'ला शिफारस, मात्र अद्याप निर्णय नाही पाठ्यपुस्तकांत 'इंडिया'ऐवजी 'भारत' शब्दाचा वापर!

पीटीआय, नवी दिल्ली

सर्व इयत्तांच्या शालेय पाठ्यपुस्तकांमध्ये 'इंडिया' या शब्दाऐवजी 'भारत' असा शब्दप्रयोग करावा, अशी शिफारस समाजशास्त्र विषयाचा अभ्यासक्रम ठरविण्यासाठी एनसीईआरटीने नेमलेल्या उच्चस्तरीय समितीने केली आहे. याखेरीज समितीने इतर अनेक बदल सुचविले असले तरी याबाबत अद्याप निर्णय घेण्यात आला नसल्याचे एनसीईआरटीने स्पष्ट केले आहे.

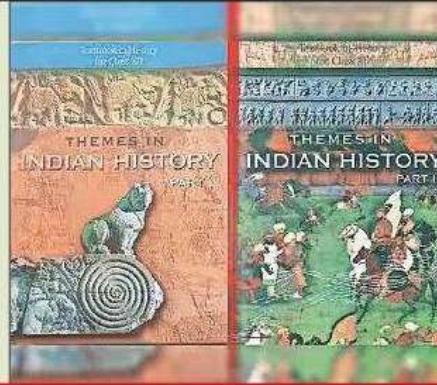
समितीचे अध्यक्ष सी. आय. आयझॅक यांनी बुधवारी याबाबत माहिती दिली. 'इंडिया' शब्दाऐवजी 'भारत' या शब्दाचा वापर करावा, 'प्राचीन इतिहास' (अन्विषयक हिस्ट्री) याऐवजी 'अभिजात इतिहास' (क्लासिकल हिस्ट्री)

समितीने सुचविलेले बदल

- सर्व इयत्तांच्या पाठ्यपुस्तकांत 'इंडिया'ऐवजी 'भारत' शब्द.
- 'प्राचीन इतिहास'ऐवजी 'अभिजात इतिहास' असा शब्दप्रयोग
- सर्व विषयांमध्ये 'भारतीय ज्ञान प्रणाली'चा समावेश
- विविध युद्धांमधील 'हिंदू विजया'च्या प्रकरणांचा समावेश

असा शब्दप्रयोग करण्याची शिफारस समितीने केली आहे. याबरोबरच सर्व विषयांच्या अभ्यासक्रमात 'भारतीय ज्ञान प्रणाली'चा समावेश केला जावा, असा सल्लाही या समितीने एनसीईआरटीला दिला आहे. मात्र याबाबत अद्याप कोणताही निर्णय घेण्यात आला नसल्याचे एनसीईआरटीचे अध्यक्ष दिनेश सकलानी यांनी स्पष्ट केले.

आयझॅक यांच्या मते ब्रिटिशांनी

भारतीय इतिहासाचे अभिजात, मध्यकालीन आणि आधुनिक असे त्रिभाजन करून भारत हा अंधारात चाचपडणारा, वैज्ञानिक ज्ञान व विकास माहिती नसलेला देश असल्याचे चित्र रंगविले. त्यामुळे आम्ही अभिजात इतिहास शिकविण्याची शिफारस केली आहे.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाला अनुसरून अभ्यासक्रम ठरविण्यासाठी एनसीईआरटीने ही

“भारत हे अतिशय पूर्वीचे नाव आहे. ७००० वर्षांपूर्वीच्या विष्णू पुराणासारख्या अनेक पुरातन संहितांमध्ये या नावाचा उल्लेख आढळतो.
- सी. आय. आयझॅक, अध्यक्ष, राष्ट्रीय अभ्यासक्रम व अध्यापन प्रशिक्षण साहित्य समिती

१९ सदस्यीय उच्चस्तरीय समिती गठित केली आहे. समितीमध्ये अध्यक्ष आयझॅक यांच्यासह इंडियन काउंसिल फॉर हिस्टोरिक रीसर्च (आयसीएचआर)चे अध्यक्ष रघुवेंद्र तंवर, जेएनयूतील प्राध्यापिका वंदना मिश्रा, डेक्कन कॉलेज अभिमत विद्यापीठाचे माजी कुलगुरू वसंत शिंदे, हरियाणातील समाजशास्त्राच्या शिक्षिका ममता यादव आदींचा समावेश आहे.

ट लिमिटेड
नॉय नगर एक्सटेंशन,

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

RECRUITMENT OF 114 ASSOCIATE PROFESSORS

State norms allegedly flouted by SPPU

50% reservation policy not implemented, claims senate member, demands probe by inquiry committee

Yashpal Sonkamble
yashpal@punemirror.com
TWEET @YashPune_Mirror

The Savitribai Phule Pune University's contractual appointment of 114 associate professors has been dogged by controversy after a few senate members objected to their hiring. They claimed that the university has violated reservation guidelines while selecting the faculty.

The city of Pune enjoys the title 'Oxford of the East' for being home to the top class educational institutes, but sadly, its own university lacks enough qualified professors to teach the students of different faculties.

The Savitribai Phule Pune University does not have adequate educators for 62 departments in its campus. Due to the ban on recruitment of full-time professors, the varsity initiated a process in July for the appointments of 133 associate professors on a contractual basis and recruited 114.

However, some senate members raised objections to this recruitment process. They claimed that the 50% reservation policy was not implemented by the SPPU. They demanded to constitute an inquiry committee to cross-verify the mandate guidelines set by the state government.

The general senate meeting is proposed on October 28 in SPPU. Before that, all members have the right to raise questions and submit proposals for upcoming meetings. Accordingly, senate member Dr Harsh Jagzap raised the objection to the associate professors' recruitment process which was completed on September 7.

Jagzap said, "The SPPU published an advertisement for the contractual recruitment of 133 associate professors on July 13. According to the Government Resolution passed on April 11, 2022, it is mandatory to follow the guidelines given by the state government. Out of 133, only 114 associate professors' list was published on SPPU's official website. The rest of the posts have to be filled up from reserved categories. The reservation policy was not followed by the SPPU in this recruitment process."

"This is an illegal and unauthorised recruitment process. Hence, I demand to constitute an inquiry committee to find out the truth. During the selection process, the SPPU did not follow the rules for the selection of subject-wise professors. Reserved categories like SC, ST, NT, and EWS are not filled up by giving the reason that qualified candidates have not applied or were selected. This should be cross-verified, and an inquiry committee should be constituted to probe this," Jagzap added.

On behalf of SPPU, Dr Devidas Waydande, another senate member, countered him. He said, "The recruitment process for 133 associate professors has been done as per the State GR dated April 11, 2022. All guidelines and mandate reservation policy were followed by the 7-member selection committee before confirming the names of selected candidates."

Mirror tried to contact committee members for their quotes, but they were unavailable.

The general senate meeting is proposed on October 28 in SPPU. FILE PHOTO

Pune Mirror 26.10.2023

City PuneTimesMirror Friday, October 6, 2023 **8**

Now, a tale of tablets in SPPU

As the decision to buy them for council members is questioned, varsity says they are to reduce use of paper

Yashpal Sonkamble
yashpal@punemirror.com
TWEET @YashPune_Mirror

Eyebrows have been raised at the decision of the Savitribai Phule Pune University (SPPU) administration to purchase five tablets for members of its management council.

Although it has been claimed that the gadgets have been acquired to bring down the use of paper and for faster communication, nothing concrete has been said about it, such as, what would be the amount saved if the use of paper is reduced.

Also, the university administration has said that the tablets would be collected or the depreciated amount would be recovered from the members concerned after the expiry of their tenure.

The SPPU management council has 20 members. A few years ago, tablets were given to members of the previous council of the university with a similar purpose. At that time, the university had not decided on the policy of taking back the tablets from the council members after their tenure was over.

Although an objection was raised on the distribution of tablets, the

Going paperless at a cost of Rs 3.5 lakh? SPPU management council members get new tablets to implement 'eco-friendly working culture'

council members were again given new tablets a few days ago. The price of each tablet is said to be around Rs 60,000 to 70,000 and a total of Rs 3.5 lakh from the university fund has been spent on them.

Explaining the reason behind the purchase of the tablets, Ravindra Shingnapurkar, a member of the management council, said, "A large amount of paper is used in the functioning of the management council. If we calculate the printing cost and papers it will be very high. Our approach is clear: we should implement an eco-friendly and paperless working culture."

Tablets are expected to reduce the use of paper. Using tablets can also help maintain speed, accuracy, and ease of data transfer. We are aware that tablets are the property of the university, but if anyone wishes to keep them, a depreciated value will be recovered from them. The tablets will have to be returned to the university after the five-year tenure of the management council members, or, if anyone wants the tablet for themselves, the university will collect the amount as per the assessment value."

Dr. Prafulla Pawar, registrar of SPPU, said, "Some of the members who retired from the previous management council have returned their

tablets. They now have an option of paying the depreciated value of the tablet. For that assessment, we have appointed three private agencies. Now, the university has taken tablets for the newly appointed management council members for paperless and dynamic work. These tablets must be returned after the work is over or after the term ends. Five tablets have been purchased under this policy."

Pune mirror 27.10.2023

चित्रीकरण : चौकशी अहवालानंतरही कारवाई नाही विद्यापीठाचे 'रॅप'वर मौन

मीनाक्षी गुरव : सकाळ वृत्तसेवा

पुणे, ता. २६ : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मुख्य इमारतीत आक्षेपार्ह शब्दांचा वापर असलेल्या रॅप गाण्याचे चित्रीकरण झाल्याने एप्रिलमध्ये मोठा वाद निर्माण झाला होता. त्यानंतर चित्रीकरणाच्या चौकशीसाठी विद्यापीठाने नेमलेल्या उच्चस्तरीय चौकशी समितीने अहवाल देऊन तीन महिने उलटले, तरी या प्रकरणाला जबाबदार असणाऱ्यांवर अद्याप कोणतेही कारवाई झालेली नाही. त्यामुळे संबंधित तरुणाला चित्रीकरणाची अप्रत्यक्ष परवानगी देऊन विद्यापीठाची लक्ते चव्हाट्यावर मांडणाऱ्यांना जाणीवपूर्वक पाठीशी घातले जात आहे का? असा प्रश्न उपस्थित होत आहे.

केवळ राष्ट्रीयच नव्हे, तर जागतिक स्पर्धेत आपला ठसा उमटवू पाहणारे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ एप्रिलमध्ये एका रॅप गाण्याच्या चित्रीकरणामुळे वादाच्या भोवऱ्यात अडकले. आक्षेपार्ह शब्दांचा वापर असलेल्या रॅप गाण्याचे चित्रीकरण थेट विद्यापीठाच्या मुख्य इमारतीतच झाल्याने विद्यापीठाच्या नावलौकिकावरच घाला घातल्याचे मत

शिक्षण क्षेत्रातील मान्यवरांनी व्यक्त केले होते. खरंतर हे गाणे मार्चमध्येच यूट्यूबवर अपलोड झाले. गाण्याचे चित्रीकरण विद्यापीठाच्या आवारासह मुख्य इमारतीतील सभागृहात झाल्याचे एप्रिलमध्ये समोर आले. त्यानंतर विद्यापीठाच्या मुख्य इमारतीत आक्षेपार्ह शब्दांचा वापर असणाऱ्या गाण्याच्या चित्रीकरणाला परवानगी कोणी दिली, असे प्रश्न उपस्थित होऊ लागले. त्याचा विविध संघटनांनी तीव्र निषेध नोंदविला, तसेच शिक्षण क्षेत्रातील मान्यवरांनीही नाराजी व्यक्त केली. त्यानंतर संबंधित चित्रीकरण करणाऱ्यांवर गुन्हा दाखल झाला. या प्रकरणाच्या चौकशीसाठी विद्यापीठाने माजी पोलिस महासंचालक डॉ. जयंत उमराणीकर यांच्या नेतृत्वाखाली उच्चस्तरीय समिती नेमली.

विद्यापीठात रॅप गाण्याचे चित्रीकरण कोणाच्या परवानगीने झाले, त्यात

उच्चस्तरीय चौकशी समितीत आहेत कोण?

- अध्यक्ष : माजी पोलिस महासंचालक डॉ. जयंत उमराणीकर
- सदस्य : विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या सदस्या बागेश्री मंठाळकर, अधिसभा सदस्य प्रसेनजीत फडणवीस, कॅप्टन चंद्रशेखर चितळे (निवृत्त), आजीवन अध्ययन व विस्तार केंद्राचे संचालक डॉ. विलास आढाव आणि उपकुलसचिव डॉ. मुंजाजी रासवे

रॅप गाण्याचे विद्यापीठाच्या मुख्य इमारतीत चित्रीकरण झाल्याबाबत सखोल चौकशी केली आहे. या चौकशीसंदर्भात पाच-सहा बैठका झाल्या. वस्तुस्थितीची पडताळणी करण्याची जबाबदारी समितीवर होती. त्यानुसार दिलेल्या मुदतीत समितीने अहवाल सादर केला आहे.

- प्रसेनजीत फडणवीस, समिती सदस्य

काय त्रुटी आहेत, हे पाहण्यासाठी वस्तुस्थितीची पडताळणी करण्याचे काम समितीकडे देण्यात आले. या प्रकरणी समितीने विद्यापीठ प्रशासन, सुरक्षा व्यवस्था आणि मानक कार्यपद्धती (एसओपी) यावर ठपका ठेवला. यासंदर्भातील अहवाल समितीने जूनमध्येच विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांच्याकडे सुपूर्त केला. त्यानंतर विद्यापीठाने पुढील कार्यवाहीसाठी अहवाल राज्यपाल रमेश बैस यांच्याकडे पाठविला आहे. राजभवनानुसार येणाऱ्या आदेशानुसार विद्यापीठामार्फत कार्यवाही करण्यात

येणार आहे. परंतु, राजभवनानुसार कार्यवाहीचे आदेश आले आहेत की नाही, त्यानुसार कार्यवाही केली जात आहे की नाही, याबाबत कोणतीही माहिती विद्यापीठ प्रशासनाकडून देण्यात आलेली नाही.

दरम्यान, विद्यापीठाच्या अधिसभेचे सदस्य कृष्णा भंडलकर यांनी 'संबंधित प्रकरणी दोषींवर कोण आणि कधी कारवाई करणार', असा प्रश्न अधिसभेत उपस्थित केला आहे. त्यावर "याबाबत व्यवस्थापन परिषद आवश्यक ती कार्यवाही करेल," असे स्पष्टीकरण बागेश्री मंठाळकर यांनी दिले आहे.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

रिक्त पदे, चुकीच्या निकालावरून अधिसभा गाजणार

पुणे, ता. २६ : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या विविध विभागांतील रिक्त पदांवरील भरती प्रक्रिया, परीक्षा विभागाकडून जाहीर झालेले चुकीचे निकाल यांसह विद्यापीठाच्या अमृतमहोत्सवी वर्षानिमित्त विद्यापीठामार्फत राबविण्यात येणारे विशेष उपक्रम अद्याप जाहीर का केलेले नाहीत, या आणि यांसह अनेक महत्वाच्या मुद्द्यांवर विद्यापीठाच्या शनिवारी (ता. २८) होणाऱ्या अधिसभेत जोरदार चर्चा रंगण्याची चिन्हे आहेत.

विद्यापीठात २० विभागांच्या प्रमुखांची पदे रिक्त असून, त्याचा कार्यभार इतर विभागप्रमुखांकडे आहे. त्यासंदर्भात कोणाकडे अतिरिक्त जबाबदारी आहे, किती वर्षांपासून आहे, असा प्रश्न अधिसभा सदस्य डॉ. योगेश भोळे यांनी उपस्थित केला आहे. अद्याप विभागप्रमुखांची नियुक्ती का झाली नाही, याबद्दल सदस्यांकडून जाब

विचारला जाऊ शकतो. अधिसभेत होणारे ठराव चर्चेत येत नसल्याची नाराजी गणपत नांगरे यांनी व्यक्त केली आहे. विद्यापीठाचे लेखा परीक्षण अहवाल, नॅक मूल्यांकन न केलेल्या महाविद्यालयांवर काय कारवाई केली, परीक्षा विभागातील ढिसाळ कारभार अशा मुद्द्यांवरील चर्चा वादग्रस्त ठरण्याची शक्यता आहे.

विद्यापीठातील १३३ सहाय्यक प्राध्यापकांच्या भरती प्रक्रियेतील प्रवर्गानिहाय भरतीची प्रक्रिया, निवड प्रक्रियेत उमेदवारांच्या मुलाखती घेऊन दिलेले गुण, विषयनिहाय गुणवत्ता यादी, अंतिम निवड यादीसाठी नेमलेली समिती याबाबत सदस्य डॉ. हर्ष जगझाप यांनी प्रश्न उपस्थित केले आहेत.

क्रीडा संकुल नेमके कशासाठी?

‘विद्यापीठातील सुंदर आणि आधुनिक खाशाबा

जाधव क्रीडा संकुल हे एक पांढरा हत्ती तर ठरत नाही ना?’ असा प्रश्न अधिसभा सदस्य प्रसेनजीत फडणवीस यांनी विचारला आहे. अॅथलेटिक्स (१६०), बॅडमिंटन (२५), शूटिंग (१६), अद्ययावत व्यायामशाळा (६०), टेनिस (२०), क्रिकेट (६०) तसेच क्रीडा व शारीरिक शिक्षणशास्त्र विभागातील (९०), अशा एकूण ४३१ विद्यार्थी क्रीडा संकुलाचा लाभ घेत आहेत. विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालयांतील विद्यार्थ्यांनाही मागणीनुसार संकुल उपलब्ध करून दिले जाते. संलग्न महाविद्यालयीन व मान्यताप्राप्त संस्थांमधील विद्यार्थी क्रीडा प्रो-रेटा निधी, तसेच क्रीडा संकुल सुविधा वापरण्यासाठी आकारल्या जाणाऱ्या देखभाल शुल्क निधीतून संकुलाचे दैनंदिन देखभाल केली जाते, असे उत्तर रवींद्र शिंगणापूरकर यांनी दिले. क्रीडा संकुलाचा पूर्णपणे वापर होत असल्याचे त्यांनी सांगितले.

Pune, Main

27/10/2023 Page No. 3

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

Pune varsity's exam dept shrinks even though its footprint grows

Old Problems With Scores, Assessments Fail To Fade

Ardhra.Nair@timesgroup.com

Pune: Savitribai Phule Pune University's examination department has come under much fire over delayed results, late exams and discrepancies in internal marks.

According to the officials, the department which decides the future of lakhs of students in the state runs on skeletal staff.

When TOI looked deeper into why one of the most crucial departments of the university has such a shoddy reputation, it showed that while the department and its sanctioned staff have remained the same, the number of students and affiliated colleges have doubled or even tripled since 2009 when the last review of positions in all universities took place for sanctioning of staff.

Mahesh Kakade, director of examination and evaluation, said that in 2009, the sanctioned position was 156 staff which included five deputy registrars, eight assistant registrars and the remaining were supporting staff.

At present, the university has over 1,160 affiliated institutes, nearly eight lakh regular students, 50,000 in the open learning system and about 10,000 students enrolled in the departments.

There are 60 departments and 240 courses which add up to 2,500 sub-programmes run by the university.

Kakade said, "For these subjects, we set approximately 6,700 question papers. There are 227 programmes in the

OVER 1,160 INSTITUTES, EIGHT LAKH STUDENTS UNDER ONE UMBRELLA

> In 2009, there were 436 colleges affiliated to the university

39 departments on the campus with nearly 4,000 students enrolled

117 programmes were offered by the university which came to about 1,150 sub-courses. Entire student population in the affiliated colleges was approximately 4.36 lakh

> For that capacity, the sanctioned position was 156 staff

> It included 5 deputy registrars, 8 assistant registrars and remaining supporting staff

INSTITUTE FINED, SAY VARSITY OFFICIALS

> Whenever a query is raised by students or professors concerning the marks, it is taken up by the Lapses Committee

> It consists of independent members so that an unbiased investigation is conducted

> The current committee is headed by the principal of an engineering college

> It was formed by the vice-chancellor of the university on September 16

> Four meetings were held on September 20, 21, October

4 and on October 10

> Ten days later, the committee found that the college had erred and fined ₹2,000 for the lapse

> It was told in strict terms that if they repeated the mistake, their examination centre would be cancelled

Bachelor of Vocational Education stream. While the number of students has doubled and the number of institutes has almost tripled, we have less than the staff sanctioned in 2009. There are 138 members on the rolls now. Two are deputy registrars and three are assistant registrars and the remaining are support staff."

Another official from the examination department said that even among the current staff, about 10% are on leave. Many have been deputed from different departments to the exam department or promoted from different posts here.

"There are people in the department who cannot even use the computer. We are trying to automate a lot of activities but without tech-savvy staff, it cannot work. There is no in-service training sanctioned for the department. The last training was held in October 2021. Despite all this, the department is trying its best to function because the students' future is at stake here," the official added.

Loss for 10 students as college & SPPU in blame game over marks

Ardhra.Nair@timesgroup.com

Pune: When a final-year BA student of Modern College of Arts, Science and Commerce, Ganeshkhind saw his result in August, it declared him as failed because he had zero marks in an elective. Nine other students were also declared as failed and had received no marks in the subject.

The subject teacher said that all of them had passing marks and there was some mix-up by Savitribai Phule Pune University (SPPU).

The student said, "The professor says they sent the marks' list to the university. But the university denies it. I was supposed to start my LLB course. I had appeared for the CET and got a positive score. However, with the failed result in my BA course, I could

not apply anywhere. Now, the admission dates are over for PG courses and I have not received my updated mark sheet."

Since August, these students have been going from pillar to post to get their marks corrected. While college officials say the university is at fault, those officials say the college has erred. As the blame game continues, ten students have lost a year as admission to most post-graduate courses is over for 2023-24.

Many such issues related to examinations are expected to rock the senate meeting of the university that will be held in the main building on Saturday. Senate member Ganpat Nangare may boycott the meeting and sit in protest outside the venue demanding action against the mismanagement.

inst the mismanagement.

Dadabhau Sinalkar, another senate member, said that he will raise issues about poor food in the mess, lack of good stationary shops inside the university campus and the delay by the university administration in filling up 111 vacant teaching posts.

Mahesh Kakade, director of examination and evaluation in SPPU, said that while there were administrative delays, the college had sent wrong marks due to which the wrong result was given.

In March, the senate meeting had taken up the irregularities in the exam department. The university's disrupted schedule, delayed exams and impact on the next academic year had caused an uproar. Senate members had sought an independent investigation and action.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

लोकसत्ता

लोकमान्य लोकशक्ती

विद्यापीठाच्या कारभारावर अधिसभा सदस्यांकडून प्रश्न

आजच्या अधिसभेत वादळी चर्चेची शक्यता

लोकसत्ता प्रतिनिधी

२० विभागांना प्रमुखच नाही

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या आवारात चित्रित केलेल्या रॅप गाण्याबाबत प्रलंबित कारवाई, परीक्षा-निकालातील गोंधळ, विद्यापीठाच्या विभागातील रिक्त पदांची भरती प्रक्रिया अशा विषयांवरून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या अधिसभा सदस्यांनी प्रश्न उपस्थित केले आहेत. त्यामुळे आज (२८ ऑक्टोबर) अधिसभेत वादळी चर्चेची शक्यता आहे.

विद्यापीठाच्या परीक्षांमध्ये अंतर्गत गुण भरण्यातील तांत्रिक चुकांमुळे निकालात गोंधळ झाल्याचा प्रकार समोर आला होता. या बाबत दोषी प्राध्यापकांवर कारवाईचा बडगाही उगारण्यात आला.

मात्र परीक्षा विभागातील एकूण गोंधळाबाबत अधिसभा सदस्यांकडून विद्यापीठ प्रशासनाला धारेवर धरले जाण्याची शक्यता आहे. त्याशिवाय काही महिन्यांपूर्वी विद्यापीठाच्या मुख्य इमारतीमध्ये रॅप गाणे चित्रित करण्यात आले होते. या

विद्यापीठातील प्राध्यापकांच्या रिक्त पदांचा फटका शैक्षणिक कामकाजाला बसत आहे. विद्यापीठाच्या आवारात सुमारे ५०हून अधिक शैक्षणिक विभागांपैकी २० विभागांना प्रमुखच नाही. त्यामुळे या विभागांचा अतिरिक्त कारभार अन्य प्राध्यापकांकडे सोपवावा लागला असल्याचे स्पष्ट झाले आहे.

गाण्यावरून वाद निर्माण झाला होता. तसेच विद्यापीठाच्या कारभारावरही प्रश्नचिन्ह उपस्थित करण्यात आले होते. या प्रकरणी सत्यशोधन समिती नेमण्यात आली होती. या समितीने अहवाल सादर करूनही पुढे काहीच कारवाई झालेली नाही. त्यामुळे या मुद्द्यावरूनही विद्यापीठ प्रशासनाला अधिसभा सदस्यांकडून टीका सहन करावी लागणार आहे.

विद्यापीठाच्या मुख्य इमारतीसमोरील सावित्रीबाई फुले

यांच्या पुतळ्याच्या परिसराचे सुशोभीकरण करण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता. त्यासाठी राज्य शासनाकडून निधी मिळण्याचा प्रस्तावही सादर करण्यात आला. मात्र, अद्याप हे काम पूर्ण झालेले नाही.

तसेच येत्या ३ जानेवारीपर्यंत पुतळ्याच्या सुशोभीकरणाचे काम पूर्ण होणार नाही. या मुद्द्यावरूनही प्रश्न उपस्थित करण्यात आला आहे. तसेच विद्यापीठात पूर्णवेळ प्लेसमेंट अधिकारी नसल्याने अभ्यासक्रम पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना रोजगारसंधी मिळत नाहीत. त्यामुळे पूर्णवेळ प्लेसमेंट अधिकाऱ्याची नियुक्ती या मुद्द्यावरूनही वाद होण्याची शक्यता आहे.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**{ **DEGREE COURSE** }

SPPU to allow students two more exam opportunities

Dheeraj Bengrut

dheeraj.bengrut@htlive.com

PUNE: In a breather for students who could not complete their degree course in five years, the Savitribai Phule Pune University (SPPU) has allowed nearly 7,000 students of colleges affiliated to the varsity to appear for two more exams. The decision was approved by the SPPU Academic Council on Thursday.

The subject of 'N plus two' was discussed in the Academic Council meeting of the SPPU held on Thursday. Accordingly, the decision was taken to provide two more examination opportunities to students who could not pass their degree course in five years.

"It was decided in the Board of Examinations (BOE) of the SPPU to give two more opportunities to the students of colleges affiliated to the university in the three districts of Pune, Ahmednagar and Nashik who could not complete their degree course within five years," Mahesh Kakade, SPPU director, Examination and Evaluation Board, said.

As per the University Grants Commission (UGC) rules, it is compulsory for a student to complete his/her degree course within five years from the date of admission. An educational problem had arisen due to the lapse of more than five years of nearly 7,000 students enrolled in various degree courses in colleges affiliated to the SPPU in the Pune, Ahmednagar and Nashik districts. According to

Senate meeting on Oct 28

Dheeraj Bengrut

dheeraj.bengrut@htlive.com

Pune: The Savitribai Phule Pune University (SPPU) senate meeting on October 28 will discuss various issues, including rap song filmed on the varsity premises, wrong results declared and filling of vacant posts in various departments. The members will seek details from the university administration about events organised to celebrate SPPU's Amrit Mahotsavi year (platinum jubilee).

"Revolvers, swords and liquor bottles were used to film the rap song that carried obscene words.

We will seek report of the inquiry committee that probed the incident that took place on the varsity premises early this year," said Krishna Bhandalkar, senate member.

"Though action was taken against the professors for announcing wrong results due to technical issues arising in internal marking, the results of many students are yet to be declared," said another student Kiran

Londhe.

The varsity premises houses about 50 departments with 40 managed by 20 people with them heading two departments each. Of the 384 sanctioned professors at the university, only about 150 are working. The university is yet to publish the advertisement for recruitment of 111 posts, according to a varsity official underlining the staff crunch situation.

Although the management council has decided to increase the salary under the Earn and Learn Scheme of SPPU, it is yet to declare the date of its implementation.

"The statue of Savitribai Phule in front of the main building of the university was to be beautified, but no action has been taken since last three years. Now, the university administration has clarified that the work of beautifying the statue will not be completed till January 2024. Does the university do not have funds for this project?" said another senate member Dadabhau Sinalkar.

the SPPU examination department, the PRN of these students was blocked due to which they could not fill in their examination application form. Hence,

some students protested at the university. It was discussed in the BOE of the university and the examination boards too gave a positive decision on it.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education****SPPU mgmt council election on Oct 25**

TIMES NEWS NETWORK

Pune: The Savitribai Phule Pune University (SPPU) will hold an election for two members of the management council of the university on October 25. The results will be declared the same day.

File pic

Results on the same day

A teaching faculty and a second woman member can contest for this election, registrar Prafulla Pawar announced through a notification on Tuesday. Members of the academic council will be selected to contest.

An academic council meeting is scheduled on October 25 when the election will be held. Candidates can fill their nomination forms by October 14 till 5pm while applications will be scrutinised on October 16 at 11am. Applicants can withdraw their forms up to October 18.

Pawar said, "The members will be given one hour to vote. Counting will be conducted immediately after voting in the Dnyaneshwar Hall of the main building in SPPU."

Among the members in the academic council at the time of voting for election, those having a charge or additional responsibility, as well as those who are the ad-hoc president or the ad-hoc board of studies cannot vote. The management council is the principal executive authority of the university, and is chaired by the vice-chancellor.

The Times of India 27.10.2023

विद्यापीठातील प्राध्यापकांच्या कंत्राटी भरतीवर आक्षेप**चुकीची प्रक्रिया राबविल्याचा आरोप****पुणे : पुढारी वृत्तसेवा**

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने सहायक प्राध्यापकांच्या १३३ पदांसाठी रिक्त प्रक्रिया राबविली. या प्रक्रियेत १९ जागा रिक्त राहिल्या आहेत. या भरती प्रक्रियेत आरक्षणाचे पालन झाले नसल्याचा, चुकीच्या पद्धतीने प्रक्रिया राबविल्याचा आरोप करीत अधिसभा सदस्यांनी चौकशीचा ठराव मांडला असून, प्राध्यापकांची कंत्राटी भरती जुलैमध्ये पूर्ण करण्याची मागणीही केली आहे.

विद्यापीठाने सहायक प्राध्यापकांच्या १३३ जागांची कंत्राटी भरती राबविण्याचा निर्णय घेतला होता. त्यानुसार जुलैमध्ये जाहिरात प्रसिद्ध करण्यात आली. त्यानंतर प्रक्रिया राबवून निवड झालेल्या उमेदवारांना सप्टेंबरमध्ये नियुक्ती देण्यात आली. दरम्यान, विद्यापीठाची शनिवारी (दि. २८) अधिसभा होत आहे. या अधिसभेसाठी अंतिम केलेल्या कार्यक्रमपत्रिकेत कंत्राटी, सहायक प्राध्यापक भरतीसह विविध मुद्दे, ठराव

रिक्त पदांच्या जाहिराती संकेतस्थळावरच द्या

शिवाजी विद्यापीठ, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या धर्तीवर विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालयातील सहायक प्राध्यापकांच्या कायमस्वरूपी आणि तासिका तत्त्वावरील प्राध्यापकांच्या रिक्त जागा भरण्याबाबतच्या जाहिराती विद्यापीठाच्या संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करणे बंधनकारक करावे, असा ठराव युवराज नरवडे यांनी मांडला आहे.

प्राध्यापकांना ५० हजार वेतन द्या...

नव्या भरतीनुसार प्राध्यापकांची नियुक्ती सप्टेंबर ते मे या कालावधीसाठी असल्याने अर्थसंकल्पातील तरतुदीच्या अधीन राहून कंत्राटी प्राध्यापकांना ४० हजार रुपयांपेक्षा ५० हजार रुपये वेतन देण्याचा ठराव अधिसभा सदस्य डॉ. राजेंद्र घोडे यांनी मांडला आहे.

मांडण्यात आले आहेत. कंत्राटी सहायक प्राध्यापकांच्या निवड प्रक्रियेतील चुका, कायद्याचे उल्लंघन प्रशासनाने जाणीवपूर्वक केले आहे की अनावधानाने केले आहे, याची तपासणी करण्यासाठी चौकशी समिती नियुक्त करावी, आरक्षणाचा मूळ हेतू डावलून अपारदर्शकपणे केलेल्या नियुक्त्या रद्द करण्याचा ठराव अधिसभा सदस्य डॉ. हर्ष जगताप यांनी मांडला आहे. यासंदर्भात उपस्थित केलेल्या प्रश्नांना व्यवस्थापन परिषद सदस्य डॉ. देविदास वायदंडे यांनी उत्तर दिले.

त्यानुसार २०२२ च्या शासन निर्णयातील तरतुदीचा वापर करून प्रक्रिया राबविण्यात आली, असे स्पष्ट करण्यात आले. पदभरतीची जाहिरात जुलैमध्ये प्रसिद्ध करून सप्टेंबरमध्ये नियुक्ती देण्यात आली. प्राध्यापक रुजू झाल्यानंतर दीड महिन्यात अभ्यासक्रम पूर्ण करावा लागतो. त्यात विद्यार्थ्यांचे नुकसान होते. त्यामुळे मे-जूनमध्ये भरती प्रक्रिया राबवून जुलैमध्ये नियुक्ती देण्याचा धोरणात्मक निर्णय घेण्याचा ठराव अधिसभा सदस्य डॉ. करिश्मा परदेशी यांनी मांडला.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

आजची अधिसभा वादळी ठरणार

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

विद्यापीठाच्या आवारात चित्रित करण्यात आलेले रॅप सॉंग, परीक्षा विभागाकडून प्रसिद्ध केले जाणारे चुकीचे निकाल, विद्यापीठाच्या विभागातील रिक्त पदे, सावित्रीबाई फुले यांच्या पुतळ्याचे रखडलेले सुशोभिकरण, हत्ती तलाव प्रकल्पाचे रखडलेले सौंदर्यीकरण, या आणि अशा अनेक महत्वाच्या मुद्द्यांवर शनिवारी (दि. २८) अधिसभा सदस्य विद्यापीठ प्रशासनाला जाब विचारणार आहेत. त्यामुळे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाची आजची ही अधिसभा वादळी ठरणार असल्याचे अधिसभा सदस्यांनी स्पष्ट केले आहे.

विद्यापीठात सकाळी ११ वाजता अधिसभेला सुरुवात होणार आहे. यामध्ये अधिसभा सदस्य आणि विद्यापीठ प्रशासन यांच्यात खडाजंगी होण्याची चिन्हे आहेत. विद्यापीठाच्या मुख्य इमारतीत एका वादग्रस्त रॅप सॉंगचे चित्रीकरण झाले. या वादग्रस्त रॅप सॉंगच्या चित्रीकरणाच्या चौकशीसाठी स्थापन करण्यात आलेल्या चौकशी समितीच्या अहवालाचे काय झाले? याबाबत अधिसभा सदस्य कृष्णा भंडलकर अधिसभेसमोर प्रश्न उपस्थित करणार आहेत.

विद्यापीठाच्या परीक्षा विभागावर अधिसभेत नेहमीच चर्चा होते. परंतु, अंतर्गत गुण देण्यात निर्माण झालेल्या तांत्रिक कारणांमुळे हजारो विद्यार्थ्यांचे निकाल चुकीच्या पद्धतीने जाहीर करण्यात आले. याबाबत दोषी असणाऱ्या प्राध्यापकांवर कारवाई करण्यात आली. परंतु, परीक्षा विभागाकडे पाठपुरावा करूनही अनेक विद्यार्थ्यांचा निकाल जाहीर केला गेला नाही. त्यामुळे संबंधित विद्यार्थ्यांचे मोठे शैक्षणिक नुकसान झाले.

त्यामुळे अनेक अधिसभा सदस्य प्रचंड नाराज आहेत. त्याचे पडसाद विद्यापीठाच्या अधिसभेत पाहायला मिळणार आहेत. त्यामुळे या वेळीही परीक्षा विभागातील अधिकाऱ्यांना धारेवर धरल्याचे चित्र दिसणार आहे.

विद्यापीठाच्या आवारात सुमारे ५० विभाग आहेत. त्यापैकी ४० विभागांचा कारभार २० व्यक्तींकडे सोपविण्यात आला आहे. त्यामुळे विद्यापीठाचे शैक्षणिक कामकाज पाहण्यासाठी मनुष्यबळच उपलब्ध नसल्याचे दिसून येत आहे. विद्यापीठातील वीस व्यक्तींकडे प्रत्येकी दोन विभागांच्या प्रमुख पदांचा कार्यभार आहे. विद्यापीठातील ३८४ मंजूर प्राध्यापकांपैकी सुमारे १५० प्राध्यापकच सध्या कार्यरत आहेत. त्यातही १११ पदांच्या भरतीची जाहिरात अद्याप विद्यापीठ प्रशासनाने प्रसिद्ध केलेली नाही.

त्यामुळे शैक्षणिक गुणवत्तेबाबत प्रश्नचिन्ह उपस्थित होत आहे. या विषयावरही अधिसभेत वादळी चर्चा होण्याची शक्यता आहे. विद्यापीठाच्या 'कमवा व शिका' योजनेतर्गत मानधनवाढीचा निर्णय व्यवस्थापन परिषदेने घेतला असला, तरी त्याची अंमलबजावणी केव्हापासून केली जाणार, विद्यार्थ्यांना या योजनेतर्गत दिल्या जाणाऱ्या कामांमध्ये सुधारणा केली जाणार की नाही, हा विषय चर्चेसाठी येणार आहे. विद्यापीठाच्या मुख्य इमारतीसमोरील सावित्रीबाई फुले यांच्या पुतळ्याचे सुशोभिकरण केले जाणार होते. परंतु, गेल्या तीन वर्षांपासून त्यावर कोणताही निर्णय झालेला नाही, अशा विविध प्रश्नांवर आज विद्यापीठात घमासान होण्याची शक्यता आहे.

**विविध
मुद्द्यांवर सदस्य
विचारणार
प्रशासनाला
जाब**

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

पुढारी

उच्च शिक्षण संस्थांमध्ये आता 'स्किल हब'

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा
केंद्रीय कौशल्यविकास मंत्रालयातर्फे प्रधानमंत्री कौशल्यविकास योजनेतर्गत देशभरातील उच्च शिक्षण संस्थांमध्ये आता 'स्किल हब' स्थापन करण्यात येणार आहेत. देशात कौशल्यविकासाची परिसंस्था निर्माण करण्याचे उद्दिष्ट ठेवून हा खास उपक्रम राबविला जाणार आहे. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) ही माहिती परिपत्रकाद्वारे दिली.

केंद्रीय कौशल्यविकास मंत्रालयातर्फे २०१५ पासून प्रधानमंत्री कौशल्यविकास योजनेच्या माध्यमातून उद्योगांना आवश्यक असलेले कुशल मनुष्यबळ उपलब्ध करून देण्यासाठी अल्प मुदतीचे कौशल्यविकास अभ्यासक्रम राबविले जात आहेत. आता या योजनेची व्याप्ती वाढविण्याचा निर्णय मंत्रालयाने घेतला आहे. त्यात कौशल्यविकास प्रशिक्षण संस्थांची संख्या वाढविणे, नोकरी करताना कौशल्य प्रशिक्षण, इंडस्ट्री ४.० नुसार कौशल्य प्रशिक्षणावर भर दिला जाणार असल्याचे स्पष्ट करण्यात आले आहे.

या योजनेतर्गत आता राष्ट्रीय स्तरावर लौकिक असलेल्या उच्च शिक्षण संस्थांमध्ये स्किल हब स्थापन करण्यात येणार आहे. पारंपरिक कौशल्य प्रशिक्षण संस्थांच्या पलीकडे जाऊन कौशल्य प्रशिक्षणाची परिसंस्था निर्माण करण्याचा प्रयत्न याद्वारे केला जाणार आहे. या अनुषंगाने अभ्यासक्रम, रोजगाराच्या अनुषंगाने स्किल हब स्थापनेसाठीचा प्रस्ताव इच्छुक संस्थांनी स्किल इंडिया संकेतस्थळावर सादर करण्याची सूचना यूजीसीने उच्च शिक्षण संस्थांना केली आहे.

**कौशल्य
विकासाची
परिसंस्था
निर्माण करण्याचे
उद्दिष्ट**

PMKVY
प्रधानमंत्री कौशल विकास योजना

Pune Edition
Oct 28, 2023 Page No. 3
newspaper.pudhari.co.in

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

पदवीस्तरावर नव्या अभ्यासक्रमाची शक्यता

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ; नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार आराखड्याला मान्यता

पुणे, ता. २७ : नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणानुसार (एनईपी) सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने पदवी आणि पदव्युत्तर स्तरावरील सर्व अभ्यासक्रमांचा आराखडा तयार केला आहे. त्याला राज्य सरकारची मान्यता मिळाली आहे. धोरणानुसार २०२४-२५ या शैक्षणिक वर्षापासून पदवी स्तरावरील कार्यवाही महाविद्यालयांमध्ये सुरू होईल, अशी माहिती विद्यापीठाने दिली आहे. त्यामुळे पुढील शैक्षणिक वर्षात पदवीस्तरावर विद्यार्थ्यांना नवा अभ्यासक्रम उपलब्ध होण्याची चिन्हे आहेत.

विद्यापीठाची अधिसभा शनिवारी (ता. २८) होणार आहे. यानिमित्त अधिसभा सदस्य राहुल पाखरे यांनी 'एनईपीच्या अनुषंगाने विद्यापीठ म्हणून तयारी कुठपर्यंत आली आहे,' असा प्रश्न उपस्थित केला आहे. या प्रश्नाला दिलेल्या उत्तरात विद्यापीठाने ही माहिती दिली. शैक्षणिक वर्ष

२०२३-२४ मध्ये पदव्युत्तर स्तरावरील सर्व अभ्यासक्रमांचा आराखडा तयार झाला. तसेच अॅकॅडमिक बॅक ऑफ क्रेडिट तयार केले असून आतापर्यंत ८० टक्के विद्यार्थ्यांनी याकरिता नोंदणी केली आहे. 'एनईपी'नुसार आवश्यक असणाऱ्या सर्व सुविधांची पूर्तता विद्यापीठ आणि महाविद्यालयांनी स्तरावर पूर्ण झाली आहे. पदव्युत्तर स्तरावरील सर्व सुविधा यावर्षापासूनच विद्यापीठातील विविध विभाग आणि सर्व संलग्न महाविद्यालयांमध्ये लागू केल्या आहेत. पदवी स्तरावरील सुविधा पुढील वर्षापासून लागू करण्यात येतील. याचीच तयारी म्हणून सर्व विषयांची अभ्यासमंडळे प्रस्थापित झाली आहेत, असे विद्यापीठाने अधिसभा सदस्यांनी विचारलेल्या प्रश्नाला उत्तर देताना स्पष्ट केले आहे.

२७ स्टार्टअप कार्यरत

विद्यापीठामध्ये मोठा गाजावाजा करत एसपीपीवू रिसर्च पार्क फाउंडेशन कंपनी स्थापन करण्यात आली; परंतु गेल्या चार वर्षात या फाउंडेशनमध्ये केवळ ४० नवीन स्टार्टअपंनी इन्क्यूबेशनच्या मदतीसाठी नोंदणी केली आहे, तसेच २०१९ पासून त्यातील केवळ २७ स्टार्टअप हे सध्या कार्यरत आहेत, अशी माहिती समोर आली आहे. अधिसभेसाठी इन्क्यूबेशन सेंटरबाबत सदस्यांनी विचारलेल्या प्रश्नाला उत्तर देताना विद्यापीठाने ही माहिती दिली आहे. 'विद्यापीठामध्ये इन्क्यूबेशन सेंटर सुरू झाल्यापासून आजपर्यंत केंद्राद्वारे किती प्रकल्प उभे राहिले,' असा प्रश्न

अधिसभा सदस्य राहुल पाखरे यांनी उपस्थित केला आहे. त्यावर विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या सदस्यांनी तयार केलेल्या उत्तरातून इन्क्यूबेशन सेंटरद्वारे राबविण्यात येणाऱ्या प्रकल्पाबाबत पुरेशी स्पष्टता होत नसल्याने याविषयावर अधिसभेत जोरदार चर्चा होण्याची शक्यता आहे.

पुतळ्याचे सुशोभीकरण कधी?

- "विद्यापीठामध्ये 'जी २०' परिषदेचे आयोजन करण्यात आल्याने आणि त्यानंतर अनियमित पडणाऱ्या पावसामुळे सावित्रीबाई फुले यांच्या पुतळ्याच्या सुशोभीकरणाचे काम सुरू करण्यास विलंब झाला. या सुशोभीकरणासाठी राज्य सरकारकडे ६ जून २०२२ रोजी निधीसाठी प्रस्ताव सादर करण्यात आला. आता या कामास निधी उपलब्ध आहे.
- तीन जानेवारीपूर्वी सुशोभीकरणाचे काम काहीअंशी पूर्ण होईल, असे स्पष्टीकरण विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या सदस्या डॉ. संगीता जगताप यांनी दिले आहे. 'विद्यापीठाच्या समोर असलेल्या सावित्रीबाई फुले यांच्या पुतळ्याचे सुशोभीकरण का रखडले,' असा प्रश्न अधिसभा सदस्य दादाभाऊ शिंदेकर यांनी उपस्थित केला आहे. त्याला डॉ. जगताप यांनी हे उत्तर दिले आहे.

Pune, Main
28/10/2023 Page No. 1

प्रभात

पदवी, पदव्युत्तरच्या विद्यार्थ्यांना यापुढे 'इंटरनशिप' अनिवार्य

नव्या शैक्षणिक धोरणात
तरतूद : कार्यवाही सुरू

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. २७ - नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० मधील तरतुदीनुसार पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांना 'इंटरनशिप' अर्थात आंतरवासिता पूर्ण करणे बंधनकारक असेल. यातून त्यांना कार्यानुभव व मूर्त स्वरूपाची कौशल्ये आत्मसात करता येतील, अशी अपेक्षा व्यक्त होत आहे.

अशा प्रकारचे इंटरनशिप धोरण राबवण्यासाठी रुपरेषा ठरवली जाणार आहे.

यासाठी सर्व शासकीय विभागाच्या सहकायनि खासगी संस्थांशी सामंजस्य करार करण्यात आला आहे. यात प्रामुख्याने शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाच्या अधिपत्याखालील कार्यालये व संस्थांमध्ये विद्यार्थ्यांना इंटरनशिप पूर्ण करण्यासाठी संधी उपलब्ध होऊ शकते. या अंमलबजावणीसाठी योजना शिक्षण संचालकांना नोडल अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात आले आहे. उपक्रमासाठी विभागाच्या अधिनस्त शाळा, संस्था, कार्यालयांची निवड तसेच उपक्रमांचा विषय व कालावधी, अंमलबजावणी याबाबत निर्णयाचा अधिकार या अधिकाऱ्यांना देण्यात आला आहे.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

प्रभात

विद्यार्थ्यांना न्याय देण्यास विद्यापीठ हतबल

निकाल उशिराने : भवितव्य अडचणीत

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. २८ - विद्यार्थ्यांना अंतर्गत गुण न दिल्याने आणि चूक नसतानाही विद्यापीठाच्या नाकर्तेपणामुळे निकाल रखडला. त्यानंतर अधिसभेच्या बैठकीच्या दिवशी संबंधित विद्यार्थ्यांचा निकाल देण्यात आला. निकाल उशिराने मिळाला, पण आता प्रवेश कसे मिळणार, याबाबत विद्यापीठाने अधिसभेत काही ठोस निर्णय घेतला नाही. केवळ चौकशी समिती नेमून हा विषय थांबवण्यात आला. मात्र, यामुळे विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान झाल्याचे दिसून येत आहे.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या अधिसभा बैठकीत सदस्य गणपत नांगरे आणि दादाभाऊ शिनलकर यांनी यासंदर्भात स्थगन प्रस्ताव मांडला. गणेशखिंड येथील मॉडर्न महाविद्यातील सुमारे १० विद्यार्थ्यांना ऑनलाईन गुणदानात झालेल्या त्रुटीमुळे निकालात नापास दाखवण्यात आले. कुलगुरू डॉ. गोसावी यांना सप्टेंबरमध्येच ही बाब निदर्शनास आणून दिली.

सप्टेंबरअखेरपर्यंत सर्व विद्यार्थ्यांचे निकाल जाहीर होतील, असे आश्वासन देण्यात आले. त्यानंतरही निकालास विलंब झाला. विशेष म्हणजे याचे निकाल शनिवारी विद्यार्थ्यांना देण्यात आले. आता या विद्यार्थ्यांनी प्रवेश कुठे घ्यायचे, सर्व प्रवेशप्रक्रिया संपली आहे, त्यासाठी विद्यापीठ काय पाऊले उचलणार, असा प्रश्न त्यांनी उपस्थित केला.

■ **दिरंगाईची भूमिका**

सदस्यांच्या प्रश्नांवर प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर यांनी निकालाला उशीर झाल्याचे मान्य केले. तर कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी समिती गठीत करून आठ दिवसांत निर्णय घेण्याचे जाहीर केले. स्वतःची चूक नसतानाही विद्यार्थ्यांना हा भुदंड का, असा प्रश्न अनुत्तरित राहतो. विद्यार्थ्यांवर झालेला हा अन्याय दूर करण्यासाठी विद्यापीठाने समिती नेमून पुन्हा दिरंगाईची भूमिका घेतली आहे.

PuneCity, 29 Oct 2023, Page:005
https://epaper.dainikprabhat.com

पुढारी

संलग्न महाविद्यालयांचा कारभार प्रभारी प्राचार्यांकडे

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न ५१३ महाविद्यालयांचा कारभार प्रभारी प्राचार्यांवर सुरू आहे, तर १९ महाविद्यालयांना प्राचार्यच नाही. तसेच यापैकी काही महाविद्यालयांमध्ये परीक्षा केंद्रांवर कॉपीचे प्रकार सुरू असल्याने, अनेक विद्यार्थी संबंधित महाविद्यालयांत प्रवेश घेत आहेत. त्यामुळे विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालयांचा कारभार प्रभारी प्राचार्यांच्या हाती असून, काही महाविद्यालये कॉपी सेंटरचे काम करत असल्याचा धक्कादायक आरोप अधिसभा सदस्यांनी केला आहे.

विद्यापीठाची अधिसभा शनिवारी (दि. २८) पार पडली. या अधिसभेत डॉ. चिंतामण निगळे यांनी महाविद्यालयांमधील परीक्षा केंद्र, निष्पत्ती, परीक्षा अधिकारी यांच्याबाबत प्रश्न उपस्थित केल्यावर, महाविद्यालयांच्या प्राचार्यांची माहिती पुढे आली. विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालये आणि रिसर्च सेंटरची संख्या साधारण हजारच्या आसपास आहे. यातील विद्यापीठाशी संलग्न ५३४ महाविद्यालयांमध्ये पूर्णवेळ प्राचार्य कार्यरत असल्याचे सभागृहात सांगण्यात आले. संलग्न १९ महाविद्यालयांमध्ये प्राचार्य उपलब्ध नाहीत. या महाविद्यालयांमध्ये प्राचार्यपदासाठी पात्र होणारा एकही प्राध्यापक उपलब्ध नाही. त्यामुळे या ठिकाणच्या परीक्षा केंद्रावर पारदर्शी कारभार होतो का, यावर सदस्यांनी आवाज उठवला. यातील काही महाविद्यालयांमध्ये परीक्षा केंद्र असून, तेथे कॉपीचे प्रकार सुरू आहेत. त्यामुळे अनुदानित महाविद्यालयातील विद्यार्थी आपले प्रवेश रद्द करून, संबंधित महाविद्यालयात प्रवेश घेऊन उत्तीर्ण होत असल्याचे सदस्यांनी सभागृहाच्या निदर्शनास आणून दिले.

Pune Edition
Oct 29, 2023 Page No. 6
newspaper.pudhari.co.in

अधिसभा सदस्यांचा प्रशासनावर हल्लाबोल

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

विद्यापीठाकडून चुकीचे होत असलेले सामंजस्य करार, विद्यार्थ्यांची चूक नसतानाही त्यांचे वाया गेलेले शैक्षणिक वर्ष, विद्यार्थ्यांना उपलब्ध नसलेले वसतिगृह, खानावळीत दिले जाणारे निकट दर्जाचे जेवण, अधिसभा सदस्यांना बसण्यासाठी देखील नसलेली जागा, विद्यापीठाच्या तंत्रज्ञान विभागात सुरू असेलला अनागोंदी कारभार आदी विविध प्रश्नांवरून अधिसभा सदस्यांनी विद्यापीठ प्रशासनावर शनिवारी अक्षरशः हल्लाबोल केला. तर अधिसभा सदस्यांच्या प्रश्नांना उत्तरे देताना विद्यापीठ प्रशासन आणि व्यवस्थापन परिषदेच्या सदस्यांची दमछाक झाल्याचे दिसून आले.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या तंत्रज्ञान विभागाने १६ नवव्या आयटी इन्स्टिट्यूटशी करार करून, विविध कोर्सेसच्या माध्यमातून शेकडो विद्यार्थ्यांचे अनधिकृत प्रवेश केले आहेत. ही संपूर्ण प्रक्रिया सार्वजनिक विद्यापीठ कायद्याला धाव्यावर बसवून केली आहे. या संस्था नवव्या असून, अतिशय कमी जागेत आणि अपुऱ्या सोयीसुविधांमध्ये सुरू आहेत. या विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होण्याची शक्यता आहे, असा गौप्यस्फोट सिनेट सदस्य सचिन गोरडे पाटील यांनी केला.

तंत्रज्ञान विभागाने प्रवेशक्षमतेच्या आठपट म्हणजे जवळपास ८०० विद्यार्थी हे बीएससी इन डेटा सायन्ससारख्या विविध पदवी आणि पदविका अभ्यासक्रमांना प्रवेशित केले आहे. हे प्रवेश होण्यासाठी आडसोर्सिंग करून, एजन्सी नेमल्या आहेत. या एजन्सीच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचे प्रवेश करण्यात आले आहेत. हे विद्यार्थी केवळ

विभागप्रमुखांना बडतर्फ करा

तंत्रज्ञान विभागातील प्रवेश प्रक्रिया सार्वजनिक विद्यापीठ कायद्याचे उल्लंघन करून केली आहे. तंत्रज्ञान विभागात सर्वाधिक प्रवेश झालेल्या कोर्सेसची माहिती वेबसाइटवर उपलब्ध नाही. या कोर्सेसला प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना विद्यापीठाची पदवी मिळण्याबाबत साशंकता आहे. या पार्श्वभूमीवर चौकशी पूर्ण होईपर्यंत विभागप्रमुखांना बडतर्फ करण्याची मागणी गोरडे पाटील यांनी केली आहे.

नावापुरते कागदोपत्री विभागात शिकत असून त्यांचे प्रत्यक्ष शिक्षण हे विद्यापीठाच्या बाहेरील एक आणि दोन खोल्यांच्या इन्स्टिट्यूटमध्ये होत आहे. मात्र, हेच विद्यार्थी राहायला विद्यापीठाच्या वसतिगृहात आहेत. या कोर्सेचे शुल्क लाखात असून, त्यातील केवळ २० टक्के वाटा विद्यापीठाला, तर ८० टक्के वाटा संबंधित इन्स्टिट्यूटला जात आहे. या विद्यार्थ्यांना वस्तीगृह मिळण्यासाठी विशेष तरतुद करण्यात आली. त्यामुळे विद्यापीठातील गरजू आणि होतकरू विद्यार्थ्यांना वसतिगृह मिळाले नाही, असा आरोप गोरडे पाटील यांनी केला. या संपूर्ण प्रकाराचे गांभीर्य लक्षात घेऊन डॉ. गोसावी यांनी डॉ. विखे पाटील यांच्या अध्यक्षतेखाली चौकशी समितीची स्थापना केली आहे.

विद्यार्थ्यांना न्याय देण्यात विद्यापीठ प्रशासन अपयशी...

पुण्यातील तसेच नाशिकमधील काही महाविद्यालयांमधील विद्यार्थ्यांना ऑनलाईन गुणदानात झालेल्या त्रुटीमुळे निकालात नापास दाखवण्यात आले. याबाबत महाविद्यालयांच्या प्राचार्यांनी विद्यापीठाने दिलेल्या कालावधीत परीक्षा विभागाकडे पत्रव्यवहार केला. मात्र, परीक्षा विभागातील अधिकारी व कर्मचाऱ्यांनी हा विषय नियोजित वेळेत प्रमाद समितीपर्यंत पोहचवलाच नाही. त्यानंतर अधिसभा सदस्यांनी देखील विद्यापीठाकडे पत्रव्यवहार केला. तरीही हा विषय प्रमाद समितीपर्यंत आला नाही. अधिसभेतही विद्यार्थ्यांना या वर्षासाठी प्रवेश मिळणार की नाही, याचे उत्तर मिळाले नाही. त्यामुळे विद्यार्थ्यांची चूक नसतानाही त्यांना न्याय देण्यात विद्यापीठ प्रशासन अपयशी ठरल्याचे दिसून आले.

‘वित्त व लेखा’चा कारभार चव्हाट्यावर

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने अंदाजे ६० कोटी तुटीचा अर्थसंकल्प सादर केला होता. प्रत्यक्षात मात्र वार्षिक ताळेबंद सादर केल्यानंतर ६३ लाख १२ हजार ३४२ रुपये तुट असल्याचे स्पष्ट झाले. त्यामुळे खर्च आणि जमा रकमेचा योग्य ताळमेळ नसल्याचे दाखवत अधिसभा सदस्य विनायक आंबेकर यांच्यासह आणखी दोन जणांनी विद्यापीठाच्या वित्त व लेखा

विभागाचा कारभार चव्हाट्यावर आणत प्रशासनाचे वाभाडे काढले. त्यांच्य प्रश्नांना उत्तरे देत असताना प्रशासन भांबावले असल्याचे पहायला मिळाले.

अधिसभा सदस्य दुयारच्या सत्रात आर्थिक वर्ष २०२२-२३ च्या आर्थिक ताळेबंदावर चर्चा झाली. विद्यापीठाकडून अंदाजे ६० कोटीच्या आसपास तुटीचा अर्थसंकल्प सादर करण्यात आला होता. त्याला अधिसभा सदस्यांची मंजुरी देखील घेण्यात आली होती. प्रत्यक्षात मात्र विद्यापीठाने शनिवारी ३६४ कोटी ४८ लाख ६९ हजार ९६३ जमा रकम तर ३६५ कोटी ११ लाख ८२ हजार ३०४ रुपये खर्च रकम दाखवली आणि ६३ लाख १२ हजार ३४२ रुपये तुटीचा ताळेबंद सादर केला. त्यानंतर झालेल्या चर्चेत अधिसभा सदस्य विनायक आंबेकर, जयंत काकतकर, राहुल पाखरे यांच्यासह अन्य अधिसभा सदस्यांनी विद्यापीठ प्रशासनाला चांगलेच धोखे धरले. यामध्ये अधिसभा सदस्य विनायक

■ अधिसभा सदस्यांनी ताळेबंद अहवालावरून काढले प्रशासनाचे वाभाडे

आंबेकर यांनी अत्यंत अभ्यासपूर्ण विद्यापीठाच्या आर्थिक अहवालाची अक्षरशः चिरफाड केली. तसेच विद्यापीठाचा वित्त व लेखा विभाग कशा पध्दतीने चुकीचे काम करत आहे, याचे पुराव्यासह सविस्तर विश्लेषण केले. यामध्ये चुकीच्या हेडखाली रकमा घेणे तसेच खर्च करणे, जयकर ग्रंथालयातील ६ लाख रुपयांची पुस्तके गायब होणे, विद्यापीठाची मालमत्ता जागेवर नसणे, विद्यापीठाच्या परीक्षा विभागाला ११ कोटी रुपये परीक्षा शुल्काच्या माध्यमातून कमी येणे, विद्यापीठाच्या प्रेससाठी वारेमाप खर्च करणे, जनरल फंडातून प्रेसमधील कर्मचाऱ्यांचे पगार आदी प्रश्न उपस्थित करून, प्रशासन आणि वित्त लेखा अधिकारी चारुशिला गायके यांच्यावर प्रश्नांचा भडोमार केला. त्यांना आंबेकर यांच्या प्रश्नांना समाधानकारक उत्तरे देता आली नाहीत. तर कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार यांनी अधिसभा सदस्यांना तुम्ही चांगला अभ्यास करून आल्यामुळे आम्हाला भांबावून सोडल्याचे स्पष्ट केले. तसेच यापुढे अधिसभा सदस्यांनी केलेल्या सर्व सूचनांचे पालन करत बजेटमध्ये योग्य ती सुधारणा करण्यात येईल. तसेच मॅकटॉईल सिस्टिमचा बिलींगसाठी बापर करण्यात येणार असून पुढच्या अधिसभेला ऑडिटर यांना बोलावण्यात येईल असे स्पष्ट केले. त्यामुळे विद्यापीठाच्या वित्त व लेखा विभागात प्रचंड अनागोंदी कारभार सुरू असल्याचे चित्र स्पष्ट झाले आहे.

सदस्यांनी विचारलेल्या प्रश्नांना व्यवस्थापन परिषदेचे सदस्य उत्तरे देत होते; परंतु उत्तरे देताना भंबेरी उडाली होती. त्यामुळे काहीवेळा चुकीची

समजत नव्हते. तर प्रशासन वेळ मारून नेण्याचा प्रयत्न करत होते. त्यामुळे अधिसभा सदस्यांनीच विद्यापीठाला प्रश्नोत्तराचा तास की मनोरंजनाचा तास

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

लोकमत

विद्यापीठाला पूर्णवेळ अधिष्ठाता मिळणार कधी?

प्रशांत विडवे

लोकमत न्यूज नेटवर्क

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या कुलगुरुपदी डॉ. सुरेश गोसावी यांची नियुक्ती होऊन साडेचार महिन्यांचा कालावधी लोटला आहे. मात्र, अद्यापही पूर्णवेळ अधिष्ठात्यांची निवड झालेली नाही. मागील दीड वर्षांपासून पूर्वीच्या अधिष्ठात्यांकडेच या पदाचा अतिरिक्त कार्यभार सोपविलेला आहे. त्यातील काही अधिष्ठात्यांकडे एकापेक्षा जास्त पदांचा कार्यभार असून, कुलगुरु हा भार केव्हा हलका करणार? अशी चर्चा शैक्षणिक वर्तुळात सुरू आहे.

डॉ. नितीन करमळकर यांचा कुलगुरुपदाचा कार्यकाळ संपून दीड वर्षांनंतरही विद्यापीठाच्या विविध विद्याशाखांचा अतिरिक्त कार्यभार पूर्वीचे अधिष्ठातांचा पाहता आहेत. विद्यापीठाचा अध्ययन व संशोधनाचा दर्जा सुधारणे व शैक्षणिक गुणवत्ता राखण्यासाठी पूर्णवेळ अधिष्ठात्यांची नियुक्ती आवश्यक आहे. वाणिज्य व व्यवस्थापन विद्याशाखेचे अधिष्ठाता

कुलगुरु केव्हा तत्परता दाखविणार?

विद्यापीठाने शैक्षणिक, संशोधन क्षेत्रात दर्जेदार कामगिरी करणे तसेच एनईपीच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी तत्काळ शैक्षणिक गुणवत्ता असलेले नव्या दमाच्या पूर्णवेळ अधिष्ठात्यांची निवड होणे गरजेचे आहे. कोरोना काळात बिघडलेले शैक्षणिक आणि परीक्षेचे वेळापत्रक सुरळीत झाले आहे. ते कायम ठेवण्यासाठी अधिष्ठाता मोलाची भूमिका पार पाडणार आहेत.

डॉ. पराग काळकर यांची दोन महिन्यांपूर्वी प्र-कुलगुरुपदी निवड झाली असून, त्यांच्याकडे दोन्ही पदांचा कार्यभार आहे. यासह अनेक पदांचा भार लिलया पेलणारे व्यक्तिमत्व म्हणून परिचित असलेले डॉ. विजय खरे हे मानव्य विद्याशाखेचा अतिरिक्त कार्यभार सांभाळत आहेत. विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विद्याशाखेत डॉ. मनोहर चासकर आणि आंतरविद्याशाखीय अभ्यास डॉ. दीपक माने हे अधिष्ठाता म्हणून काम पाहत आहेत.

जूनमध्ये डॉ. सुरेश गोसावी कुलगुरु झाल्यानंतर नवीन अधिष्ठातांची निवड होणे अपेक्षित होते. मात्र, अद्याप ही

प्रक्रिया कासवगतीने सुरू आहे. विद्यापीठाने अधिष्ठाता पदासाठी १२ जुलैला जाहिरात प्रसिद्ध करत अर्ज मागविले. त्याला ३१ ऑगस्टपर्यंत मुदतवाढ दिली. सुमारे ७५ अर्ज प्राप्त झाले. त्यात विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विद्याशाखेसाठी सर्वाधिक ३० अर्ज आले. वाणिज्य व व्यवस्थापन २० आणि आंतरविद्याशाखा १५ तर सर्वात कमी मानव्य विद्या शाखेसाठी १० अर्ज प्राप्त झाले आहेत. छाननी समिती अर्जांची पडताळणी करणार आहे. त्यातील पात्र उमेदवारांमधून निवड समितीमार्फत अधिष्ठात्यांची निवड केली जाणार आहे.

पात्र उमेदवारांची यादी प्रसिद्ध करू

कुलगुरुंनी छाननी समितीची स्थापना केली आहे. प्राप्त झालेल्या अर्जांमधून उमेदवारांची शैक्षणिक अर्हता, अनुभव आणि विविध निकष पडताळून पाहण्यात येत आहेत. तसेच पात्र तसेच अपात्र उमेदवारांची यादी प्रसिद्ध करण्यात येणार असल्याची माहिती वरिष्ठ अधिकार्यांनी दिली.

अधिष्ठातांच्या जबाबदाऱ्या

१. अध्ययन, संशोधनाचा दर्जा वाढविणे.

२. विद्याशाखेतील अध्यापकांचे प्रशिक्षण, विद्याविषयक विकास, शैक्षणिक गुणवत्ता कायम राखणे.

३. परीक्षा व मूल्यमापनाचा आराखडा निश्चित करणे.

४. नवीन अभ्यासक्रम तयार करणे, त्यामध्ये विविधता आणणे, पाठ्यक्रम निर्मिती करणे.

५. शैक्षणिक गुणवत्तेशी संबंधित विषयांवर कार्यशाळा, चर्चासत्रे आयोजन करणे.

Pune Main
Page No. 2 Oct 29, 2023
Powered by: erelego.com

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या तंत्रज्ञान विभागाकडून नियमांचे उल्लंघन

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या तंत्रज्ञान विभागाने १६ नवख्या आयटी इन्स्टिट्यूटशी करार केला. या विविध अभ्यासक्रमाच्या माध्यमातून शेकडो विद्यार्थ्यांचे अनधिकृत प्रवेश केले. ही संपूर्ण प्रक्रिया सार्वजनिक विद्यापीठ कायद्याच्या उल्लंघन आहे. या संस्था नवख्या असून, अतिशय कमी जागेत आणि अपुन्या सोयीसुविधांमध्ये सुरू आहेत. या विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होण्याची शक्यता असल्याची माहिती अधिसभा सदस्य सचिन गोरडे पाटील यांनी दिली. सदर प्रकरणाची संपूर्ण चौकशी करण्यासाठी व्यवस्थापन परिषदेचे सदस्य राजेंद्र विखे पाटील यांच्या अध्यक्षतेखाली चौकशी समिती स्थापन करण्यात आली.

पुणे विद्यापीठाची अधिसभा शनिवारी कुलगुरु डॉ. सुरेश गोसावी यांच्या अध्यक्षतेखाली पार पडली. यावेळी प्र - कुलगुरु डॉ. पराग काळकर,

कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार, व्यवस्थापन परिषदेचे सदस्य आणि अधिसभा सदस्य उपस्थित होते.

तंत्रज्ञान विभागाने प्रवेशक्षमतेच्या आठपट म्हणजे जवळपास ८०० विद्यार्थी हे बीएस्सी इन डेटा सायन्ससारख्या विविध पदवी आणि पदविका अभ्यासक्रमांना प्रवेशित केले आहे. हे प्रवेश होण्यासाठी आऊटसोर्सिंग करून, एजन्सी नेमल्या आहेत. या एजन्सीच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचे प्रवेश करण्यात आले आहेत. हे विद्यार्थी केवळ नावापुरते कागदोपत्री विभागात शिकत असून त्यांचे प्रत्यक्ष शिक्षण हे विद्यापीठाच्या बाहेरील एक आणि दोन खोल्यांच्या इन्स्टिट्यूटमध्ये होत आहे. मात्र, हेच विद्यार्थी राहायला विद्यापीठाच्या वसतिगृहात आहेत. या अभ्यासक्रमाचे शुल्क लाखात असून, त्यातील केवळ २० टक्के वाटा विद्यापीठाला, तर ८० टक्के वाटा संबंधित

इन्स्टिट्यूटला जात आहे. या विद्यार्थ्यांना वसतिगृह मिळण्यासाठी विशेष तरतूद करण्यात आली. त्यामुळे विद्यापीठातील गरजू आणि होतकरू विद्यार्थ्यांना वसतिगृह मिळाले नाही, असा आरोप गोरडे पाटील यांनी सभागृहात केला. या संपूर्ण प्रकाराचे गंभीर्य लक्षात घेऊन डॉ. गोसावी यांनी डॉ. विखे पाटील यांच्या अध्यक्षतेखाली चौकशी समितीची स्थापना केली आहे.

तंत्रज्ञान विभागातील प्रवेश प्रक्रिया सार्वजनिक विद्यापीठ कायद्याचे उल्लंघन करून केली आहे. तंत्रज्ञान विभागात सर्वाधिक प्रवेश झालेल्या अभ्यासक्रमाची माहिती संकेतस्थळावर उपलब्ध नाही. या अभ्यासक्रमाला प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना विद्यापीठाची पदवी मिळण्याबाबत साशंकता आहे. या पार्श्वभूमीवर चौकशी पूर्ण होईपर्यंत विभागप्रमुखांना बडतर्फ करण्याची मागणी गोरडे पाटील यांनी केली आहे.

Kesari 29.10.2023

‘तंत्रज्ञाना’चे प्रवेश अनधिकृत

विद्यापीठाला अंधारात ठेवून १६ नवख्या इन्स्टिट्यूटशी करार

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या तंत्रज्ञान विभागाने विद्यापीठाला अंधारात ठेवून १६ नवख्या आयटी इन्स्टिट्यूटशी करार करून, विविध अभ्यासक्रमांच्या माध्यमातून शोकडो विद्यार्थ्यांचे अनधिकृत प्रवेश केले आहेत. ही संपूर्ण प्रक्रिया सार्वजनिक विद्यापीठ कायद्याला धाव्यावर बसवून करण्यात आली आहे. या संस्था कमी जागेत आणि अपुऱ्या सुविधांमध्ये सुरू आहेत. या विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होण्याची शक्यता आहे, असा गौणस्फोट सदस्याने केल्यावर, सभागृहाने प्रशासनाला धारेवर धरले.

या संपूर्ण प्रकरणाची चौकशी करण्यासाठी मॅनेजमेंट कोन्सिल सदस्य राजेंद्र विखे पाटील यांच्या अध्यक्षतेखाली चौकशी समिती स्थापन करण्याची घोषणा करण्यात आली.

पुणे विद्यापीठाची सिनेटची सभा शनिवारी कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांच्या अध्यक्षतेखाली पार पडली. या वेळी प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर, कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार, मॅनेजमेंट कोन्सिल सदस्य आणि सिनेट सदस्य उपस्थित होते. डॉ. गोसावी यांनी वार्षिक आढावा सादर केला.

सिनेट सदस्य सचिन गोर्डे पाटील यांनी तंत्रज्ञान विभागातील

विभागप्रमुखांना बडतर्फ करा

तंत्रज्ञान विभागातील प्रवेश प्रक्रिया सार्वजनिक विद्यापीठ कायद्याचे उल्लंघन करून केली आहे. तंत्रज्ञान विभागात सर्वाधिक प्रवेश झालेल्या कोर्सची माहिती वेबसाइटवर उपलब्ध नाही. या कोर्सला प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना विद्यापीठाची पदवी मिळण्याबाबत साशंकता आहे. या पार्श्वभूमीवर चौकशी पूर्ण होईपर्यंत विभागप्रमुखांना बडतर्फ करण्याची मागणी सदस्यांनी केली आहे.

‘आयसीआयटी’ कंपनीची चौकशी करा

पुणे विद्यापीठाच्या इलेक्ट्रॉनिक्स सायन्स विभागाने नियमबाह्य पद्धतीने ‘आयसीआयटी’ या कंपनीशी करार केला आहे. या कराराच्या बदल्यात लाखो रुपयांची बिले विभागाकडून मंजूर केली जात आहे. या कंपनीकडून विभागाच्या साधनसंपत्तीचा आणि सोयीसुविधांचा वाढेल तसा वापर केला जात आहे. या संपूर्ण प्रकाराची आणि त्या अनुषंगाने करारांची चौकशी करण्याची मागणी सदस्य डॉ. सुनील लोखंडे यांनी केली.

आरक्षण डावलून प्राध्यापक भरती

पुणे विद्यापीठाने सहायक प्राध्यापकांच्या १३३ पदांसाठी रिक्त प्रक्रिया राबवली. या प्रक्रियेत १९ जागा रिक्त आहेत. या भरतीत अनुसूचित जमातीच्या पदांच्या आरक्षणाचे पालन झाले नसल्याचा; तसेच चुकीच्या पद्धतीने प्रक्रिया राबवल्याचा मुद्दा सदस्य डॉ. हर्ष गायकवाड आणि डॉ. हर्ष जगझाप यांनी सभागृहात मांडून प्रक्रियेची चिरफाड केली. या चर्चेत डॉ. बाळासाहेब सागडेनी सहभाग नोंदवला.

अनियमिततेचा मुद्दा मांडला. तंत्रज्ञान विभागाने प्रवेशक्षमतेच्या आठपट म्हणजे ८०० विद्यार्थ्यांना ‘बीएस्सी इन डेटा सायन्स’ सारख्या पदवी आणि पदविका अभ्यासक्रमांना प्रवेश दिला आहे. एजन्सीच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचे प्रवेश केले आहेत. हे विद्यार्थी कागदोपत्री विभागात शिकत असून, त्यांचे प्रत्यक्ष शिक्षण विद्यापीठाबाहेरील एक आणि दोन खोल्यांच्या इन्स्टिट्यूटमध्ये होत आहे. मात्र, हेच विद्यार्थी विद्यापीठाच्या वसतिगृहात राहतात. या कोर्सचे शुल्क

लाखांत असून, त्यातील केवळ २० टक्के वाटा विद्यापीठाला, तर ८० टक्के वाटा संबंधित इन्स्टिट्यूटला जातो. या विद्यार्थ्यांना वसतिगृहासाठी विशेष तरतूद करण्यात आली. त्यामुळे विद्यापीठातील गरजू आणि होतकरू विद्यार्थ्यांना वसतिगृह मिळाले नाही, असा आरोप गोर्डे पाटील यांनी सभागृहात केला.

या प्रकाराचे गांभीर्य लक्षात घेऊन डॉ. गोसावी यांनी डॉ. विखे पाटील यांच्या अध्यक्षतेखाली चौकशी समितीची

स्थापना केली आहे.

सिनेट बैठक

‘कमवा व शिका’साठी ६० रुपये ‘कमवा व शिका’तील विद्यार्थ्यांचे मानधन प्रतितास ६० ऐवजी ५५ का केले, असा प्रश्न दादा शिनलकर यांनी विचारला. यावर प्रति विद्यार्थी पाच रुपये राज्य सरकारने देण्याचे कबूल केले आहे. ही प्रक्रिया झाली, की विद्यार्थ्यांला प्रति तास ६० रुपये मिळतील, अशी माहिती डॉ. गोसावी यांनी दिली.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

प्राचार्याविना १९ महाविद्यालये

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

‘ऑक्सफर्ड ऑफ ईस्ट’ अशी ओळख असणाऱ्या सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न ५१३ महाविद्यालयांचा कारभार प्रभारी प्राचार्यांवर सुरू असून, १९ महाविद्यालयांना प्राचार्यच नाहीत, अशी माहिती सिनेटमध्ये बाहेर आली. यापैकी काही महाविद्यालयांत परीक्षा केंद्रांवर कॉपीचे प्रकार सुरू असल्याने, अनेक विद्यार्थी आपले प्रवेश संबंधित महाविद्यालयात घेत असल्याची माहिती सदस्यांनी शनिवारी सभागृहात दिली. यानंतर काही काळ गदारोळ निर्माण झाला होता.

पुणे विद्यापीठाची सिनेट शनिवारी पार पडली. या सिनेटमध्ये डॉ. चिंतामण निगळे यांनी महाविद्यालयांमधील परीक्षा केंद्र, निकष, ‘सीईओ’बाबत प्रश्न उपस्थित केल्यावर, महाविद्यालयांच्या प्राचार्यांची माहिती पुढे आली. पुणे विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालये आणि रिसर्च सेंटरची संख्या साधारण हजारच्या आसपास आहे. पुणे विद्यापीठाशी संलग्न ५३४ महाविद्यालयांत पूर्ण वेळ प्राचार्य कार्यरत असल्याचे सभागृहात सांगितले. संलग्न १९ महाविद्यालयांत प्राचार्य उपलब्ध नाहीत.

या प्राचार्य पदासाठी पात्र होणारा एकही प्राध्यापक नसल्यामुळे येथील परीक्षा केंद्रावर पारदर्शी कारभार होतो का, यावर सदस्यांनी आवाज उठवला. यातील काही महाविद्यालयांत परीक्षा केंद्र

लेखापरीक्षण अहवालाची चिरफाड

- सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या २०२२-२३च्या आर्थिक वर्षातील अर्थसंकल्पाच्या लेखापरीक्षण अहवालावर सदस्य विनायक आंबेकर आणि आद अद्वैत बंबोली यांनी प्रशासनावर धारेवर धरून कारभारावर नाराजी व्यक्त केली.
- आंबेकर यांनी अर्थसंकल्पातील तरतुदी, योजना, शैक्षणिक विभाग, जयकर ग्रंथालयातील मालमत्ता आदींवर प्रश्न उपस्थित करून, प्रशासन आणि वित्त लेखा अधिकारी यांच्यावर तीव्र नाराजी व्यक्त केली.
- विद्यापीठाच्या कोट्यवधीच्या आर्थिक तुटीबाबत जयंत काकतकर यांनी प्रश्न उपस्थित केले. अर्थसंकल्प योग्य केला का, असे प्रश्न प्रशासनाला विचारल्यानंतर प्रशासनाने सारवासावर केली.
- या वेळी सदस्य प्रसेनजित फडणवीस, राहुल पाखरे यांच्यासह काही सदस्यांनी सूचना केल्या. या सूचना मान्य करण्यात येतील; तसेच पुढच्या सिनेटला ऑडिटर यांना बोलावण्यात येईल, अशी माहिती कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार यांनी दिली.

‘परीक्षा केंद्रांची तपासणी होईल’

पुणे विद्यापीठाच्या सत्र परीक्षांमध्ये काही परीक्षा केंद्रांवर कॉपीसारखे प्रकार होऊ नयेत, यासाठी भरारी पथकांमार्फत झाडाझडती घेण्यात येईल. कॉपीसारखे प्रकार होऊ नयेत; तसेच महाविद्यालयांना पूर्ण वेळ प्राचार्य उपलब्ध होण्यासाठी पावले उचलण्यात येतील. परीक्षा केंद्रांच्या सुरक्षिततेबाबत तडजोड करण्यात येणार नाही, असे आश्वासन कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी दिली. या वेळी परीक्षा संचालक डॉ. महेश काकडे यांनी संपूर्ण प्रक्रिया समजावून सांगून सभागृहाला आश्वस्त केले.

असून, तेथे कॉपीचे प्रकार सुरू आहेत. त्यामुळे अनुदानित महाविद्यालयातील विद्यार्थी आपले प्रवेश रद्द करून, संबंधित महाविद्यालयात घेऊन उत्तीर्ण होत असल्याचे सदस्यांनी सभागृहासमोर आणले. या वेळी झालेल्या चर्चेत गणपत नांगरे यांनीही सहभाग घेतला.

विद्यापीठात शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना वसतिगृह मिळायला हवे, अशी आग्रही मागणी सदस्य राहुल पाखरे यांनी केली. यावर प्रत्येकी एक हजार क्षमतेचे दोन वसतिगृह बांधण्याची प्रक्रिया सुरू करण्यात येईल, असे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी सांगितले.

बैठक

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

अधिसभेमध्ये विद्यापीठ कर्मचाऱ्यांचा राडा

पुणे : पुढारी वृत्तसेवा

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाची अधिसभा सलग दुसऱ्या दिवशी वादळी ठरली. विद्यापीठाच्या एका अधिसभा सदस्याने विद्यापीठ प्रशासनाच्या कार्यपद्धतीवर व कर्मचाऱ्यांच्या वर्तणुकीवर कडक शब्दांत टीका केली. त्यावर उत्तर देताना विद्यापीठाचे कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार यांना गहिवरून आले. ही बाब कर्मचारी व अधिकारी यांना समजताच त्यांनी मोर्चा काढत विद्यापीठाच्या अधिसभेत घुसून गोंधळ घातला, त्यामुळे काही काळ विद्यापीठात तणावाचे वातावरण निर्माण झाल्याचे पाहायला मिळाले.

कुलसचिव गहिवरल्याची माहिती कळताच कर्मचारी घुसले अधिसभेत

कर्मचाऱ्यांच्या विरोधातील कारवाईची प्रक्रिया सुरू केली आहे. मात्र, विद्यापीठात अनेक कर्मचारी निवृत्त झाले आहेत. त्यामुळे अत्यंत कमी मनुष्यबळावर विद्यापीठाला काम करावे लागते, असे असताना तुमच्यासारख्या जबाबदार व्यक्ती विद्यापीठातील अधिकारी व कर्मचारी यांच्याबाबत, असे क्वतव्य करता यामुळे मी व्यथित झालो आहे. विद्यापीठातील कर्मचारी अनेक महिने सुट्टी न घेता काम करतात,' असे म्हणत डॉ. प्रफुल्ल पवार गहिवरून आले व त्यांचे डोळे पाणावले. त्यावर सभागृह काही काळावधीसाठी स्तब्ध झाले. विद्यापीठातील अधिकारी व इतर सदस्यांनी संबंधित प्रस्ताव माग घेण्यास

सांगितले. तसेच संबंधित अधिसभा सदस्यांनी सुद्धा दिलगीरी व्यक्त केली.

विद्यापीठाच्या अधिसभेत घडलेला हा प्रकार विद्यापीठ परिसरात वाऱ्यासारखा पसरला. त्यावर विद्यापीठातील सर्व अधिकारी व कर्मचारी यांनी एकत्र येत संबंधित अधिसभा सदस्याविरोधात घोषणा दिल्या. 'तुम्ही पाच वर्षासाठी विद्यापीठात निवडून येता, तर आम्ही ३० ते ३५ वर्षे विद्यापीठासाठी काम करतो. आम्हाला शिकवू नका, कुलसचिव हे आमचे कुटुंबाप्रमुख आहेत. ते व्यथित झाले आहेत. त्यामुळे अधिकारी व कर्मचारी यांच्यावर आरोप करणाऱ्या अधिसभा सदस्याला निर्लंबित करा. त्यांचे पद रद्द करा,' अशी मागणी करता 'कामगार एकजूटीचा विजय असो...' अशा घोषणा देत सुरू असलेल्या अधिसभेत प्रवेश केला. कुलसचिव व इतर सदस्यांनी मध्यस्थी करून कर्मचाऱ्यांना बाहेर काढले. त्यानंतर पुन्हा कामकाज सुरू झाले.

ठराव संकेतस्थळावर टाकणार

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत घेतले जाणारे निर्णय नेहमीच गुलदस्तात ठेवले जातात. त्याबाबत अधिसभा सदस्यांना कोणती माहिती दिली जात नाही. यावर सदस्यांनी रविवारी सभागृहात तीव्र नाराजी व्यक्त केली. तसेच व्यवस्थापन परिषदेचे सर्व निर्णय संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करण्यात यावेत, अशी मागणी केली. या मागणीस विद्यापीठ प्रशासनातर्फे मान्यता दिली जात असल्याचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी जाहीर केले. परिणामी, विद्यापीठाच्या कामकाजात अधिक पारदर्शकता येणार आहे.

कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांच्या अध्यक्षतेखाली अधिसभेच्या

दुसऱ्या दिवसाचे कामकाज रविवारी पार पडले.

अधिसभा सदस्यांनी आक्रमक भूमिका घेत विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेत केल्या जाणाऱ्या कामकाजात पारदर्शकता असावी, यासाठी व्यवस्थापन परिषदेचे सर्व निर्णय वेबसाइटवर टाकावेत, अशी मागणी केली. सुरुवातीला व्यवस्थापन परिषदेत यासंदर्भात चर्चा करून निर्णय घेतला जाईल, असे डॉ. सुरेश गोसावी यांनी सांगितले. त्यावर अधिसभा सदस्यांनी गोंधळ घातला. त्यानंतर येत्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीपासून पुढील सर्व बैठकांमध्ये घेतल्या जाणाऱ्या निर्णयाची माहिती असे गोसावी यांनी स्पष्ट केले.

नव्या शैक्षणिक धोरणाच्या बाबतीत सरकार नवनवे प्रस्ताव आणते आहे. पण मूलभूत प्रश्न सोडविण्याला प्राधान्य द्यायला हवे. विविध राण्यांना नव्या धोरणाचे महत्त्व पटवून देणे, अंमलबजावणीची सुरूपष्ट रूपरेखा ठरविणे जास्त महत्वाचे आहे.

डॉ. विजय पांडरीबाई

केंद्र सकाराने नव्या शैक्षणिक धोरणाचा एक भाग म्हणून आधारकांडेप्रमाणे विद्यार्थ्यांसाठी 'वन रेकॉर्ड वन आय डी' म्हणून APAAR (Automated Permanent Academic Account Registry) चा प्रस्ताव आणला आहे. मूळ नवे शैक्षणिक धोरण अन्ही नवा प्रस्ताव कागदावर अतिशय तर निश्चितच चंगल आहे. याचे कारण काय? यामुळे विद्यार्थ्यांनी शाळेत, महाविद्यालयात काय कोणत्या कामाती, कुठे कुठे प्रचलित प्राप्त केले, याचा संघर्ष लेखाखोळा एका ठिकाणी ऑनलाईन असेल. त्याचा विद्यार्थ्यांना फायदाच होईल. पण एकूणच नव्या शैक्षणिक धोरणाबद्दल भारतात रुजवण्यात नाही, त्याचे काय?

नव्या शैक्षणिक धोरणाच्या नमनाला कोरेना अडकतेच गालबोळ लागले. ज्या राज्यात भावनेचे

शैक्षणिक धोरणात नवे प्रस्ताव, जुने गोंधळ

सकार नाही, अशी तेंडेंणा, ओडिशा, प.बंगाल, केरळसारखी राज्ये नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण अमुमुक्त आहेत. अंमलबजावणीसाठी कठीण आहे. याची कारणे अशी: शाळेत/विद्यापीठात पुढे शैक्षिक/प्राध्यापक नाहीत. सुविधा नाहीत. गुणवत्ता जोपासण्यासाठी, संशोधनासाठी सुविधा नाहीत. एक कुलसूचक महिने नव्हे दोन मोठ्या विद्यार्थ्यांच्या कारभार हाकताने. आय.आय.टी.सारख्या संस्थांतील शेकडो पदे रिक्त आहेत. आय.आय.टी.त आवाकाल एका वर्षात दोन तेन्ने मुल्ल अस्तगत.अन् साध्या कलेजात १:२० असा प्राध्यापक : विद्यार्थी रेशो 'नॅक'वाते मगतात! किती हा शिरोधास! 'नॅक'ला सामोरे न जाता देखील आय.आय.टी.ची गुणवत्ता सर्वसाध्या तित्ते मुळात दुसरा मुल्लेच घेतात हे खरे गुणवत्तेचे कारण आहे! अनेक आय.आय.टी. एनआयटी चे गल्हिंग बोर्ड असते. माझ्या महिलेप्रमाणे अनेक बोर्डांचेच अध्यक्षाचे पद अनेक महिले रिक्ताने आहे! कुणीतरी प्रभारी काम बघतो आहे. याचा अर्थ ते पद मुळातच गरजेचे नाही, असाही होतो! जो पदे भारतात सरकार उघाडीन असते ती निर्माण तरी कराता करावची? आणखी एक किन्नेट,

मेव्हा प्रभारी कारभार अगते वेव्हा परिसर शांत असतो! नियमित कुलसूचक आले की घेचे, आंदोलन हा प्रकार सुरू होतो! प्राध्यापकनिवडीसाठी खाज्णी संस्थान होणारी लाखाची देखरेख हे तर उघड गुनिन! काही राण्यात कुलसूचकनिवडीवरून राण्याल विरुद्ध मुळमंडी असे वाद सुरू असतात. शैक्षणिक संस्थांचे प्रमुख

निवडतात (काही अन्वाद सोडल्यास) होणारे राजकारण हा वेव्हा वादचा विषय. अनेक सरकारी महाविद्यालयांना नियमित प्राचार्य नसतात! शिवाय महाराष्ट्रातील विद्यापीठात सर्व प्राधिकाणांवर निवडून आलेली मंडळी फक्त राजकारण करतात. शैक्षणिक धोरणावर कमी चर्चा. फक्त पक्षीय विचल्लेभक! त्यामुळे आसनस्थ अधिकाऱ्याला निर्णय घेणे कठीण जाते. स्वायत्तता नाही. लक्षन सहान गोष्टीसाठी शिक्षणक्षेत्र नसलेल्या अधिकाऱ्यांची मंत्र्याची फारसांनी घ्यावी लागते. असे गडुळलेले वातावरण असताना शैक्षणिक स्वातंत्र्याच्या गोष्टी न केलेल्याच नव्हे! आणखी एक समस्या आहे. धोरण कोण ठरविणार? शिवाय हा राज्य सरकारचा विषय. त्यामुळे कुलसूचकरी केव्हाहीन संस्थेच्या नियमांकडे सर्रास दुर्लक्ष केले जाते. युव्यांनी एक सांगणार; तर प्रत्येक विद्यापीठाची शैक्षणिक परिषद वेव्हा निर्णय घेणार! एवढेच नव्हे तर, एकाच राज्यत विविध विद्यापीठांचे नियम,कायदे, अटी सारे वेगवेगळे! प्रत्येक जण स्वतःला सहाजा समजणार. नियम, अभ्यासक्रम, परीक्षापद्धत वात गुटेच समानता नाही. प्रेडिंशीची पद्धत वेगळी, प्रवेशाधिक्रियेचे नियम वेगळे, एखाद्या

विद्यापीठात एखाद्या विद्यार्थी दहा वाटा वषे पोषवडीचे संशोधन करीत असतो! यातही काही निवडक संस्था,विद्यापीठे, महाविद्यालये आपापल्या परीने गुणवत्ता जोपासण्याचा प्रयत्न करतात. पण त्यांची नोंद घेतली जात नाही. मुळात 'नॅक' किंवा एनबीए या संस्थांचे मार्मांकन किती गरजेचे, किती पारदर्शी हेही तपासणे गरजेचे आहे. या प्रकारच्या तपासणीसाठी जी कागदपत्रे सादर करावी लागतात, त्यासाठी व अनुषंगिक कर्मासाठी बरेच मनुष्यबळ खर्ची जाते. नाही म्हटले तरी याचा शिकवण्यावर परिणाम होतोच. केवळ हेतू प्रामाणिक असून चालत नाही. वरपासून खालपर्यंत प्रामाणिक, निष्ठावंत माणसांची साखळी अपेक्षित असते. या साखळीची एक कडी जरी कमजोर असेल तर संपूर्ण डोसला कोसळण्याची शक्यता असते.

नव्या तंत्रज्ञानाचे फायदे-तोटे

'एक देवा एक आवडी' हे घोषणा म्हणून ठेक आहे. नव्या तंत्रज्ञानाचे जसे फायदे तसे तोटेदेखील आहेत. जित्ते तिथे प्रभाव असलेल्या या देशात या 'आयडी'वरील माहितीत फेरबदल होणार

नाहीत, खोटेपणा असणार नाही याची खात्री काय? जातीचे खोटे दाखले, गुणपत्रिकेत फेरफार, पैमे देऊन प्रमाणपत्रे मिळविणे, असे प्रकार सार्रास चालतात. मग या पेटेलवरील विद्यार्थ्यांची माहिती, सत्यता तपासणार कोण? प्रत्येक तंत्रज्ञान निरूप्य करणारे नवे तंत्रज्ञानदेखील जोडीने विकसित होत. दुदात इलेक्ट्रॉनिक काउंटर मेजर आले.मग लोच काउंटर- काउंटर मेजर येते. म्हणजे या शब्दातील ECM मधल्या C ची संख्या वाढत जाते!म्हणजे पूर्ण सुरक्षित,पूर्ण सत्य,असे काही नाहीच.

नवे शैक्षणिक धोरण केव्हाच मान्य केले त्याला तीन वर्षे झालीत.त्यात कोरेमने वडी दिवस खाल्ले. आता ते संकट संपून वीड- दोन वर्षे झाली आहेत. तरी आपला गोंधळ संतवच नाही. हे धोरण अजूनही शिक्क,विद्यार्थी,पालक यांच्यापर्यंत झिरपलेच नाही. जोपर्यंत सर्व राज्य सरकार एकदिलाने यात सामील होत नाहीत तोपर्यंत काही खरे नाही. अशा परिस्थितीत नवे प्रस्ताव आणण्यापेक्षा राण्यांना नव्या धोरणाचे महत्त्व पटवून देणे, अंमलबजावणीची सुरूपष्ट रूपरेखा ठरविणे जास्त महत्वाचे आहे.

(लेखक माजी कुलसूचक आहेत.)

Pune, Mah
30/10/2023, Page No. 7

सकाळ

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ : अधिसभेचा दुसरा दिवसही वादळी विद्यार्थ्यांच्या प्रश्नांवर नावापुरतीच चर्चा

पुणे, ता. २९ : कोरोनानंतर शैक्षणिक वेळापत्रक अजूनही पूर्ववत झालेले नाही. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना सलग दोन वर्षे अभ्यासक्रमापासून निकालापर्यंत अनंत अडचणींचा सामना करावा लागतो आहे. काही विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक वर्ष बाधा गेले असून अनेकांच्या करिअरवर दुष्गामी परिणाम झाले आहेत. यानंतरही सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या अधिसभेच्या कामकाजात त्याचे कोणतेच प्रतिबिंब उमटले नाही. अगदी जुजबी प्रश्नांवर तितकीच जुजबी चर्चा झाली.

अभ्यासक्रम, परीक्षेच्या तयारीसाठी मिळणारा अपुरा कालावधी, नावापुरती घेतली जाणारी प्राथमिके, मुल्यांकनातील त्रुटी, निकालाला होणार उशीर अशी अडचणींची यादीच आहे. पुढील शैक्षणिक वर्षापासून विद्यापीठाची संलग्न महाविद्यालयांत नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची (एनईपी) अंमलबजावणी होणे अपेक्षित आहे. मात्र, चर्चासत्रे आणि समित्यांच्या पलिकडे फार काही झालेले नाही. स्वायत्त महाविद्यालयांत एनईपीची या वर्षीच अंमलबजावणी झाली आहे. या आवाडीवर ही महाविद्यालये पुढे गेले आहेत. हेच विद्यापीठाची संलग्न महाविद्यालये मात्र अजूनही चर्चेच्या गर्तेत अडकली आहेत. याचे गांभीर्य आणि

कर्मचारी संघटनेचा अधिसभेत गोंधळ

दिवसभराच्या कामकाजात एका अधिसभा सदस्याने विद्यापीठ प्रशासनाची कार्यपद्धत आणि कर्मचाऱ्यांच्या वर्तणुकीवर टीका केली. हलगर्जीपणा करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांवर कारवाई करावी, असा या प्रस्ताव सदस्याने मांडला. त्यावर बरीच चर्चा झाली. त्यास उत्तर देताना विद्यापीठाचे कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार यांना तर गडविलेले आहे. ही बाब काही अधिकाऱ्यांना समजताच त्यांनी मोर्चा काढत अधिसभेत घुसून गोंधळ घातला. त्यामुळे काही काळ तणावाचे वातावरण निर्माण झाले होते. अखेर कुलसचिव व इतर सदस्यांनी मध्यस्थी करून मोर्चेकरी कर्मचाऱ्यांना बाहेर काढले. त्यानंतर कामकाज पुन्हा सुरू झाले.

अधिसभेच्या बैठकीत सदस्यांनी मांडलेल्या प्रस्तावावर सविस्तर चर्चा होणे अपेक्षित होते. परंतु बहुसंख्य प्रस्ताव वसोविनाच संजूर अथवा नामंजूर केले. त्याचा निषेध म्हणून माझा प्रस्ताव मी मागे घेतला आहे. - डॉ. हर्ष जगझाप, अधिसभा सदस्य

उपाययोजनांसाठी ठोस मुमिकांचा अभाव अधिसभेत स्पष्टपणे जाणवला. निर्णयांची माहिती संकेतस्थळावर व्यवस्थापन परिषदेचे सर्व निर्णय आता संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करण्यात येतील. परिषदेच्या कामकाजात पारदर्शकता असावी म्हणून सर्व निर्णयांची माहिती संकेतस्थळावर टाकावी

अशी मागणी अधिसभा सदस्यांनी केली. सुवातीला परिषदेत चर्चा करून निर्णय घेऊन जाईल, असे कुलसूचक डॉ. सुरेश गोसावी यांनी सांगितले. त्यावर सदस्यांनी आक्रमक भूमिका घेतली. त्यानंतर देण्या बैठकीपासून पुढील सर्व बैठकांमधील निर्णयांनी माहिती संकेतस्थळावर प्रसिद्ध केली जाईल, असे त्यांनी स्पष्ट

विद्यार्थ्यांचे हे प्रश्न अनुत्तरीत

- शैक्षणिक वेळापत्रकातील दोन महिन्यांचा विलंब कसा दूर करणार?
- मूल्यांकनातील विलंब आणि त्रुटीमुळे होणारे शैक्षणिक नुकसान कसे टाळले जाणार?
- पुढील शैक्षणिक वर्ष वेळेत सुरू करण्यासाठी कोणते बदल स्वीकारले जाणार?
- नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाच्या अंमलबजावणीच्या पूर्वतयारीबाबत प्रत्यक्ष महाविद्यालयांच्या पातळीवरील संप्रभू दूर द्वावा म्हणून प्रशासन काय करणार?

सदस्यांचा आरोप

- विद्यापीठातील अधिकारी व कर्मचाऱ्यांकडून प्राचार्य, प्राध्यापक विद्यार्थी, अधिसभा व व्यवस्थापन परिषदेच्या सदस्यांना अपमानास्पद वागणूक
- विद्यार्थ्यांपासून सर्वाना अनेक तारा विद्यापीठात बसवून ठेवले जाते

कुलसचिवांचे उत्तर

- विद्यापीठाच्या प्रतिष्ठेचा विषय प्रशासनाने गांभीर्याने घेतला असून, अधिसभा सदस्यांना कटू अनुभव आले होते. त्यांची लेखी तक्रार घेण्यात आली.
- २००९ च्या आकृतिबंधानुसार कर्मचारी असून अनेक जण निवृत्त झाले आहेत. त्यामुळे अत्यंत कमी मनुष्यबळावर काम करावे लागते.

केले. गेल्या अनेक वर्षांपासून अधिसभा सदस्यप्रमाणेच विद्यार्थी संघटनांकडूनही मागणी केली जात होती. त्यास अखेरसं संजुरी मिळाली.

Pune, Mah
30/10/2023, Page No. 5

सदस्य, कर्मचाऱ्यांत वाद

प्रशासनाच्या कार्यपद्धतीवरील टीकेनंतर सिनेटमध्ये मोर्चा

सिनेट बैठक

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या सिनेटमध्ये दुसऱ्या दिवशी, रविवारी कर्मचारी-अधिकारी आणि सिनेट सदस्य असा वाद पाहायला मिळाला. विद्यापीठ प्रशासनाच्या कार्यपद्धतीवर व कर्मचाऱ्यांच्या वर्तणुकीवर सदस्यांकडून कडक शब्दांत टीका करण्यात आली. त्यावर विद्यापीठाचे कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार यांना गहिवरून आले. ही बाब कर्मचारी व अधिकारी यांना समजताच त्यांनी थेट सभागृहात मोर्चा काढून सभेच्या कामकाजात हस्तक्षेप करीत संबंधित अधिसभा सदस्यांचे पद रद्द करण्याची मागणी केली. त्यामुळे काही काळ सभागृहात तणावाचे वातावरण निर्माण झाले.

पुणे विद्यापीठाच्या कामकाजाचा दुसरा दिवस सदस्य आणि कर्मचाऱ्यांमधील आरोप-प्रत्यारोपांनी गाजला. सिनेट सदस्य डॉ. सुनील लोखंडे यांनी विद्यापीठातील कामचुकार व विद्यापीठाच्या नावाला आपल्या कृतीने गालबोट लावणाऱ्या कर्मचाऱ्यांवर कडक कारवाई करावी, अशी शिफारस प्रशासनाकडे केली. या वेळी लोखंडे यांनी मला विद्यापीठ कर्मचाऱ्यांचा वाईट अनुभव आल्याचे सांगितले. नगर किंवा

सिनेटमध्ये गोंधळ

विद्यापीठातील कामचुकार कर्मचाऱ्यांवर कारवाईची मागणी केल्यावर कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार गहिवरले. त्यामुळे सभागृहातील वातावरण गंभीर झाल्यानंतर सदस्य डॉ. सुनील लोखंडे यांनी प्रस्ताव मागे घेतला. लोखंडे व हर्ष गायकवाड यांनी दिलगिरीही व्यक्त केली. हे प्रकरण निवळले असतानाच पुन्हा कर्मचारी संघटनेच्या शिष्टमंडळाने 'कामगार एकजुटीचा विजय असो,' अशी घोषणाबाजी करून अधिसभेत प्रवेश केला. 'तुम्ही पाच वर्षांसाठी निवडून आला आहात. आम्ही वर्षानुवर्षे काम करतो; तुम्ही शिकवण्याची गरज नाही,' असे सदस्यांना खडसावले. अधिसभेला पोलिस बंदोबस्त असूनही कर्मचारी घोषणा देत आत कसे आले? असा प्रश्न उपस्थित झाला. 'अधिसभा सदस्यांनी दिलगिरी व्यक्त केली असून, कर्मचारी संघटनेने बाहेर जावे,' असे पवार यांनी सांगितल्यावर वातावरण निवळले.

नाशिकमधून आलेल्या सदस्यांची कामे वेळेवर होत नाहीत; कर्मचाऱ्यांकडून वारंवार गैरवर्तन केले जात असल्याचा आरोप लोखंडे यांनी केला. हाच धागा पकडून अन्य सदस्यांनीही कर्मचाऱ्यांच्या वागणुकीवर बोट ठेवले. याला कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार यांनी उत्तर देताना सांगितले, की विद्यापीठातील प्रशासकीय कर्मचाऱ्यांकडून सदस्यांना वाईट वागणूक मिळत असल्यास, मी दिलगिरी व्यक्त करतो. सदस्यांनी याबाबत लेखी तक्रारी कराव्यात. यापूर्वीच्या तक्रारींवर कार्यवाही सुरू आहे. काही कर्मचाऱ्यांवर निलंबनाची कारवाई करण्यात आली आहे. विद्यापीठ प्रशासन याविषयी संवेदनशील आहे. मात्र, सरसकट सर्व कर्मचारी वाईट नाहीत. त्यामुळे आरोप करताना शहानिशा करावी, असे सांगताना पवार

यांना भावना अनावर झाल्या.

■ सदस्यांना वेळ दिला जात नाही

सिनेटच्या दुसऱ्या दिवशीच्या कामकाजात सदस्यांनी मांडलेल्या प्रस्तावावर सविस्तर चर्चा होणे अपेक्षित होते. मात्र, बहुसंख्य प्रस्ताव चर्चेविनाच मंजूर अथवा नामंजूर करण्यात आले. सभागृहातील कामकाज सभागृह चालवण्याबाबतच्या अधिनियमांनुसार चालविले जात नाही. नियमाप्रमाणे प्रस्तावकाला प्रस्ताव व त्यावरील भूमिका मांडण्यासाठी, अनुमोदकाला अनुमोदनाची भूमिका मांडण्यासाठी व सभागृहातील सर्व सदस्यांना त्याबाबत मत प्रदर्शन करण्यासाठी वेळ दिला नाही. त्यामुळे अध्यापकांच्या पदभरतीतील अनियमिततेसारख्या जुटी दुर करण्यासाठी मांडलेल्या प्रस्तावांना योग्य न्याय

दिला गेला नाही. ही बाब सभागृहाच्या निदर्शनास आणून प्रा. हर्ष जगझाप यांनी त्यांच्या नावे असलेला प्रस्ताव मागे घेऊन निषेध व्यक्त केला.

■ डॉ. पवार यांचे डोळे पाणावले

'विद्यापीठात २००९च्या आकृतीबंधानुसार कर्मचारी आहेत. अनेक कर्मचारी निवृत्त झाले आहेत. त्यामुळे अत्यंत कमी मनुष्यबळावर विद्यापीठाला काम करावे लागते, असे असताना तुमच्यासारखी जबाबदार व्यक्ती विद्यापीठातील अधिकारी व कर्मचाऱ्यांबाबत असे वक्तव्य करतात, यामुळे मी व्यथित झालो आहे. विद्यापीठातील कर्मचारी अनेक महिने सुट्टी न घेता काम करतात,' असे म्हणताच प्रफुल्ल पवार गहिवरले व त्यांचे डोळे पाणावले.

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

बैठकीचे निर्णय वेबसाइटवर

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत घेतले जाणारे निर्णय यापुढे विद्यापीठाच्या वेबसाइटवर प्रसिद्ध केले जाणार असल्याचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी रविवारी सभागृहात जाहीर केले. व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीतील निर्णय नेहमीच गुलदस्तात ठेवले जातात. त्याबाबत अधिसभा सदस्यांना कोणती माहिती दिली जात नाही. यावर सदस्यांनी रविवारी सभागृहात तीव्र नाराजी व्यक्त केली. व्यवस्थापन परिषदेचे सर्व निर्णय वेबसाइटवर प्रसिद्ध करण्यात यावे, अशी मागणी केली. या मागणीला विद्यापीठ प्रशासनातर्फे

मान्यता दिली जात असल्याचे कुलगुरूंनी जाहीर केले. परिणामी विद्यापीठाच्या कामकाजात अधिक पारदर्शकता येणार आहे. याबाबत 'महाराष्ट्र टाइम्स' नेही काही दिवसांपूर्वी सविस्तर वृत्त प्रकाशित करून निर्णयांची माहिती प्रसिद्ध करण्याची भूमिका मांडली होती. विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेत

केल्या जाणाऱ्या कामकाजात पारदर्शकता असावी, यासाठी व्यवस्थापन परिषदेचे सर्व निर्णय वेबसाइटवर टाकावेत, अशी मागणी केली. सुरुवातीला व्यवस्थापन

मॅनेजमेंट कौन्सिलकडून समिती

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत घेतले जाणारे निर्णय यापुढे विद्यापीठाच्या वेबसाइटवर प्रसिद्ध केले जाणार असल्याचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी रविवारी सभागृहात जाहीर केले.

व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीतील निर्णय नेहमीच गुलदस्तात ठेवले जातात. त्याबाबत अधिसभा सदस्यांना कोणती माहिती दिली जात नाही. यावर सदस्यांनी रविवारी सभागृहात तीव्र नाराजी व्यक्त केली.

व्यवस्थापन परिषदेचे सर्व निर्णय वेबसाइटवर प्रसिद्ध करण्यात यावे, अशी मागणी केली. या मागणीला विद्यापीठ प्रशासनातर्फे

मान्यता दिली जात असल्याचे कुलगुरूंनी जाहीर केले. परिणामी विद्यापीठाच्या कामकाजात अधिक पारदर्शकता येणार आहे.

याबाबत 'महाराष्ट्र टाइम्स' नेही काही दिवसांपूर्वी सविस्तर वृत्त प्रकाशित करून निर्णयांची माहिती प्रसिद्ध करण्याची भूमिका मांडली होती.

विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेत केल्या जाणाऱ्या कामकाजात पारदर्शकता असावी, यासाठी व्यवस्थापन परिषदेचे सर्व निर्णय वेबसाइटवर टाकावेत, अशी मागणी केली.

सुरुवातीला व्यवस्थापन परिषदेत या संदर्भात चर्चा करून निर्णय घेतला जाईल, असे डॉ. गोसावी यांनी सांगितले. त्यावर अधिसभा सदस्यांनी गोधळ घातली. त्यानंतर येत्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीपासून पुढील सर्व बैठकांत घेतल्या जाणाऱ्या निर्णयांची

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत घेतले जाणारे निर्णय यापुढे विद्यापीठाच्या वेबसाइटवर प्रसिद्ध केले जाणार असल्याचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी रविवारी सभागृहात जाहीर केले.

व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीतील निर्णय नेहमीच गुलदस्तात ठेवले जातात. त्याबाबत अधिसभा सदस्यांना कोणती माहिती दिली जात नाही. यावर सदस्यांनी रविवारी सभागृहात तीव्र नाराजी व्यक्त केली.

व्यवस्थापन परिषदेचे सर्व निर्णय वेबसाइटवर प्रसिद्ध करण्यात यावे, अशी मागणी केली. या मागणीला विद्यापीठ प्रशासनातर्फे

मान्यता दिली जात असल्याचे कुलगुरूंनी जाहीर केले. परिणामी विद्यापीठाच्या कामकाजात अधिक पारदर्शकता येणार आहे.

याबाबत 'महाराष्ट्र टाइम्स' नेही काही दिवसांपूर्वी सविस्तर वृत्त प्रकाशित करून निर्णयांची माहिती प्रसिद्ध करण्याची भूमिका मांडली होती.

विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेत केल्या जाणाऱ्या कामकाजात पारदर्शकता असावी, यासाठी व्यवस्थापन परिषदेचे सर्व निर्णय वेबसाइटवर टाकावेत, अशी मागणी केली.

सुरुवातीला व्यवस्थापन परिषदेत या संदर्भात चर्चा करून निर्णय घेतला जाईल, असे डॉ. गोसावी यांनी सांगितले. त्यावर अधिसभा सदस्यांनी गोधळ घातली. त्यानंतर येत्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीपासून पुढील सर्व बैठकांत घेतल्या जाणाऱ्या निर्णयांची

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीत घेतले जाणारे निर्णय यापुढे विद्यापीठाच्या वेबसाइटवर प्रसिद्ध केले जाणार असल्याचे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी रविवारी सभागृहात जाहीर केले.

व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीतील निर्णय नेहमीच गुलदस्तात ठेवले जातात. त्याबाबत अधिसभा सदस्यांना कोणती माहिती दिली जात नाही. यावर सदस्यांनी रविवारी सभागृहात तीव्र नाराजी व्यक्त केली.

व्यवस्थापन परिषदेचे सर्व निर्णय वेबसाइटवर प्रसिद्ध करण्यात यावे, अशी मागणी केली. या मागणीला विद्यापीठ प्रशासनातर्फे

मान्यता दिली जात असल्याचे कुलगुरूंनी जाहीर केले. परिणामी विद्यापीठाच्या कामकाजात अधिक पारदर्शकता येणार आहे.

याबाबत 'महाराष्ट्र टाइम्स' नेही काही दिवसांपूर्वी सविस्तर वृत्त प्रकाशित करून निर्णयांची माहिती प्रसिद्ध करण्याची भूमिका मांडली होती.

विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेत केल्या जाणाऱ्या कामकाजात पारदर्शकता असावी, यासाठी व्यवस्थापन परिषदेचे सर्व निर्णय वेबसाइटवर टाकावेत, अशी मागणी केली.

सुरुवातीला व्यवस्थापन परिषदेत या संदर्भात चर्चा करून निर्णय घेतला जाईल, असे डॉ. गोसावी यांनी सांगितले. त्यावर अधिसभा सदस्यांनी गोधळ घातली. त्यानंतर येत्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीपासून पुढील सर्व बैठकांत घेतल्या जाणाऱ्या निर्णयांची

'पर्यायी उत्पन्नाचे स्रोत शोधावेत'

- सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या उत्पन्नात वाढ होण्यासाठी पर्यायी आर्थिक स्रोत शोधण्याची आवश्यकता असून, यासाठी विशेष प्रयत्न करावे लागणार आहेत. यासाठी अधिसभा सदस्य आणि व्यवस्थापन परिषदेच्या सदस्यांनीही पुढाकार घ्यावा, असे आवाहन कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी केले.
- विद्यापीठाचे सध्या अमृतमहोत्सवी वर्ष असून, या निमित्ताने 'अमृतमहोत्सव निधी' उभारण्याची मागणी सदस्य विनायक आंबेकर यांनी केली.
- सदस्य जयंत काकतकर यांनी विद्यापीठांमध्ये उत्पन्नांचे पर्यायी स्रोत शोधून त्यावर कार्यवाही करण्यासाठी चर्चा व समिती स्थापन करावी, असा प्रस्ताव सादर केला.
- विद्यापीठ आता अमृतमहोत्सव साजरा करीत असताना ते आर्थिकदृष्ट्या सक्षम असले पाहिजे. यासाठी उत्पन्नाचे पर्यायी स्रोत शोधावे लागतील. विद्यापीठावरील खर्चाचा भार वाढत असल्याने आर्थिक स्रोत घटल्याचे जयंत काकतकर यांनी सांगितले.

परिषदेत या संदर्भात चर्चा करून निर्णय घेतला जाईल, असे डॉ. गोसावी यांनी सांगितले. त्यावर अधिसभा सदस्यांनी गोधळ घातली. त्यानंतर येत्या व्यवस्थापन परिषदेच्या बैठकीपासून पुढील सर्व बैठकांत घेतल्या जाणाऱ्या निर्णयांची

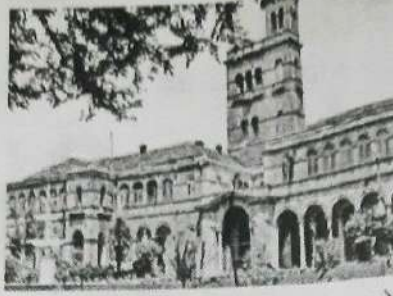
का लपवली जाते, माहिती सदस्यांना का दिली जात नाही, लेखी पत्रव्यवहार करून ही माहिती का मिळत नाही, असे प्रश्न उपस्थित करून प्रशासनाला जाब विचारला. 'माहिती अधिकार कायदा'नुसार (आरटीआय) ही माहिती उपलब्ध करून दिली पाहिजे. त्यामुळे विद्यापीठ प्रशासनाने याबाबत निर्णय घ्यावा, अशी आक्रमक भूमिका अधिसभा सदस्यांनी घेतली. त्यानंतर कामकाजात पारदर्शकता आणण्यासाठी विद्यापीठाच्या निर्णयांची माहिती सर्वांना उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय घेण्यात आला. 'विद्यापीठाच्या चांगल्या बाबी समोर याव्यात, यासाठी राहुल पाखरे व सचिन गोर्डे पाटील यांनी विद्यापीठातील माध्यम विभागाशी समन्वय साधून योग्य प्रस्ताव प्रशासनाकडे सादर कराव्यात,' अशा सूचना डॉ. गोसावी यांनी दिल्या.

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education****अधिसभेत कर्मचारी संघटनेचा गोंधळ; कुलसचिव गहिवरले**

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठात कामानिमित्त आलेल्या अधिसभा सदस्यांना कर्मचाऱ्यांकडून वाईट वागणूक दिली जाते. अनेक कर्मचारी कामचुकारपणा करत असल्याचे आरोप सदस्यांनी अधिसभेत केले. तर विद्यापीठ कर्मचाऱ्यांकडून चुकीची वागणूक दिली जात असल्यास विद्यापीठाकडून नियमितपणे कारवाई केली जाते, त्यामुळे सदस्यांनी बोलताना भान ठेवावे असे सांगतानाच कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार यांना कर्मचाऱ्यांविषयी बोलताना भावना अनावर झाल्या. यानंतर कर्मचारी संघटनेच्या शिष्टमंडळाने भर अधिसभेत शिरकाव करत सदस्यांचा निषेध केला.

अधिसभेच्या कामकाजाचा दुसरा दिवस हा सदस्य आणि कर्मचाऱ्यांमधील आरोप-प्रत्यारोपांनी गाजला. सदस्य डॉ. सुनिल लोखंडे यांनी विद्यापीठातील कामचुकार व विद्यापीठाच्या नावाला आपल्या कृतीने गालबोट लावणाऱ्या कर्मचाऱ्यांवर कडक कारवाई करावी, अशी शिफारस प्रशासनाकडे केली. यावेळी लोखंडे यांनी स्वतः मला विद्यापीठ कर्मचाऱ्यांचा वाईट अनुभव आला असल्याचे सांगितले. तसेच, लांबून आलेल्या सदस्यांची कामे वेळेवर होत नाहीत. कर्मचाऱ्यांकडून वारंवार गैरवर्तन केले जात असल्याचा आरोप लोखंडे यांनी केला. हाच धागा पकडून अन्य सदस्यांनी देखील कर्मचाऱ्यांच्या वागणुकीवर बोट ठेवले. याला कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार यांनी उत्तर देताना सांगितले, विद्यापीठातील प्रशासकीय कर्मचाऱ्यांकडून सदस्यांना वाईट वागणूक

मिळत असेल, तर मी दिलगिरी व्यक्त करतो. सदस्यांनी याबाबत लेखी स्वरूपात तक्रारी कराव्यात. यापूर्वीच्या तक्रारींवर कार्यवाही सुरू आहे. काही कर्मचाऱ्यांवर निलंबनाची कारवाई करण्यात आली आहे. विद्यापीठ प्रशासन याविषयी संवेदनशील आहे. पण, सरसकट सर्व कर्मचारी वाईट नाहीत. त्यामुळे आरोप करताना शहानिशा करावी, असे सांगताना पवार यांना भावना अनावर झाल्या.

अधिसभेतील वातावरण गंभीर झाल्यानंतर सदस्य डॉ. लोखंडे यांनी यावेळी प्रस्ताव मागे घेतला. डॉ. लोखंडे व हर्ष गायकवाड यांनी सभागृहाची माफी मागितली. प्रकरण निवळले असतानाच पुन्हा कर्मचारी संघटनेच्या शिष्टमंडळाने कामगार एकजूटीचा विजय असो अशी घोषणाबाजी करत अधिसभेत प्रवेश केला. 'तुम्ही पाच वर्षासाठी निवडून आला आहात. आम्ही वर्षानुवर्षे काम करत असल्याने तुम्ही शिकविण्याची गरज नाही', अशा शब्दात सदस्यांना खडसावले. अधिसभेला पोलिस बंदोबस्त असतानाही कर्मचारी घोषणा देत आत कसे आले? असा प्रश्न यानिमित्ताने उपस्थित होत आहे.

व्यवस्थापनाचे निर्णय**आता संकेतस्थळावर...**

व्यवस्थापन परिषदेत होणाऱ्या निर्णयांची माहिती अनेकदा सदस्यांना मिळत नाहीत. निर्णयांची प्रत मिळावी असा प्रस्ताव गणपत नांगरे यांनी अधिसभेपुढे मांडला. यावर कुलगुरु डॉ. सुरेश गोसावी म्हणाले, व्यवस्थापन परिषदेत होणारे निर्णय विद्यापीठाच्या संकेतस्थळावर प्रसिद्ध केले जातील. त्यामुळे पारदर्शकता राहण्यास मदत होईल. प्रशासनाला याबाबत कुठलीच अडचण नाही. व्यवस्थापन परिषदेच्या सदस्यांना देखील याविषयी अडचण नसावी. तसेच अमृत महोत्सवी वर्षानिमित्त नियुक्त करण्यात आलेल्या समितीचा अहवाल देखील वेळोवेळी संकेतस्थळावर प्रसिद्ध केला जाईल.

अधिसभेचा सलग दुसरा दिवस जरी वादळी ठरला, तरी त्याच्या विद्यार्थ्यांच्या हिताशी थेट संबंध नव्हता. फार तर नवीन शैक्षणिक धोरणासंबंधी विद्यापीठस्तरीय समितीची स्थापना, वसतिगृहांचे प्रश्न आणि कमवा व शिका योजने संदर्भातील चर्चा वगळता विद्यार्थी केंद्रीत कोणत्याच प्रश्नावर फारशी चर्चा अधिसभेत पाहायला मिळाली नाही.

दरम्यान, अधिसभा सदस्यांनी माफी मागितली असून, कर्मचारी संघटनेने बाहेर जावे अशी सूचना पवार यांनी शिष्टमंडळाला केल्यानंतर वातावरण निवळले.

Kesari 30.10.2023

City PuneTimesMirror

Monday, October 30, 2023 3

Students frown at internship

UGC makes it mandatory for all graduates; experts are doubtful about the feasibility of the programme

Yashpal Sonkamble
yashpal@punemirror.com

TWEET @YashPune_Mirror

Registration on the portal

As per UGC guidelines, all colleges and universities have to create digital portals. Experts, organisations, industries, mentors, and expert professors can register and share their project information on this portal. Based on the information on the portal, students will also be able to select their subjects, experts, and projects for the internship. It will also have the option of a group internship. Meanwhile, a nodal officer will coordinate the internship programme. Students can avail of internship opportunities by contacting local and other organisations. Students can do internships during summer and winter vacations.

Students from remote places say that there are no industries in their areas.

The University Grants Commission (UGC) has made the internship mandatory for graduates. However, students from urban as well as rural areas have raised questions about its feasibility. They expressed doubts about availability of internship opportunities for the Arts faculty students and those living in rural areas.

The UGC wants to make graduates in various disciplines qualified and employable by giving them hands-on experience of industrial training. The internship will be live, digital and hybrid in nature. The decision can be implemented from the academic year 2023-2024. The internship will be of minimum 60 to a maximum of 120 hours after the fourth semester. The internship will include work experience and research work for the student.

UGC chairman M Jagdish Kumar said, "A student doing an internship will earn two to four different credits. A student has to do 30 hours of work or research. This work is to be done for two hours per week during one semester of 15 weeks. Under the four-year degree programme, the student has to do an internship in 8 semesters i.e. 6 months at the end of the 4th year. According to this

decision, the format of the course will change. Along with this, it will also include the credit framework programme.

"Students will also be able to do internships independently under the guidance of mentors and subject matter expert professors. Along with this, according to the subjects, students can do internships in various institutions related to government, companies, start-ups, private institutions, educational institutions, hospitals and agriculture," he said.

Sachin Randhir, PG student hailing from Pune rural area, said, "My native place is located in the Bhorelha hilly area. The UGC decision mandates that anyone can do an internship in any sector. But for Arts faculty students, there are 'no entry' boards displayed in some companies because they don't have technical skills. They will be treated as unskilled workers. This is a hidden

agenda to provide daily wages to industries. We want to know how rural area students will be entertained under this initiative."

Priya Patil, PG student hailing from Ahmednagar, said, "I am a Commerce faculty student. We are hardly attending regular lectures due to restrictions from family members. How will we complete the Industrial internship? In the MIDC in our area, there are no new industries. How will we complete

the internship?"

Siddharth Meshram, faculty and education expert, said, "The idea behind the internship is good. But what is the current situation of industries in Maharashtra? How will students from all streams be accommodated? In cities such as Pune, Ahmednagar and Nashik, there are opportunities for internships. But what about rural areas elsewhere? Will the students from backward areas be treated as cheap labour on a temporary basis?"

PIC FOR REPRESENTATIONAL PURPOSES ONLY

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

Colleges without fulltime principals will not conduct exams: SPPU VC

Dheeraj Bengrut

dheeraj.bengrut@htlive.com

PUNE: The Savitribai Phule Pune University (SPPU) Senate meeting held under the chairmanship of vice-chancellor, professor Suresh Gosavi, on Saturday highlighted that many colleges affiliated to the university (examination centres) have become copy centres, and that the university administration is completely ignoring this. What also came to light during the meeting is that 513 colleges affiliated to the SPPU have a principal with an additional in-charge and that 19 colleges affiliated to the varsity do not have a full-time principal.

At the meeting, SPPU Senate member Chintaman Nigle

19 COLLEGES AFFILIATED TO THE VARSITY DO NOT HAVE A FULLTIME PRINCIPAL, WHILE 513 COLLEGES HAVE ADDL IN-CHARGE

raised a question regarding the examination centres of affiliated colleges to which SPPU Management Council member, Sandeep Palve, replied. "Shocking information has come to light that even colleges without principals are being allowed to take the exam by the Board of Examinations of the SPPU. Therefore, many colleges affiliated to the university have become copy centres which is

affecting the quality of the university," Palve said. Soon after, there was demand that such examination centres be investigated and immediate action be taken. "Some colleges do not have any recognised professors. So, are the exams conducted transparently in such colleges is our question," Palve further questioned during the meeting.

It was decided that flying squad teams will conduct checks at examination centres to prevent copying during the sessional examinations of the SPPU. Only colleges with full-time principals and recognised professors will be designated as examination centres. Professor Gosavi assured that there will be no compromise on the quality of examinations.

Hindustan Times 30.10.2023

News Paper Clippings During October 2023**Section: Education**

प्रभात
सामवार, १६. १० ऑक्टोबर २०२३ || ५

विद्यापीठाच्या अधिसभेत आरोप-प्रत्यारोप सुरूच

कामकाजावरून सदस्य-कर्मचाऱ्यांत खडाजंगी

प्रभात वृत्तसेवा

पुणे, दि. २९ - सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठात कामानिमित्त आलेल्या अधिसभा सदस्यांना कर्मचाऱ्यांकडून वाईट वागणूक दिली जात असल्याचा आरोप अधिसभेत करण्यात आला. याबाबत विद्यापीठ प्रशासन संवेदनशील आहे. परंतु, सरसकट सर्व कर्मचारी वाईट नाहीत. त्यामुळे आरोप करताना शहानिशा करावी, असे सांगताना कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार यांना भावना अनावर झाल्या. ही बाब समजताच विद्यापीठ कर्मचारी संघटनेच्या शिष्टमंडळाने अधिसभेत शिरकाव करीत अधिसभा सदस्यांचा निषेध केला. अधिसभेचा दुसरा दिवस सदस्य आणि कर्मचाऱ्यांमधील आरोप-प्रत्यारोपांनी गाजला.

विद्यापीठातील कामचुकार व विद्यापीठाच्या नावाला आपल्या कृतीने गालबोट लावणाऱ्या कर्मचाऱ्यांवर कडक कारवाई करावी, अशी शिफारस सदस्य डॉ. सुनील लोखंडे यांनी केली. यावेळी लोखंडे यांनी स्वतः मला

आणि इतर सदस्यांची कामे वेळेवर होत नसून कर्मचाऱ्यांकडून गैरवर्तन केले जात असल्याचा आरोप केला.

कुलसचिव डॉ. प्रफुल्ल पवार म्हणाले की, ही बाब सत्य असेल तर मी दिलगिरी व्यक्त करतो. सदस्यांनी याबाबत लेखी स्वरूपात तक्रारी कराव्यात. यापूर्वीच्या तक्रारींनुसार काही कर्मचाऱ्यांवर निलंबनाची कारवाई करण्यात आली आहे. परंतु, सर्व कर्मचारी वाईट आहेत, असे म्हणणे योग्य नाही. या विषयावर वातावरण गंभीर झाल्यानंतर अधिसभा सदस्य डॉ. लोखंडे यांनी प्रस्ताव मागे घेत सभागृहाची माफी मागितली.

व्यवस्थापन परिषदेत होणारे ठराव व निर्णय विद्यापीठाच्या संकेतस्थळावर प्रसिद्ध केले जातील, असे कुलगुरू डॉ. सुरेश गोसावी यांनी यावेळी सांगितले.

कर्मचारी संघटनाही आक्रमक...

कर्मचाऱ्यांवरील आरोप-प्रत्यारोप प्रकरण निवळले असतानाच कर्मचारी संघटनेच्या शिष्टमंडळाने कामगार एकजूटीचा विजय असो, अशी घोषणाबाजी करीत अधिसभेत प्रवेश केला. 'तुम्ही पाच वर्षासाठी निवडून आला आहात. आम्ही वर्षानुवर्षे काम करत असल्याने तुम्ही शिकविण्याची गरज नाही', अशा शब्दात सदस्यांना सुनावले. अधिसभा सदस्यांनी माफी मागितली असून कर्मचारी संघटनेने बाहेर जावे अशी सूचना कुलसचिव पवार यांनी शिष्टमंडळाला केल्यानंतर वातावरण निवळले.

PuneCity, 30 Oct 2023, Page:005
<https://epaper.dainikprabhat.com>

पुढारी
Pune Edition

एमफिलच्या आधारे प्रस्ताव पाठवा

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने २००९ पूर्वी एमफिल पदवीच्या आधारे सेवेत रुजू झालेल्या प्राध्यापकांचे प्रस्ताव अद्याप यूजीसीकडे का सादर केले नाहीत? असा प्रश्न विद्यापीठाचे अधिसभा सदस्य बाळासाहेब सागडे यांनी अधिसभेत उपस्थित करीत तातडीने प्रस्ताव पाठविण्याची मागणी केली. त्यावर आठ दिवसांत प्रस्ताव पाठविण्याची प्रक्रिया पूर्ण केली जाईल, असे आश्वासन प्र-कुलगुरू डॉ. पराग काळकर यांनी दिले.

पुणे, अहमदनगर व नाशिक या तीन जिल्ह्यांतील संलग्न महाविद्यालयांत ११ जुलै २००९ पूर्वी एमफिल पदवीच्या आधारे अनेक प्राध्यापक रुजू झाले. प्राप्त झालेल्या प्राध्यापकांच्या प्रस्तावाची छाननी करण्यासाठी विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन परिषदेचे सदस्य संदीप पालवे यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापना करण्यात आली.

Pune Edition
Oct 31, 2023 Page No. 7
newspaper.pudhari.co.in

News Paper Clippings During October 2023

Section: Education

विद्यापीठाचा बीए, बीकॉम, बीएस्सीचा प्रथम वर्षाचा नवा अभ्यासक्रम तयार

हर्ष दुधे

Harsh.Dudhe@timesgroup.com

पुणे : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे संलग्न महाविद्यालयांमध्ये पुढील शैक्षणिक वर्षापासून राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (एनईपी) राबविण्यासाठी चार वर्षांचा पदवी अभ्यासक्रम सुरू करण्याचा निर्णय घेतला आहे. त्या अनुषंगाने पदवीच्या पहिल्या वर्षाचा अभ्यासक्रम तयार करण्यात आला आहे. हा अभ्यासक्रम १५ नोव्हेंबरपासून विद्यापीठाच्या वेबसाइटवर प्रसिद्ध केला जाणार

अभ्यासक्रम भविष्यवेधी असावा

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने चार वर्षांचा पदवी अभ्यासक्रम सुरू करणे हा महत्वाचा टप्पा आहे. त्यामुळे हा अभ्यासक्रम भविष्याचा वेध घेणारा व्हायला हवा. त्यासाठी तो नाविन्यपूर्ण पद्धतीने आखला गेला पाहिजे. नुन्याच अभ्यासक्रमाला रंगरंगोटी करून, तो विद्यापीठांनी प्रसिद्ध करणे अपेक्षित नाही. हा अभ्यासक्रम विद्यार्थ्यांना रोजगार, संशोधन आणि करिअरच्या दृष्टीने निश्चित उपयुक्त ठरणार आहे, अशी भूमिका राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण अंमलबजावणी सुकाय समितीचे अध्यक्ष डॉ. नितिन करमळकर यांनी सांगितले.

“सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठात अभ्यासक्रम निर्मितीच्या दृष्टीने अभ्यास मंडळांच्या बैठका होत आहेत. पहिल्या टप्प्यात बीए, बीकॉम, बीएस्सी अशा पदवीच्या प्रथम वर्षाचा सिलेबस प्रसिद्ध होईल. त्यानंतर इतर पदवी अभ्यासक्रमांचे सिलेबसही विद्यापीठाच्या वेबसाइटवर उपलब्ध करून देण्यात येतील.

- डॉ. पराग काळकर, प्र-कुलगुरु, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

करण्यात येणार आहे. विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालयांची संख्या सध्या ८००च्या आसपास आहे. या महाविद्यालयांत शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी करण्यासोबतच चार वर्षांचा पदवी अभ्यासक्रम सुरू करण्यात येणार आहे. त्या दृष्टीने विद्यापीठाच्या अभ्यासमंडळाच्या बैठकांत विविध पदवी अभ्यासक्रमांचा प्रथम वर्षाचा सिलेबस तयार करण्याबाबत चर्चा आणि विचारविनिमय करण्यात आला. त्यानंतर प्राथमिक टप्प्यात बीए, बी-कॉम, बीएस्सी अशा

प्रामुख्याने विद्यार्थीसंख्या अधिक असणाऱ्या अभ्यासक्रमांवर लक्ष केंद्रित करण्यात आले. त्यानुसार या तिन्ही अभ्यासक्रमांच्या प्रथम वर्षाचा सिलेबस तयार करण्यात आला आहे. येत्या काही दिवसांत हा सिलेबस विद्यार्थी, प्राध्यापक आणि तज्ज्ञांच्या माहितीसाठी वेबसाइटवर प्रसिद्ध करण्यात येईल. त्यानंतर नोव्हेंबर महिन्याच्या अखेरपर्यंत इतर पदवी अभ्यासक्रमांची अशाच पद्धतीने अभ्यासक्रम प्रसिद्ध करण्यात येईल, अशी माहिती विद्यापीठाकडून देण्यात आली आहे.

आहे. त्यामुळे शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी करण्याबाबत पुणे विद्यापीठाचे आघाडी घेतल्याचे चित्र

सध्या शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी केवळ स्वायत्त

महाविद्यालयांत सुरू आहे. मात्र, पुढील २०२४-२५ या शैक्षणिक वर्षापासून पुणे विद्यापीठाशी संलग्न चार वर्षांचा अभ्यासक्रम सुरू

सर्व महाविद्यालयांत शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी करण्यासाठी

Maharashtra Times 31.10.2023

SPPU silent after uproar in senate

University administration shies away from taking action against non-teaching staff, administrative officers

Yashpal Sonkamble
yashpal@punemirror.com
TWEET @YashPune_Mirror

A day after non-teaching staff and administrative officers caused a ruckus during a meeting of the Savitribai Phule Pune University (SPPU) senate, the university administration has failed to take any action in response to their unruly behaviour.

Significantly, the varsity has shown promptness in initiating disciplinary action against such behaviour by student organisations in the past. However, the same intensity has been missing in the case of non-teaching staff and administrative officers.

The meeting was held under the chairmanship of vice-chancellor Suresh Gosavi. Trouble began when senate member Sunil Lokhande alleged that non-teaching staff and administrative officers were not discharging their responsibilities efficiently. He also claimed that they treated faculty members, students, and other university members disrespectfully. Lokhande put forward a proposal seeking action against non-teaching staff and administrative officers.

In his response, SPPU registrar Prafulla Pawar admitted that certain members of the senate have had unpalatable experiences. However, he said that the varsity administration has treated the issue with the utmost seriousness and measures have been instigated against the staff concerned.

He added, "A large number of employees have retired. The university is struggling with the problem of inadequate manpower. It is disturbing to that a responsible member is making

FILE PHOTO

a statement critical of the university's employees who often work for extended periods without taking leave."

After making this statement, Pawar became emotional and his eyes welled up with tears. In response, some senate members strongly recommended the withdrawal of the proposal. Subsequently, Lokhande and other members expressed their regrets and retracted the proposal.

Nonetheless, the news of Pawar's emotional reaction quickly circulated in the university. Soon, administrative officers and non-teaching staff reached the auditorium and started raising slogans in support of the registrar.

The protestors also voiced their anger against senate members, observing that they get elected

for a period of five years. On the other hand, they have been working at the university for the past 30-35 years. While describing the registrar as the head of their family, they even called for the suspension of the member.

The matter was pacified after the registrar and other members intervened. The agitating employees were taken out of the auditorium following which the proceedings resumed.

At the meeting, certain members also brought up the concern that decisions made during the management council meetings were being kept confidential, with no information shared with senate members. There was also a demand to publish all management council decisions on the website. The request was endorsed by Gosavi.

Protesters reached the SPPU auditorium and shouted slogan in favour of registrar

Member criticises functioning of university senate

In the meeting, senate member Harsh Jagtap presented a proposal concerning the alleged non-compliance to reservation norms in the recruitment of 133 professors. He insisted that the rules pertaining to reservations should have been adhered to. However, other members urged him to withdraw the proposal, citing that the process had already been completed. Jagtap complied with their request, but he criticised the senate for failing to address significant issues. He stressed that members should operate in a democratic manner and reject a proposal only after conducting a formal voting process.

Pune Mirror 31.10.2023

जिवाणूच्या नव्या प्रजातीचा शोध

पुण्यातील शास्त्रज्ञांचे यश; रत्नागिरीत झऱ्यामध्ये संशोधन

पुणे, ता. २७ : रत्नागिरी जिल्ह्यातील गरम पाण्याच्या झऱ्यामध्ये जिवाणूच्या एका नव्या प्रजातीचा शोध लावण्यात पुण्यातील शास्त्रज्ञांना यश आले आहे. महत्त्वाचे म्हणजेच या जिवाणूमध्ये हायड्रोजन उत्पादन करण्याची क्षमता आहे. त्यामुळे पर्यावरणाशी निगडित समस्यांना सोडविण्याच्या अनुषंगाने हे जिवाणू मोलाची भूमिका बजावू शकतात.

येथील आधारकर संशोधन संस्थेने (एआरआय) रत्नागिरी जिल्ह्यातील आरवलीच्या गरम पाण्याच्या झऱ्यामध्ये आढळणाऱ्या 'स्पोरानेरोबियम हायड्रोजेनिफॉर्मिस' या जिवाणूचा शोध लावला आहे. याबाबतची माहिती आर्कईव्ह ऑफ मायक्रोबायोलॉजी' या निपटकालिकात प्रकाशित करण्यात आली आहे. गरम पाण्याच्या झऱ्यांसारख्या प्रतिकूल अधिवासात आढळणाऱ्या सूक्ष्मजीवांवर संशोधन करण्याच्या

मूल्यावर जोर देण्यात आला आहे. या प्रतिकूल वातावरणात देखील विशिष्ट व दुर्मिळ सूक्ष्मजीवांचा शोध लावला जाऊ शकतो, हे देखील या अभ्यासातून अधोरेखित होत आहे.

याबाबत एआरआयचे संचालक डॉ. पी. के. ढाकेफाळकर यांनी सांगितले, "या संशोधनामुळे हायड्रोजन निर्मितीच्या अनुषंगाने ऊर्जा

क्षेत्रात एक नवी दिशा उपलब्ध झाली आहे. वेगवेगळ्या परिसंस्थेत विविध सूक्ष्मजीव आढळतात. रत्नागिरीतील या गरम पाण्याच्या झऱ्यात आढळणारे 'स्पोरानेरोबियम हायड्रोजेनिफॉर्मिस' जिवाणू

आपल्या चयापचय प्रक्रियेतून हायड्रोजन वायूचे उत्पादन करू शकतो. सध्या जैव ऊर्जा संशोधनावर मोठ्या प्रमाणात काम सुरू आहे. यामध्ये इंधनासाठी मिथेन आणि हायड्रोजन या दोन पर्यायांवर अधिक भर दिला जात आहे. जिवाणूंच्या माध्यमातून हायड्रोजन निर्मिती सहज पर्याय आहे. तर हे जिवाणू शेतीतील

अवशेषांमध्ये प्रामुख्याने आढळून येतात."

आपल्याकडे मोठ्या प्रमाणात कृषी पिकांचा अवशेष किंवा कचरा निर्माण होतो. परंतु बऱ्याचदा त्यास जाळले जाते, यामुळे पर्यावरणाला ही धोका निर्माण होतो. त्यामुळे अशा अवशेषांचे ऊर्जेच्या निर्मितीसाठी काही वापर होऊ शकतो का, यावर विचार करण्यात आला. यातून 'मिथेन'च्या निर्मितीसाठी विशिष्ट प्रकारच्या सूक्ष्मजीवांचा वापर ही केला जातो. अलीकडे प्रदूषणमुक्त आणि स्वच्छ इंधनाचा पर्याय म्हणून हायड्रोजनला पसंती दिली जात आहे. हायड्रोजनवर चालणारी वाहने सुद्धा तयार होत आहेत. मात्र, भविष्यात यासाठी मोठ्या प्रमाणात हायड्रोजन कसे उपलब्ध होणार हा देखील मोठा प्रस्न आहे. त्यासाठी कृषी क्षेत्रातील अवशेषांवर प्रक्रिया करण्यासाठी या जीवाणूंच्या साहाय्याने हायड्रोजन निर्मिती ही साध्य होईल. स्वच्छ आणि अक्षय ऊर्जेचा स्रोत म्हणून हे जिवाणू महत्त्वाचे असल्याचे ते म्हणाले.

जैवविविधता माहिती संकलन

परदेशातून शास्त्रज्ञ भारतात येतात व येथील समृद्ध जैवविविधता आणि नैसर्गिक स्रोतांचा अभ्यास करून त्याबाबतचे पेटंट करतात. त्यामुळे आपल्यालाच आपल्या या नैसर्गिक स्रोतांचा वापर करणे अवघड होऊन जाते. अनेकदा प्रतिकूल परिस्थितीत आढळणाऱ्या सूक्ष्मजीवांचा अभ्यास करताना त्यांना वाढविणे हे अत्यंत कठीण कार्य ठरते. परिणामी अशा कित्येक सूक्ष्मजीवांच्या प्रजातीचा पर्याप्त अभ्यास केला जात नाही. त्यामुळे ही जैवविविधता वापरायची असेल तर, यासाठी विविध भागात आढळणाऱ्या जैवविविधतेचे दस्तावेजीकरण करणे आवश्यक आहे. हीच बाब लक्षात घेऊन विविध परिस्थितीमध्ये, वेगवेगळ्या ठिकाणी आढळणाऱ्या जैवविविधतेचा अभ्यास आणि त्या माहितीच्या संकलनावर भर दिला जातो. केवळ दस्तावेजीकरण नाही तर भविष्यात याचा उपयोग कसा केला जाईल यावरही लक्ष केंद्रित केले जात असल्याचेही डॉ. पी. के. ढाकेफाळकर यांनी स्पष्ट केले.

संशोधनाचे महत्त्व...

- हे जिवाणू 'पीएच ८.०' तसेच ४५ ते ५० अंश सेल्सिअसच्या वातावरणात ही वाढू शकतात
- भारतातील कचरा ते ऊर्जा संकल्पनेसाठी उपयुक्त
- हायड्रोजनचे स्रोत म्हणून महत्त्वाचे
- या जिवाणूवरील अधिक संशोधनमुळे हायड्रोजन निर्मितीसाठी नावीन्यपूर्ण व प्रभावी प्रक्रियांना तयार करणे शक्य
- परिणामी मोठ्या प्रमाणात हायड्रोजनची निर्मिती करण्यावर भर दिला जाऊ शकतो
- यामुळे जीवाश्म इंधनाचा वापर कमी करणे, तसेच त्यावरील अवलंबित्व कमी होणे शक्य
- जिवाणूमध्ये आढळणारे द्रव्य उद्योग क्षेत्रासाठी उपयुक्त

News Paper Clippings During October 2023

Section: Miscellaneous

लोकसत्ता

लोकमान्य लोकशक्ती

दोन खंडांतील कोशाचे २१ डिसेंबर रोजी प्रकाशन

‘मराठी भावसंगीत कोश’ प्रकाशनासाठी सिद्ध

लोकसत्ता प्रतिनिधी

पुणे : मराठी सुगम संगीताच्या क्षेत्रात कार्यरत ‘स्वरानंद प्रतिष्ठान’च्या वतीने साकारण्यात आलेला ‘मराठी भावसंगीत कोश’ प्रकाशनासाठी सिद्ध झाला आहे. अनुबंध प्रकाशनने ही जबाबदारी स्वीकारली असून २१ डिसेंबर रोजी यशवंतराव चव्हाण नाट्यगृह येथे दोन खंडांतील या कोशाचे प्रकाशन होणार आहे.

मराठीत कधी न झालेला नावीन्यपूर्ण संशोधन प्रकल्प हाती घ्यावा म्हणून स्वरानंद प्रतिष्ठानचे संस्थापक-अध्यक्ष आणि कवी सुधीर मोघे यांनी ‘मराठी भावसंगीत कोश’ ही संकल्पना मांडली आणि प्रकल्पाचा शुभारंभ झाला. गेली

आठ-दहा वर्षे विविध पातळ्यांवर संशोधन-संकलनाचे काम चालू होते. मोघे यांच्या निधनानंतर या कोशाचे थांबलेले काम प्रसिद्ध चित्रकार आणि भावसंगीताचे रसिक रविमुकुल यांनी यशस्वीरीत्या पूर्ण करण्यासाठी

संपादनाची जबाबदारी स्वीकारली. आदिती वळसंगकर-कुलकर्णी यांनी सहसंपादक म्हणून काम केले असून या दोघांच्या अथक परिश्रमातून या कोशाचे काम पूर्णत्वास गेले आहे, अशी माहिती स्वरानंद प्रतिष्ठानचे कार्यकारी

काय आहे कोशात

- भावगीते, नाट्यगीते, चित्रपटगीते मिळून ११ हजार ६५० हून अधिक गीतांची माहिती
- व्यक्तिविशेष नोंदी १८९
- दुर्मीळ छायाचित्रे ७१५
- संदर्भमूल्य असलेली पानपूरक माहिती १०५ हून अधिक
- संगीत नाटके १३७
- नाट्यगीते ९१३

- भावगीते ३ हजार ३१५
- गीतसंच ५४
- गीतसंच गाणे ५६६
- चित्रपट १ हजार ६७
- चित्रपटगीते ७ हजार १४
- अप्रकाशित चित्रपट गाणी २६
- कवी व गीतकार ६४४
- संगीतकार ३३८
- गायक-गायिका ९११

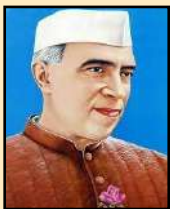

विश्वस्त प्रा. प्रकाश भोंडे यांनी बुधवारी दिली. प्रतिष्ठानच्या शैला मुकुंद, वंदना खांडेकर, विजय मागीकर आणि प्रकाशक अनिल कुलकर्णी या वेळी उपस्थित होते. या खंडांमध्ये मराठी भावसंगीताचा प्रवास, परंपरा,

इतिहास, नाट्यसंगीत, भावगीते, चित्रपटगीते यांच्या आरंभापासून ते २००० पर्यंत समग्र गीतरंभ सूचीचा समावेश आहे. मराठी भावसंगीतात आपला स्वतंत्र ठसा उमटविलेले १८० हून अधिक गीतकार, संगीतकार, गायक-गायिका यांच्या

योगदानाची दखल घेणाऱ्या नोंदी लिहिण्याचे अभ्यासपूर्ण काम ४७ लेखकांनी केले आहे. भावसंगीतातील महत्त्वाच्या पैलूवर मान्यवर लेखकांचे आशयसंपन्न लेख, संदर्भमूल्य असलेली पानपूरक माहिती, अभिरूचीसंपन्न अंतर्गत मांडणी व निर्मिती ही या कोशाची खास वैशिष्ट्ये आहेत. याशिवाय संगीतक्षेत्राशी प्रत्यक्ष संबंध नाही; परंतु मराठी गीते आवडणाऱ्या साहित्यिक, चित्रकार, शास्त्रज्ञ, क्रीडापटू, अभिनेते, धन्वंतरी, सामाजिक कार्यकर्ते, उद्योजक, राजकारणी अशा विविध क्षेत्रांतील मान्यवरांची ‘माझी आवडती दहा गाणी’ यांची स्वतंत्र चौकट हे या कोशाचे एक विशेष आहे.

Upcoming Events

NOVEMBER 2023

MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT	SUN
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14 Pandit Jawaharlal Nehru Jayanti 	15 Birsa Munda Jayanti 	16	17	18	19 Indira Gandhi Jayanti va Rashtriya Ekatmata Din
20	21	22	23	24	25	26 Samvidhan Divas
27	28	29	30			

“

**The only person who is
educated is the one who
has learned how to learn
...and change.**

Carl Rogers

*Other than the Photos of Modern College Pune-5 and Event Photos,
Newspaper clipping images, all other images in this Bulletin Issue are downloaded
from Google Images., Pinterest, Freepik.Com.*